

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206139

UNIVERSAL
LIBRARY

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ గురుభ్యో నమః

శ్రీపురుషుల కల్యణత పురుషార్థకంబగు
మహాపతివ్రతా మాహాత్మ్యంబను

శ్రీ భక్త విజయము

మొదటి భాగము.

ఇరువది మహాపతివ్రత కథలుగల

ఈ గ్రంథము.

చంద్రగిరి-చిన్నయ్యనాయునిగారిచే

రచియింపబడి

త. శేషచలమునా

బరిష్కరింపఁ

కో. లక్ష్మణమొదలియారువారి,

చెన్నపురి :

శ్రీవేణుగాన ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రితము.

1927

రిజిస్టరుకాపీరైట్.

విషయసూచిక

1. సునీతిదేవి ప్రభావము.
2. జయప్రదాదేవి ప్రభావము.
3. చంద్రగుప్తదేవి ప్రభావము. *
4. అనుసూయాదేవి ప్రభావము. *
5. సీతాదేవి ప్రభావము.
6. సామంతదేవి ప్రభావము.
7. చామరదేవి ప్రభావము.
8. దేవహస్తదేవి ప్రభావము.
9. అనుసూయాదేవి ప్రభావము.
10. అరుంధతీదేవి ప్రభావము.
11. నళినీదేవి ప్రభావము.
12. హేమదేవి ప్రభావము. *
13. సావిత్రిదేవి ప్రభావము. *
14. చంద్రవందనదేవి ప్రభావము. *
15. సుమిత్రదేవి ప్రభావము. *
16. సుమిత్రదేవి ప్రభావము. *
17. సుమిత్రదేవి ప్రభావము.
18. సుమిత్రదేవి ప్రభావము.
19. సుమిత్రదేవి ప్రభావము.
20. సుమిత్రదేవి ప్రభావము.

శ్రీ భక్తవిజయము విషయసూచిక

సంపుటము.

పీ తి క.

ఇందువలన సమస్తమయినవారలకు తెలియజేయు విజ్ఞాపనము
సనగా:—

తత్పూర్వ మహాకవులచేత వ్రాయబడిన యీపతివ్రతకథలు పది
కు, ఇందు అనేక కథలు విడిచి వ్రాసియుండిరి. అట్టి పుణ్యస్త్రీల
కథలను కొన్నిటిని ఇందులో జేర్చి సాంగోపాంగముగా యిరువది
ఋమాత్రము యిందులో ముద్రించినారము.

ఇది మొదటిభాగము.

రెండవ భాగమున్ను ముద్రింపుచున్నారము.

ఇట్టి పుణ్యస్త్రీల పరివ్రత కథలను దెల్లముగను స్త్రీ పురుషుల
సత్యపయ్యక్తముగాను, అతి పదపోతకముగాను, చదువచదువ భక్తి
జ్ఞానము గలుగునట్లుగాను, సువ్రస్త్రీలైనవారు క్రూరమునువదలి
గ్రహవలంబించి నడచునట్లుగాను, పతిభక్తి ఆధికరించునట్లుగాను,
వినడవడికలవీరిదు నడచునట్లుగాను, బుద్ధికుశలతలు మించునట్లుగా
సత్యకృత్యములయందు శౌచులైయుండునట్లుగాను, వారు మితలేని
కోపంబున మగ్నులై మోక్షంబుజేరుటకు తగిన పుష్కలస్వర్గము
బులగు కథల పూర్వకంబుగా జ్ఞానంబు దెచ్చుకొని నడుచు నునట్లు
గంధంబున వ్రాసియున్నారము. గావున పతులగువారున్ను, తల్లిదండ్రులున్ను,
మిత్రులున్ను, బంధవులున్ను, యీగ్రంథంబు కన్ననువిన్ను
నెంబడి గొనిపోయి వారి వారి సుతులకున్ను, కుమార్తెలకున్ను,
పైదకున్ను, తమకుగల వారందరికిన్ని నెక్కొక ప్రతియిచ్చి వారిం
నిచ్చి విని పరమానందంబునుంబొంది రెండవ భాగంబును వారలచేతి
యందు వారల నభివృద్ధిచేయవలయు. అట్లుచేయుటవలన కలుగు ఫలం
బెంతనియని పలుక ఆదిశేషునియైన తరంబుగాదు. ఇది నిజంబునిజంబు,

ఇందుగల పతివ్రతల నామంబులు.

సునితి, జయప్రద, చంద్రమతి, దమయంతి, సీతాదేవి, సంధ్యావలీ, చారుమతీ, దేవహూతి, అనసూయా, అరుగధతి, నళిని, లోకముద్రా, సావిత్రీ, చంద్రవదనా, సుమతీ, సురభీ, ప్రభావతీ, సుముఖ పుష్పవేణీ, అమృతవల్లి, యిట్టి పుణ్యస్త్రీలు మొదలగు యిరువది పతివ్రతల మాహాత్మ్యములు వ్రాయబడినది. వీటి నెక్కుకొక్కటిని తప్ప చదివి యిందుగల విశేష్య విశేషణములు గమనించుడి. దీనిని అంగీకరించుడి, కనులగాంచుడి, బుద్ధికితీయుడి, సారాంశములను తెలియుడి, యింక కన్నరుచి యెందులేదను అమృతసముద్రే గనుడి. గనుడి.

శ్రీమదఖిల భూనభోమయ విలసిల్లాండాంశ కోటీరవ బృందంబలకు బ్రహ్మాండనాయకుండై లీలామానుషవిగ్రహుండై, సచ్చిదానంద స్వరూపుండై, సర్వాభిర్యుయై, సాకారనిరాకారనిరాభాసుండై బిందువాధమనితుండై, నిరుపమవిరవధిక సుఖసందాయియై, పునర్వత్ రహితుండై, బ్రహ్మాండసుఖసముదాయకుండగు భగవంతుని దివ్యచాణారవిందములకు నమస్కరించి వారి యనుగ్రహంబున యీగ్రంథకర్తయగు నేను వ్రాయబూనునది యెద్దియనగా:—

కృత శ్రేతాత్వాపరయుగంబుల దేవతలు భూలోకమునకు పీడయముచేసి మర్త్యులతో కలసి ఆటపాటలయందు దేలుచు వొండొరులు కేళివిలాసంబుల మీరుచు అన్యోన్యమైత్రులందొలగు ఆహ్లాదంబుమించుచుండిరి. ఇట్లుండగా యుగముబుట్టిన కొన్నిదినంబులకు భూలోకంబునకు దేవతలువచ్చి మథయముజెగిది రాకలుమానిరి.

అట్లుండ నొకనాడు భరతఖండంబున బడరికాశ్రమంబున నిర్జాను మలరణ్యంబులో తపముజేయుచున్న సుశీలమహాముని సన్నిధి కేతెంచిన పుమామహేశునిగాంచి ప్రియపూర్వకముగా వందనములాచరించి ధూపదీపనైవేద్యములనుపచరించి శ్రాంతులంజేసి వారికుశలములడిగి ఆనందమువృత్తిలి పుల్లాసమున మగ్నుడైయుండె.

అప్పుడు మునిపత్నియగు సుశీలి మహేశ్వరికి మొక్కిన నాశం కరి సుశీలిగాంచి ప్రియపూర్వకముగా ఆలింగనముజేసి చిరునవ్వులెగ ము పూగొమ్మా! కమ్మనిల్లునికే? జేలనికన్యా! సుశీలీ! నీబుడిచిత్తముల దృఢమునకు నేనత్యంతసగుతుష్టి. ఎదితి ఓనజినతా? నావల్ల వలయు వరంబు లేవియున్న గోనుమిచ్చెననని బల్కిన మహేశ్వరింగాంచి నమస్కరించి ఓతల్లీ! కమ్మనిల్లునికాని కే? జేలని బల్కితినని వరంబేమి పతివ్రతలనగాయేని యీరహస్యములు నాకు వక్కాణింపుమనివేడిన నాజేని సుశీలిగాంచి ఓతల్లీ! లోకంబున మర్త్యులుశృంగారాదిచేష్టలకు లోబడి పుత్రకౌతులుంబడని మెలగి పతివ్రతలై దైవభక్తిగలవారలగు గురు. నీవట్లులేక పుట్టినదిమొదలు యీవరం లో కన్నెరికంబుచెడిక కేవలవలంబించక యేమెరుగని పిన్నవలెయుండి ఋషిపత్నియైభర్తకు పరిచర్యలుచేయుచున్న నీమాహాత్మ్యమువలన ముగ్ధులదూరమురానిచ్చితిని గావున నీకు వలయువరములు కోరుచుగతిగాని మరొండులేదని జెప్పిన దాతొయ్యిశింగాంచి ఓతల్లీ! నీ యచుగ్రహమున నాపతివల్ల యాచర్యవరములు గలిగియున్న దానను నాకేదియు చింతలేదు. నీమనంబు మాత్రము నాయండుండ కరుణయిమ్ము. యిదే నావరమని జెప్పి అమ్మా! లోకమున యింతులు సుసారమువదలి యెట్లు పతివ్రతలైచరించుచున్నవారలు అది నాకు సవిస్తరముగా దెలిపించండని బలికినసుశీలిగాంచి పార్వతీదేవి యిట్లని జెప్పుదొడంగె.

మహాపతివ్రతామాహాత్మ్యంబను స్త్రీభక్తవిజయము

ప్రీతిక సంపూర్ణము.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ రామకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః.

సకల స్త్రీపురుషుల కత్యంత పుణ్యకరంబగు

మహా పత్రివ్రతా మాహాత్మ్యబను

స్త్రీ భక్త విజయము.

సునీతి దేవిప్రభావము.

ఓకారస్వరూపమైన ప్రపంచము చతుస్స్వరూప్రమధ్యమున వెలయు నవఖండమునం బ్రసిద్ధి కెక్కిన యీ భరతిఖండమునందు ఆరియుగం బనెడి త్రేతాయుగమున నులపుగమను పట్టణము నేలుచున్న స్వామంభువయను యశనిభార్యయగు దశరూపనల్లికి కవిరధుడు ఉత్తానపాదాడను యిరువర్లుడనించిరి. అందు రెండవ పాదగుఉత్తానపాదకు తన రాజ్యభారం బప్పజెప్పి మకుటాభిషిక్తుంజేసి సుసారమురొసిన స్వామంభువు మనుపత్ని సమేతముగా అరణ్యము వవేళించి తపంబుబూని విష్ణుపునిగని పదస్థులందు కొనియె. అంత కొంతకాలమునకు ఉత్తానపాదమహారాజు సునీతి సురుది యను రెండు భార్యలుగబడసి సుఖముగా రాజ్యభారముజేయుచున్నంత పట్టమహిషియగు సునీతి శేషియు సుచిపతియు సుప్రతివ్రతయ్యనై భర్త

పాదమేగతియనియు భర్తనామమే తిరుమగ్రమనియు వారిరూపమే
 బ్రహ్మస్వరూపమనియు చాచోదైవమనియు వారికిచేయు నుపచర్యలే
 త్రికాలస ధ్య జప తప జనుష్ఠానములనియు తన నెమ్మనమున నమ్మిక
 పుష్కరిముఖంబు సదా ల భ్యాసమున చేయచు భర్తను పువచరించుచు
 యుండును. రెండవ భాగ్యమును సుగమయోదయ దాక్షిణ్య భయము
 లబ్ధ మొనరించు ముగియును. మొదటి భాగమున తన భర్తపైబడిడు
 నడి కానూ పు యిచ్చి చి మోహించి లాభి యిచ్చి చి పడరితులగడేలిం
 చి వేళ్ళనది ఆశజూరించి మోచిచ్చి లేపించి ఆవాతగాల నెప్పించి అందు
 లో సభావనుపించి అతనికి బెదిరితలవలపించి నివారణముగిచ్చి భర్తను
 వశపరచి కొని సునితించును త సునితిని కన్న త్రిమాడనియకి దానిపేరెత్త
 నియక తనకుమారాడని తానుగీచినగింజో నిలుపుకొని యెను. అట్లే
 ఉత్తానపాదమహారాజున్ను రెండవ భార్య అష్ట భారము దానికివశుడై
 మోహసాగరిముసంగించి ముచిగి పట్టపుడేసియున్నదిల ప్రియముమరచి
 గోయింపుగలవాడై సురుచియగు అత్యంతమోహ వేసుకొని యుండెను.
 ఇట్లుండుతఁ యింతకుమున్నే గిర్భవతిగాయన్న సునితి మంచలగ్నమున
 శుభ దినమున యుహకలమున నుత్తరేక్షిణి న చొప్పుతుంగ నెను. ఇది విన్న
 మాత్రంబున సురుచి సుహృద్యోగి దాక్షిణ్యములేకి కన్నీరొలుక
 రాజుసన్నిధింజేరి తన సంతాపమున వెలగొట్టునట్లు చెప్పినమాటలవిన్న
 రాజు ఆమాటల వింగిడినది ముత్రిసింబిలచి సునితిని నగరికావల వెళ్ళ
 గొట్టండని చెప్పిచూపుతంబున సుబుద్ధియగు మునితి మనంబున దిగులొం
 ది కందినమోముతో సభాస్థానమున విడదినచ్చి పట్టమహిమంగాంచి
 ఆబిడ్డకు పేరొకకగును నిర్దాశించి అందులో నివసించుచేసి వలయువాటిని
 వొసంగి విధినశంబుని ఆపెచునూ రాల్చి పుత్రునికి ప్రసవండని నామంబిడి
 ప్రత్యేకింబుగా నిలిపెను. అంతసుచీమతియగు నాసునీతి తనపుత్రుని దిన
 దినంబున అతిగారాబముతోబెంచుచు అతిభద్రమున గాపాడుచు తనభ
 ర్తను సదా నెంచుచు దిగులొందుచు తానేనూ రార్యుకొనుచు కొంతకా
 లంబున యుక్తవయస్సువచ్చిన తనపుత్రునకు విద్యాభ్యాసంబు చేయిం
 చి బడికివదలెను. అప్పుడుతంబుద్ధినుంతుండై దివిదినంబున విద్యగ్రహిం
 చి పరిశీలుకొని చదువుకొనుచున్న జాలురలో నొక్కడు తండ్రిలేనిబిడ్డ

యని తలమీదముట్టెను. అదిగాక తక్కినబాలురున్న విన్నవారున్న పకపకనవ్వుచు చేతులుతట్టి కెక్కరలించుడు పరిహసించిన వాటినిగన్న ధృప్రనిమనం బతిసిగ్గొంది చింతజెంది యుపాధ్యాయులవద్ద పాఠమొప్పు గొంచి నెలనంది తనమందిరంబుజేరి శోకంబుమీరిసాటసాటల మెయ్యిజూరి తల్లినిజేరి ననుగన్నతల్లి నాదరణగల్గునల్లి ప్రతిదినము తల్లి నిచ్చుమాత్రం బేరు చూచుచున్నానేగాని యెన్నడు నాతఁ డ్రి గాననైతిని. వారేడి? యందుడారి? ఎచ్చోటయున్నవారు? అచ్చెరువొందక నిజంబుగ ఆన తియ్యవలయునమ్మా అని యడిగినకుమారునింగాంచి సునీతి అతిదుఃఖసాగ రంబున మునిగి కన్నీరు దొరికి మనంబుగిరిగి పుత్రునాల్కిగనము చేసి ముద్దిడి వోరిపుత్రశిఖామణీ! ఇన్నిదినంబు లూరకూడి యెన్నడులేక నేడు సీతండ్రియందు ప్రియముకలిగినట్టి కారణమేమొ నేనెరుగనైనను సీతండ్రి యింక కొద్దిదినంబులలోపల నిచ్చోటికేతెంచును అదివరలో నీవతిబుద్ధి మంతుండవై సుశీలుడై విద్యలభ్యసించుచుయుండుమచ్చాయని నూరార్చిన వినక వాడతిమూర్ఖింబున పట్టునదలక ఓతల్లి నీవెన్ని నెపంబుల సేసురించినవిసను. ఇప్పుడేమాయప్పయుండుచోటు తెప్పన చెప్పవలయు. తండ్రింగానక నామనను నెమ్మతించదు; ఆహరింబొందదు; దాహంబుతీరదు; ఉత్సాహంబుమీరదు; దుఃఖంబునసుసదు అని వేడిన పుత్రునింగాంచి సునీతి యిట్లని చెప్పందొడంగె.

ఓరీ మచ్చకంట్లునెచ్చ యిచ్చలెచ్చముచ్చటలుదీర్చిన నాముద్దు పట్టి! సీతండ్రి బహుదూరమున యున్నాడని యెంచవద్దు, ఇదేనగరిలోపల అంతరిక్షంబున రత్నసోపానంబువై దివ్యసింహాసనంబునకొలుపుండి నవ మన్మథాకారుండై తేజరిల్లుచున్న వారేసీతండ్రియని మందలించినమాటలు విన్నమాత్రంబున ఆనంతోమంబున దేహంబు పిక్కటిల్లి వికాసపదనుండై తల్లింగాంచి పాదంబులపైబడి నమస్కరించి యీక్షణంబున నాతం డ్రిగాంచి వచ్చునట్టి ఆశీర్వాదంబు లిమ్మా మాయమ్మాయని వేడిన పుత్రుంగాంచి అల్లి సీతండ్రింజూచి వత్తువుగాకయని ఆశీర్వచనంబులచే నూరార్చిపగిపెను. అంతధృప్తుం డతిమోదంబున శ్రీఘ్రకామయై నగరిలో ప్రవేశించి సభాస్థలింజేరి సోహాసనాసీనుడై యున్న తండ్రింగాంచి సంతోషముమించిపొంది నవరత్నసోపానములనుదాటి తనతండ్రివొడిలో గూ

ర్చుండవలంచి సమీపమునపోయినంత తన పినతల్లియగు సురుచి గర్భని
బునం గుడయి నడిన ఉత్తమునకు తనతమ్మునివోడినో గూర్చుండబెట్టుకొం
పుపలాలనచేయుచున్న సమయము గావునను పినతల్లి సమీపమున యు
న్న సమయముగావునను రాజు వీనికి న్నేత్తిజాడక అలశ్యమైయుండుటను
ధృష్టుమగుమనిషి తండ్రియ నెడ్డిభ్రమచే సమీపించి సింహాసనముబట్టియె
క్కుతొడి పిన్నతల్లియగు సురుచిగాంచి వానిని సింహాసన మెక్కునీయక
వానిబట్టితోసి ఓరిచిన్నవాడా ధృవడా నీవు నాసవతిగర్భాబునబుట్టినం
దుకును పాపియగుటచేతను నవరత్నఖచితముగు యీసింహాసనమెక్కునో
రితివేని మేలైనతపంబుపూని సాధు గోబ్రాహ్మణ పూజలుగని హిరణ్య
గోభూదానాది అన్నదానంబుల విదారత్నంబుగొని చావడిసత్రాదిమం
తపంబులు నిలిపి భూమిన పుణ్యవంతుడని పేరుబూని నాగర్భాబునబుట్టి
తివేని అతిసులభంబున యీసింహాసనంబుజెందుట కేమిసందియంబులేదు
కాబట్టి నీవుఅరణ్యంబుజేరితపంబుగోరి శ్రేష్ఠత్వాబుమారిపుణ్యవంతుడని
పొగడచేరి రాపోరాయని మెడబట్టి నెట్టుకొనినను.

అంతి ధ్రువుగ జరిచింతాకాగ్నిత్వై సభాస్థలి న నేకజనంబులకు
యెగుట తన్ను మెడబట్టి నెట్టిన గొ టుతనంబున తనకుగల అనమానంబు
నకున్ను తండ్రిగారుచూచియు నిమిల కేమి సూయబలుకక సమ్మతించి
యున్నందుకున్ను దుఃఖం బధికరించి గొప్పకఠిం ధన్వితో నిక్కినిక్కియే
డ్చుచు తనతల్లివదకేగి తనపినతల్లి బలికిన కాతన్యపుమాటల నంతయు
జెప్పి తన్ను అసనమెక్కునీయక దిగునబడదోసిన వాటినంతయు సవిస్త
రంబుగాజెప్పి దుఃఖించుచున్న కొమారుని నూరాచ్చి వానిశోకంబుదీర్చి
హితవచనంబులందేర్చి అచ్చట జరిగిన సమాచారంబెల్ల సావధానము
గా నాధులచేవిని సునీతి తనమనంబునగల కష్టములను పుత్రునికిజూపక
ఓరిపుత్రకా ధ్రువా యంతమాత్రపు అల్పసుఖంబులకాశ జెందితివాయిం
తకన్న మేలైనసుఖంబులులేవా యీసుఖంబులు కరువా యిదికల్పతరు
వాయిదెంతవరవా లేకబరువా యీసుఖంబులుకొద్దిదినంబులేకాని యె
న్నడుండవు మనలగాపాడవు మన మెబడిరావు తుదకేమిలేవు కాబట్టిజెప్పి
దనువినుము పుత్రశిఖామణి ఓరిముక్తచింతామణి యీగేడు ప్రపంచము
నెదు అండాండప్రహ్లాండంబులను అనంతకోటి అండస్వరూపముల కా

ధారవస్తువై యుండునదియేదియో దాని యక్షుఃస్వరకింపురుష గరుడ గాంధర్వ సిద్ధవిద్యాధరాప్పరాది ముప్పదిముక్కోటిదేవతలున్ను నలు వదిన్నాల్గు వేలఋషులున్ను యింకా ననేకదివ్యజ్ఞానతపోధనులున్ను వారి వారి మనోవాక్కాయములకు అందకయుండు మేలగుపదవి యనుభవించుటె యీమానుష్యజన్మమునకు ఫలముగాదా. అట్లుండ అల్పసుఖంబనెడి సింహాసనంబు గోరుటేమిఫలము నాముడులయ్యా వద్దురాయని సంతృప్తునిగావించి యిక్కొద్దిదినములలో నీతాతగారనుభవించెడుపదవి నీకబ్బుచున్నది భయపడవలదు యిందుకై వ్యసనంబువలకువలదనిజెప్పిన తల్లింగాంచి ఓఅమ్మా నీవుచెప్పుచున్న పదవియెందున్నది అందుకైనవాగ వరు యెవరిచేతులుగును యెట్లగువలయును వాటిని చెందెడి మార్గమెట్లో వాటినిల్లనాకానతీయు మమ్మాయని కాళ్ళపైబడి నమస్కరించి వేడు కొన్న పుత్రునింగాంచి సునీతి యారహస్యంబునెల్ల వివరంబుగ జెప్పిన మాత్రంబున ధ్రువుండుతీసంతుష్టాంతరంగుండై పురంబువిడిచి అరణ్యంబుజేరి ముళ్ళచేతను రాళ్లచేతను గాలిచేతను యెడచేతను కొట్టుబడి పవనము మ్రుంగి ఆకులుదిని సీట్లత్రాగి మంచుబోడాగి గుహలడిగి ఆకలిచేయునిగి మనసుకరిగి భక్తిచెలగి నాడులపాదంబుల కెరగి వారి పుప దేశంబుమీరి వనంబు జేరి దానంబుగోరి తపంబుపూరి శ్రీమన్నారాయణునిచేరి పార్థించిన వారరుదగు వరంబులియ్య అందుకొని తన పట్టణంబుజేరి తల్లినిగని నమస్కరించి తానుగొనివచ్చిన వివరంబులను వివరించి మచ్చికతో తానుండల్లియు నెమ్మదిగ యున్నంత ఋషిశ్రేష్ఠుడగు నారద మహర్షి పుత్రానపాదమహర్షి వద్దంజేరి ధ్రువునిసన్న్యాసులును వాడుజెందిన వరమాహాత్యంబులనుజెప్పినవిని రాజు అతీసంతుష్టాంతరంగుండై తన మొదటిభార్యయగు సునీతిని తనపుత్రుడగు ధ్రువునిరప్పించి నగరిలో యెప్పటియట్ల యుంచుకొని సుఖానీనుండై కొద్దిదినంబులకు ధ్రువుని పట్టాభిషేకంబు గావించి రాజ్యంబొప్పచెప్పి పుత్రానపాదమహారాజున్ను తన పట్టమహిషీయగు సునీతియు యిరువరులు గూడి అరణ్యంబుచేరి ఘోరతపంబుమీరి మోక్షంబులం దేరిరి.

సునీతిదేవివ్రతావము ముగిసెను.

శ్రీ రస్తు.

స్త్రీభక్తవిజయము.

౨. జయప్రదాదేవి ప్రభావము.

ఈ సకలవిద్యఃప్రఖ్యాత శౌజన్య సుగుణంబులు జేలిన రెండవ యుగంబున విశాలనగరపాలితుండై సోమదత్తమహారాజుని పేరువహించిరి పంకజవల్లి యను ఉత్తమపత్నిసమేతుండై రాజ్యంబు జేయుచుండ నావత్సయగు పంకజవల్లి భర్తయం దనురాగంబు మీరి భర్తయే దైవమని నిశ్చయించి భర్తపాదములకు నహస్కరించి యేమరుపాటులేక భర్తకార్యంబు లతిజాగ్రతగా నొనరించి సదాధ్యానించి మనసాపూజించి మించి యెన్నికతో నిశ్చలభక్తిగలిగియుండెను. ఆసోమదత్తమహారాజు మనునీతిదప్పక ఘనంబగు రాజ్యంబుపూని సత్యమనుభయంబుగొనిపుణ్యమున కెదుర్కొని అతిజాగ్రూకుడై రాజ్యంబు చేయుచుండ ధనకనక వస్తువాహనాది అష్టయిశ్వర్యంబులు గలిగియు సంతానములేమిచేచింతనుండి భార్యదోడ్కొని వింతారణ్యంబు ప్రవేశించి మునుల పాంత జేరి శిశుూవులు జేసి దినంబులు గడుపుచుండిరి. అంత కొంతకాలంబునకు రాజున్న రాజ్యము చేయువృషచర్యలకు సంతోషించి పుత్రకామేష్టియాగము గావించి అందుదయించిన అవిర్యాగంబను పాయస

మును పంకజవల్లికాసంగి ఓరాజా నీపుకోరివచ్చినసంతానము నీకుఫలిం
చునుగాక నీవు ఎభార్యసమేతుడై రాజ్యంబు జేరి సుఖంబుననుండుము
పోయిరమ్మనిజెప్పిన మునిపుంగవులకు నృపుండు తనభార్యయు సాష్టాం
గనమస్కారములుచేసిసెలవండి తనరాజ్యంబుచేరి యెప్పటియట్లరాజ్య
భారంబుచేయుచున్నంత కొంతకాలమునకు సాభాగ్యవతియగు పంకజ
వల్లి జగదబిడ్డలగ నెను ఆమాత్రమున రాజువిని సంతోషాంతరంగుడై ఆ
నందముప్పజిల్ల యిరుకరములు చతుర స్థరములై శరీరము పిక్కటిల్లి పు
ణ్యాహవాచనాదికృత్య మనుష్టించి బ్రాహ్మణోత్తముల రావించి మంచి
లగ్నమున మి చిన దానముల వంచనలేక గోభూషారణ్యముల భూదేవ
తలకొసంగి తృప్తిజేసి జాతకనిర్ధానములు జేయుచున్న సమయమున
యేవారి అనుగ్రహమున యీపుత్రులు జన్మించిరో అట్టిహద్దులే తెంచిన
విని రాజెదుర్కొనిపోడిదెచ్చి పోడశోపచారమున నుపచర్యములుమిం
చి ఆశీర్వచనములనుండనిచ్చి భూమిపైబడి సాష్టాంగనమస్కారముజేసిన
రాజుంగాంచి ఆశీర్వచనముల దృప్తిజేసి ఓరాజా తమపుత్రులనిగుర్రను
స్వర్ణపల్లెరంబున గొని తెచ్చి యాజాపించిన నతని డటిజాగ్రతతో
భయభక్తితో సేవకుల మూకలతో తద్దయు ప్రితితో తన హస్తముతో
గొనివచ్చి మునులముందిడిన నన్నహద్దులు అతిసంకోషమున అందు
గల మొగశిశువునకు ఆశీర్వచనములుకూరి అక్షింతలుయెత్తి వారిశిశువు
పైమారి తేరినవనమున ఓ సుమతీదా సుమతీదా యని ముమ్మారు
బిలచి ప్రసిద్ధుల గ నామంబిడిరి. అత్యానందభరితులైన అన్నహద్దులు
పల్లెరమునగల ఆశిశువునుగని ఓజయప్రదాదేవి యని ముమ్మారుబిలచి
నామము ప్రసిద్ధిగావించి సూనములు ప్రవహించి రాజునకు హెచ్చరిం
చి జాగ్రతలు గలిగించి వారతి సంకోషము మించి మంచి పండువెన్నై
లతీరు ప్రకాశించి రాజుచే సెలవడిసి తమ నివాసంబులగు అరణ్యవా
సము జేరిరి.

అంత సోమదత్తిమహారాజు తన బిడ్డలను కనక్రమమున గారా
బముతో శుక్లపక్షచంద్రునిమాడ్కి వృద్ధిబొందింపుచు అధిక సొంపు
తోబెంచుచు బహుప్రియమున గొపాడుచు విద్యలం గఱపించుచు నీతు
లుదెలిపించుచు సత్యములు మొలిపించుచువచ్చుచుండెను. ఇట్లుండ జయ

ప్రదాదేవి కన్యపర్యంబగు వయసుమీరి యవ్వనప్రాయమున చేరెనని
 తనభార్యజెప్ప విని రాజలిశీఘ్రమున కన్యకామతం బొందు నిర్ణయించి
 అందు దాసీజనములును కోజనమూహములును మగుడిపజేసి అతిఅం
 తరిత్యములు అందుగావించి తనపుత్రుకను అంగనునిచేయుండ, నాక
 న్యారత్నచగు జయప్రదాదేవి అశీప్రత్యాహమున దాసీజనములతో ఆ
 ట్లాడుకొనుచు విచ్చువిడిగా సంచరించుచుండ మెక్కనాడు తనసఖజన
 ములతో పుర్యానవనమున పండువెచ్చెలగుడి మోడూరులు ఆడియాడి
 గీతములుపాడిపాడి గురులునోడినోడినీరములు డస్సులవాడి మగుడు
 గూడి పొదరిండ్లజేరి వృక్షములమీరి నిడుగోగోరి సూర్యములజేరి వాస
 నలపూరి శృంగారములమీరదేరి మొక్కచో కూర్చొని యింపగు మా
 టలుమాట్లాడుచున్నంతనొకదాసీ చమత్కారనల్లి యగు నుత్తామనల్లి
 అల్లికగొని తల్లియాని నింది యీభూమండలమున యేబదియారుదేశము
 ల కధిపతియగురాజుతో అతిచమత్కారపరాక్రమసంపన్నునగుతులు అం
 ద్రప్రతిష్ఠానపురమునేలుచక్రవర్తియగు పురూరచక్రవర్తికిగలయోగ్య
 తనుచెవరికైన గలదా లేనేలేదు. అడెట్లనగా, రూపమున మన్మథు
 డై తేజమున సూర్యుండై బలమున హిమవంతుండై సేమున మేరువై
 శాంతియునసముద్రుడై విశ్వర్యమున కుబేరుడై దానమున అశిదాతయై
 అలంకారమున నిష్ఠువై కోపమునశింకిరుండై పుత్రాహసాహస ధైర్యబు
 ద్ధి శక్తిపరాక్రమముల అవలంబించి తనకేదియు సమానములేక శుద్ధబ్ర
 హ్మస్వరూపుడై నెలుగుచున్నాడు. అతనికిసమానముగు శక్తినర్దులుయీ
 భూలోకమున లేరని చెప్పినవిని జయప్రదాదేవి అతిసయ్య దాశక్తిలిగి
 మనముప్పుట్టి కించుకపిక్కిటిల్లి సోకిముడితిరి మడిసారి, పురూరచచ
 క్రవర్తిని వివాహముగావంప నిన్నికగొని యష్టకమ్యములుదీర్చుకొను
 ట కారణంజే ఆధారమని అతడే భార్యగావలయునని యష్టదైవమునను
 మనసా పూజలు జేయుచు సదాసౌర్ధింపుచు లేవగట్టువర్ణించుచు మద
 నోద్రేహమున దేహమువాడి సూక్ష్మమైసుష్మించినగాత్రముతో కన్యా
 మతమున నూనియెయుండెను.

ఇట్లుగా నొకనాడు దాదులగోగొక్కతె మౌనగా యున్నజయ
 ప్రదనుగని అమ్మారమ్మ నెమ్మనమునంగల మర్దము లేమిసేవై సాక్షికం

తమునికి యెన్నికలోదక్కి మిక్కిలిచిక్కియునుటగాంచి మేమతి బతి
 మాలియు మారుపలుకక యుండుటగొని భయముపొంది రాజుగారికిన్ని
 రాజ్యకిన్ని దెలుపుటయు తమమని వేగమునజని ఓరాజుధిరాజు రాజ
 మాత్రాండమహారాజు తమపుత్ర యగు జయప్రదాదేవి మాదానీజన
 ములతో గూడి యిన్నిదినములు సుఖమున ఆడుచుపాడుచు నెమ్మదిగ
 యుండి యిప్పుడు మానంబవలగించి యెవ్వరితో నూటలాడక అన్న
 ముజెందక యేమియుకోచక తానేచప్పురించు నెక్కింగతమొసాక ఖ
 న్నంతై యున్నయదియని బలికినచనములువిని రాజుగారిగుండె చెదరి
 తనపత్నియగు జనకజవల్లికిచెలియచేసిన అబ్బిడ్డ అతివేగమున కన్యాను
 తము ప్రవేశించి ముద్దులఁ జ్ఱి యిదిగొమ్మముని నిలచి కృశించియున్న
 గూతుంగాంచి సూచకములు గుర్తెరిగి మనఃథావస్థదగిలి యట్లున్నద
 నిదెలిసి తనభర్తచెంతజేరి కొమ్మచైకులకష్టమును దెలిపించి శీఘ్రము
 న వివాహము ప్రయత్నించమని మందలించిన వచనములవిని సభాస్థాన
 ముచేరి మంత్రించిలిచి యేబదియారుదేశాధిపతులు వచ్చిచేరుకట్లు స్వ
 యంవరము సాటిచుమనెను. అంత నామంత్రినయ్యగు స్వయంగనము
 నిశ్చయించి విశాలనగరపాలితుడగు సోమదత్తమహారాజు కొమ్మచై
 యగు జయప్రదాదేవి కుసుమధానుం బొందినకరముతో కొలుపుమం
 తపముజేరి తానువరించినవారికి పుష్పదానుము మెడ వేసి పాణిగ్రహ
 ణముచేసికొనగోరుచున్నయదిగానన గాజుధిరాజులగు రాజసార్వభౌ
 ములగు తాము తమరుష్టజనకులంజసమేతమున విజయముచేయనల
 యునని పార్థనాపూర్వకముగా పత్రిలు వ్రాయించి అగుసోమదత్త
 మహారాజు తమ ముగ్ధికనుబెట్టి దేశములకుచాటింప ఆయాదేశపురా
 జులున్ను తమయిష్టజనములును రథగజతురగపదాదులను చతురంగబ
 లముతో సన్నాహ మురభీనాదములతో భూరికాహళ ఘోషములతో
 భీరమృదంగాది ధ్వనులతో ధణధణధణయనురుణతార్కరముతో ఫళఫ
 శఫళయనురథావేగముతో ధిమిధిమిధిమి యను అశ్వగతితో భంభం
 మను జయజయధ్వనులతో వచ్చిచేరిరి. అట్టి పురూరవచక్రవర్తి తనప
 రివారములతో సింహనాదముమీర పరాక్రమము నలుదిక్కులుపారధ
 ర్తనీతులు దగ్గిరరమ్మని వీరశూరత్వమింపార శుభముచేకూర ఖ్యాతి

భువిమీదవచ్చి నెకచోటందిగియుండి మరునాడుదయమున రాజాధిరా
జులందరు తమతమ ఆనుష్ఠానములు దీర్చుకొని యిష్టమృష్టాన్నములంది
సుగంధపరిమళములూచి ఆభరణములు బోడి ధనుర్భాగముల జెంది
పురూరవచక్రవర్తిమొదలుగాగల రాజశ్రేష్ఠులందరు స్వయంవర మంట
పమునకు విజయముచేసిరి. అంత సోమదత్తమహారాజు తనకొమార్తెయ
గు జయప్రదాదేవిని దాదులవెంబడి రిప్పించి గారవించి స్వయంవరమం
తపమున నిలిపి తమపుత్రికా నీమనసునగల సందేహములు యీసభయం
దుగల రాజశ్రేఖరుల ముందుబలికి నాటికి సమాదానములగది నీమనసు
నెమ్మదిగానుమననంతలో జయప్రదాదేవి దోడబుట్టగు సుమతీద్రమహా
రాజులేచి యేబదియారు దేశాధిపతులనుజూచి ఆనందముమించి ఓరాజ
శిఖామణులూ మహాధాతలూ మహానుభావులూ పరాక్రమశాలులూ అతి
ధీరులూ నేనిపుడు నొకప్రశ్న అడుగబూనెదను. అందుకు బదులుత్తర
మిచ్చువారెవరో వారికి నాసహవాదరియగు జయప్రదాదేవి నామము
వైచి పాణిగ్రహణ మహూత్సవము గావించుకొనుననిబలికిన పలు
కులువిన్న సభవారందరు అట్టబలుకుమన నాతండతిపుత్సాహమున ధైర్య
ముగొని ఓసఠారాజసార్వభౌములూ వినుగడు జెప్పెదను. ఈప్రపంచము
లోపల శ్రేష్ఠత్వము పొందియు మహానుభావులను ఖ్యాతి వహించిన
తలిదండ్రుల మంత్రభేదములచేత మొగది ఆడదిగాను ఆడది మొగదిగా
జనించినభేదములు వొండాకటి భేదముమాని వంశవృద్ధి జేసి గొప్పఖ్యా
తియు శీలమునువహించిన ఆమొగదే ఆడదై గర్భముననుదృఢించి దినక్ర
మమున వృద్ధిజెంది సత్యశౌచ ధర్మశీలత్వములునుసకలశాస్త్రాగమపరి
శీలతయు గోబ్రావృణాదేవాలయ పర్వముల రక్షణార్థియు మహాపరా
క్రమశుద్ధ వీరావీరభుజబల ప్రతాపశాలియు సకల దిగ్విజయశాలియు
నేమండలాధిపతియై పడుచేగానలనని తపముబూనిరాజ్యాధికారముసలు
పుచు సకలరాజులకున్న చక్రవర్తియైఅతివీరులకువీరుండై యుగమ శూ
రుండవడో అట్టిపరాక్రమముగల చక్రవర్తికి నాసహవాదరిహస్తములు
బట్టుమనిజెప్పిన విని రాజులందరు మూగలువలెఱున్నలై శిరముల నేలవం
చుకొనుచు మారుపలుకక యున్నారు. అంత పురూరవచక్రవర్తి సకల
రాజశ్రేష్ఠులను గాంచి ధైర్యమెగయ గంభీర్యమున తనవంశపూర్వపు

తాంతములనెల్ల ఆయ త్తముగ చితము యెత్తుకొని పుత్తములకుముందు అందరికి దేవీయునట్లు తమసచ్చరిత్రముచు నితయుచు సత్యశౌచములను గౌరవములను వసిష్ఠాదిగురుజన అనుగ్రహమును హరిహరాది దైవకృపాతీతయములను సూర్యచంద్ర వంశానుక్రమప్రకారంబును తనతలిదండ్రుల పారంపర్యము తనలోగల అభిప్రాయములును సవిస్తారముగా విస్తరించినంత వినుచున్న రాజులందరు అతీతయించియుండుతఱి జయప్రదాదేవి కుసుమదామమువైచిన హస్తములతో మండగమనయై రాజులెల్ల ఆశ్చర్యమునమునుగునట్లుతటాలున వెళ్ళి మండలాధిపతియగు పురూరవచక్రవర్తిసమీపము జేరి తనచేతయున్న కుసుమమాలికను వారిమెడలోవైచెనప్పుడు అంతరిక్షమున దేవతలు పూరివర్షములు గురియ భేరికాహళి మృదంగాదివాద్యము లెగయ చిత్రసేనమేతమున రంభాది మేనకలు నాట్యములుసలుప కిన్న రాదిపురుషులుపాడ గాంధర్వాదియక్షులు కైవారములుచెప్ప యింద్రాగ్రులు ఆనందింప నారదాదిమునులు ఆశీర్వాచనము అక్షతలు తలంబ్రాలుబోయి అదిశేషులు మొదలుగాగల దేవాదిదేవతలు సుకృతేవాక్కున పురూరవచక్రవర్తి జయప్రదాదేవికిభగ్గియని చంద్రసూర్య అరుంధతిని సాక్షి భూతముడి ముగళాశాసనంబులుజేసి సరిదంపతులని వారికివారే తగుదురని అతియాహ్లాదము చెంది దీర్ఘాయువులని బ్రహ్మను యెన్నికగొని తమతమవాసములంజని సుఖంబుండిరి.

అది మొదలు జయప్రదాదేవి తన భర్తకు పూడిగములుచేయుట మిక్కుటమగు పూజయని అతనికి యతిజాగ్రతగా స్రవచర్యలు జేయుచు దైవముగా నెంచుచు భక్తి విశ్వాసముల నుంచుచు వారి మాటలను నిరీక్షించుచు అతని తిరువడితామరల నమస్కరించుచు యిదేకైవల్యమని స్థిరముగ నెంచుచు వారి తిరునామమే యీశ్వరమంత్రమని పఠించుచు సదాకాలము విరక్తిలేని చిత్తవృత్తిగలిగి భయభక్తివిశ్వాసముల దేలుచుండెను. ఇట్లుండ భార్యయందు పురూరవచక్రవర్తి అతిప్రియుండై సంతృప్తిగలిగియుండ శనిమాయచే ధనకనకవస్తువాహన భూనగరములనువిడిచి తనభార్య బిడ్డలతో అగ్రరాత్రమున తన్నగిరమువిడిచి వివీనముజేరి నారాత్రంతయు నడచి సూర్యోదయమున తమసమూహమున పుష్పవాటికిగల నౌకకొలనుగాంచి రేయంతయునడిచిన శ్రమ నివా

రణమునలై ఆచోటవిశ్రమించి కొంతసేపటికి లేచి ఆతటాకమున స్నానముజేసి శివపూజలందీర్చి భవభార్యబిడ్డలొగాంచి వీరికష్టమును నేనజ్ఞాచుకట్లు నానుసట వ్రాసియున్నావో శివశివాయని పంచాక్షరీమంత్రమును ధ్యానించుచు లేచి అభిచింతాకాశముండు చెరియుకబిడ్డను యెత్తుకొని అచ్చోటగల అతిశయములను బిడ్డలకును భార్యలకును జూపుచు నాటి వివరముల జేప్పుచు గమనశ్రమ దెలియసేయక ఉల్లాసపరచుచు నచ్చునపుడు మెఱిక భూములను దాటి వరిభూములుగాంచి అందుధాన్యముని బారిగాయుండుటనుగని మనము జీవించుటకు లోకప్రదేశంబునెల్లొచ్చి పోవుచున్నప్పుడు సుధ్యాహ్నసమయమున కదియెను ఘడియలుండి చినందున యెన్నడు నడువ నేరనివారు గనుక కేయలియు నడిచిరికష్టముగనుక సూర్యదీప్తియము గనుక నిద్రలేనివారు గనుక ఆకలిగొన్నవారుగనుక బడలికవారుగనుక నడువశక్తిలే నోటమాటరాక కండ్లుచీకటిసోక వొళ్లు గడ్గడవణుక మార్గముగజే మూగ్గుజెంది నేలంబడిరి. అంతయిరువురు శిశువులు ఇనుగొంతు గలిగి శోడుశోడు మని యెప్పుచు నవ పొరుగునపోవుచున్న నరికొతాండ్లతో పెద్దవాడగు ఆనందుడును వాడు ఈ ఘోషములనువిని యిడేమి ఆశ్చర్యము చుట్ట మొకటియుండ సురియొక దారినిగని శిశువులు అరుచుచున్నవి అదేమో తెలియలేదుపోయిచూచిరండని తనపనివాండ్రకు సత్తరవిచ్చెను. అందు కొకడు వేగిరమునకురుగెత్తి నాకింగాంచి ఆ-లిచేరిను దప్పిచేరిన ఆయాశపడి గమనశ్రమముచేతను మూర్ఛిల్లినారట చెప్పిన విని ఆనందుడు మొదలుగాగల వారలకు గొనివచ్చిన ఆన్నమును యెత్తునోయి వారలకునుచ్చి దప్పి తీర్చి నెప్పుడింపరచి మీ శివరని వారి కుశల వార్తల నడిగి తల జెట్టెను.

ఓరుత్తమపురుషా దివ్యాంగవేషా నిన్నజూడ నామనసతిచించలము జెనుచున్నది. నీవెవ్వడవు నీనూరెడ్డి యెందుకి నచ్చుచున్నావు ఇప్పుడందేగెదవు జెప్పుమని అభివినయంబున నడిగిన ఆనందునిచూచి రాజచక్రవర్తి మూర్ఛుఖుడై హీనస్వరమున యిట్లని చెప్పుచొడంగె. ఓ అయ్యా నేను పురూరవ చక్రవర్తి కొలువున లెక్కవ్రాసెడి గణి కుండను నారాజరాజ్యంబువోడి దిశలుతప్పెనుగాని యెందైనను జీవి

చవచ్చునని యూరువెడలి యట్లువచ్చితిని. నాశిశు యీశ్వరుడు నిర్ణయించి యున్నాడో తెలియ లేదని చింతాసముద్రమున మునిగి దీని వార్తలాడగనిన ఆనందుడు వోహయ్యా మేమందరము కూలివాండ్రము మాకుగలవాటితో కించితు తమకు ననగాయము చేయగల హారము గావున మాకువలయు లెక్కలువాసి మాచేతన జీవించి యుండుమని పలికిన పలుకులువిని రాజు యశస్సువచ్చునట్లై ఆక్షరమేచేయుడి అట్లయ్యుండెదనని వాప్పుకొనెను. అంత వారందరు యేకీభవించి నెకచీరెను వస్త్రమును గొనినచ్చి యరువురకునుచ్చి నొకపంచకట్టించి అందువీరల వాసమునుట్లుచేసి అన్నవస్త్రములకు కొదవలే యతి ప్రియంబున గాపాడుచు వచ్చుచుండిరి. ఇట్లుండ ఆనందుడు మొదలుగాగల కూలివారందరున్న తమయందు ప్రియముగా యుండుటనుబట్టి తన భార్యతో ముదలించుడు ఈశ్వరుని నిర్ణయాలని నిశ్చయించి తన భార్యకు ధర్మార్థకామమోక్షములను జ్ఞానదేహ్యాబులను జెలుపుచు ఈశ్వరధ్యానము మించుచుండెను. పత్నివ్రతయగు జయప్రవాదేవి తనపతివల్లగలిగిన కష్టంబులను దార్శిద్యములను గమనించక పతియేదైవమని మెంచినతలంపుమారక మిక్కిలి ప్రియముగలదై యెక్కువ సుఖచర్యలుచేయుచు చీక్కులు మాన్పుడియని ధ్యానించుచు పతికి భయపడుచు ముండుకన్న యెక్కువగా పూడి ములు జేయుచు సత్యశౌచములమీరుచు పతిపాదములొత్తుచు శిశువులను గాపాడుచు భర్తనుగాంచి సంఖోషించుచు అన్యదిత్యముల చురచుచు పతియందే మనము నిలుపుచు వారికి సాక్షోషముగలుగునట్లు ప్రియముతో నడుచుకొనుచుండెను.

ఇట్లుండ సోమపురియను పట్టణమున ననకోటి సారాయణుడను పేరుపొందిన శైలిమునిగారు అతిసాక్షన్నవగుటై యుండెను. అట్టిపాని ఐశ్వర్యము దీక్షక్రమమున తరుగుచువచ్చుచుండెను. అందుచే వాడతిచింతాక్రాంతుడై పండితులరావించి తనకుగల అవధులను వాగ్తోజెప్పి అందుకు తగుపాటి చికిత్స తీమియని ప్రార్థించెను. నాపండితులు ధర్మశాస్త్రములను పఠింపించి వోహయ్యముండవకులబట్టి ఐశ్వర్యపట్టి భ్యాతిగలిగి జగజెట్టి శాస్త్రముల జెప్పియుండునట్లు తాము ముప్పదిరెండుధర్మముల సుక్రమముగా జేసిరేని మీభండారమున కొరతలేని ఐశ్వర్యము చేరుచు

డును. యెన్నగు తక్కువగానేరదని చెప్పినవిని శెట్టిగారు ఆమెరకేలన్న
ధర్మములు సరిపడగాజేసి దివ్యమగు తటాక మొండు నియమించుటకై ఆప
ట్టణమునగల కూలివాండ్రకందరికి పెద్దవాడగు ఆనందుడనువాని రప్పించి
వోరీ ఆనందా ఈవోట నుకొని పుకొలను శ్రవ్యవలయునని దిట్టము
జేసెను అంతట ఆనందుడు యెవరులుగాగల కూలివాండ్రందరుగూడి కొల
నుశ్రవ్యనారంభించిరి. ఇట్లు ప్రతిదినము ఉదయూదిమొదలు సంధ్యవరకు
కూలిచేసి శెట్టిగారివద్ద వారివారికూలిని పుచ్చుకొననప్పుడు ఆనందాడు
శెట్టిగారినిజూచి వోన్వామి ధర్మచింతామణి పుకకారధీమణి దీక్షాశిఖా
మణి తాము మాకందరికి బల్యమిచ్చి మమ్ములగాపాకుట కుద్యక్తులమై
తిరి. అట్లే కర్షికిమునకు నొకపాలు రోజున్నుయిచ్చి రక్షించనలయునని
ప్రార్థించిండ్డిగిన నాశెట్టి అందుకువొప్పి కర్షికుని ఒకభాగము ప్రతిరోజు
న్ను యిచ్చుచుండెను. ఇట్లుకొన్నిదినములు జరుగుచుండ నొకనాడు శెట్టి
గారు కూలివాండ్రనుజూచి మీరికమీద కూలి తీయుటకు రావనిలేదు.
మీయింటయుండి ఆడవాండ్రను పంపుడి వారిచేతికిచ్చిపంపెదనని ఆజ్ఞా
పించెను. అట్లువారు సాయంసమయమున రూకకై తమ ఆడవాండ్రను
పంపుచుండిరి. ఆశెట్టిగారు ఆయాడవాండ్ర చేతికి భత్యము లిచ్చుచుం
డెను. ఇట్టిచ్చుచున్న శెట్టిగారికి ధర్మచింతనగల చిత్తముమానిశెనిమహా
త్యయనున గుర్తొగ్గిమైన బుద్ధిబూని వివరీతముచేకొని ఆడవాండ్రనుగని
మీకర్షికునిభార్య యెవరినిండిగినవారు యిదిగో నిలుచున్న ఈబిడ్డ నత
నిభార్యయని జెప్పిరంత శెట్టిగారునాబిడ్డలనజూచి సంశోషించి నాపతి
ప్రతియొక్క యోగ్యతను గుర్తెరుగక పదులభార్య తల్లియనిదలవక శని
మహాత్యయమువలన ముగిగిన శెట్టిగారు నాపుణ్యవతినిజూచి అతి ఆహ్లాద
ముతో ఆహా ఇంతటియింతి భూలోకమునంగలదే ఇది మనవ్యశరీరమే
నా ఇట్లు ఇంతటిరూపముగలిగి యున్నదాయనితలంచి కురులంగారచి జో
హరు తుమ్మెదల దొంతియగు నీలాద్రియో నిమ్మలంక పరిపూర్ణమగు
అర్ధచంద్రుడో లేకయిదినుదురో సర్వలోకమోహితుండగు నవమన్మథు
నిచేతి ధనుస్సు లేక యిదిసోనోకో తటాకమునబట్టి మహిమముచేతడస్సి
హిమధామునికిరణములచే కొన్నారునీలోత్పలములో లేక కండ్లో ఆనం
దమొందించుతిలపువ్యమో లేక నాసికియో నిమ్నొన్నతమగు హేమశల

కయో లేక యిదికపోలమో దీపాంతరమున అపరూపముగ మొలచెడు పగడమో ఇదిఅధరమో యిదేటిగళమో శాంతకుంభపు రోజాపుష్పమో అమరితఃలశమో పూబంతియోయని పలుపిఠముల తనలో తాను వితర్కించుచు చెలువమీరి నలువ తెలివిగొని ఈపాటని సృజించిన విధమెట్లో రాభాదిదేవతలు దీనికిసమముగు దురాకారుకారు వాగులేరులేరు దీనిగన్న తలిదండ్రు లెంత పుణ్యవంతులో వాండ్ర భార్యమే భార్యము. ఐనను వారు యింతటి రూపలావణ్యవయోవతియగు యింతిని దరిద్రుడుగు కర్మీకునికిచ్చి వివాహముగావించినారే వానికిబుద్ధిహీనతముగా బోలు. ఈచిన్నది అతిష్ఠమున తగిలి దారిద్ర్యము అనుభవించుచున్నది. ఇట్టియింతి ననవశమున నుండేనేని దీనిదారిద్ర్యముతోలగి అతి సుఖమున నుండునని తలంచి దానితో నొక మాటమాట్లాడి జూచెదము. అందుకు లోబడకుంటే ఆవల యెట్లయోచించి అందుకు తగుయపాయము వెదకెదమని యుండెను. అంత ప్రతిరోజున్న కూలివాండ్ర భార్యలువచ్చి రోజుభత్యము తీసుకపోవుక్రమమున నాగిదినము ఈపతివ్రతయగు జయప్రదాదేవి పోనందుచే శెట్టిగారు కూలి ఆడవాండ్రనుగాంచి మీకర్మీకుని భార్యయేది యెందుకు కూలికిరాలేదని యడుగగా వారు యేమో రాలేదనిచెప్పి వారివారిబత్యుభర్తునుదీసుకొని కర్మీకునియింటికి వచ్చి మేమాదరము బత్యముదీసుకొని వెల్లుచున్నాము నీవు పోయి నీభత్యము తీసుకపోమ్మనిచెప్పి వారివారి యిండ్ల కేగిరి.

అంత శెట్టిగారు తనకర్మీకునిబిలచి కూలిమాత్రము రెండవఅంకణములో కుమర్చి బెట్టుండనిచెప్పి రహస్యముగా నొకమాట మాదలించెను. అజేమనగా కర్మీకునిభార్యవచ్చి బత్యముడుగగా శెట్టిగారు రెండవఅంకణమున నీకూలిబెట్టియున్నాడు నీవుపోయి యెత్తుకొన్నునిచెప్పి అదిగోనిగిరాగానే కవాటమునుబిగించి వేయుండని రహస్యముగ జెప్పి శెట్టిగారు వెల్లిరి. ఇచ్చట యిట్లుండ చక్రవర్తి తనభార్యనుగాంచి వోసఖి కూలివాండ్ర భార్యలందరు శెట్టిగారిచే నివ్వబడిన బత్యములను వాడినింపుకొని తమతమ యిండ్ల కేగుచున్నాడు గానన నీవు త్వరలోచని మనకు రావలయు బత్యములను రాబట్టుకొని వేగిరమ్మని నెలవచ్చిన సఖిరత్నము భర్తమాటను జవదాటని శుచీమతి గినుక ఆజ్ఞచిప్పున శెట్టిగారి వాకిలిబిలచి అచ్చట

యున్న పరివారములనుజూచి మాకూలి యిప్పించండన వారు శెట్టిగారు
 రెండవలొకణమున మీబత్సమును పుచ్చియున్నారు లోపలచని తమబ
 త్యమును యెత్తు పొండుచెప్పిన నాబిడ్డ కొంతసేదపు చిరమించి వోహోపు
 ణ్యపురుషా ముగ్గుగాపాడెడి శ్రీ ఆడరించుదైవమా నాకొసగుబత్స
 ము లొకణములోనుంచు బెట్టయించితే యెత్తు పోలేనా లోపల యేల
 యంగిపోనలన కొంతసేదపు,యొచ్చింది మార్కొని చనిన భర్త యేమ
 నికోపించునో ఆకలిచే గిడ్డ లెట్లుతప్పితునో యని పతిమాటలకట్టుబడిన
 పతివ్రత. ఈ గు జయప్రద లోపలచని ఆ కణముదాటి రెండవబట్టడమున
 ప్రవేశించి, బత్సములగుఢాన్యము లొదనుచ్చియున్నదో యెచూచుచు
 న్నంత శెట్టిగారిభృత్యులు లొకటమున కిగించివెళ్ళిరి. తలుపు
 శబ్దమువిన్న నాయువతీరత్నము గుండెలదుర శిరీరము గడగడవణకదిగు
 లొంది పతివ్రతముసొంగి శౌచముజేది నిస్సయమంది హరిహరిప్రణామ
 ధారావా సమగానా నాసాలిటలేవాయని కలువిధముల చింతించుచు
 నాయంకిణమునయెవరులేక యుండుటనుగాంచి యందాయొకగదిలోప్రవే
 శించి కవాటములబిగించుకొని కాలిగాయన్న నొకపెద్దపెట్టియను వీక్షిం
 చి యిదేమిమోనము మనల మగచేసమున లోపలబొమ్మని తలుపులకు
 తాళముబెట్టిరే మన భగ్గమేమనిచెప్పవచ్చునుయివన్నియు శనిమహాత్మ్య
 మున వచ్చెడుచేటగాని మరొండుగాదని తలచినాపెట్టియను దెరది పతి
 పాదములనుదలచి నాపెట్టియలోకిగి యెయ్యదైవమా నాయంగు యంత
 పక్షమా సుతల గొప్పుబద్ధమా పతివ్రతబాయుట న్యాయమా యంత
 చరమా నికిది అసూయతనమా వసంగొదనకాదు. కలిమాయచేకలవెన్ని
 చేసినను వ్రతభంగము కానీయకజేసి జయప్రహ పతివ్రతయను ధ్వజము
 గాపాడి రక్ష చుముస్వామీ యిదిగో ఈపెట్టిలోదిగియున్నాను. ఇప్పుడు
 ఈపెట్టియలో నేనుండువరకుఆకలిలేకను దప్పిలేకను అగ్నిచేకలకను కి
 చేదదువకను మృగములచేకలకను ఆయుధములచే భేదించకను క్రిములచే
 శిథిలములుగాకను శాశ్వతముగానుండి న భర్తవచ్చి నెరుచునగాదాకఈపె
 ట్టియ యెవరిచేదరువశక్తిలేక నుండవలెనని తనపాతివ్రత్యమును ముందిడి
 ప్రమాణము ముమ్మాగుబెట్టి పెట్టియపైపూతను మూసుకొనుమని జెప్పి
 నమాత్రమున నాజయప్రదాదేవి శౌచవ్రతములకు భయముజేందినధర్మ

దేవతయగు సరస్వతీదేవి మూడునిలచి నాబిడ్డపలుకులకు లోబడి అట్లేబిగి
యబట్టుకొని జీవామృతమూత్రచూచు ఆపెట్టియపై చల్లి మూతబిగించి ఈబి
డ్డపట్ని చేమాత్రము దెరువశక్యమగుగాకయని సత్యమూర్తిగాని చనెను. ఆ
వల నవకోటినాంధ్రా శైట్టిగారు అతిఆశ్రమునవచ్చితనపరిజనములమెచ్చి
సంతోషముననునిలిపి వోరీ రండుడీయనిబలచిలకాకణవాళిలిచెరచి చేడియ
నువలచి అతివేగిరముననడచి లోపలప్రవేశించిఅందును వెలగిగానక శైట్టి
గారు ఆశ్చర్యమంది సేవకులబూచి ఆగదిలోగల పెట్టియలోనుండునేమో
చూడుడీయనితెరుచ నుద్యుక్తులై చెరునలేక ఇదేమివలె తాళములేని ఈ
పెట్ట బిగించుటకు యేమికారణమూ తెలియ లేదనియోచించుచున్న సేవ
కులబూచి సెట్టిగారు కోపించి వోరీ ఈపెట్టెను దెరువనియక యేదోయు
క్తులువన్ని బిగియబట్టుకొనియున్నది గావున గొడ్డగడచేబగులగొట్టుండన
నారుచెరియొక గొడ్డలెత్తుకొనినాంధ్రా శైట్టికొలదికొట్టిచిగాని నూగింజప్ర
మాణమైనను నాపెట్టియపగలకపోయెను. అంత సెట్టిగారునుననున కొంత
దిగులుగలిగి కూలివాండ్రొకర్ని కులునచ్చి అడిగితే మనమేమిచెప్పవచ్చు
నని తపించుచు నాపెట్టయైటకుతీసుకొనినది బైటదెప్పించిచూడగా నా
పెట్టియపై గొడ్డలిచేగొట్టినగాయం బేమాత్రముకనబడకందునయిదేమో
విచిత్రముగయున్నది శీఘ్రమున మీరు ఈపెట్టెను ఆగదిలోయూచి అగ్ని
బెట్టితగలబెట్టుండునయాజ్ఞాపించి కూలివాండ్రుగాని యెవరైననువచ్చిఅడిగి
రేని ఈగదిలోకర్నికుని కూలియుంచియుంటిమి. అందుప్రవేశించి ఆచిన్న
ది బత్యమునెత్తుకపోయెను. అప్పుడుఆగదితగలబడినది మాకుందెలియదు
యిప్పుడునీళ్ల చే తడువవచ్చితిమిమనిచెప్పుక భద్రముభద్రమనీ ఆజ్ఞచేసిని
లుచుండెను. అంతలో ఆగదిభగ్గునమూడి ప్రక్కన మరొకగదియుకాలి
బాగ్గులై నేలలోనేల సమమయ్యేసేగాని నాపెట్టెనునుపటియట్ల చిరంబీ
విలమైనాడెను. అధికభయముతో శైట్టిగారు కాళ్ళుచేతులుగడగడవణక
నోట తడిలేక ధారలధారలుగా చెమటలుగార కండ్లుచీకటులుగ్రమ్మమన
స్సున దిగులుసామ్మ వొళ్ళుదెలియక తడతడ వొడలుసోల చేతులు నలు
పుకొనుచు యిక యేమిచేయబోవుచున్నాను నీగడ్డలో యెవరైనావచ్చి
అడిగితే నేనేమిచెప్పబోవుచున్నాను. ఈపెట్టియలో యీబిడ్డవుండునది
నిజమే మనయందు నేరమువాటిల్లనది నిజమే. మనముచేయుకార్యముల

ధర్మమే యిదెల్ల అన్యాయమేయని దెలిసి ఈపూరిరాజు మనల నేమిచేయునో యెంతటిజ్ఞునిచ్చునో యేమివిధించునో యిదేమి మనమూరకుండక యిల్లుతగలబెట్టుకొని ద్రవ్యముపోగొట్టుకొని శరీరము కష్టపడుకొని మనస్సున చింతలునింపుకొని బానిసగాండ్రను వేడకొని ఇల్లుఅనస్థమగుటకంటె ఈ పెట్టెను తీసుకపోయి పెద్దరాతిబండ యొంటిగట్టి నడిసముద్రమున పారవైచుట న్యాయమనిదలంచి పెట్టియనుయెత్తించుకొని అందమోనుదీప్వములకు చనెను ఓడకు దీసుకపోయి యాడపై ఎక్కించి దానుంగూర్చుండి ఓడపోస, సమయమున కొంతదూరముగనిఈ పెట్టియను నీళ్ళలో ద్రోయుటకు ప్రయత్నించెను. అప్పుడు పెట్టెలోనున్న జయప్రదాదేవీ కొంతకడవుయోజించి మనలను ఈ సముద్రమున పారవైచితే మనమేమిచేయబోవుచున్నాము. మనభర్త కెట్లుదెలుసుచుకాబట్టి ఈ పెట్టిలో మాట్లాడి తప్పించుకొనవలెననిదలంచి ఓసెట్టిగారు తాముజేసియున్న ఆలోచనలచే మేమి ప్రయోజనము నిష్ప్రయోజనము అగుచే మిక్కిలియు ఫలములేదు. ఇప్పుడు ఈ పెట్టెను విడుచుటకు నెవనిల్ల కానేరదు. ఈనీటి వేసినను నిశ్చయే తడవకు చెచ్చెలగుచెనుటకు మేమియు చేశుచురాదు నేనొట్టివెప్పెనవియు నాకొకవ్రతముగలగు ఆవ్రతము పూర్తియగుటకు ఏమన్నరసంవత్సరమున్నది ఆవ్రతం ఈ పెట్టె తనంతటదెరుచుకొనును అంతవరకు ఈ పెట్టెను కాపాడుచుని జెప్పినమాటను విని శెట్టిగారు ఓడలో యిదేమి ఆశ్చర్యము ఏమన్నరసంవత్సరము అన్నపానాదులు లేక సేవిధమున జీవిచియుండబోవుచున్నది. యెను చూతామని శెట్టిగారు అందమోనుదీప్వములకు వెళ్లి అందు పెట్టెనుదింపుకొని నొక యంతఃపురముకట్టించిఅందులో యీ పెట్టెనుపుగించి దానికి సమీపమున తానన్న అతిజాగరూకుడై కాచుకొనియుండెను.

ఇట్లుండి నచ్చోట చక్రవర్తికి యనేకమగు దుష్కారణములు గలిగి కూలితేబోయిన తన భార్య రానందున బిడ్డలను చేతబట్టుకొని శెట్టిగారి వాజారముచేరి కూలివాండ్రనుచూచి ఓలయ్యలాగా! కూలికుంచములకై వచ్చిన నా భార్య గాంచితిగాయని అడిగిన, వారతిధైర్యమన ఓరీ! నీ భార్య కుంచములు గొనుటకు ఆగడలో ప్రవేశించెను. ఆమాత్రమున గదికి లగ్గితగిలి ఇగ్గున మండిపోయెను. మూకిగే తెలుసునుగాని,

ఆవల నీభార్య గాంచలే మైతిమని పక్కిన పల్కులు విని చింతాక్రాంతుండై శిశువులగ గాంచి దిగు లొడి మనసు గుండి కిందిన మోముతో చీకాకుమైకో నడిచిన నడలట అతిచింతతో నేమిదేనియక యాపురము విడిచి విశేషముల దగిలి నెత్తుమిగిలి శనిమాయచే కట్టుబడ్డ నాపక్రవ్వి ఆభాసము ర్తియై అటవికా ర్తియై దుఃఖముపూ ర్తియై చనుచున్న సమయమున దట్టముగ మేఘములు కమ్మకొని పారుముల జమ్మకొని ఉలుములపమ్మకొని నెమ్మదిలే తపిచుచు భార్యగదలచుచు శిశువులగాచుచు దైవంబుకు ధ్యానించుచు విధిని దూరుచు నొంటియై గోగుచున్న తణి శిలయేరొకటి నవశింగుచుబనుగాంచి నాసిదాటుటకై పుత్రులతో నొకని అచ్చోటయున్న తీర్థదీక్షకుకట్టి నొక బడ్డకు చేతనెత్తుకొని ఆయేటండిగి నీకులాగుచు యానలట్టుజేరి తీర్థదీక్షకుం గట్టిగాబట్టి మార్కుముఖుడైయేటండిగి నీకుచు వచ్చుచున్న సమయమున పై నెల్లువవచ్చి నారాజుగొట్టుకపోయెను. అటల కొంతదూరమున పోయినపిదప పసలకాపరులుపురీశురగాంచి యెవడో ప్రవాహమున యెగురుచున్నాడని దయగలవాడైనచ్చి తినుచేతయున్న దోకోలొలుమాన తల్లితమున లాఘవముగా ఒట్టుకొనుచునిదెట్టి దరిజర్మకొని వానిని ఉచుచగించితమచోటికివెంటబెట్టుకొని పోయి తమ చెంతయుండిమని ఉన్నవస్త్రములిచ్చి కాపాడుచుండిరి.

ఇట్లుండ యేటినుండన తాగి కఠోవో కట్టుబడ్డశిశువులను చెండియను గొల్ల పావ మున పోని యతిశ్రీమదునచని కట్టి ముక్కశిశువులకట్టువడలించి పట్టిరాగమ్మకట్టి మాల్లింగముజేసి ముద్దులుబెట్టి చట్టికోయున్న పాలుద్రావించి చెట్టుకింద గూర్చుండబెట్టుకొని యా సూర్యోషమున బిడ్డలంగాంచుచు హాదైవనూ నాయాదృష్టఫలమా సూర్యచంద్రులవలె ఇరువురుండట నానోమా నాకు లకిష్టము లొన గూర్చిన నాయివ్వుదైవమునకు గొప్పపూజలిడుకో నుత్తమమని యెంచి యాపుత్రి యగుచెంగి సూర్యోషమునింగి ఇరువురను భుజముపై నెక్కించుకొని తనగృహముజేరి యతిగానాథమున బెంచుచుండెను. అచ్చోట చక్రవర్తిని గొని పోయిన గొల్లలు మేకలమందో యూత్తనునిచి వాండ్లుయెసగెడుయన్న పానాదులు వీరికొసంగి కాలుము గడుపుచుండ, ఇంగ నురవస్థలం జెందు

దున్న నారాజునకు శనిమాయ విషవక ఈష్టముచాలక వయలేక తపించి జేయుదున్న సూర్యపుత్రుడు వానిమాయచే నాజేపపురిచాలకుండును దేవరాజభార్య ధరించుకొన్న యాభరణముల బంగారుపెట్టెను యెత్తుకవచ్చి నాచక్రవర్తిని సిద్ధించుసమయము గని తలవైపున నునిచిపోయెను. అత సగలశోధకులు వచ్చిచూచి ఈబంగారుపెట్టె ఈగొల్లవానికి యెటులగలిగెను. ఎందుడో దొంగిలించుకొని వచ్చియున్నాడని దలంచి నాచక్రవర్తినికిట్టి పెట్టియనత్తుకొని నాపురాఫసునియెదుట నిలువగా వారుతనభార్య సగలపెట్టియయని జెలిసికొని తలవర్లరప్పించి సతనికాళ్లు చేతులు దీయుండని యాజ్ఞాపించెను. సీతనివరులు నాతనిదీసుకపోయి నాతని కాళ్లుచేతులు దీసివేసిరి. అంత నాచక్రవర్తి బాధలకోర్వలేక తపించుచు పోరలుచున్న సమయమున సరిస్వతీదేవి గగనమున నేగుచున్నప్పుడు యీతనికింత ధ్వనివిని తటాలునవచ్చి దయలుపొచ్చిచుచ్చి తోలి చోటవిచ్చేసి నాచక్రవర్తిని జెలిసికొనిలిమాయనుగొని నాతనికి తగు పాటిమాటలచే హితంబులుచెప్పి నగుగుగాయుములను మాయముగామాన్చి అప్పటప్పటికి అమృతపానమిచ్చి యేగుచుండెను.

ఇట్లుండ నాపురంబున కాపైయున్న దేశిక శెట్టియనుసనిగుమనిని నారాజును యెత్తుకొనిపోయి తనగృహంబునయుంచుకొని వతిగారాబమున కాపాడుచువచ్చుచుండెను. కొన్ని దినంబులకు ఉపరిషియనేమహర్షి అచోటికేలేంచి నాచక్రవర్తిగారి తేమములను సవిస్తరంబుగావిని నతిచింతాత్రాంతుండై ఇక సీపు తేమమునుగలిగి ఆలుబిడ్డలసమేతముగారాజ్యాభిషిక్తుడగుగాక యని ఆశీర్వచనంబుజెప్పి చెంగి యనుగొల్లదానింటికేగి శిశువుల నిరువురగాంచి వారినినూరాన్చి విలువిద్యలుమొదలగు వాటినిల్ల గజుతి నారలను ప్రసంగింబుగాజేసి అందమానచుద్వీపమునకేగి అచోట పెట్టియ నునిచి కాపైయున్న శెట్టిగారినిగాంచి తేమములువిని పురారవచక్రవర్తికింకల దురస్థలెల్లంజెప్పగా పెట్టియలోయున్న జయప్రదాదేవి మనంబున దిగులొంది శరీరము గడగడవణక మైసోల చెమట గ్రాల పెట్టియలోతపించుచు హస్తనమా! ఇక నేనేమిచేయుదానను. నా ప్రాణము లెట్లుండజోవుచున్నది. నాధిర్తను యెపుడుగాంచజోవుచున్న నాన ననిదూఱుచి కాళ్ళుచేతులుపోయినను గొడవగాడు. ప్రాణములు

మాత్రము గట్టిగాయుంటే చాలును. నాపత్ని నేనాదరించుకొనెదనని తపోహతాను తీర్మానించుకొని సమయము యెదురుచూచుకొనియుండెను. అంతి నానుహర్షి శిట్టిగారినిఁగూచి నామొగ్గియగు చక్రవర్తియు వారిబిడ్డలు భార్యలు మొదలగువారందరు యేకీభవించియుండుటకు సమయము శీఘ్రమునవాటిల్లును. వారు మునుచటియట్ల రాజ్యంబుజెంది సుఖంబనుభవించుదురగాక యని తన నివాసంబుజేరి. తరువాత దేవపురమున శిట్టియింటయున్న పురూరినచక్రవర్తినుకనాకు మంచి నిశీధన చుయ్యంబున వంశునెన్నలలో మేడయందొపరుపుచే పవళించి ఆనందము మించి మ చివీణచేపహించి పాడదొడంగెను. అట్లతిశ్యగారముగ పాడునప్పుడు నాపురి రాజపుత్రకుయగుపుష్పపాగచాలియను కన్యాశ్రోన్మణి మేడపై నహించి నిదురరాక పొరలుచున్నసమయమున నాచక్రవర్తి పాడుచున్న గానములనువిని అతిఆశ్చర్యముఁజూపి కొంతతడవు గానమునశ్రవణముబెట్టి మనసుగట్టలేక వెట్టినమోముతో సఖులను తట్టిలేపి నిపుడుపాడుచున్న నాపుణ్యపురుషుండవడు నతడేనాథర్త ననిననే పాణి గ్రహణము చేసుకొందునుగాని ఇతరులనొల్లను శీఘ్రమునపోయి చూచిరగడనియంపిన వారేగినలుప్రకటలుచూడగా శిట్టివారియింట పుబ్బరియగు దున్నవాడని తెలిసివచ్చి ఓలమ్మా మనయింట ఆభరణములుదొంగలిగించి కాళ్ళుచేతులు దీయబడ్డమొగివాడని చెప్పి విని చాలాతడవు మోచించి ఇదేటివీరి యితగాయకులకు దొంగతనంబబ్బునాయుండదు అదేటికారణమోయెరుగము. ఇవచు కొగవగాడు నాతడేనాథర్తయని నిశ్చయించుకొని మదనోద్రేకమై తహతహంబుల వారయచుండ సభజనములు రాజగారివద్ద జేరితమకొమార్తె కామోద్దిప్తితమై వివాహంబు గోరియున్నదని చెప్పినవినిరాజు నారాజులరావించి పుచితాసనములనియమించి పుత్రికకు ముగళస్నానములు గావించి సభాస్థలికి రప్పించి రాజులనుజూపించి పుష్పమాల చేతికందించి నీయభిప్రాయముగనుపించ మేడపైచిరమ్మా మాయమ్మా ముద్దులకట్టి యనిగారాబమగుమాటల చెప్పి బంపె. అంతలనాబిడ్డ కోపంబుకొని తగ్గడిగొంచిఓలయ్యా! ఈలయ్యలను నేమిందే యెరుగుదును నానో మునుపు గానంబునవోడినవారలు వీరేగాని అవశ్యములేదు నేను కోరియున్నగాయకుండే నాథర్తగాని

ఇతరులుగారు అట్టి మహానుభావుడెవ్వరయ్యెనని నాతనికి యీపుష్పదామము మెడవైచి పాణిగ్రహణము చేసుకొందును. ఇచ్చోట గాన లేనే అగు పక్ష లేనే అని తలచి యిష్టదైవమును దలంచి చేతనున్న ధామమును గిరిగిరిగ్రుచ్చి సువమార్గమున యెగవేసి శరముపై చేతులుముకుళించి దైవమును ప్రార్థించి వొండమునకు గావించి పండుగానతనని యెంచియున్న పుష్పపాంచాలియిష్టపరమము నాకు సుసాధామము గిరిగిరిందిరి మూలకూర్చుకొనియున్న పురూరవద్రావర్తి కంఠంబున బడెను. అంత నాచిన్నది సమీపముచేరి నామ నాభర్తయని భయభక్తివిషయములతో నమస్కరించుచు నిలుచున్నకొమార్తెగాంచి తలితగ్రులుచాలా దుఃఖములై మొడివాడి భార్యయైనదేయని యుదటి కిర్మమాయని విలపించెను వారలను వెసిష్ఠునిగాంచి వారిని నూర్చుచున్నంత పుష్పపాంచాలి తలిదండ్రులకు మెక్కినేనాతనికడక్కిరిగావున తమకు చిన్న మాటలు రాక మేమీయూరలేక మిగ్గున బుగ్గురా మానంబుపోక కాటిలో మిన్ను కసరాచరించుచున్నామని జెప్పి తానుధరించుకొనియున్న వస్త్రములను ఆభరణములను దీసి వొడ్లై ట బెట్టి పాతనీర యుడిధరించుకొని తనభర్తను యెత్తుకొని ఆరణ్యముచేరి సరస్వతీదేవినిగని పూజించి ఆశీర్వచనంబులంది భర్తయే దైవము దలచి వారికిల ఘనచర్యలుజేయుచుపత్నివరయై దినములు గడుపుచుండెను.

ఇట్లుండటను గాంచిన సరస్వతీదేవి శిల్పులచే నొకనగరికట్టించి అందు నీదని నివసంపజేసి సుఖిబుండుమనిచనియె నంతి కొంతకాలము నకు శనిశ్వరుడు దయగలవాడై ఆహా! ఇంతటికష్టంబులువాటిల్లియు సత్యశౌచంబులు మానడయని ఆశ్చర్యంబుంది విముక్తుం జేయదలంచి కాకంబుపై నెక్కి నచ్చోటగిట్టించి వచ్చుచుండ ముక్కంటి నక్కరతో ప్రక్కన సార్వభౌమగొని వృషభారూఢుడై రాగికిలుముల చెలిని చంకి బెట్టుకొని పులుగునెక్కి మిన్నువైచెప్పుడు వెన్నునును అచ్చోటజేరి నాచక్రవర్తికి ఆశీర్వచనంబులుకూరి విముక్తంబులుమీరి పుష్పంబులువారివానిపై పూరిక చరణాదలతో రారమృదిజరి రాజ్యాభిషిక్తుం గాకమ్మనిగోరి వారివారి సవాసాంబులకుం జనిరి. అంత నాచక్రవర్తికి నునుకటి యట్లు మేలగు శృంగారంబును కాళ్ళుచేతు లలగకారంబును తమప్రకా

శంబును భుజబలపరాక్రమమును మీరిమీరినచేసెను. అదిగాంచి పుష్ప పాంచాలి మనస్సున నిలువనిసంతోషముగలిగి వికాసవదనయై తన తలి దండ్రులరావించి తన భర్తంజూపించిన వారుభయముజెంది అతశ్చార్యుని దని దిగులొంది రూపరూపనసంపన్నుడని మనసునిగ్గది సంతోషమున వెలుగంది ఆచోటనే నొకపట్టణంబుంబొందిదైవికపురియని నామంబిడి నాతనికిదైవీకమహారాజుని సవినయమున నామకరణముగావించి వాడేగి నంత నారాజు మనునీతిపారలనిక రాజ్యభారముచేయుచున్నంత తన పూర్వమంత్రులుగు మత్తీధీరుడు అనేక రాజ్యములు దిరిగి యెదురుగానక తన చక్రవర్తి ఇందున్నాడనిదెలిసి యెప్పటియట్లు వానితోగలిసిమెలగుచు రాజునకు మును ట్లు మంత్రుగాయుండెను. అంత గొల్లపాళయగు చెంగి తాను చాకుచున్న బాలు దిరుపురికు యుక్తమగువయసువచ్చెను. వీరలను యెచ్చోటనైన దగుపుద్యోగం బునుర్చునిశ్చయించి దైవీకపురమున కొచ్చి తనపుత్రులను నొకరొక్క యుంచుకొనుమని రాజుచు వేడుకొనగా నారట్లే యుప్పుకొని తన సగరిలో నాయిరువురు బాలురకును కొలు విచ్చి యుంచుకొనెను.

ఇట్లుండ అందమానుష్యహీన యున్న నవకోటి నారాయణశైలికి ఏవిధ ఉపాయమునోచుక తత్తరపనుచుండ నవీనముగ దైవవశముచేమ హాత్మ్యముగల దైవీకపురియనుపట్టణంబొందులను అందుగల రాజుతనీ తిమంతంబైదైవబలముగలిగి రోగులకునుకరచరణహీనులను విముక్తులం జేసి తలయుశరముల పూర్తిచేయులండని విన ఆతివేగంబున పెట్టియ నెత్తుకొని దైవీకపురముచేరి పెట్టియను దెరుసొచ్చుక వచ్చెదమని దలంచి నాపురికిదెచ్చి రాజసన్నాధానమునయుంచి ఆపెట్టియగు యున్న చిన్న దాని రూపురేఖాతిశయములను వర్ణించి పెట్టియదేవున శక్యము గాదని చెప్పగా రాజుతనీస్థయలబంది ప్రపాయంబులన్నయు దైవశక్యము లేక యున్న రాజుగారు మనసున సరస్వతీదేవిని ప్రార్థించి నిలుచున్నంత యాసరస్వతీదేవి ఆక్షణంబున రాజును వీక్షించి ఓక్షితికతి సత్యశాచ శీలవ్రతయు పత్రివ్రతయు నగు నీకత్తి జయప్రదాజేవి మానంబుకొడి గట్టి ప్రణములు బిగబట్టి యీపెట్టియగు ముట్టికొనియున్న యది దాని పాత్రివ్రతాధర్మంబున యెరులచే దెరువనీక అగ్నిచే గాలకనీతిచే

చక్షుః క్రిమిజీనులక ఆయుధములుచే జీలకాయుండునట్టి శాపంబుగట్టి
ప్రాణప్రళయము నీహస్తంబు ముట్టినమాత్రమున దెరువవలయునని
చెప్పిన నానత్యవచనములూ భిన్నములుగావు. కావున ఓరాజా!నిహస్తం
బుతో తాక్షివే! వెట్టిదెరువబడి నీభార్య గాంతునని జెప్పిన మా
త్రంబున తటాలున తెరువంబడి దేసేవ్యమానమై వెలుపలి వెలుగొంది
తన భర్తపాదములవైబడి నమస్కరించి నిలుచున్నంత సరస్వతీదేవి
రాజుగొంచి ఓపార్వభౌమా! అగ్నికి సమానమైన శుచీవతియగు జయ
ప్రదానూడే సుఖమును నూపము. అల్లదితో నిసముఖులున కొలువై
యును ఇనుపపుబాలుగు విశేషములే వానిని అంగీకరించుకొనుమాయని
ఆశీర్వాదములు జేసి అంతర్ధానమై చనెను. అంత రాజతిసంతుష్టాంత
రంగుండై భార్యదోష్టాని సుపుత్రులగడరి ముత్రిసమేతుండై పుష్ప
శాంఛాలిని వెంటబెట్టుకొని ముచుపట్టలే తన రాజ్యమునుపొందిచిరకా
లము రాజ్యభారము జేయుచు అలవిలేని సుఖముది విష్ణుసాయుజ్యం
బుజేందెను. గావున యింతులు తగుపతులను దైవముగాదలంచివారికెదు
ర్కొనక పుచ్చితాలులే జేయును హితములుబలుచు గారపములుజూ
పుచుయునుట పతివ్రతలకు సూక్తియని యెఱుగవలయు.

జయప్రదాదేవి ప్రభావము ముగిసెను.

శ్రీ రస్తు.

మహావల్లభ తామాహాత్మ్యంబను

స్త్రీ భక్త విజయము.

3. చంద్రమతిదేవి ప్రభావము.

పూర్వకాలంబున అయోధ్యపురంబును పాలించుచుండిన హరి
శ్చంద్రుడని సూర్యవంశపు రాజుకడుగులడు. అతడు ధర్మరాజ్యపరిపా

లకుండును, సత్యభామాధురంగధరునై యుండుటవలన భగవంతుండు మెచ్చి తనసుదర్శనమును చక్రములు బంపగా నాచక్ర మతనిపాలనకు లోబడిన దేశంబులందుతయు సంచరించి హవ్యజనమర్ధనంబును శిష్టపరిపాలనంబును సేయుచుండగా నారాజు అట్టిపిచారము లేక రాజ్యమేలుచుండెను. అట్టిసత్యసంధుడగు హాశ్వంధునకు చంద్రమతి యనునొక భార్య గలదు. ఆచంద్రమతికి లోహితాస్త్వండును కుమారు డొకడుకలడు. అట్లుండగా స్వర్గలోకింబున నొక్కనాడు దేవేంద్రుడు సి డుకొలుపుండి నారద వసిష్ఠ విశ్వమిత్రాది మహర్షులం బిలిపించి యర్ఘ్యపాద్యాది విధులం బూజించి యుచితాసనముల గూర్చుండబెట్టి యంతటలేచి కరికిమలంబులు ముకుళించి మహాత్ములారా! భూలోకంబునంగలవారలలో నెవ్వరైనసత్యముదప్పనిపుణ్యాత్ములుగలరాయని యడిగెను. నడుగగా వసిష్ఠమహర్షి యంతట లేచిదేవా! అమోఘ్యాపురంబున హరిశ్చంద్రుడును నెకి సూర్య వంశ పురాజు కలడని పలికె నంత విశ్వమిత్రమహర్షి లేచి హేదేవప్రభో! హరిశ్చంద్రుడట్టివాడుకాదు. కేవలమతః మనుష్యమాత్ముం డగుటవలన నబద్ధమాడకుండు నే ఇదివట్టిమంబువాస్తవముగా నతడబద్ధమాడువాడేయని దృఢముగా నుత్తరంబొసంగె. నాక్షణంబున వసిష్ఠుడుకోపో దీపితమానసుడై లేచి ఓవిశ్వమిత్రా! ఏమిపలికితివి. ఔరా. హరిశ్చంద్రమహారాజు చక్రవర్తిమా యట్టివాడు. బాగుబాగు. సతడంతమాత్రిము నట్టివాడుకాదు. ఇతడు సత్యముదప్పక నీతిపరుడైరాజ్యమంతి పరిపాలించుచుండు వారగుటవలన నతనికి (సత్యభామా హరిశ్చంద్రుడు) యను త్రిలోక వ్రత స్థంబుగ పేరుకలిగెనని చెప్పగా విశ్వమిత్రుం డంతట లేచి యోవసిష్ఠా! చూడుము. నేనెట్లులైన వానింబొంకించెద నట్లు బొంకింపక బోదునెని నేనిశ్చయనింగూర్చి ఘోరతపంబు గాపించిన యాతపఃఫలము నాతనికిచ్చి పునునాలుగు మన్వంతరములవఱకాతని దేవేంద్రవ్రతంబునం గూర్చుండబెట్టి స్వర్గలోకంబెలింతునని సంతమాడ. అంతట వసిష్ఠుండు లేచినవట్టిహరిశ్చంద్రునినోట నబద్ధమాడించితినేని తక్షణంబున నా జెంజములద్రొంచి పారవైచి తల బోడిజీయించుకొని దేహమంతయు బొగ్గు పూసికొని గాడిదపై గూర్చుండి లోకులందరు ఛీఛీయనునట్లు దక్షిణాభిముఖుడై పోయెదనని ప్రతజ్ఞ పెట్టి తమతమ నెలవులకుంబోయిరి. అంత

విశ్వామిత్రుండు కొన్నిదినంబులకు మఱానుకయూగంబు శేయంబూనిన వానివలె తాత్రముబన్ని హాశ్వుదా! డున్నయెడకుంబోయి దీవించి యలనిచే సత్కారంబువడసి యోరాజా! సిపు సశ్వసాధుండవియుధర్మా త్పుడనియు నిన్నుజూడవచ్చితి. నివలస నాశాసనాయము కావలసిన చ్చితి నదేమనగా నే నిశ్వరార్పణముగా వాఁయూగంబుగావింపదలచితి నట్టియాగార్థమైమానవుండేమగుపై నెక్కి మొకరత్నంబుజేబట్టి యంతరి యమున విసరివేయ నొనరింపడలబోయినో అంతద్రవ్యము నాశిచ్చితివేని నయ్యుగంబు నెరవేర్చునని పల్కె.

అంత నాహాశ్వుదా! దేవా! మీనంతిమహాత్ములడిగిఁదానని బిచ్చి కృతార్థంబొంగుటకంటె మహిమొక పుణ్యముగలదే. మీనంటిమ హానియు దర్శనమాత్రంబున బవిత్తుండవనైతి. జన్మసఫలంబయ్యె. మీ యభిసత్కారంబున నట్లయిత్తుఁని మహోత్సాహంబునగా బల్కె. అప్పుడు విశ్వామిత్రుండు రాజా! నీవిగోదాతలు మాబోటి జడదారులగు గలుగుట మాతపాపంబు. ఇప్పుడు నాశిచ్చి ద్రవ్యముతోనెక్కి జాలేను. పనిపడినప్పుడు కొనిపోయెడనని నశనిదీవించి గన యాశ్రమంబునకుం బోయె, పోయి తనశిష్యులతో బాల్కుండును, మార్తస్వభావుండును, గళటాత్ముడునైన నక్షత్రాశ్రమంబు విస్తా! ఈతఁజునపుమానిచ్చి ద్రమహారాజగు చక్రవర్తియెడకుంజనిదీవించి యాగనిమిల్లమై నాశిచ్చెద నన్నద్రవ్యము నేడిగి జెమ్మనినట్లు నిరతినికింజెప్పి ద్రవ్యముగా గొనితె మ్మని పంపె. అంత నాశిష్యుగ డట్లా రాజున్నయెడకుంబోయి యాగార్థ మిచ్చెదనన్న ద్రవ్యముగొని జెమ్మటలై తమ్మకనివినిచినట్లు ఎఱిగిగింప నతండు సోమహృద్దియగునై ఈతఁజునబోక సామననన్న ద్రవ్యంబునుదెప్పించి విశ్వామిత్రుం డడిగినద్రవ్యముకంటె పొడవగుకుప్పంబో సి దేవా! ఇదేగైకొనుడనిపల్కె మౌనంబునారా హాశ్వుదా! మంచి వాడవు. యాద్రవ్యము మాశిచ్చెదనన్న ధనమునకు వడ్డియాయె మూల ధనంబిచ్చెదవేని గుమ్ము. లేనిచో యివ్వలేనని చెప్పయు నేనడిగి యత నికి విన్నవించెద ననిచెప్పగా, మరల తనయధీనంబగు నస్తువాహనాభరణాదిసంకదల నమ్మి నొల్లిటికంటె నిబ్బడిగానిచ్చె ఇవ్వగా ననియు వడ్డికి డయ్యెననివలెతి.

అంత నమ్మహారాజు శాస్త్రజ్ఞునివడిచి కర్మపక్షియగు చంద్ర
 మతీదేవి దోడ్కొని పుత్రుండగు బోహిదాన్యునితో సత్తునితో
 శాశీపట్టణంబునకుంజని విశాలాక్షి సహితుండగు విశ్వనాథునిం దర్శించి
 యాదేవుని సన్నిధానంబున చంద్రమతీ జేవుని నిలిపి యెల్లవారు విను
 నట్లు గొప్పకంఠధ్వనితో వినుదోజనులారా! ఈ విలవియుండుకాంతనా
 ప్తాణకాంత. దీని జంద్రమతియనియగును. విశ్వామిత్రమహర్షికి సేని
 చెప్పదనన్న యాగార్థంబు కొనవడియెను, అగువలన నీ తొయ్యలిన
 మ్రొద. నట్టిద్రవ్యమిచ్చి దీనిగొనువార లెవ్వరయిన నుండు గీచవచ్చి
 కొనుండు పుణ్యకీలులారా యని పలుమరు బ్రహ్మసాగె. నట్లు బలుకు
 చుండ నా పట్టణంబున ననేదిగములుగ మిక్కిలి మ సలితనముచేగదుల
 గానక జేవులు విడవడక కొడుమీదబడుచు కాసుతడబడిన నడకతో
 నుండు కాలకాశికుండను బ్రాహ్మణు డొక్కడు ఈవార్త వినిఅట్టిదో
 టికివచ్చి చిన్ననాటనుండి పీనుగలమోసి దుశ్శానాబులు గొని తిరిగెను
 లెత్తి అక్కడక్కడ కరపపుగూళ్ళగుడిచి బ్రాహ్మణాంబుని పిలచినమా
 త్రాంబున నిదుగోయని పేరెంబులెత్తుచు గోకులకెల్ల పెచ్చమునిచ్చును
 తప్పుపత్రింబులబుట్టింపుచు కల్లసాక్ష్యంబులాడుచు సాపాదించినద్ర
 వ్యములగలయేమగుపర్యతమునకంటె మిక్కిలిపొడసగ నెవ్వరికిదెలియ
 నిచోటదాచి ఇల్లును అంగడియంగడిని తిరిగి భిక్షుమెత్తినధాన్యము
 మొదలగుపదార్థంబుల ముడిచికొన్నముగ్గు వీవున వ్రేలాడగా పొగాకు
 ఖోడంకూడిన తమ్ములము భారభారలుగా జొల్లుకారి యొంటిమీదంబ
 డుచుండగా మిక్కిలిమలినంబును దుర్గంధమునెలయు యెల్లవారలు నతని
 ముకులసిద్దుడు జందెంబును బెటికి పాటవైచుచు చిగిపుట్టంబునీడ్చి
 పటాపంచలుగా బాటవైచుచు నపహసించుచుండగా యెటుచూచిన
 తుద మొదలు లేచి చిశోకలం గట్టినట్లుతో తిన్నతన్నగాదారిశ్చం
 దుని పమాపంబునకువచ్చి యోరాజా! నీవడిగినంతద్రవ్యము సేనిచెప్ప
 ను. ఈచంద్రమతిని నాకిమ్మని నడిగెను నడగగా యతం జాశ్చర్యపడి
 బేరా, ఛక్రన్న జేశస్థులగు రాజాధిరాజులే కొనలేనివారై యారకుండ
 గా (ఈబడుగు బాపడక్కడ విశ్వామిత్రుని ధనమొక్కడ) ఇంతయుసలి
 వాడయ్యును కలుచవిగొని యొడలెరుంగక యున్నతంజై ఇట్లుపలుకుచు

న్నాడనియెంచి ఛీఛీ చింపికోకంగట్టినబావడా తెలియక ప్రేతదపుతో
రంజునబామ్ము. నక్కయెక్కడ నాగలోక మెక్కడయనిమానడించుచుం
డగా నత్తత్రేకుండు కనుల నిప్పులురాలగా కోపావేశంబున నాహరిశ్చం
దుంగని యోరీ యెవ్వడైననెబు మాకిచ్చెదనన్నద్రవ్యము పరిపూర్తిగ
నెవ్వడిచ్చునో యెట్టివాని కమ్మువలసినవాడవే కావున ఇప్పుడతనికిచ్చి
ద్రవ్యంబుగొనియెదవా లేక నన్నుబామ్మునదవాయని పొరువంబుగ
వలుగుగా నాహరిశ్చంద్రుడు దైవచిత్త బెట్టికోనేసెరుగనని యోలాయ
మానమానమౌచి యాబాహ్మణాభిప్రాయాబున కొడంబడి యతనిచే
ద్రవ్యంబుగొని నత్తత్రేకునికిచ్చి చంద్రుతీ దేవిని నతనిపాలుచేసెను.

అంతనత్తత్రేకుం డద్రవ్యమును మావడ్డికి సరిదూకెనని పలికె
వల్లుననతా తానావట్టణంబున నున్న ప్రేతభూమికిగీతూడగు నీరదా
నునకు తమ్ముడు వోయి యాకొటవడిన ద్రవ్యంబును పరిసమాప్తినుం
డించి యెట్టినత్తత్రేకునికిచ్చి యతనివెడలెనంపె. నిట్లుండగా నచ్చటచం
ద్రుతీదేవి కాలకొళికనిశ్లో నతనియింటికిజని సేనకన్యత్రిశో నాబ్రా
హ్మణపత్నియగు కలహకంఠి చెప్పినపనులగు కీయును దన పతిన్తాను
హిమవలన గుమారుడగు లోహితాస్యునిగో ఆకలిదప్పలులేనివారై
యాహ పుణ్యనగంబున బ్రాహ్మణోపచారంబు గలిగెనదాయని యానా
డించునట్టి భార్యార్థర్థలును మొక్కశయ్యనుండగా నారిపాదంబులం
బిసుకుచు యెట్టియధమకార్యంబులం జెప్పిన నాపనులకేయుచుపొర్డు
పుచ్చుచుండెను. అట్లుండగానొకనాడుయాయమకుమారుండగు లోహి
తాస్యుండు ఆయూరి బ్రాహ్మణబాలురతోగూడి సంధ్యాకాలంబున నడివి
కింబోయి సమిత్కుశఫలానులగోయుచుండగా నొకపాముకలది నాడు
మృతుడయ్యె నంత విప్రబాలురవలన చంద్రుతీదేవి యావర్తమానంబు
విని హాపుతా! దైవము నీకిట్టి మరణంబుబొందిం చెనాయని శోకంబున
మూర్ఛిల్లి తక్షణంబున తెలివినుడి నావధూవరులగనిమొక్కి పుణ్య
స్మలారానాగాఢాభపుత్రుడగు లోహితాస్యుండు విప్రబాలకులతోడ
ననంబునకుంజనియె. నచట నర్పద్యమౌదైవ్యునినుండెననింటి. మీయ
నుగ్రహమున నెలవిచ్చితిలేని నిరువేత్తాత్రంబున నచటికిబోయిజూచి
మౌలికవచ్చెదననిప్రార్థించగ, వారుటసీతా! యూరకనైన గుమారుండు

చచ్చెనని నీలియేడ్పు యేడ్పుచు వగలుజేసెదపు. ఛీమాయదాఠీ ఇట్టిబొం
కులుబొంగి తిన్నగా బాఠిపోజుచెడవేమో, నిమిషంబైన నిన్నువదలము.
అట్లుపోదలచితి వేని ఇగ్లలోగలపనులన్నియుదీర్చిమముపవ్వలించి నిదురిం
చుసమయాబుసబోయిమేల్కొనునంతలో రమ్ములని సెలవిచ్చిరి. అట్లు
సెలవివ్వగానే చంద్రమతి కనులెల్ల గదీర్చివారునిద్రించుచుండువేళ సర్ధరా
త్రాబున కటికచీకటితో నయ్యడవికింజని పుత్రుండుని శోకంబునంబాగిలి
హాపుత్రా! నన్నువిడిచిపోతివేయని ప్రలాపించుచు నాక శేబరంబునెత్తు
కొని రుద్రభూమికిం జని నొక్కచోటబెట్టి సుత్రాపుత్రాయను శోకవా
ర్తారవబుల ప్రేతభూమిగలదెన్నురి యచ్చటచ్చట గాలుచున్న ప్రేతం
బుల చితులొనంగి మొక్కొకకావ్యముగ పోగుచేసి యట్టికావ్యంబుల
పై పుత్రునిదహించ బుద్ధిపట్టక చేతు లిట్లులల్లాడుచు యెట్టికేలకు
నివ్వుబెట్టు నవసరంబున నట్టిప్రేతభూమిగాంచుచుండు వీర బాహువు
ఆశోక వార్తారవబునిది లేచిలేడివైనరుకు శార్దూలాబునలె గుప్పించి
దాఠీ యబలాకుయర్ధరాత్రాబున కటికచీకటితో భూతప్రేత విశాచధా
రిని మొదలగు గ్రహంబులచేనతిభయంకరంబగు నీశ్వేశ్వరంబున గొంచ
మైన భయములేక సాహసెబునవచ్చితివి. నిప్రాణనాథుండవ్వకు. యీ
శవంబెక్కడిది. ఇచ్చటనాయెడయుండగు వీరదాను సేనకుండనై యుం
డువాడ. శ్రీహరిశ్చంద్రుండను బేర్కొన్నవాడ. నాయనుమతిలేక యీప్రే
తభూమియందుహరిహరాడులైనగ జొరవొల్లరు.

అట్లుండగా యాహానివ్రతన హానివి. ఛీమూక శేబరంబు నెత్తుకొ
నిబొమ్ము. మానిర్లి యప్రకారము శవమొక్కటికి మూడప్రకారము యె
వ్వరైన నీయకుండినేని యట్టివారింజేర్చునొల్లము కావన, నొక్కమాడ
నిచ్చితివేని ఈడబెట్టిగాల్పుము లేనియెడల బొమ్ములని యాక శేబరమును
కాళ్ళందొలగద్రోయునెడ నాచంద్రమతి యోపుణ్యాత్మకా! చతుస్స
ముద్రవేలావలయితంబగు భూమాడలము నేచక్రముగ పరిపాలించు
హరిశ్చంద్రుని కులకాంతను. నాపేరు చంద్రమతి. యీబాబుండునా
పుత్రుడు. విశ్వామిత్రమహర్షి యాగనిమిత్తము యిచ్చెదనన్న ద్రవ్య
ముకొట్టితై కాలకౌశికుండను బ్రాహ్మణునకు నన్నమ్మగానే నావిప్రు
నింట దాసీవృత్తివి చెప్పినపనులం జేయుచుండుదు. ఈపుత్రుండు సంధ్యా

కాలమున గొందరు విప్రబామురహోడంగూడి యడవికింజని సర్వదృష్ట
 డై మృతిబొందె. మొక్కనానైనలేనిదాన గావున పుణ్యాశ్శుకా నాయం
 వనుగ్రహించి ఈశవము గాల్చునిమ్ము అని వేడ అట్లు వేడగా వీరబా
 హుం డోభామూ నిన్నేలు విప్రునైనవేడితెమ్ము. నీ మహా శసూత్రంబు
 నైన నమ్మియుమ్ము అని పల్కుగానే ఆహుతిరాడేనాప్రాణనాథుండు
 యితడుతక్కి. తక్కిననా శివగును నా మహా శసూత్రము నెరుంగజాలరని
 వగచి హాప్రాణేశ్వరా! నన్నుగ్రహింపునుమియే. నాన నాహరిశ్చంద్రం
 ద్రుం డోహంతా స్వామిద్రోహము జేయుటకంటె మి చినపాతకము మ
 తియొక్కటిలేదు. నామొడియుండగు వీరదాసునాజ్ఞ జనదాటువాడం
 గాను ఇంక జాగుచేయవలగు ప్రేతియు నెత్తుకొనిపోమ్ముపొమ్ముని తీవ్ర
 పరచగా నాదేవి యట్టిపుత్రి నెత్తుకొని నావిశ్వామిత్రునివగచుచు కాల
 కౌశికునికడకు నచ్చుచుండగా మార్గమునవిశ్వామిత్రునిమాయవలన
 కొకదొంగ కాశీరాజపుత్రుని జూపి అయ్యాభరణములనెల్లంగొనిపోవు
 చు చంద్రమతిగాంచి తల్లి నీవేల ఏడ్వెదవు సికిలువంటి దురవస్థవచ్చు
 టకుం గారణంబేమనియడిగి యామెవృత్తాంతంబు బాలయు నెఱిగి అమ్మా
 వగవకుమని ప్రియవచనముల సూరాధి యీహామ్మలన్నియు ఆమెయె
 డిగోగట్టి తమగామున నదృశ్యుడయ్యె.

అట్లుండగా నాపుడమిత్రుడు పుత్రమరణము పసి శోకాకలితచి
 త్తుడై నాపుత్రుని జరిపినవాడెవడో వానిబట్టి తెలిపని తలవగుల కాజ్ఞా
 పించె నంత తలవగులు పట్టామెల్ల నెఱికివచ్చుచు మార్గమున నొంటగా
 బోవు నీచంద్రమతిగనిది. ఆసమయమున పుత్రఘాతకుండగు చోరుం
 డును యీతలవగులగలసి ఇదే దొంగ దీసిం బట్టుకొనుడని తర్జనగరన
 ముల నామెనెండినున నొమ్ముల లొగి యీహాపుత్రఘాతకీ యెఱపని
 చేసితివని యాదేవిని రాజు నెనుట గొనిపోయి నిలువబెట్టిరి. యారాజు
 యిట్టి ఘాతకుంగొనిపోయి వీరబాహునికి నప్పగించి శిరచ్ఛేదముజేయు
 పుడని యానతిచ్చె. అంత నాతలవగు లాపుణ్యవతింగొనివని వీరబాహు
 వశగతంజేసి రాజాజ్ఞ లెరింగించి. వీరబాహువు తన మొడియండగు వీర
 దాసుని కీనర్తమానంబు బెఱిగించి యతనిచే నెలవగది యాదేవినిశిరచ్ఛేద
 నమొనరించు స్థలముననిల్చి మొలనున్నభిద్రమును చిల్చినబెరిగి మొక్క

వ్రేటువేసి వేయ నది యాపతివ్రతయొక్క పాతివ్రత్యమహిమవలన నొక
పుష్పమాలికయై వెలసె. మఱల వాడిమిగల యాకత్తిని బిరబిరంబిచ్చి
రెండవమారు నొకవ్రేటువేయబోవు నవసరమునవిశ్వామిత్రుండడ్డవడి య
తనిచేతనున్న కత్తింబట్లకొని హహరిశ్చంద్రా చాలుచాలు నిమగ్తనము
సూర్యవంశమునబుట్టిన రాజులయొక్కచేతులా యివి. స్త్రీలజంపుటయు
శూరత్వమేనా. స్త్రీనధ పంచమహాపాతకములలో మొట్టమొదటియని నెఱుంగ
గ వే. ఇప్పుటికైనను నామాటవినుము. జగన్తోహినివిగ్రహములంబోలిచక్క
దనముగల నాపుత్రికారత్నముల నీకిచ్చి వివాహముచేయించెద యెప్పు
టివలెనమ నైవిధనములతో నిరాజ్యము నీచేసేలించెద. నామాటవిని
నిలుపుమనగానే విశ్వామిత్రా ఖడ్గమువిడిచి మాట్లాడుము. మహానీయుల
గు ఋషులకిట్టికాలమున మాతోడం బనియేలవ్యామీ మాయొడియుండ
గు వీరదాసునాజ్ఞ జపదాటినడచుట మహాగౌరవనరకముండ. నాకు మీ
కూతుండ్రుబనిలేదు. గీత్రుండ్రుంబనివేదు. పొండుపొండినిపల్కె నంత
విశ్వామిత్రుండు దనయల్మ మేమియు నెఱవేరకుండుటవలన ఖడ్గమునువదలి
నిశ్చేష్టితుండై నిలిచె. అంతట హరిశ్చంద్రుండు బౌరా ఇదేమి చిత్రము,
మొదటవేసినవ్రేటు సతీకంఠమున పుష్పహారమైనది చె. రెండవమారు
తలద్రుంపబోవునమయమున విశ్వామిత్రుండడ్డగిచె. ఇటులరెండవప
ర్యాయమును నిష్ఫలమగుట కారణంబేనెఱుంగ. నాపూర్వజన్మపాప
మో లేక సత్యమేమైనం దప్పితి నో లేక సధర్మకార్యము లేమైనం దేనీతి
నో లేక హరిశ్చంద్రుడగానో ఈయింతి చంద్రమతియుకాదోలేక ఇదేమై
న గలయోయని మిక్కిలి విఘాతమునొంది ధయిర్యమవలంబించి హేవిశ్వ
నాథా ఈమాటు వేసినవ్రేటుతోడ నీచడ్డముఖ శిరచ్ఛేదంబైనగావల
యు నొండె నేనైననఖిడ్గమున శిరచ్ఛేదము గావించుకొని చచ్చుటకొం
డె యని తెగువబూని ఖడ్గమును విసరివేయబోవునమయమున నీచం
ద్రమతి పాతివ్రత్యపథాపమునకు వెచ్చి శ్రీవిశాలాక్షి సహితుండగు
విశ్వనాథుండు పృథ్వీ వాహనారూఢుండై హరిశ్చంద్రునిముందు నిలుచి
హరిశ్చంద్రా నిలుపు నిలుపుము. ఈ చంద్రమతీదేవిపాతివ్రత్యమహిమకు
ను నీసత్యమహిమకును నేమెచ్చితి నని యవ్వహూవరుల నంటినమాత్ర
మున వారలు తొల్లింటినలె దివ్యదేహులై వెలసిరి. తక్షణమున మృ

తుండైన లోహితాన్యుని బ్రతికించి యనేక వరముల నిచ్చి యంతర్ధాన మై చనిరి.

అంత విశ్వామిత్రుడా హరిశ్చంద్రుంగాంచి యౌపున్యాత్మకా నీపునిత్యవ్రతుడగునో కావో, నీమనోనిశ్చయ మెఱుంగుగోరి నిన్ను పలుబాధలు బెట్టితి. నీవే సత్యభామాహరిశ్చంద్రుండవు. ఈ మాటసత్య ముసత్యము. నేజ్ఞాసకృత్యమున నిన్నింత గాసిపెట్టితిని. మహాపాపుడను క్రూరాత్ముడను గావున నాతప్పు తమిగించునని వేషగానే మునీంద్రా నిపుమాకు జేసినయపకారమునకారముయ్యె. విషయమగ్రహమున నిర్గుణుని ను సరామయునును పరబ్రహ్మయు సచ్చిదానంద స్వరూపుడు నగు పరబ్రహ్మమును కన్నల కరువు దీరు గుటి వింతకంటెభాగ్యం బెద్దియని నిర్మలహృదయుండై శాంతనచనముల నమ్ముసింద్రుంగును గొని పలికి సాష్టాంగవందన బాచరించిన యతి నమ్మనియు నతని లేవనెత్తి యనేకవిధములదీవించి తనతపోబలమున దర్శనం బరచిచ్చి నేవేంద్రసింహాసనమున దర్శపీఠమునగూర్చుండ బెట్టి పదునాలుగుమన్వంతరములవఱకు నితనిచే స్వర్గలోకము నేర్పించి పిదప విశాలాక్షి నహిత శ్రీ విశ్వనాథ పాదారవిదములం దైక్య మగునలల చేసెననిచెప్పె. గావున యిటులు తమపతులను దైవముగా దలచి వారి కెదుర్కొనక పుచితమునుచేయుచు హితములు బల్కుచు జూపుచుండుమటె పతి వ్రతలకు సూటియని యెఱుంగవలయును.

చంద్రగుప్తదేవి ప్రభావము ముగిసెను.

శ్రీ రస్తు.

స్త్రీ భక్త విజయము.

౪. దమయంతిదేవి ప్రభావము.

నిషధ దేశము నేలు మీరసేనమహారాజు కుమారుండగు సభమహారాజు కుమార్తెయగు దమయంతిని వివాహము చేసుకొనెను. ఆమె వివాహ కాలమునకు పూర్వము ఆమె చక్కదనమునకు ఇంద్ర, అగ్ని, యమ, వరుణులు మెచ్చి మోహపరవశులై దాని, దాము పెండ్లియాడవలయుననుతలంపున నానభుండున్న మేడకువచ్చి వానిగొనినభా! విదర్భదేశ శాధీశుండగు భీమసేనమహారాజపుత్రికి బాణిగ్రహణంబని సకలదేశాధీశులకుం జాటింపగా విని మేము వచ్చితిమి. మానవులలో నీవంటి ధర్మ చింతాతత్పరుండును, నుపకారగుణముగలవాడును లేడు. గనుక నీవీక్షణమున నా దమయంతియున్న యెడకుంబోయి మాప్రభావముల వేర్వేరి నెఱింగించి ఆ యింతి మమ్మేలాగుననైన వరియించునట్లు జేసితివేని నీకుం దొడ్డపుణ్యముగునని పల్కిరి.

అంత నభుండు దమయంతియున్న యంతఃపురమునకుంజని వారి ప్రభావములంజెప్పి వారి యభిప్రాయములనుం దెలుపగా నామి విని

యోరాజేంద్రా హంసచే నీగుణములను పరాక్రమమును విని నీయందే నామనస్సునిలిపి నిన్నే నేపతిగావయితునని మనోనిశ్చయము జేసి యుండగా, కరపురుషగమనమునకై దూతభావము వహించి సంధాన ముజేయవచ్చుటచే నీకు ధర్మమా పగచభూతముల సాక్షిగా బుద్ధిపూర్వకముగాను మొదట యెవ్వని వాయిదాసోదినియట్టివాడే దైవసమానుడగుభక్త యట్టివానినిగినిమియెను పురుషుడై యీ రూపలావణ్యసౌందర్యాశ్రయ భవకవనస్తువాహనములు గలవాడైనను వానిగోరుట నరకహేతువు కావున నిన్నే చరితుని వచ్చె అత నానకుండు విఫల మనోరథుడై మజలనాదిక్పామురున్న చోటికివచ్చి వారికి దమయంతి నేవి మనోద్దేశ్యమును వాస్తవముగా జెప్పి నట్లుచెప్పి నతలవాడిగో రాజులట్టిదమయంతి పాణిగ్రహణమహిమత్సవమునకై రాజులందరు వత్తుమేము నలువర్తమును ఆసమయమున వత్తుము యిందెవరిని నరిం చునోజూతమునీ సత్యభాషణములకై మేము సూక్ష్మించితిమివికలికి య దృశ్యులై యింతి వారు గలుగును నళిమహారాజునతె ప్రచ్ఛన్న వేష ములబొందు యట్టిరాజుల గూడి వచ్చి నళిమహారాజు యేలొగూర్చుం డిరి.

అంతట భీమసేనుఁడ తనపుత్రులుగు దమయంతిని నోక్కొనియట్టిసభకువచ్చి యా సభకులచే యారాజాధిరాజుల కంక్కొక్కనిగ చూపించి వారివారి గుణాతిశయములను నామధేయములను వేర్వేరవేరిం గింపజేసి యంతట నొకడున్న యెడకురాగా నచ్చట నకుంబోలి యేవు రుండిరి. అట్టివా ల యట్టిసభలని యాదమయ తీదేవికి యెఱిగింపసమర్థులుగాక నిశ్చేష్టితులై మనము తహతహాపకును చేలు లూరకనిలిచి యుండిరి. అంతట దమయ తీదేవి యాచిత్రముగని దేవులారానాచిన్న నాటనుండి నళిమహారాజునే పతిగా మనోనిశ్చయ మొనర్చుకొన్న రావను తక్కినవారెట్టివాడైన నొల్లమిర. నిమిషము, నిర్జనులు, అమరులు, శతాశ్వమేధము లొనర్చిన పుణ్యాత్ముల కాటకట్లను స్వర్గ నరకమునం దుండియున్న పాపలులేక వివిధభోగములననుభవించుచు దేవతలైయుండి మాంసచర్మరక్తమేకో వజ్రాస్తులను మహాశ్రవణలగూడ దేహధారలును, ప్రారబ్ధము, ఆగామి, సాచితములను నీమూడుకర్మలతోగూడి

యుడువారు మాననకన్యకల వరింపజేరుట ధర్మమా మిసాదారవిం
దములంగొల్పి కృతార్థత్వము సామాన్యలగు మాణి'టి సఖ్యముచితం
బె కాపున నాయంగు కరుణించి మీమీ నిజరూపములందాల్చి త్రిణో
కపూజ్యుండగు నభినకు నన్ను బట్టపుడేవింగావించి నన్నేలరేయవి
సాష్టాంగనాదనగా భావరింపగా నా దేవులు దమయంత్రీదేవి సద్గుణముల
కును ధర్మమార్గమునకును మనోద్వేగమునకును మెచ్చి తమ తొంటి
రూపములందాల్చి ప్రత్యక్షమైనిలిచిరి.

అంత నాదమయంత్రీదేవి సభమహారాజుం గాంచి లజ్జానరవశత్వ
మున తలవంచి యల్లన సమీపించి మృదురాణి సుమదామయంగొని
యతని కంఠమునవైచె. నంత నాదిక్పాలురు నభూషణుల సద్గుణాతిశయ
ములకు మెచ్చి వారల దీవించి తమతమనివాసములకుగబోయిరి. అవె
నుక దమయంత్రీదేవి “ నాన్యంభర్తృవినాదైవం స్త్రీరాంజన్మ సుజన్మ
సు” అను స్మృతివచనప్రకారము పతిని దైవసమానముగ భావించి
త్రికరణశుద్ధిగా నతని పూజింపుచు సర్వకర్మమున ఫలముంగోరక
జేయుచు సర్వము బతికర్పణము గావించుచు శాంతశమదమాది
గుణముల కాలపట్టయి షోడశోపచారముల నతని మనస్సునకు సం
శోషము బుట్టింపుచు అతడు తనతో ప్రియభాషణము లాడుసమ
యమున నతనింగని కరకమలముల ముకుళించి దేవా పరమాత్మ
లక్షణమును, జననమరణశోక మోహాత్మత్విషాదము లనియెడు వారి
కోశములందనిలి, సంసారసాగరమునంబడి మునుగుచు దేలుచు దరిజేరు
నుపాయంబెఱుంగక యోషడ్వర్గములచే అహంకార మమకారములవల
యు నీజీవునకు యెవ్విధమున విముక్తిమార్గ మబ్బునో అట్టిలక్షణమును
జెప్పవే యిప్రాప్తింపగా నతాడిట్లనియె.

వినుమోక్షాణానాయకీ! ఇతరమైన వస్తువుచే చూడగూడనిది
యు వినజాలనిదియునై యేదియున్నదో అదియే పరబ్రహ్మము. అదియే
పరమాత్మయునగు. అట్టి పరమాత్ముండనాదస్వరూపుడు. అఖరణబో
ధగలవాడు. చిత్ప్రకాశుగడనై సర్వదేహములయందు తేత్రజ్ఞుండయి
ప్రపన్ధించును. మేఘము లేప్రకారమున నాకాశమునంటవో అట్లు ఆ
యాతేత్రధర్మములయిన సూర్యదుఃఖములు తేత్రజ్ఞుండగు పరమా

త్కునియంటపు, నిశ్లేషముగా ప్రపంచమునెడి దుఃఖములు నశించుట వలన సర్వప్రపంచమును ఆనందరూపముగాను ప్రపంచమనియెడి ఆ జ్ఞానమునశించుటవలన సర్వప్రపంచమును సత్యముగా బ్రహ్మముగాను తెలుసుకొను మృత్తికవలనం గలిగెడు ఘటంబులన్నియు నెట్లు మృత్తి కాన్వరూపంబులుగా నేయుండునో అట్లు బ్రహ్మమందు దోచెడు ప్రపంచంబంతయు బ్రహ్మాన్వరూపమేయగును గనుక ఈ ప్రపంచంబంతయు అఖండంబగు పరమాత్మన్వరూపంబని యెఱుంగుము ప్రపంచవ్యవహారంబంతయు గలయనియు, సర్వము బ్రహ్మమయంబనియు జ్ఞానులగు వారు మనోనిశ్చయముజేసి విముక్తిబొందుదురు. జననము, మరణము, గర్భనము, ఆగమనము, పుణ్యపాపములు, దుఃఖములు మొదలగునవి యన్నియు పరమార్థంబున లేవు ఈసర్వంబును బ్రహ్మవేత్తలకు బ్రహ్మాన్వరూపముగానే తోచును, మఱియును జన్మ మృత్యు సుఖదుఃఖంబులు లేనిదియు, జాతిసేతికులగోత్రంబులు లేనిదియు, చిత్తుయందు నివర్తనావరూపమున నర్తించెడి యీ జగమునకు కారణమగు యే పరమపదము కలదో అదియే పరమాత్మ, ఇక జన్మ క్షీణణంబెఱింగింతు వినుము నకలజన్మంబులందును ధర్మాధాచరణకారణంబైన మానవజన్మం బతి శుద్ధభము అదియును శివవర్ష పరిమితంబైన జీవితకాలంబు నియతంబైయుండు అందు సగ మంధకారబంధురంబై రాత్రికాలంబున నిద్రాది వ్యవహారంబులచేత నిరర్థకంబై, కడకు చిక్కిన యేబడినంవత్పరమునందు బాల్య యశావన కొమార కైశోర వయోవిశేషంబులచేత వింశతిహాయనంబులుగడచు, కడమ ముప్పదియబ్బంబులునిండ్రియంబుల చేతబట్టువడి దురవగాహంబైన కామ శ్రోధ లోభ మోహ మదమత్సరంబులను పాశంబులం గట్టువడి విడివడ ననుద్ధంబు గానేరక ప్రాణంబులకంటె మధురాయమావంబై తృప్తకలకులోబడి భృత్యతనూరభణిక్త గ్ధంబులం బ్రాణహనియైన సంగీకరించి పదార్థంబుల జేర్చుచు, రహస్యసంభోగ చాతుర్య సౌందర్యనిశేషంబుల ధైర్యనల్లికాబవిత్రంబులైన కళత్రంబులను మధుతాలాపంబులుగలిగి నశులైన శిశువును వినయ వివేక విద్యాలంకారులైన శుమాకులను భ్రాతలను, జననీజనకులను బంధువులను ధనకనకవస్తువాహన సుందరంబులైన మంధిరంబులును;

బంధులను, పశుభృత్యనికరంబులను వంశవరంపరాయత్రంబులయిన విత్తంబులను వర్జింపలేక, సంసారంబు నిర్జింప నుపాయంబు గానక తంతువర్గంబున నిర్గమద్వారశూన్యంబైన మందిరంబుజేరి చిక్కువడి వెడలిన చున్ననుపాయంబుదెలియక తగులుపడు పురుగుచందంబునగృహ స్థండు స్వయంకృతకర్మబద్ధంజై నిజకుటుంబ పోషణంబుకొఱకై బుద్ధి పూర్వకంబుగ సధర్మార్థసంబుసేయుచు, నాయది నీయది యను భిన్న భావంబున నజ్ఞానాంధకారంబున ప్రవేశించు కాపున కౌమారసమయ మందుండియే జ్ఞానోపార్జనంబుసేయుచు నిష్కాములై సర్వకర్మంబులు పరమేశ్వరార్పణంబు సేయుచు సదా భగవన్నామ స్మరణసేయు చుండవలయు. దుఃఖంబులుకోరకయే యెట్లు సంప్రాప్తం బగునటుల నుఖంబులు కాలానుసారంబులై లభ్యంబులగు. కాపున వృథా ప్రయాసంబున నాయుపును న్రయము జేయందగదు సచ్చిదానందస్వరూపుం డగు పరమాత్ముని ధ్యానంబున మోక్షము సిద్ధించు అట్టి పరబ్రహ్మ ము సర్వాంతర్యామి సర్వప్రాణులకు నాత్మేశ్వరుండు ముముక్షుండగు దేహికి దేహావసానపర్యంతము భగవన్నామ స్మరణ సేయుచుండుటయే మోక్షమార్గమునకు హేతువనిం దెలిపె. అంత నా దమయంతి జీవాత్మకుం బరమాత్మకుంగల తారతమ్యంబు లెఱింగి యాహ ప్రాణేశ్వరా! ఇట్టి మహాత్మ్యంబెఱింగించిన నీవే నాచాలిటిపరబ్రహ్మంబవు అని పల్కి సర్వకాలసర్వావస్థలయందును భర్తృపాదారవిందంబులం ద్రిక రణశుద్ధిగా పూజింపుచుండె అట్లుండగా కొన్నాళ్ళకువెనుక శనేశ్వరుని మహిమవలన రాజ్యమును ధనకనవస్తువాహనాది సంపత్తునుం బోగొట్టుకొని సతీపతులు నడవులచాలైచని పలుకన్తములంబడుచుయొ కనాడు మిక్కిలి యాకలికోర్వలేక నా యరణ్యమున గొన్ని పక్షులు తమసమీపమున వ్రాలియుండగా నలుండాగువ్వలంబట్టి భక్షించి యాకలి దీక్షుకొందమని తనయొంటనున్న వక్త్రంబును విడదీసి పక్షులపై వేయగా నవి మాయాశకుంతంబులగుటవలన నా వుట్టంబుతోడ నంత రిక్షమున కెగిరిపోయెను అంతట నభుండు వక్త్రహీనుండై మిక్కిలి విచారములాండుచుండగా నాదమయంతిదేవి యాక్షణమున తనకోక నగ మవనిపైగప్పి యతని! ధయిర్యముదెలుపుచుండె.

అట్లుండగా నొకనాడు నభుండా దమయంతీదేవింజూచి యో
మానినీ! కంటకపాపాణముచేనుండు నీ యరణ్యప్రదేశమున నాతోడ
నీవు నడచిరానేరవు ముందు పోనుపోను కుష్టవృక్షములచే నతి
భయంకరములగు మార్గములుండు మిక్కిలి పొడవగు పర్వతముల
నెక్కి రానేరవు నదీప్రవాహములంగడచి రానేరవు కావున అబలా!
నిన్నుగొనిపోయి నీ పుట్టింట విడిచివచ్చెద. నచ్చట సుఖముగనుండుము.
నాతోడ నిడుములబడజాలవని పల్కగా నావుణ్యవతి హేప్రాణవాధా!
మంచిమాటంటివి పురుషులు నిష్టంబగునప్పుడు శ్రమజెందునప్పుడు
ఆకలి దప్పిగొన్నప్పుడు వారి దుఃఖమునుబోగొట్టి భయిర్యమిచ్చునది
ప్రాణకాంతలైయుండగా కటకటా ప్రాణేశ్వరా! నిన్నొంటిగా నీయడ
పుల పాలుపుచ్చి నేనుమాత్రము సుఖమనుభవించుట భర్తమా మన
కష్టముడుగువరకు మనమిద్దరము వికర్మసంజనియందము రమ్మని ప్రా
ర్థించె మానినీ నట్లుప్రార్థింపగా నభుండా యింతింజూచి చతుస్సము
ద్రవేలావలెమైన ఈ భూమండలమంతయు నేకచక్రముగా నేలి కలిమి
హీనుండనైన నేనిప్పుడేవిధమున నట్టివారిచెంత మోముం బెట్టుకొని
యుండు పూర్వజన్మసంతతిమగు నీకష్టము ననుభవించుటయొండె లేక
ప్రాణపరిత్యాగముచేయుటయొండె యసంబలికి యంత నాదమయంతీ
దేవి కష్టములంగని సహింపలేక ఆ యమ నిద్రించుచుండగా తనపై
గప్పుకొన్న కోక సగముజింపి తన మనమున దీని వంచించి యెఱుగక
పారిపోవుదునేని నిదురనుండి మేల్కొని నన్నుం గాననికతమున
దుఃఖించుచు తిన్నతిన్నగా పుట్టింటికిబోయిచేరి సుఖమున నుండునని
నిశ్చయించి యానగము పుట్టముతోడ నాదమయంతీదేవిని విడచి
పారిపోయెను.

అంత దమయంతీదేవి నిదురనుండిలేచి ప్రాణేశ్వరుంగానక దుః
ఖించుచు హదైవమా! యనిఅయ్యరణ్యమున గ్రుమ్మరుచుండగా విషా
నలముగ్రక్కచు నతి భయంకరాకారమగు నొక పెనుకాము యాదే
వింబట్టి మ్రుంగుచుండె నట్టి తరుణమున నొక్క యెఱుకువా డడ్డపడి
పాముండ్రుంచి గూడేవింగాపాడె. అట్లుకాపాడి యామెంజూచి భా
మా! ఇట్టిభయంకరమగు యడవిప్రదేశమున యొంటరిపై యేలయిట్లు

శ్రమపడుచుం జనియెదవు ఇచ్చటనుండు చొంగలకెల్ల నేనధిపుండను. ధనకనకవస్తువాహనాదుల నొక్కటింగోరలేదని విభవములనుండువాడను. నన్ను పతిగాజేకొని నాతోడగమ్మని హితముగ మోహపరవశుడై పలికె. పలుకగా అన్నా, నేననాధను నీకుం జెలియలినమానురాలను. నన్ను బాహునోటినుండి రక్షించితివి నీకుమేలుగాక. ఇట్టి పలుకాడుట నీ కధర్తయు పోషామ్మని తిగస్కారమున నా యెరుకుం గని బలికె. నంత వాడు కామపరవశుడై యాదేవిని బలాత్కారమున నంటబోవు ననసరిమున నామె భర్తృపదారవింగములం దలంచి తన పాతివ్రత్యమహిమండేసి వానిశేపించినమాత్రమున వాడు భస్తీభూతుండైనశించెను. అంతట యచటనుండి కొందరువర్తకుల సహాయమున సుశాహుపురమునకు బోయిచేరి యారాజనూతయగు సునందాదేవి చెంత స్తైరంధ్రీవేషముననుండి యాసునందంజూచి తల్లి నేనుచ్చివ్రములంగునున, కట్టుపుట్టమునువిప్ప, ఎప్పుడు నిరాహారమై శరీరసుఖాలుకారములనుగోరక నీవు చెప్పినపనుల జేయుచు భర్తృపదారవింద ధ్యానమునేయుచు కాలక్షేపమునేయుదాన. నీకభిమతమేని యింటనుందు. కాదేని యెట్లకైనా బోకుననిపల్కె నంతనారాజమాత దమయంతిని గని తల్లినీమోముజూచినమాత్రాన అష్టయశ్వర్యములకు నాధారమగు శోభనశేఖ తాండవింపుచున్నది. నీవు నాయెడనున్న జాలునని పల్కగా నాదేవి యచ్చట తన పాతివ్రత్య మహిమవలన యన్నాహారములు వర్జించి కొన్నాళ్ళచటనుండె అంతట తన పుట్టింటనుండి సుదేవుండను బ్రాహ్మణుండొక్కరుండు కొందగు విప్రులతోడ స్వస్తిపుణ్యాహవచనమునకై వచ్చినసభమున నాదేవి సన్వేషించుకొగకై యారాజమందిరమున ప్రవేశించి దమయంతింగాంచి యాక్షణమున యచటనుండితరలి విదర్భకుం జని భీమసేనునకు దమయంతీ వర్తమాన మెఱింగించె. నంత నాభీమసేనుండు సుశాహుపురముననుండి దమయంతి నాత్మగృహమునకు దోడ్కొని చనియె

అట్లుండగా కొన్నిదినములకు నెనుక పల్లెనుడను బ్రాహ్మణుని వలన సభమహారాజు అయోధ్యాపురమును పాలించుచుండు ఋషు పట్టనియెడ అశ్వశివకుండును వంటలవాడునై మరుగుజ్జు చేషమునం

గొలుచుచుండుటయెట్టి భీమసేనమహారాజు పిమ్మట దమయంతీదేవికి ద్వితీయస్వయంవరమని నానాదేశపు రాజులకుం జూటించితిమి. సకుటాటింపుమని భీమసేనుడనతిచ్చెనని ఋతుపర్ణమహారాజు జేయించితిమని యిచ్చునకి ఋతుపర్ణుండు వచ్చు. అప్పుడతలో నభుండునువచ్చునని తన మనమును ద్రోశించి నుదేవుండని భూసురునివలన స్వయంవరమునుం జూటబంపె. ఋతుపర్ణమహారాజునువచ్చె. వారితో నభుండును వచ్చె. దమయంతీదేవి నభుండు నిచ్చియుండుట యాదలచేయెట్టిగి తక్షణమున కేళినియనుదాసినొక్క తెంబిలిచి నభుండున్నజాడనెట్టిగి రమ్మనిపంపె. పంపగా నది నభుండున్న వోటికింబోయి యతనిం గొంచి యతడువంట జేయు లక్షణమునెట్టిగి మరలివచ్చి దమయంతింగాంచి, అన్యు, నభమహారాజును కనులపడువుగ జూచితి. శాహుకుండను నామమున అతడువంటజేయు నేర్పు నేమందును. ఆహా! నిమిషమాత్రమున భోజన పదార్థములనెల్ల నాయత్తపఱచె. ఇతడు కేవల మనుష్యమాత్రుడే. అతడే నిషతియగు నభుండు. సంజేహములేదని పల్కె. అంత నాదమయంతి తళపుత్రులను దానిచేనిచ్చి వీరింగొనిపోయి నభుండుజూపుమనె ననగా అదియును అట్లు నిడ్డలుగొని నభుండు వెంతకుంజని యోబాహుకా, నీకవ్వడవు? నీవానిస్థలమెఱుంగుద? తెలుపుచుని నడిగె. నట్లడుగగా నతం డిబిడ్డలనెత్తుకొని యుద్ధాడి తనయనముననున్న పెక్కతలంపులు పరులకు వివవచ్చునట్లు తలచితిలచియేడ్చి మూర్ఖాకాంతుండై వెంటనే మూర్ఖులైలిసి ఆబిడ్డల దానిచేనిచ్చి నిగొకనిచ్చటనుండతగదు. నాతీపారలీయెడకు రాతిగదు. ఈక్షణమున గదిలిపొమ్మని లిపరించనాగె. నస్వడాకేళిని యతినిగిని శాహుకా, యాబిడ్డలనెత్తుకొని దుఃఖించినమాత్రమున నాకుంబాలిబుట్టె. కత మేమని అడుగగా నతం డోతల్లీ, నేను పూర్వము మంచిస్థితిలోనుండి శనిమహాత్వమున ఆలినిగి బిడ్డలనువిడిచి వారొకత్రోవయు నేనొకత్రోవయునై ఋతుపర్ణమహారాజు చెంత నిట్లు సేవకుండనైయుందు. నాబిడ్డలును యాబిడ్డలువలెనుండుటంబట్టి వీరి నెత్తుకొని దుఃఖించితి ననింబల్కె. అంత నా కేళిని దమయంతి యున్న యెడకుంబోయి ఈవర్తమానమంతయు నవిస్తరముగాదెలిపె. దెలుపగానే యతండ్రి నాప్రాణనాధుడు. అతండ్రి నిషధపురము నేలు

నభుండు, నందియ మేమియు లేదని తన మనమున నిశ్చయించి యా దమయంతీదేవి నురల నా కేళినిజూచి ప్రాణనశి, నానిమిత్తమై మాటొక్కమాట మరల నివచటికింజని యతడు పచనంబొనర్చిన భోజనపదార్థములు గొంత నడిగి నెమ్మనిబంపె పంపగా నది మరల యయ్యెడకుంజని యట్టిపదార్థము లతని యడిగొనితెచ్చె.

అంత దమయంతీదేవి వాటిచవింగని, ఇంక ననుమానింపనేల యని తలినండ్లుల కప్పిర్తమానమంతయు తార్కాణముగా నెఱింగించి తండ్రి యనుమతిమున గనయొద్దకు గాహుకుని రావించి యతనింగని ఆహా! సూర్యవంశమునబుట్టిన రాజును సతిపరులనియు, సత్యసంధులనియు, క్షత్రియధర్మ మేనురనిచారనియు బ్రిలోకములందు ప్రశస్తములై యుండు. కలినింశమున నెంతకష్ట మొనగూడినను యిట్లు ఆలుబిడ్డల నెడజూసి భూతప్రేతిపీశాచ శాకిని ధాకిని మొదలగు క్రూరగ్రహము లచే సతిభయంకరమగు యడవిప్రశేషమున యగ్నిసాక్షిగ గట్టుకొన్న పిండ్లమును నిదురింబుచ్చి యర్థరాత్రికాలమున గాఢముగ నిదుర పోవు సమయమెఱిగి దానిపైనున్న కోక నగముజింపుకొని యనాధంజని పాతిపోవువాగుం గలచే అని కిట్టలుకం బెక్కుతలంపులు తన మనమున నెట్టికొన మిగుల వగలంజెలగు పలుకులంబలుకుచు కన్నీరుమున్నీరుగా గార్చుచుండె.

అట్లుండు దమయంతింగని నభుండును తనమనముననున్నవిచారమునుదాప నలవిగాక తత్తరచాటున నాదమయంతింగని హా ప్రాణేశ్వరీ! యని పెక్కులగు తలంపుల కంటముశోషింప నీకువదొడగె, అట్టి నశమహారాజంగని దమయంతీదేవియు హాప్రాణేశ్వరా! యని యేడువసాగె, అట్లుభయు లన్యోన్య వ్యసనాక్రాంతులై కొంతనేపటికి వ్యసనముడిగించి పరస్పరము భావలోకములనుండి యంతనభుండాయింతింగని దమయంతీ! సతిపతు లెట్టిబాములంబడినను ప్రాణనాథు డుండునట్టిసతికి పునస్వయంవరమని జాటెంతుచే. ఇట్టి వాక్యనూడినమాత్రమునం బాప హేతువుగాదే. ధర్మమార్గము నగునేయని యడిగె. నట్లడుగునంత నాదమయంతియు ప్రాణనాథా! ద్వితీయస్వయంవరమని చాటించితిమేని

బాహుకుం డియ్యెడకువచ్చు. వానితోడ రథసారథ్య మొనరించుచు
 నీవును యాయెడకువత్తువని నిన్ను రప్పించుటకై యిట్లు కావించితిమి
 కాని వేఱుకాదని కరకిసలయముల ప్రాణేశ్వరు పాదపద్మముల నంటి
 భాష్పజములం దత్పాదప్రత్యక్షసము నేయుచుండగా సంతరిక్షమున
 నుండి వాయుభట్టారకుం డానభుంగని సీరాజు ఈ దమయంతీదేవి ఏక
 భర్తృవ్రత పరమ కలివ్రత సూర్యుండును చంద్రుండును నేనును
 మూడుసంవత్సరం బొక్కటిగాచితిమి. ఈ మాట నిక్కము, దీనియం
 దెట్టి కలుషము బానంగదనిపల్కగానే నభుండాక్షణమున కర్కట
 కుండు తన కభిమంత్రించి యిచ్చిన కరాటమును తెఱచి దానినున్న
 వక్త్రమును గట్టినమాత్రమున తొల్లిటి సఖమహారాజుంబోలి దివ్య తేజ
 మునవెలింగె. అయ్యిరువురకు సన్మోగ్య విరహపరితాపముతోడ సశ
 రీర మలినమువాసె. పరస్పరానురాగముతో సభూషణ విశేషములం
 విలసిల్లె అంత చంద్రునితోడంగూడిన రాత్రియుంబోలె ప్రకాశించు
 చున్న యా దమయంతీదేవింగని భీమసేనుండు సంతసిల్లి పురమును
 అవ్వశోధనము లలంకరింపజేసె. అట్టి మహోత్సవమున ఋతుపద్మకు
 సఖునిొద్దకువచ్చి భూపాలా! నిన్ను నభుండని నేనెఱుంగక అశ్వశిక్షకుం
 గాదలచి నీకర్మములుం జేయించితి. నీని తమింపుమన సఖమహారా
 జుచే నెలవంది యయోధ్యకుంబనియె

అంతసభుండు విదర్భాపురముననొక్కమాసముండి దమయంతీ
 దేవి సయ్యెడనునిచి భీమసేను ననుమతమున రథగజ తురగ పదాను
 లంగొని నిషధ దేశమునకుంబని జూదమునం దన్నునోడించి రాజ్యము
 గొన్న పుష్కరమహారాజుతో మరల జూదంబాడి యతని నోడించి
 సకలమహారాజ్యములకైకొని పుష్కలంబై రాజ్యముతోనుండె. అంత
 భీమసేను ననుమతము వడసి దమయంతీదేవి పుత్రులతోడ లక్ష్మీ
 మహిమయు, పాతివ్రతమహిమయు నెలుగుచుండ ప్రాణేశ్వరుండగు
 సఖునియొద్దకువచ్చె. అట్టిదమయంతింగూడి సభుండు నిత్యబుద్ధివిధ
 వుండై రాజ్యముజేసి ప్రాణానసానకాలమున దమయంతిలోపగబ్రహ్మ
 నందసుఖమునందె గావున యింతులు తమతమపతులను దైవముగా

దలంచి వారి కెగుర్కొనక నుచితములేచేయుచు సీతములు బండ్లును
గారనములు జూపుచునుండుటే పత్నివలెననూటియని ఎఱుంగవలయు.

దమయంతీదేవి ప్రభావము ముగిసెను.

శ్రీ రస్తు.

మహానీతిప్రతాపాచార్యంబను

స్త్రీభక్తవిజయము.

౧. సీతాదేవిప్రభావము.

అనేకదినములక్రిందట అయోధ్యానగరము నేలుచుండిన దశరథుండను సూర్యవంశపురాజొక్కడు కలడు. అతనికి దీర్ఘదాత్రేనాయకుండును, భగవదంశనుభూతుండు నగు శ్రీరాముండను నొకకుమారుడుగలడు. అతనికి మిథిలాపురమును పాలించుచుండిన జనకమహారాజపుత్రియు నర్వశోభనలక్ష్మణగుణసంపన్నయునగుసీతాదేవియు భార్యకలదు. ఆమె తనపతిని పరబ్రహ్మన్వయముగా నెంచి ప్రతిదినముదయమున ముహూర్తమాత్రమునకు మునుపులేచి శార్త్తపథారవిందధ్యానము నేయుచు జలకమాడి పరిశుద్ధమగు మదుపుంగట్టి శుచియై

యత్తమామలకు మ్రొక్కిడి వారిచే దీవెనలంది యింటగల సాచిపను
తెల్ల తీర్చి దేవపూజాగృహము చక్కజేసి భగవదారాధనమునకై
వలయు పత్రపుష్ప ఫలాది పదాది పదార్థములనెల్ల నాయత్తపరచి,
యంత వంటశాలకుంబోయి వంటవాండ్రతో తనభర్త సునోభీష్టమగు
భోజనపదార్థముల నాయత్తకలుప నియమించి, అతిథి అభ్యాగతులం
బూజించి వారికి ఆతిథ్య మొనంగి భర్త మొదలగువారల ప్రియవచన
ముల నన్నము పెట్టి వారు కుడిచినంతిం బతిభుక్తాన్నపదార్థ శేషము దా
నుం గుడిచి సాధుజనములకు చింతామణివంటిదై అతిథి అభ్యాగతుల
కు కల్పవృక్షమువంటిదై, బంధుజనములకు కామధేనువువంటిదియై,
యత్తమామలకు ముంగొంగు బంగారువంటిదై, పతికి ప్రాణమువంటి
దై, పరమపతివ్రతాశ్రేష్ఠయైన మెలగుచు మ్రొక్కినాడు ప్రాణనా
థుండు సంతోషహృదయుండైయుండు తరుణంబెఱింగి చెంతంచని కర
కమలముల ముకుళించి వినయ భయభక్తులతో సతనింగని మ్రొక్కి,
దేవా, జీవాత్మకుం బరమాత్మకుంగల తారతమ్యమును, వాటిసంయో
గవియోగములును, కామ క్రోధలోభ మోహ మదమత్సరములును,
మామణభూషణ తిరస్కారములుం బరమాత్మకు లేని చందంబున అ
హంకార మమకారముల సంసారదవానలమునంబడి పరితపించు నీజీవు
లకు విముక్తిబొందు నుపాయమును సవిస్తరముగ నా కెఱింగించి
యన్న కృతార్థురాలం జేయనే యని మృగుమధుగవచన రచనామృత
బంధుసంధోహము లాలుకం బ్రార్థించె. ఆ కాంత వచనామృతమున
నతని మనమును బీజం బంతలోనంత నానుడువడి మొలకయై తరుణవృ
క్షయై, చిగురై, మొగ్గయై, పూవై, కాయయై, పండునై నంత ప్రాణే
శ్వరింగని యిట్లనియె.

వినవే గుణభూషణి! “అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్యనారా
యణస్థితః” అను శ్రుతివచనప్రకారము పరమాత్ముండు ప్రకృతిరూ
పమునంబడసి అవిద్యావిలసితములగు పృథివ్యావేతేజో వాయురాకాశ
ములనియెడి పంచభూతములం గూడి పంచవింశతి తత్వములతోడం
గూడి లింగ దేహియగు, అట్టి దేహమున పరమాత్మ సహస్రశిరములును,
సహస్రనేత్రములును, సహస్రచందములునుం గలిగె. అంగుష్ఠమాత్ర

పుగుమండై అహంబ్రహ్మస్మియను ప్రణవనాదమున నుప్పొంగుచుండు పరమాత్ముండు లింగ దేహముననుండు నేని జీవాత్మయనియు, సాకారుండనియును, అవిద్యాసంబంధమగు ప్రకృతినివిడచి విద్యాస్వరూపమున నుండు నేని పరమాత్మయనియు నిరాకారుండని జెప్పబడును. అట్టి పరమాత్మ అవిద్యా విద్యలను నాయకీ నాయక భావములం గల్పించుకొని లింగశరీరుండై యందు నాయకస్వరూపకుండగు పరమాత్ముండై తాను యట్టి నేహమున నాయకీస్వరూపయగు జీవాత్మయై యట్టిజీవునకు కార్యకారణ హేతుభూతములగు శాధ్యశాధకత్వములంగల్పించి సూత్రకారకునిచేత జంత్రపుబామ్మకైచడి యీజీవునిం గర్మయోగముల ద్రిప్పుచుండు సంతవరకు నట్టిపరబ్రహ్మమునకు సంయోగము ప్రకృతిసంబంధమగు లింగ దేహముం గానెనేని యట్టి జీవాత్మయగు నాయకీ తోటి వియోగమునుం గలుగునని యెఱుంగుము. కుమ్మరిచే నిర్మితంబయిన ఘటం బెట్లు విచ్చిన్నంబయ్యెనేని మఱల నెట్లెకవో అట్లు పృథివిధి, అప్పు, తేజస్సు, వాయువు, ఆకాశమనియెడు పంచభూతాత్మికమగు లింగశరీరమునుంశాసి విద్యుం గ్రాహిం చెనేని యీజీవునకువియోగంబయి డెలియుము మఱియుం జెప్పెద వినుము. పద్మాక్షీ నచ్చి దానందస్వరూపుండగు భగవంతుడు, అవిద్యాసంబంధమగు ప్రకృతిం గైకొని రాజస తామస సాత్వికములను మూడు గుణములంగూడి యిండు అట్టి రాజసమున నహంకారములును, తామసమున కావశ్రోధ లోభ మోహ మద మాత్సిర్యములును, సాత్వికమున శమదమాది గుణములుంబుట్టె అట్టి సాత్వికగుణమే నిరామయ, నిష్కళం, నిరంజన, నిరాకార, నిరుపమ, నిరాకాశ, అఖండ జ్యోతిస్వరూపుండగు సచ్చిదానంద బ్రహ్మము అట్టి బ్రహ్మము ప్రణవాకారుండై అహం బ్రహ్మస్మియను నాదమున నుల్లసిల్లుచుండు. అదియే ప్రణవనాదమని జెప్పబడును. కావున శ్రీగుణప్రధానమగు సాత్వికగుణము గైకొని యమ, నియమ, ఆసన ప్రాణాయామ, ప్రత్యాహార, ధ్యాన, ధారణ, తపసునిలను నష్టాంగయోగము నవలంబించితి తాను చేను అను భేదభావమువిడచి అరిష్టడ్వర్గములనంటక పంచేంద్రియ వ్యాపారమును మరచి మల, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారము అను అంతఃకరణ చతు

ప్రభుములను అహంబ్రహ్మస్మయను పరబ్రహ్మమునందైక్యపరచునేని
తాను నిర్వికారుండగు శుద్ధబ్రహ్మంబగు. అట్టి బ్రహ్మము విద్యయనం
బడు. విద్యయనగా జ్ఞానము. అవిద్యయనగా అజ్ఞానము. దీనినే మా
యయందురు. సూర్యకిరణములు సూర్యునితోడ యెవ్వధమున వైక్య
మై కనుబడకపోవునో అట్లు పరమాత్మతోటి జీవాత్మ లయించునేని
యట్టి జీవాత్మకు పంకముననుండు కుమ్మరపురువునకెట్లు ఆపంకంబంటు
దో అట్లు కర్మయోగమంటువు కావున మృగాతీ, భవకనపన్దువా
హన పశుపుత్రమిత్రకళత్రములు మొదలగువాటిని సంసారజుష్టి దో
చు నీకిబుద్ధునియు, నస్థిరములనియు, క్షుణ్ణభంగురములనియు నెట్టిగి
నిర్మలహృదయముల భగవద్భావము జేతునేని, అట్టిచాలికి నవన్మత్తి
గలుగునని పరమార్థోపదేశముజేసి అట్టి పరమార్థోపదేశము పడసి
యా నీతానేని మనోవాక్కాయకర్మములను ప్రతికిరణశుద్ధిగా పోడ
శోపచారముల పతిపూజనముగావించియతనికి మన ప్రിയమనయుచు
రేయింబగట్లు భర్తపదారవింద భజనముసేయుచు పతివ్రతామణియై
యుండె అట్లుండగా గొన్నాళ్ళకు వెనుక తన భర్తయగు రాముండు
తన సనతితల్లియగు కైక పతియగు దశరథునిచే గొన్న పరమునకుం
దగినఫలమును పొందుటకై దశరథునిం బ్రార్థించునంతంబు అట్టికైక
పుత్రుడగు భరతునకుపట్టుముగట్టి తన్ను వనవాసమునకు బొమ్మనిపల్క
గా సోదరుండగు లక్ష్మణసహితుండై వనమునకుం బోదలచె.

అట్టి నమయమున నాసీతాదేవి పతినిగాంచి దేవా రాజ్యలక్ష్మి
విభవములంజాసి, భవభవవస్తువాసానాది సంపదలంజాసి నీవు అడ
వులచాలై చని పడరానిశాములం బడుచుండగా నేనుచూత్ర మింట
నుండి సుఖం బెట్లనుభవించును. పతినియెడ గాసియుండుక్షణముయై
మస్త్రీలకు యొక్కి మహాకల్పంబైయుండు. నాధు నెడగాసియుండు
శ్రీ యనాథ. పురుషుండింటలేకుండిన నట్టిగృహము రుద్రభూమికిననూ
నంబగు. పురుషుండింట లేని శృంగారమును వీనుగను శృంగారింపిన
ట్లగు. పతినివిడచి తన్ను యన్నమును గోమాంసభక్షణమగు త్రావిన
సిరును శ్వాసమాత్రంబగు. కావున ప్రాణవాధా, ప్రాణేశ్వరుండగు
నిన్నెడబాసి నిమిషమాత్రమైన నే నియ్యెడనుండ నొల్లను నన్నుం

దోడ్కొని పోమ్మని మిక్కిలి దీనాలాపముల నతని పదారవిందముల
పైబడి ప్రార్థింపగా నతం డంగీకరించె అంత అట్టి రామలక్ష్మణులం
గూడి దివ్యవ ప్రాభరణాద్యలంకారముల విడచి నారచీరలగట్టి ననము
నకుం జనె.

అట్లుచని మహానియులగు ఋషుల దగ్గించి వారిచే శ్రుతిస్మృతి
పురాణేహసంధర్శముల వినుచు, పుణ్యనదీనదములం గ్రుంకులిడుచు,
పుణ్యక్షేత్రములం బుణ్యార్చనముల నివసించి, అహోరాత్రములు
పతిభక్తి కేమరక కాలయాపనం బొనర్చుచుండె. అట్లుండగా యొక్క
నా డట్టి యరణ్యమున లంకాధీశుండగు రాక్షసాసురుండు యా
సీతాదేవిపై మోహముగొని చెరబట్టుకొని పోవందలంచి మారీ
చుండను రాక్షసుని మాయామృగముగ గావించి వీరున్నయెడకుం
బంపె. అట్లు బంపగా నామృగము బంగారులేడిపిల్ల వారిచేరువ చిం
దులుద్రొక్కచుముందు వెనుకకు గుప్పించి దాటుచు మిక్కిలివినోదము
లంగల్పించుచుండగా అట్టి మృగమునుంగని సీతాదేవి లక్ష్మణా, దీని
గంటినే. ఇది మికిల్కి ముచ్చటగవచ్చుచున్నది దీని నాకెలులనైనం
బట్టియిమ్మనివేడె ఆటుల వేడుచుండ లక్ష్మణుండామృగముం బట్టబోయె
అది పట్టుబడక చాలాదూరము పారివనె. దాని వెన్నంటి లక్ష్మణుండు
నుంబోయె. అంత నమ్మాయామృగం బొక్కయెడ ఆ లక్ష్మణా యని
నేలబడిప్రాణములవిడిచె అట్టిసమయమున సీతయొంటరిపాటుననుండె

అంత రాక్షసాసురుండాసీతంబట్టి తన రథముననిడుకొనిలంకాన
గరమునకుం గొనిపోయి శృంగారవనమునంజను నొకయశోకవృక్షము
క్రిందవిడచి రాక్షసస్త్రీలంగొందఱ నయ్యెడ గవలింబెట్టి మాయోపా
యులగు మఱిగొందఱ రాక్షసస్త్రీలంబిలచి యట్టి సీతాదేవినిసామభేద
దాన దండ్రిచాయములంబోధించి ఆ యింతికి నాపై వలపుబుట్టునట్లు
చేయుండని నియమించె. వారలు ఆదేవినిజట్టుకొని పలువిధముల బో
ధించుచుండగా, యామె యట్టివారిం గని పుణ్యనతులారా! మీ కేల
యట్టి యవసతిపల్కులం బల్కెదరు “స్త్రీకాంభర్తృ వినాదైవం నా
న్యంజన్మనుజన్మను” అని పెద్దలుచెప్పదురు. స్త్రీలకు భర్తయే దేవుడు.
అట్టి మగనింబాసి పరపురుషమవంబొనర్చు స్త్రీలు మహారావనరక

మున బడుదురు. పరశ్రీ పరపురుషగమనములును, జూదమాడుటయు, కల్లుద్రావుటయు, దొంగిలించుటయు, అభిధమాడుటయు నను నివి యైదును పంచమహాపాతకములని చెప్పుదురు. కావున మీరేల వృథామాటలచే పాపము నొడిగట్టుకొనెదరు. చాలుచాలు మీరీశులిక చాలింపుమని వారలం దిరస్కరించుచు వనవాసము జేయవచ్చిన నాటనుండి నిరాహారయై నీటిపై సంద్రావణ ధైర్యమును విడుచి రాత్రింబగలు భర్తృపదారవిందముల ధ్యానము చేయుచు, తనలో దానట్లనుకొని, హాచారానాథా, నీవే యేకపక్షీప్రభుడవై ఓపేని నేనే సీత్యపక్షిప్రభునగునని నీలో దండంబే శ్రేయ్యమై యుండెనని శీఘ్రకాలమున సేవిచ్చటి కరుచెంచి పంచమహాపాతకముండిగు యీ రావణాసురుని పదిహెండులం గనీసేర నీబాణమునంద్రుంచి నాచెరంగబాపినన్నం గొనిపోవుదుగాకయని నిశ్చయపరచుకొనియుండె.

అట్లుండగా కొన్నిదినములలో సుగ్రీవాంజనేయాది వానర బలమునందనకు సహాయముగ గొని లంకాపురికిదని పాపాస్మిందగు రావణాసురునిజంపి భర్తృవియోగహృత్తుని మిక్కిలి స్పృశించియును సుతాజేవిందోడ్కొని అయోధ్యానగరమునకు వచ్చి, అంత నేనిం గొంచి యోసుగుణభూషణీ, నీవు సత్ప్రసాదాశీర్వాణయై యుండుట కోరిక ప్రశస్తము, నేను నీక్కలెఱుంగును. అయినచు లోకలం దట్టి రావణాసురుడు చెబెట్టు నిశ్చయన భార్యను మరల నెలలం దెచ్చి పెట్టుకొన్నాడని నన్ను సంతరింపగు నాట్టినింద కలుగకుండు నట్లు నీవగ్నిగుండమునంబడి వెడలిగమ్మన బల్కె.

అంత నాదేవి తిక్షణమున నగ్నిగుండమునంబడి బంచాగ్ని మధ్యమున సుకుమారమగుదేహము కొంచమైనం గందక మేనివత్త్రంబణుమాత్రిపైన దగ్ధముగాక బ్రొంగ్రొత్తలగు దివ్యవస్తాభగణమూర్తానులేపనములం దగి యగ్నిగుండమునందుండి జగన్మోహినీ దేవత తన తన వెడలిచ్చినలిచె అంత నాదేవిపై దేహాలు భ్రష్టునానలం గుఱియిందెరి. దేవమందుభులు మ్రోసిరి. రంభ యూర్వశి మేనక తిలోత్తమ మొదలుగాగల వేల్పునెలయొండ్రు వేణువీణామృతంగాని పాద్యనిశేషముల మనోహరముగ నాడిరి. మహనీయులగు మోగి జన

హృదయములు బండె. లోకులందరు నా దేవింగని మెచ్చిరి పిమ్మట
రాముం డాసీతాదేవింగూడి పట్టాభిషేకమహాలోత్సవము గావించుకొని
నమస్తభోగ భాగ్యము లనుభవింపుచు నుభయుననుండె. అట్లుండి ప్రా
ణావసానకాలమున సచ్చిరానంద స్వరూపకుండగు పరబ్రహ్మజ్ఞునగు
దైక్యంబడ్యుననిచెప్పె. గావున యింతులు తమ పతులను దైవము
దలచి వారికెదుర్కొనక నుచితములే చేయుచు హితములు బలుకుచు
గారవములుజూపుచు నుండుటే పతివ్రతలకు నూటియని ఎరుంగవలెను.

సీతాదేవిప్రభావము యుగిసెను.

శ్రీ రస్తు.

మహాపతివ్రతామాహాత్మ్యంబను

ప్రసిద్ధ క్తవి జయము.

౬. సంధ్యావళీదేవి ప్రభావము.

నత్యతౌచగుణశీలుండై మాళవదేశము నేలుచున్న స్వదేశకు
హారాజునకు సుగుణవ్రతయగు మంగళవతియను భార్యంగూడి సంధ్యా

వళియను పుత్రికంబడసి సప్తత్రికను దినదినము అతిగా రాభమున నారీ
రత్నంబన నుతకొక్కబడిన భ్యాతంగూడి ముక్కవతో పెంచుచుం
డెను. నాబిడ్డకు యవ్వనమువాటిల్లగానే సమృహరాజు అతిశృంగార
మగు సగగు నిర్మాణించి కన్యకామతహసే నిక్కాణించి నక్కూతు
నియమించి నభజనముల నేమించె దానీజనములనుండనిచ్చి అతి జా
గ్రతలు హెచ్చరించినప్పుడుండెను. ఆ పురము సహనశ్రీలందగు ఈ
బిడ్డను జూచినవారాత్రయిన సంభ్రమమునవచ్చి దిగ్భీమజెంది ఓడలో,
యిదేహిసూపము. యిదేటితేజము. యిదెక్కడియప్పు ఇదేమి వింత.
ఈ పాప దేవలోకమున జనించక ఈ భూలోకమున జనించిన కారణ
మేమో యిదిగంభవో, యింద్రాణి యిందొచ్చెనో, లేక పార్వతి యి
టుల జనించినదో, లక్ష్మీదేవి ఈ అపతారమున యిస్మహారాజుకు
జనించినదో, ననిశేవతనో, జగన్నీసినియోయని నారావిధములదలం
చుచు విస్తయంబండుటటి నానభ్యావళి శాంత శివగుమగుణములు
గలిగి విగుణములు తొల్లి అక్కల్లి వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాసముల
తేటగలిగి మహాశీలవజ్రయై దామరుతో అటలాడుచున్నంతి నొక్క
గ్రాడు క్వదేశమహారాజు తన మంత్రులను రావించి ఓమంత్రులారా,
భూలోకమునగల రాజపుత్రులలో యెవడు తలదండ్రులయందు విశ్వా
నభిమును, గురునియందు భక్తియు. దేవునిబూజించుటయు, అతిథి అ
భ్యాగతులను బూజించియు, ఆశరించుటయు, భగధుజనపోషకుండును,
నకల్శాస్త్రపురాణేతిహాసముల సమర్థుండును, సోల భగ్గుములకు పర
తింత్రుడై, భగవదర్పణముచేయువాడును, సదా సాధుసంగముండును
సగు పుర్యావంతుండైన రాజపుత్రునకు నాపుత్రికనిచ్చి వివాహముచేయ
యిచ్చయున్నది. గనుక అట్టిపుత్రుం డెంచున్నాను. నాకాననియ్యడన
చతుర్విధోపాయులగు మంత్రులలో న్రథమమంత్రి రాజుగారినిచూచి
నమస్కరించి ఓ సార్వభౌమా, తాము మందలించినరీతి, రాజపుత్రిని
ఎందు తేగొని నెమ్మది గొనియండ పోయెదరు. అయినను, ఈ
భూలోకమున విదగ్ధదేశాధిపతిమగు, సగరమహారాజు కొమారు
డైన దుక్కాంగద మహారాజును సుపుత్రును. మీ కొరిక ప్రకారము
యెల్లవిధముల తమయుల్లము రంజిల్లజేయు నల్లభుండు. అట్టివాడు

తమకు అట్లుడయ్యెనేని తమ రాజ్యమునకు ఆపదలువాటిల్లునా; పరులశౌర్యములు చెల్లునా; కిష్కములుకొల్లలగునా; చప్పట్లు మెండగునా; తిప్పలలుమాసి భండారమున చెప్పురా; నీద్రవి్యములు కిప్పలుగాచేరవే; అట్టివానిగైగొనవే యని బలికి రాజుగారికి నమస్కరించి నే అట్టికార్యమునకు నొడంబడనలయు ప్రయత్నములు చేబూనెదను నాకాజ్ఞ యివ్వం డని వృత్తగప్రసాది నెమ్మదిశని చిత్రరేఖను రావించి రాజవృత్తియగు సంధ్యావళిని జూపించి దానియాపునా పరమసన్ద్రావించి భటులచేతి కిందించి నీరీ భటులారా, యీ పరులను జూరెలుమీర విదర్భకు పాగిదని నభకుజ్జే రాజుగారిచేతి నందించడన చెప్పి చేతికి పరమునిచ్చి బంపగా హారలేజాగ్రతనో మెండువిశ్వసన యితో నింకు భయముతో హుటాహుటి పడలనో విదర్భ కే తెంచి కానలివారిలు నభలో నిలచి రాజుగారికి నమస్కరించి ని రాజాధిరాజసార్వభౌమా! పరాక్రమభీమా! యెన్నరానినుధామా! సూర్యతాభిరామా! ఈపరము గొనుమా! దీనిగనునా యని చేతికిందించగా రాజతివ్రీతుండై పరముగల హస్తుండై యాశ్చర్యమున కలసి యిట్టియాపుగలదేయని నెరిసి సంకోపమునగలసి కిమినినిపై జ్ఞాపకమునడసి పరమును తనకొమారుడగు రుక్మాంగదునివద్ద బంపగా రుక్మాంగకుడు ముట్టుకొని అట్టె చెట్టువలె నిలచి కటకలా ఈ రాచపట్టిని యెట్లు మట్టుమీశములేకి యిట్టి రూపముకట్టుపరచిన జగత్ప్రియ్వికి యెంతటిపని పట్టెనుని నిట్టూర్పులలో నూచి కఠినమనసునోర్వలేక నాజెన తెండుక మాటలురాకి మరుకర 'మెయిపో' మూర్ఖిల్లి నొంతనేపనికి తెలివిగలేని ఖిల్కిలికి తొలుకా రుముల్కి నూ ఈ చిలి చిలుకకొక్కేమో నుగునిములుకో రతిచేతి చిలుకో ఈ జనరాలు కి రులపురాలు కొమకలు కోటిపరాలుజేయునే అహహ, అదేటితోటి కుచములు కుంభముకుశోటి యిది యింశులకు మేటి వెల లేనికీరీటి ఇట్టిని శేపనింప అట్టిని నన్ను శౌగంధింపపట్టినపద్దు చెల్లింప పట్టాముండునా రాంబుగింప తెలిదగ్రులు సొంపులునింప లోకములు దయింపనందియములుగలగా లేదులేదనివిరహానలమునదగిలి నిద్రలు మాని యురములు న్రణమునుగొని తాంబూడీగొని తపతపాల వెలగొని కయ్యపైగొని సంధ్యావళి భ్యానముగొని నదా మన్మథావేశముగొని

కృశించుచున్నాడని నేవకులచే దెలిసికొన్న సగరమహారాజు పురోహితులరావించి తన పుత్రుని యుద్దేశము ఎరిగించి మంచిముసూర్తము నియమించి మాళవ దేశమునకు జాబులు లిఖించి తలంపులు దెలిపించి నుంచినార్త విన్నవించి ముసూర్తపత్రికల గమనించి శీఘ్రమున రండ్లని యాజ్ఞాపించిన వారతిభయభక్తులై అతివేగమున మాళవ దేశముజేరి స్వదేశమహారాజునుగోరి నెమ్మది గ్రమ్మకొన్న మనముతో కమ్మనుయవ్వగా నారాజు విచ్చించాచి మచ్చితో మనసు మెచ్చి వచ్చినవారిని ఆదరించి మంచిమృష్టాన్నసానాదుల బుజ్జించి వొజ్జించి బిలచి మజ్జనములగునై స్వమును సంగీవాద్యమేళతాళభూరి కాహళాది 32 వాద్యముల ఆర్యాటముతో రథగజతురగ సమూహములతో పురపౌరాణి సరివారముతో బయలుదేరి సంధ్యావళి వివాహమహోత్సవము నెరవేర్చుకొని వచ్చెనను శీఘ్రమున ఆయత్తపరమమనిన వారతిప్రియమన అతిత్వరలో కావలయు ద్రవ్యములు సామగ్రులు సమజేర్చి విదర్భదేశముచేరి సంతోషముమీరి నిల్యాసమందపము దూరి ముసూర్తముగోరి మంగళవాద్యములు పూరి వొండొరులు చేరి దంపతులకు మంగళస్నానమును గావించి నుంచుకుమములు చేమించి తలంబ్రాలు బెట్టించి మహోత్సవము గావించి విందు లారగించి ప్రముఖులై అట్లుని వెంటబెట్టుకొని తన మాళవ దేశముచేరి కొన్ని దినములందు వుంచుకొని శీఘ్రములనిచ్చి మచ్చితో విదర్భకంపించెను.

అట్లు పంపబడ్డ నాడుక్కాంగదును అత్తమామలవద్ద నెలవొంది దండునళములతో అతి అలంకారముతో ఆనందగా రాబముతో విదర్భదేశముజేరి తలించంస్రులకు మ్రొక్కి మక్కువ లెక్కించి మంచిభార్యతో మించిన సంతోషముతో ధనకనకవస్తునాహన రథగజతురగ పదాదులతో భార్యానమేతుండై, సాంబ్రాద్యలక్ష్మీనమేతుండై మను నీతిమంతుండై సగరునికి ప్రియపుత్రుండై పొగులకు హితుండై సుఖంశుభవించుచుండెను.

కట్టిగ అట్టి రుక్కాంగదుని పత్ని యగు సంధ్యావళి మగజేదైవమనినకు పును, మగనినాహమే తిగుమంత్రమని దలచుచు మగనినేవలో భటులును, మగనిగారవించుచు అతనికి హితములబలుకుచు పూజకువల

యువాటిని పుష్పములున్న పూజపాత్రలున్న, ఆయత్తపరచుచు పతిమాట జనదాటక నడుచు నుచు నిత్యసేవలుజేయుచు అత్తమామలకు వెరగుపడుచు వంటకాలి కేగి తన భర్తకు హితముగు పదార్థములను అత్తమామలకు వలయు భక్ష్యములును, భక్ష్యముచేయునట్లు వంటవాడై కుత్తరవొనంగి అన్నివిషయములను బుద్ధియును అతి జాగ్రత్తగలదియై అత్తమామలకును అతిథి అభ్యాగతులకు అన్నములిడి భర్త నొనంగినవెనుక మిగిలినశేషాన్నము తాను భుజించి పెద్దలవల్ల ఆశీర్వాదములుపొంది అత్తమామలచే భ్యాతిశంకమగనిచే విశ్వాసము లందివచ్చుచున్న కొంతకాలమునకు ఆవల అత్తమామలు స్వర్గము పొందిరి. అంత రుక్మాంగమకు శుచిమతుడై తానా కార్యము నుచితముగా జరిపించి తన విదర్భదేశమునకు దానేడాడై మకుటము దాల్చి మనుచితి తొలగనీయక ఇంపుతో నవరింపుక పురజనులపై ప్రియము మిన్నగ ప్రజాపాలనము జేయుచు వచ్చుచుండె. అట్లు జనుగుచున్న భర్తకు సంధ్యావళి మునుపునన్న అధికముగా ఉపవర్తల చేయుచు మచ్చిలెచ్చింపుచు వచ్చుచున్న యెన్నిక గొన్నవాడై తొంబది తొమ్మిదికన్నలను పాదగ్రహణముచేసికొనెను. అట్టి మహోప్పసమునకు సంధ్యావళి ముందుండి యతివిమగ్నగా జరిపి భర్త మనసునకు సంకటములేక నెమ్మదిగొన్నవాడాయెను.

అట్లున్న పట్టమహా మినిమరచి తొంబదితొమ్మిది ఇంతులలోనందు ప్రిశంకుచు కంతుని కేళి విహరించుచు పంతుముచే మించి విచ్చలవిడి యుండెను. అటులున్న భర్తకు కాలమలపుక సూసములు పెచ్చుచు పూజాపాత్రలు శుద్ధపరచి పూజాగృహము పరిశుద్ధిచేసి ఆయత్తపరచుచు భర్తరాక కెదురుచూచుచు వారిని ప్లానసంధ్యల దేలించుచు హితముపలుకుచు ఇష్టాన్నములిడుచు వేషములంది తాను భుజింపుచు పతి స్మరణజేయుచు గతినీవేయని మొంచుచు యతిభక్తియించి దినము తప్పక జరుగుచుండె.

అట్లున్న భార్యగొంచిట నారీరిత్తమా! పతివ్రతాశిఖామణి! నామమునీదే నీయంతటిదాని నేనెందు గాన లోకములోన యు అని భార్యజూచి సంతోషించి రాకమ్మని బుజ్జగించి ఆదరిం-

మనస్సుగలవాడై తొంబదితొమ్మిది శ్రీలనుబిలిచి నాండ్లకు వలయు నట్టికార్యము లొంగు నియమించెను అదేమనగా, భలులచే శృంగారముగ నంగననం బొంగునుండజేసి అందు కావలినాండ్రను పారాలు వేయించి బొండుచుట్టియలు, నిండురోజులు, పండు సంపెంగలు, దిండుపూపొదిట్లు, సుగంధములు, జాజీహమంతులు, కేదరిగి, గొడ్డరిగి మొదలగు ప్రసూనవృక్షములును, నటపిట నాకికేళాది గొప్పవృక్షములు యిందీచరానులిచ్చి ముందరములును పనముల నింపజేసి పూజార్చము సకై వలయు పత్రములు నేత్రానందముగా దెచ్చియున్నట్లు యీ తొంబదితొమ్మిది శ్రీలకు ఆజ్ఞాపించి తాను మునుపటియాట్లు పట్టిన హిషితో సుఖంబందియుండె. అట్టి వనమునుజూచిన సగులు మునులు యింద్రాదులు భగనులుజెంది అత్యాశ్చర్యమున గాంచి ఆశలు గొని యుందురు. అప్పుడు జాగౌలమహర్షి యానందముండు అత్యానందము నుజూచి అంగులో ప్రవేశించి పర్లతాల గావించి నివసించి తపము గా విచుచుండెను.

అట్లొప్పునాది పనముజేసుకొని చెన్నుదిగాయున్న కొన్నిదినము లకు ఆనల లుచరలోకమున యప్పగనలు భూలోకమున కేతెంచి యీ వనములోని పుష్పములు ఈశ్వరాధనకై గొనిపోయి ఇంద్రుని నశమిచ్చి తెరగిండు తృప్తిజెంది యున్ననాగలు యిటుల ప్రతిదినమున్ను గొనిపోవుచుండ యూరణములోని పుష్పములు దినదిన తరుగుచుండెను. అది తెలిసి రాజశ్రీలు దిగులుగొని యేమిచేయుచుమని భయము నచని రాజుగారినిని సమస్కరించి మనవనములోని పుష్పములు దిన దినము తగ్గుచున్నయిది. ఆపుష్పములు కొనిపోవునారెవరో దెలియ లేమని చెప్పినమాత్రమున రుక్మాంగ వసుదానరాజు కోపోద్గీప్తుడై భల నరులను వనచరులను కావలినాండ్రను రావించి దినదినము వనములలోని కుసుమములు దొంగలపాలగుటను మీరు గుర్తెగురి యశ్రద్ధగా యున్నవారలు కాబోలు ఇక మూడురోజులలో నానోరులను గనిపట్టి కట్టిగొట్టి తేజబోలికేసి మీరు తగుపాటి దండన విధింతును. తప్పదము నకు పాత్రులగుచురు. జాగ్రత్తగాబోయి తీసుకొండని ఆజ్ఞాపించిన నా భటులు భయము నొందిదుకొని ఆహారనిద్రలుమాని వొకరికొకరు పా

రాలిచ్చుకొని యతి పుషాదుతో పొరరిండ్లజాగి వృక్షముల మరిగి నీళ్ళ లోమునిగి తోటంతయుదిరిగి యపుడుపూచిన పుష్పములు గానకపోవుటను దెలిసి దొంగను వెతకివెతకిగావక రోసి వేసారి నడలిరి.

ఇటుల రేయింబగలు కాచియు దొంగను గనుపట్టితే యచ్చోట తపముచేయుచున్న జానాలమహర్షిం గాంచి యితడే నా పుష్పములు గొనిపోవువాడు అతను చేయునది తపము యితనికి పుష్పముతో పనియే మున్నది యవశ్యములేదు ఏనా తుద్యాసకై భుజించుచున్నాడేమో తెలిసినదిగాదు. ఎందుకై ఈతని రాజుగారి ముందు నిలిపితిమేని మనల యందు నేరములేక తప్పించుకొనవచ్చునని నిశ్చయించి నమ్మహర్షిని గారాబముతో రాజనముఖముజేర్చిరి. అట్లేగుచెంచిన నమ్మహర్షింగాంచి రుక్మాంగదుడు సింహాసనమువిడిచి లేచి యర్హ్యచాద్యాది పూజలిచ్చి ఆసనమున నుండనిచ్చి కుశలముల విచారించి ప్రసూనములు గొని పోవు దొంగలను దెలిపించి చేతులునోడ్చి నిలుచున్న రుక్మాంగదరాజుం గాంచి మందహాసవదనంజై యగవిందముల వాతెరంగెరచి ఓ రాజ శేఖరా రిపుభీకరా యతిపుదారా సుందరాకారా నిరామములోయున్న యరవిందాది మల్లికలు యల్లమర యల్లమర యింటులు పంతుముచే యిందీవరాక్షుని పూజార్హమై గొనిపోవుచున్నవారలు నీ పుణ్యవశము యెట్టిదో నీభాగ్యమున యింద్రులకభీగ్యమై ఆగ్రహించుకొని నిన్ను కొనియాడుచున్నవార లట్టిపరిదృష్టంబెవరికియబ్బునని చెప్పినచూటలు విన్న రాజు చాలాసంతోషించి నమస్కరించి దేవా, యట్టిపుణ్యసంతులగు దేవతలను నేనజూచి యానందింపగోరుచున్నవాడను గావున వారలనాకినుమంతచూపవలయుననివేడిన నమ్మహర్షిసంతోషించి నీచనములో యేటిపుచ్చ విత్తనములు తోటంతయు చల్లి విస్తరింపజేసితివేని వారల నీకు జాపగలనని చెప్పి ఎప్పటియట్ల తపసునకు వెల్లెను.

అంత నారాజు యేటిపుచ్చ విత్తనములుచల్లించి యవి మొలకలెత్తగానేదాని స్వగృహగిరినమాత్రమున నా యప్పరసలు పైకెగయ నేరక యచ్చోట తపించుచుండగా నమ్మహర్షి రాజుగారిని రప్పించి దివ్యజ్ఞానములిప్పించి యందువలన వాండ్లను జూపించి వారిదర్శనము చేకొన్న రాజు వారలతోమాట్లాడి యెవరనిదెలిసి ఈ యమరులు మర

లోకమునకరుగ న్యాయములరసి ఏకాదశీవ్రతభలము దత్తంబుగావించి
 ఆవ్రతమహాత్మ్యంబు తానెంచి మంచిదని లోకంబున చాటింప తాను
 తనతో చేరినరాజులున్ను, జనంబులున్ను, వ్రతంబునమిన్నును, శతవ
 ర్షములు జీవించుచు, మితములేని వైకుంఠపదవులందుచు, అకాలమ
 రణంబులు లేక సుఖముననుడిరి యిట్లండ యమపురంబు దిన దినం
 బున క్షీణగతింజెంది యముడు దిగులాందివుద్వోగంబునగాని యాహా,
 యింతటిపనిపూని మనకు అధికారంబులేనికాలంబువాటి నేయని ఎంచి
 మహిషంబు నెక్కి మైజిక్కి చింతికుదక్కి నలుదిక్కులు నిక్కి నిక్కి
 నత్యలోకమునకేగి బ్రహ్మనుడాగిశిరమున్ను చేతులుతేర్చి ఓజశ్శృష్టి
 కర్తా! శారదాభర్తా! సంసారవిరక్తా! నన్ను బ్రోవవే నాచింతలు
 మాన్పవే నాకొలుపు నిలువలేవేయని ప్రార్థించి యెరుట నిలువంబడి
 ఓతండ్రి, భూలోకింబున విదర్భనేశాధిపతియగు రుక్మాంగదుడు ఈ
 దేవతవలన యేకాదశీమహాత్మ్యంబు లెరిగి ఆక్రమంబు ననుష్ఠించుచు
 అకాలమృత్యువులందక శతవర్షంబులుపొందక స్వర్గంబునందు నున్న
 వారలు నాపురం బెవరున్ను అందిచూడరైరి నేనేమి చేయవలయును.
 నాకొలుపు చాలించుకొనెదనని చెప్పిన యెమునిమాటలు విని విరించి
 యముని సూరార్చి నీవు యూగుపోయి జేరము. నాని తపము
 బోగొట్టి నీపురంబు గట్టిపంచెదనని జెప్పి యమునిబంపి సింహాసనాసీ
 నుండై అమృతకలశమెత్తి చేరినిడుకొని యక్ష కిన్నర గరుడ గాంధ
 ర్వాదిసుకులు అసురులు నరులు తపోధనులు మొదలగు రాజశ్రేష్ఠులం
 దగు వ్యామోహముమీరి కట్టినమనసుగూరి తపంబులేమారి నేమం
 బులుజారి నాకీరత్నమునే జేరియుండునట్లు నయోమంబురియగు లావ
 ణ్యవతియగు నొకజగన్మోహిని నిర్మాణించి నీవు మందరగిరి యంచున
 శృంగారవనమున నవరత్న తూగుటుయ్యలలో నవినా గానమున
 విన్నాణంబు గొనియుండువు యన నాపొంగర్య మోహిని అట్లై
 భూలోకమేతెంచి తూగుటుయ్యలపై విహరించి వీణచేమించి మంచి
 గీతంబులుగావించి రాజునెడగ్లాంచియుండెను. ఒక్కనాడు రుక్మాంగద
 మహారాజు పురజనులు మృగంబుల బాధకోర్వితే రాజుగారితోవిన్న
 వింపగా వారు మృగ వేటకై జని వివినమునదగిలినానావిధమృగంబులను

జంపి నాశమగుగావించి యెంచును నొకజంతువులేక చేసి గాలియున్ననమ
యమున బ్రహ్మదేవునిచే నిర్మాణించి విడువబడ్డ నొక మాయజింక అ
చ్చోకికొచ్చి రాజుగారియెదుట నిలువగా నే రాజుగారి దానిజూచి మో
హించి యాహు దీనియేవిధమునైన పట్టి పట్టి ముసప్రదేశముగొని గారా
బమున పెంచుచుండ నెంచినవాడై రాజమునంధించివిడువగ నామా
యలేడి పగుగులిడి చెట్లమరుగునగూడి రాజుకెదుటనిలవబడి సృత్యము
లాడి నిలిచెడు నాయేరామునుజూచి రాజు లోమితరిమి బహుదూరము
పోయిపోయి నై న్యములు దిశలుమారి తానొంటరియై ననముగోదగిలి
బడలి యెండకోర్వక తాపంబు సింఘక చెనుటలుసోక గుట్టమువిడచి
మఱిచెట్టుక్రింది సరుండి నెమ్మది జెందెను

అట్టి గ మనశ్రమ నివారణనయము న మలయవారుతమునెడ
లినప్పుడు పుష్పములమీద బడినీళ్ళలోదిగిచెల్లనిగాలితోపి నుచందమున
యించి సుచాననయు యింపునుపుతిల్లునెల్లు గుప్పగుప్పని గిప్పుచున్న
తావుల ఏకాగ్రాహించి ఆహ యిదేటగాలి నిర్మానుష్యుడైన యీ
అరణ్యంబు యీలాటిగాలియేడ తెమ్మగుగానె యేదో నారీతిత్నముం
డునుకాబోలు ఓ హో యిదేటిగానము నేగాన ఏకాగాన మేగానపతి
సలుపుచున్నది దాని చూడ నలయుననవలంచి ఆహోలువదలి మెల్లన
గదలి గిరిదరిశేరి కంఠధ్వనివిని విస్మయంబంది మెల్లమెల్లన నప్పల్లన
పాణియెదుటనిలనంబడి దానిరూపుశేఖలంజూచి ఆహ యిదేటి చంద
ము యిదెంతటి అందము మఱిగొంతవింద నని ఆనందమున మునిగి మ
నసుకరిగి శ్రమనతొలగి విరహముచెరిగి ముగి యింద్రాణియో సచీ
మతియో వనదేవతనో రంభనో మిన్నదలి చంద్రుడు యీ అన్నవ
ముఖమునయున్నాడే యిదిముఖమా గాదుగాదు అలచందుడుడే అమ
రేంద్రుని చేతివిల్లుయేమూరి యీభామామణి నొసటనుంచియున్నాడే
యిదినొసలేనా యిది గనుస్సే ముద్దులచెరిగి వద్దికతోగాంచెడి అద్దము
లోగాదు యిది కనోలమలే పూనినపంపెంగ నీనినాసారూపమైయున్న
యది యదిపంపెగ నా యిదిగాసికియేగుండుమోగిన గండు హమ్మెరలా
నుకరంగములాప్రిం చెడి అన్యతాధరమో యిది అధరమే వజ్రమ
ణులశారుతీరి గ నప్పల్లుచున్నవే యిదివజ్రమాలారధనములే యీ సఖిని

గల శంఖవల్లిబోలినగళనూ దీనివర్తింప నానల్లతరనూ కంభి కుంభం
బులబోలిన కుంచకుంభము లన్యుక్తుంభములో బంగారు కుండలో
పళపళని ప్రకాశించు మించుతీగ యో దీనిశరీరంబు బంగారుతీగనోవన
జన్మగరాజును జయించినజహ్నున మో యిది నామేనా తొండంబులో
లేక యిది గావులేగా నాశంబుతోగూడిన లరవింద మో లేక యిది
శరణమో శృంగారమైవలనెను రంభాస్తభంబులో యిది తొడలేనా
యని చాలా వితర్కింపుచు వలపు సొప్పుచు మైసోని తపించుచు
ఏదియుచోచక వెట్టి పానిపానదుగులునుచుయున్న రాజుంగాంచి మో
హిని సంజోషించియుండ రుక్మాంగదమహారాజుని తెలిసి యిప్పుడు
మనమోహంబున దగిలియున్నాడని సెప్పుయించుకొని లక్ష్మ్యంబుంచక
వీణవాయిండుక యుండెను

అంతట రాజు కామోద్దేవికుండై నోర్వని తాము గలవాడై
నమీపంబుజేరి ఓయింకుచరనా! కుంచరనా! శృంగారనరనా! అజగమ
నా! సురతివాదనా! నివ్వెరపు? మె నుండవచ్చితిని? యానిర్మానుష్య
యరణ్యంబున కేమి పని? సిపే కేమి? నియా రెద్ది? కొద్దితో ముద్దుగుమ్మా
నాని తెలియవరచమనీడ నారాజునుగాంచి ఓరాజా! నేనుసురనుగాను
అసురనుగాను; యీ వనమూయుండు వనదేతను గాను; నేనుబ్రహ్మ
నిర్మాణంబునబుట్టి బ్రహ్మపుత్రిని. నాపేరు జగన్మోహనాంగి. నేనుండు
నది బ్రహ్మలోకంబు. నాచందుందగిన భర్తలేక యీభరతఖండంబున
కేతెంచి యీమల అంచనలచి త్రోలుండైన రాచభర్తను పీక్షించి
దైవభక్తిని మించియున్నదానను గావున ఏకాదశీవ్రత పవిత్రుండనైన
భూపతి నాకెప్పి నేను నేనాతని వివాహంబుజేసికొని సుఖంబున యుండు
దాననని మోహిని చెప్పినమాటనుచిన్ని రాజు అతిసంతోషమున నా
యింతింగాంచి ఓమదమతీ! యిదేవిదర్శచేశాధిపుడను. నాపేరు రుక్మా
ంగుడ. నేచేయునది ఏకాదశీవ్రతంబు నాపూజనిష్ఠుపూజ నాకొడంబర
చునది మనునీతి దానిమును? ని అతీధి అభ్యాగతులను పూజించిబీద
లనుగారించి పురజనులనాదరించి సత్యంబునేతలచి రాజ్యంబు నడిపిం
చుచున్నాడను నేనేను రారమ్ము నామద్దుగుమ్మాయని దానిహస్తంబు
ముట్టిబోయిన అది కితిమనస్సుతో ఓరాజుట్టి! అట్టయిండుము ముట్టి

బోకుము, నాపట్టువినుము. నిరట్లందువేసి నేనరికట్టి వివాహముగట్టిగా పెట్టుకొందు; నిశేషంగా నారాజు కానుపీడితుడై నీమనవతీ! యిదిగోసీతిగ నినుజేరితి బల్కు మారీతిదరిగెన యని బలికిన బల్కుల నిని యక్కలి కి దేనమయమనిపెలిసి ఓరాజు, నాకొక ప్రతిజ్ఞగలద దేమనగావ్రతశీలుండైన నీకు నాకోరిక ప్రకారంబున నీస్స జరుగవలయు నాకు నలసిన పుష్ప నిరంబండువేడెను అందుకొడంబడి ఘండరీకాక్షుని పాదంబులెదుగ ప్రసూనంబుజేసి యియ్యవలయు. అట్లుచేసి నాయాజ్ఞను డాసి యుండువేని సందియంబులేక చిందులువొంద గావించుకొనెద యని వచింపగా విని రాజు ముందువెనుక గమనించక దాని మోసబలుకులు దెలియక అట్లే భగవంతుని పాదంబుల కెరుకగా నీవు కొనసపుడు నీ కోర్కెయగు వరములిచ్చెదయని ప్రమాణ మొనంగెను. అట్లు గైకొన్న మోహిని గాంధర్వవివాహంబు గావించుకొని సురతక్రీడలదేలుచు చౌశీతులమీదను వనంబులవిశ్రమించుచు మందగతులనడచుచునొండొరులు చేతులూచుకొనుచు వనశాఖంబులరగింపుచు సెలయేట్లవిహరింపుచు తలగ్రీడింపుచు సంతోషంబున నుప్పటిల్లుచుయుండిరి.

అట్లు తనకు వశమైన మోహినిగాంచి ఓవారీరత్నము! మనమీయరణ్యంబునయుండుట శాగుగాను మనరాజ్యంబునకేగెదము రమ్మని యాగుమ్మను వెంబడించుకొని తనపురంబుచేరగానే సంధ్యావధి గాంచి సంతసించి తనకొమారుడగు ధర్మంగుడునిబి చి ఓరీ అన్నా! సీపినతల్లియగు మోహినీవల్లికిన్ని మీ తండ్రిగారికిన్ని వివాహ మహోత్సవంబు చేయవలసియున్నది గనుక వలయు సామగ్రిలున్న ద్రవ్యంబులను ఆయత్తపరచి ఏబదియైదు దేశాధిపతుల కుత్తరంబులప్రసాది ముహూర్తంబు నిశ్చయపరచి పురోహితుల రావించి పంపుడన నాసుపుత్రుండు కులపురోహితుల రావించి ముహూర్తంబు నిశ్చయించి సిబ్బందుల కెచ్చరించి వలయుసామగ్రిగూగ్రహించి సైన్యంబుల రావించి యేబదియైదురాజులకు దెలిపించి పత్రికల లిఖితముజేసి బంపెను నట్టి ముహూర్తనమయము సంధ్యావధి తననవతికి మంగళస్నానముల గావించి ఆధరణము లలంకరించి వస్త్రమునుగట్టించి పుష్పములనుబెట్టించి నల్లరాజు గారిని చేయించి కళ్యాణమంథపమున నిలిపించి క్రమము శిప్పక

హోమాదిక్రమములుచేయించి భూక కాహళ సాగవ్యరాది వాయుద్య
ములఘోషించి ధిబుధిమి మను ఆత్మాభిషేక భాసురుణాశీగ్యదింప
మునులుదీవింప దాసేనవలయు నాట్యములు నలుప నునుడిమగుడి
మల్రాజులు ట్టియములు ట్టియ కర్కాటకం నాస్తమున మోహిని
కంఠమున వాంగల్యముధారప మిగుట దేవదూతభి న్యసంప యిం
ద్రాదులు పుష్పనానలు గుణిపింప రాజాజ్ఞాబాదు చక్రూపరుల జూచి
అనందింప అతీ మోదియును వి. నా మహా శిష్యునిదీర్చి లంతఃపు
రము వేరొండవారిని అంగం మోహినినిజేర్చి తానంపకూర్చి పూవుం
దాగముంబోలె ము యిక్కుగ నానాలోలె ము గాం కొరులు జంటలునూ
నక ఏమరుపాటులేక న్నహు యి విడక అతీశ్రేయమున నెలగుచుండిరి.

ఇట్లుండ నుక్కాగగ నానా రాజు పుష్పిండగు ధర్మాంగదుడు
రాజ్యభాగముగైకొని మనునీతి ముగిసి నాని ధర్మపరిపాలన చేకొని
యున్న కాలము యెప్పటినుట్టి ఏకాదశీప్రతాపచుష్టానది నమునకుముందు
నగరిచుట్టు చేరి గొట్టించే వాకు ప్రకాశము తలచుటలను నిలచి తం
జోరా నేయిం గుడన వాగు సజిభ రుభక్తి వినుచుగూర్వకముగా రా
జాజ్ఞగైకొని గజయువైకొక్కి నలుదిక్కుల నిక్కుచు ముక్కువతో
పూకేగుచు యెరుగుయేమారక సంగులుబొందులువినునకయూరివె
లుపలంతె ముచాటింపు యుండెను. అట్టిసమయమునకుక్కాగగ నమహారాజు
మోహావేశముగొన్న మోహినితో సురశిశయాపంగ ముం గుటకు వల
యుచిహ్నుములచే దానిసశసరచునున్న సమయమున ఏకాదశీద్వాదశీ
యనువివరములకు లంజోరానెబ్బనువిని ధియముగొని హరిహరీ యని
దానినిడిచి నేలపై దిగి నొకమూలగాగి హనిన్తకావే ము నుక్కుక్తుండా
యెను. ఆసమయము వెలసిన మోహిని ముతేనుచినచాయము యీ
తని వలచించవలయుననివలంచి దెగ్గిర లిద్దరనిచ్చి గట్టిగ ఆలింగనముజేసి
ఓస్వామీ! నేనశికామి నన్ని సమయమువిడు సుటేమి న్యా మమామని
చెయిబట్టిలాగెను అంత రాజు వాయువైచి జూచి ఓసుంపరీ నాయుండు
కరుణించి నాతిపంబులాననించి నీపుపన్ననుసరించి దూరమున సవరించి
యంకుమని వేసుకొన్న రాజాప్రైబడి గట్టిగ చేతులుజేర్చి రాగమృని
యీడ్చి నన్ను శయ్యపై జేర్చి రిశులు సేడేర్చి నన్ను దూరార్చి ఆవల

వ్రతముగూర్చి తపముచేయుమని వేడగా రాజు చొల్లక యుల్లమునకోప మల్లిగొని పల్లవాధిపని జూచి మూడు దినంబులు సేముఖము నేజాడ నొల్లనని చెప్పగా నామోహకైయగు మోహిని రాజునుజూచి ఓరాజా సత్యశౌచ శిఖామణి నే చెప్పినట్లు విచదననిజెప్పి యిప్పుడు యిట్టి తప్పి బ్బులాడుచున్నావే యిదిన్యాయము నాకిచ్చిన ప్రమాణప్రకారము నాకువలయు ఎరింబు లిప్పుడు ఇహస్మయనివేడగా అట్లేని కేదికావలయు నన్నను చాటికొన నెఱుంగు నేడనున నాయితో చింతిజేరి ఓకాంతుడా, నన్ను శంతు కేళి నేలించ నాచుయిష్టపరిము యిష్ట యమ్మ యని యడిగిన నారాజుజూచి హాసీ, నీవు నన్న మరకేలిగూడు వరమునప్ప మదేదిగోరిన తీరికనిచ్చెగ నుయిండుమూత్రము ఒనగూడనని బల్కిన బల్కులువిని అక్కల్కియేగుయుండోచక ఈరాజు మోసబోడని తెలిసి యెద్దియుచాయమని కొంతనడవు నాలోచించి ఓ రాజా! నీవు మను నితిననునరించి సత్యశౌచముల గవనించి విష్ణుహంజల మించి వ్రత ముల పరిశీలించి పెద్దలహాపించి ప్రజలనునరించి మాట తిప్పనివానికి నాయందు జేసిన ప్రోత్తి నుంచి మారు బల్కుట న్యాయమా యని మందలించిన యా మందయాననుగాంచి ఓసి, నల్ల క్రీడ నలుపు టలుమాని తక్కినవాటికి యొడంబడదనని చెప్పిన వినక నావ్రత భం గముచేయ నీకు న్యాయమా ఓహో! ఇంతెంత వ్రతము, అడిగినాన తప్పక జగుగుటన్న సత్యవ్రతముంటె యెక్కుడువ్రత మెంకున్నదే వార్తదప్పినవానివ్రతమెంతపరిశుద్ధమైనను నిష్ప్రయోజనమని తెలియ లేవే నీవెరుంగని న్యాయముగలవే రమ్మరమ్మ శయ్యపై కొమ్మకొమ్మని నడ్చిన మోముతో లాగిన మోహినింగాంచి ఛీ ఛీ విగువుము నన్నం టబాకుమని శసరి చేతులువిసరి ఆతురమునశ్రోసిచాతురముతో లచ్చి మగనింగూడి ప్రార్థింపదొడంగిన రాజుంగాంచి ఓరాజా, ఇదేటివింత, యెంతపనికొడంబడితివి నాకొసంగిన ప్రమాణమునకు బదులేదైన నా కొసంగితివేని యూరకుండెదను లేక మగుడి నిన్నుగూడదనని చెప్పిన నక్కామినింగాంచి నీకువలయుచాటిది యెట్టిదైననునగుము యిప్పుడే నొసగెదనని చెప్పిన నది నాయభిప్రాయమునకు బదులుగా నీ కొమారుని శిరిప్పిచ్చి తేగానివిడువను, అలులనిచ్చితివేని నావ్రతిజ్ఞకు సరికట్టు

కొనియెగనని చెప్పినపల్కులు రాజుచెవులకు ములుకులై ఆహా ఇదెంతటి నిర్దయురాలు, నాకుగలవాడు నోడిడు. వాడు అతి నీతిమంతుడునై పరోపకారకారుణ్యకరూపీలును. అట్టివానిశరము నెటులయివ్వగలవాడనని దిగులొంది ముఖముగింది చింతిలోగుంది యూరకుండెను.

దశమమంటపమున రాజులందు గేతెంచి పురోహితులు మించి గాయకులు వెలసింది వేదనిపులుమండించి సంఘమందమందలై సిక్తాంగదమహారాజును యెదురుజూచిజూచి రాలేమిని ధర్తాంగదుకు అంతఃపురముచేరి తనితల్లినిజని అమ్మా నజ్జెంకునివీడించి కాలతామసమగు చున్నదని యెదురుజూచుచున్నవారలు గావున నిపుశీఘ్రమునచని మజ్జనకుడు రాసికారణము లరసిరమ్మాయమ్మనుని నమస్కరించిబలికిన పలుకులువిని నామాద్దుగుమ్మ నెమ్మదిగొన్న మనంబుతో నవతి యింటికేగి పతినిగాంచి అచ్చట జరిగినవృత్తాంతమెల్లవిని చింతలు గైకొని తననవతింగని ఓయువతీనతి, పూటమీనుటగానని తెలివిపొందిన నీతిమతీనీకి దేమిటిమతి దుగ్ధనవతి నుంబితవై వెలయుమని జెప్పినసంధ్యావలి పలుకులువిని నేనేమి అట్టి మరాఁకతమైనకార్యములకు నొడంబడి వారి మాటలను జనదాటలేదు. నాకిచ్చియున్నవరిములను మచ్చికతో వేడి తినిగాని మగేమిలేదు. అట్టివరమిప్పుడిచ్చుటకు పాలుచూరి నామీద తుణము బెట్టి మారాడకయున్నాది. వినమమ్మా మును హరిశ్చంద్రుడు పుత్రునివిడిచి భార్యను నూరలకొప్పగించి తా నరణ్యము విహరించి వీరబాహుకు పూడిగము లొసరించి పలుకిష్టముల చెందిన కారణమేమి సత్యమనెడిశౌచము తప్పురానినియు యిత్యేకువంశమునకు గొరినము పోరాదనియు త్కత్రియులశౌర్యము విశువరాదనియు శ్వాతియగు ధ్వజము నేలపడరాదనియు పొరలుచెప్పినమాట తప్పుక జరిగిరి. అట్టి కులమున అనతిరించినవీరటుల జనుకయుండిరేని అపఖ్యాతిజెంది శారవ హనిపొందియుందురు. ఇదివారికి తెలియపరచుచుమ్మాయని మోహిని జెప్పిన వచనంబులువిని తన యంతఃపురముచేరెను.

అటులవచ్చిన తల్లింగాంచి నచ్చొటవృత్తాంతమెల్ల తెలిసితల్లితో పినతల్లి గృహమున కేతెంచి ఆమెకు నమస్కరించి తల్లిడికి వందనంబిడి అయ్యా, మన నెయ్యము విశువరాదయ్యా చయ్యనలెమ్ము నాశరము

నిమ్మ వ్రతముగైకొమ్మ. రివల్లగమని చెప్పిన భుక్తునివచనములువిని దిగులుబడి యేమియు దొచకయున్న తండ్రింగొంచి ఓపితా, ఇదేటివెత. ఇది కులమునకిరొత మిను మిని తాళిముత్తొతియగు శినిచక్రవర్తి పావుగమివై కేటవనికి తన శరీరమునగుల గొంపమును ఇవ్వలేదా అటులచేసి సుంధ్యంతిమున సల్పెనుచు ధ్వజమును నిలిపి కాలము గడిపిరి. మానవటులచేయ' వెను దీయుట కాకగా నోతండ్రి, నాపిన తల్లిగారికొనంగిని వాగ్దత్తమురతి జరిపింపవలయు తండ్రికిగల జభిప్రాయమునేపూర్తిచేయకపోతి' తమిషపుత్రుడై జనించినందున నాకేమి శౌరవము మహాపుణ్యకాలముగు ఈవకానశిష్యునివనమున నాశిరము నిచ్చి నాపినతల్లిని మెప్పించుటచేత మనకుగల శౌరవమున్న కీర్తియు భూనభోంశరములువెలయు నాకున్న యెక్కువైన పదవిగలుగును కావున తండ్రినాపలుకులు నాటికించి నాశిరముద్రుంచి నాపినతల్లినిగారవిం చి తమనత్యపలుకులు నిలిపించి భ్యాసులు మొలిపించి నీతులు చల్లించి సుశీలవ్రతమును గమనించుడియని బలికిన పుత్రుంగొంచి దుఖముహా నిచ్చి ధైర్యహవనించుచే భక్తసుచహించి తపభార్యయగు సంధ్యా వధినిబిలిని ఝడియకట్టాడి సత్యముగట్టాడి మోక్షముబట్టాడి యని దీన వచనములుబలికిన తండ్రిలగతి ఝడియక తనపుత్రుని భద్రముగా గట్టిపట్టుగా పట్టుకొనియె ఇంతలో నాకుక్కాంగదమహారాజు భక్తంబుచే వానిశిరము తెగప్రేయగా శిరము తెగలేక పుష్పదామ మొండు తటాలునపడెను అదిచూచి విస్తయమంది మరల రాజు రెండవతూరి తలగొట్టినారంభించె నానూత్రమున ఆకాశమున అశిరీరివలె సచ్చిదా సందని ర్లస్వరూప దీనదయాశభక్తరక్షకుండుతెంచి ఓరాజా, విడుపుము విడుపుము నీవుచేయుగార్యములు సమాహాత్యము గంటిమిగంటి మి నీవు మహాసత్యవ్రతండువు సభార్య అతిసుగుణముగల పతివ్రతయు కులభూషణియునగు శుభ్రసతీయు మేగదప్పని నీవుత్రుండు యుత్తముండు మీరుచేయువ్రతములు మొండు కట్టిదిచూచుటే మాకన్నులకు పండు అనిచెలిపి ఇదిగోవచ్చుచున్నరన్నాచితమగు రథముపై నెక్కివైకుంఠముజేరి సుఖసానయు గడుపుచి యాజ్ఞాపించినప్రకారమున రథమునెక్కి గరుడవాహనునిదర్శించివై కుంతిమును జేరిరి. నిరతిశయానందమగునిత్య

పదవులంది సుఖమున దీర్ఘాయుష్షునైనందుండిరి. గావున లోకము లోన ఇంతులు పతులమాట మీరకి న రికి హినివుగా జరుగుచు ఉప చర్యలజేయుచు నదా పతిభక్తిగలిగి యైనముగాభావింప పతివ్రతయను నా మనువహించి లోకలు భూషిం జుండువారలకు నా సంధ్యావర్ణిణిం దిన భ్యాతియు శౌగంధమును విష్ణుసాగ్రజాభ్యుపదవియు జెందుదురు.

సంధ్యావర్ణిణి ప్రభావము ముగినెను.

శ్రీ ర స్తు.

మహాపతివ్రతాపూజార్థ్యంబను
శ్రీ భ క్త వి జ య ము.

2. చారుమతీదేవి ప్రభావము.

ఆదికాలమున భూలోకమునందు ప్రసిద్ధిఁజ్ఞున శోణపురమున పట్టణమున వేదాగమనములంది వేదవిప్రుండని పేరువహించి మంచి గుణశీలములను చెందినకొండిన్యూండను భూసురుండుండెను. అట్టిపుత్రును బ్రాహ్మణునిఁ జిత్తశుద్ధియు, నిత్యసేవయు, నిర్మలవతియు, పతివ్రత

యునగు చాచుమతీయను ఉత్తమపత్ని గలగు. ఆయింతి ప్రతిదినము ను పుడయుమునలేచి శౌచములుగీర్చి స్నానసంధ్యలుమర్చి మగనిగూర్చి పూజలీడగీర్చి పాదపద్మముల జేర్చి శనకన్ను లాత్తుకొని అత్తి మామలగు చందనమిడి ముగులుగొని మగకళిగని వంటకముల చేకొని తయారైయుండుకొని అత్తమామలకు మగనిఁ బువచర్యలు చేసుకొని వారిచే మంచి విశ్వాసములుగొని నాయూరంతయుఁ సిద్ధిజెందుకొని నిండుకాపురము జేసుకొని మంచివిగైకొని భర్తను పోషించుకొని అతనిని సదా పూజించుకొని మనసు నెమ్మదిగొని నన్నిన కేడ్కతో బహుకాలము గడుపుచుండెను.

ఇటుల మహాపతివ్రతయు సుజనమిత్రయు గుణకాత్రయు భర్త పాదప్రీతియునగు చాచుమతీదేవి నొక్కనాను గృహస్థ్యములుగీర్చి భర్తను శయ్యపై జేర్చి సురత్రీడలీడగీర్చి తాను నిద్రించుచున్నసమయమున తత్పిష్టమున వైకుంఠవాసికుగు విష్ణుదేవుని భార్యయైన లక్ష్మీదేవి వరలక్ష్మీస్వరూపము దాల్చి యెరులనిల్చి ఓం నమో, మదవతి కలవతి యీశ్వరీని నీవంటియింతి యెంచునుగానవైతే నీపతివ్రతామహాత్యమున నామనసునెమ్మదిగొని యిండువచ్చితి నన్నగనుకూ, నాపేరువినకూ, నాపలుకులుగైకొనకూ, విరుగు అని చెప్పవోడంగెను. వోచాచుమతీ, యేను యక్షకిన్నర కంపుపక్ష గరుడగాంధర్వాది దేవతలును, బ్రహ్మాదిమునులును పూజించు సాయోత్ వైకుంఠవాసుని సుపత్నియైన వరలక్ష్మీ అనుదానము. నన్ను మెచ్చి యిండు వచ్చి వలయు వరములు నిచ్చి మచ్చికలు మెచ్చి యుజ్జగములభ్యాతివెలసిల్లు దుపుగాకగావునవోచాచుమతీ, నీ కేదివగ మనలగు నానినోరుముతీరక చేరువై యుసంగెడనని చెప్పినసూత్రమున చాచుమతీదేవి లక్ష్మీదేవిం గాంచి మంచి తామరపద్మములకు నహస్కరించి మనోపుష్పములు సమర్పించి అంగీకరించి శిరమువహించి గీదేవి, నాపుణ్యవశమున తొలిజన్మఫలమున గానరాని నీపాదకమలముల నేప్రత్యక్షముగ కలఁగొగాంచి తిని, ఇంతటిభాగ్యమిచ్చిన నాకి యింతిన్న వేరొండువలయునే, చాకిది చాలునే, నాతపమండరనే, నానోముఖం చెనే, నాపుణ్యము సమకూరెనే, యింద్రాదిమునులు గానరాని నీ రూపస్వరూపములును ప్రత్యక్ష

మునగంటినే, నీపలుకులువింటినే, నిన్నుంఁగెకొంటినే, నీసేవకొంటినే, ఇంతటిపుణ్యఫలం బేదిగల్గును నాయదృష్టము మంచినికాబోలుగావున ఓ అమ్మా వెన్నునిగుమ్మా పూగొమ్మా యిమ్మనవనియందు ప్రియము నిచ్చి యిమ్మాహి మెచ్చ యిచ్చతో నచ్చి ననుమెచ్చి దగ్గునమిచ్చినదే చాలుచాలు అయినను నీవు నాయందనుగ్రహించి యిట్లై నాపట్లయెడ నాయక తడవాయక నేకొడంబడి వేమనవుడెల్ల నోపల్లవాధరీ మెల్లన వచ్చి నికృపవల్లి దర్శనమిచ్చి యేగుచుండఁబలయు. ఇదేవరము నాకొ నంగతివేది పరమపవిత్రనైయుండునని చెప్పిన చామతీదేవిం గాంచి వగలక్ష్మీదేవి సంతోషించి నీపల్లవిడనాడని విశ్వాసమును ఆదరణయు కృపయు దయయుగలిగియున్నవానను నీభక్తివిశ్వాసములు నాయుల్లమును చల్లగ చేయుచున్నవిగావున నియందు ననాకాలము నేనువనించి సిద్ధసిరులమార్పించి మంచినిచేయ నుద్దేశించియున్నాను గావున నేజెప్పెడిదానినివినుము. నినట్లు జేయుమదేమనగా, భాద్రపదమాసమునన ద్దు పౌర్ణమీ ముందు శుక్రవాంధిఁ ముదయమునలేచి స్నానంధ్యలనీర్చి మడుగులమద్దుకొని యిల్లుశుద్ధిచేసి పాకభుజిడిగి మ్రోగ్గునుంచి నాలుగుకంబములు నిలిపి పన్నునియూర లుగిప్పి మగిరతోరణములుగట్టిరం భాస్తంభములుబెట్టి యిటుఖండములుగట్టి పురికిలో పచ్చిలియ్యముతో మంచి మ్రోగ్గులువేయించి శుద్ధమగుపీఠమునఁబది అచ్చి అరటాకు నుంచి పచ్చిలియ్యము పడి నొకటియైనుంచి దానిపాస్తమాతో జరిపించి పంచకోణమువేసి భక్తినిజాసి నీలశముబెట్టి అంగులో స్వర్ణముతోనై నను గజతమిచేనైనను తామ్రముతోనైనను నానలె బ్రతిమయ్యుకొటి చేయించి ఆకలశములోనుంచి అందుపై మామిడిచిగుళ్ళును, మేడిచిగురులు, మోడుగవేళ్ళును, నటపత్రములును, రాగిచిగుళ్ళునుబెట్టిఆమధ్య నారికేళముంచి కుంకుమాక్షతలుబెట్టి పసుపు బూసి పువ్వులు జాట్టి నల్లగాజులు, నల్లపూనలు చెవ్వాకు మవ్వెనలుంచి దినుసుకు తొమ్మిది వంతున ఫలహారములనుజేసి అవోటసమర్చి భోజనములు పదార్థములును పిండినంటలును పచ్చళ్ళు పాయసములును అప్పళములు నిప్పట్లు జేసియుంచి అట్టెఫలములు తొమ్మిదివంతున నియమించి నూలిహాగులు తొమ్మిదివంతున గుణించి తొమ్మిదిముల్లు బెట్టించి పసుపుచాయబట్టించి

కలశమున కెదుటబెట్టించి కన్నుగ ధూపధీప నైవేద్యములతో తాంబూలాది హోడతోపహారములు గావించి సూక్రమునుధరించి బ్రాహ్మణోత్తముల పూజించి సాగలనే ఆశీర్వాదములంది ఆరాధించి పండు ఫలహారముల వృత్తినువిప్రులకు అర్థమిచ్చి తాంబూలదక్షిణ లాసంగి ప్రదక్షిణముగావించి మిగిలినవాటిని బంధుమిత్రులకు సంగి నీవు కుశలమునకెదుట నా కేయి నీ బతుండి నా మెన్నికగూడియుండువేని ధనకనక వస్తువానాది ఆ ధోర్ధులు గలిగి పుత్రులను పెడసి ఎన్నరాని భాగ్యవతియై మిన్నచుండువని చెప్పి మంచివిరము లాసగి అంకథానమై నావరలక్ష్మి దేవి మోసెను

అంత నా గామినుని నిద్రబట్టి ఎప్పుడుదయమగునోఅని మెదురుచూ నుచు తెల్లవారగానే గుంతేటి మగనిదగ్గి రజేరి అత్తమామల జీరి తన బంధువులతో మీదిండ్రి తానుగన్న కలను వివరముగా వారలతో చెప్పి సంతోషించు వారతివిస్త్రయంబంది ఆహా, ఈచారుమతి అదృష్టవశము ముంచివాకాబోలు ఎట్టివారికి గలుగని యిట్టి వరమనుష్ఠించునుని జెప్పిగోయిన వరలక్ష్మికయింతటి యిష్టురాలోయని వాండ్లారులు తమలోతాము వితర్కించుచు నీని పుణ్యమే పుణ్యమని ఎంచుచు అత్తమామలు సంతోషించుచు మగడుబొంబుచు నుండ, తమ పురోహితులరావించి గంధాక్షతలిచ్చి భాగ్రవపపార్థమి ముందు వచ్చెడి శుక్రవాస మెప్పుడని యడుగు వారు కేపు గాబాయెడి శుక్రవార మేయని నుండులిచి పంచమ బాలునిని ఆనంగించి చారుమతి మగని పుత్రరపుపొంది అత్త మామలసనుసరించి బంధుమిత్రుల రావించి వలయుసామగ్రిలుకెప్పించి పండు ప్లువేయించి వరలక్ష్మి దేవిని స్థాపించి వరునక్రమముగ మంగళనామ్యములతో పూజించి శోరణములు గట్టుకొని బ్రాహ్మణపూజలు జేసి దక్షిణ తాంబూలాదులాసంగి పండు ఫలహారముల బంధువులకు మిత్రులకు నయిచ్చి మగని సంతోషిగావించి అత్తమామల మెప్పించి మిగిలిన శేష మాతానుభుజించి సుఖించుచుండెను.

అట్లు పతిభయభక్తి పరమములతో చేసినపూజ లందికొన్న వరలక్ష్మి ఈచారుమతి విలువకు అతీతాంధగి లనియైదానికరుణాటాక్ష వీక్షణ్యమును ఈచారుమతిపై గొంతచల్లగానే నాచారుమతియింట

బంగారు పశ్యేరంబులును బంగారుగిన్నెలును బంగారుబిందెలును వెండి
తో వంటపాత్రలును రత్నములు జెక్కిన పూజాపాత్రలును, మణులు
పొదిగిన పూజామంటపములును, పగడకంబులును, మకరతోరణము
లును ప్రకాశమానంబులై వెలుగి ఎండుజూచిన రత్నంబులు రాసులు
రాసులుగా యుండుటయు, బంగారు తెంకములు బాదిగాయుండుటయు
మేడపై మేడలును, సప్త్రములపై పత్రములు, గజశురగనమూహము
లును, దాసీదనంబులును, సేవకులును, అపకములుగా గలిగి యెన్న
రాని ఐశ్వర్యమున మిన్నగు నన్ను గణవచ్చిన అన్యులకు కన్నన
సొమ్ములిచ్చి ఆదరించుటయు అతిథి అభ్యాగతులకు వలయు ఇచ్చా
భోదనంబులిడుటయు, యిరుగుపొరుగు బీదలరావరించుటయు వడుగుల
చేయించుటయు, పెండ్లిండ్లిగర్వటయు, భద్రములు గట్టించుటయు,
చావడీలు నియమించుటయు, చలిపరివర్తన పట్టిండుటయు, అన్నిదాన
ముచేయుటయు, వేదాధ్యయనమున సేవిండుటయు జీర్ణాలయముల ను
ద్ధరించుటయు, దేవాలయములను శుభ్రము చేయించుటయు, నోత్రా
హ్మణుల నాదరించుటయు, శిశువులకు పాలిప్పించుటయు మొదలగు
దానముల నుదారత్వముగలిగి ప్రజలనెదురున్న ఎరలత్నీయేని భాగిం
చుచు అతిథి క్షీలిగి భర్తన పూడించుటయు అత్తమామల ఆదరించుచు
యున్న యాట్టి పుత్రాదులకు చూడుకట్టుదేవి పుత్రులను పుత్రులను
బడసి యెన్నరాని సంతారము నగంపి గల పతీన మతియుగా చిర కాలము
జీవించియుండి తుదకు అఖండనిదవి విష్ణుపాదుల్యులుండి అవోహుటను
భర్తతోగూడి మరుజన్మములేక నుండెను గావున లోకమున శ్రీలు
తమతమభర్తలే వైవమనిదలచి పుత్రకాగ్యములువెలిసి సత్యవ్రతముల
గలసి పాతివ్రత్యముదెలిసి నడచుటచే యీ హనుమతిపొందిన ఐశ్వ
ర్యములుపొంది మతాచారపదవులండి వీరిపుత్రమున మగడున్న పై
సాయుభ్యముజెంది యెన్నరాని సుఖంబుననుండురని నొకమ గార్గేయ
శుకశౌనక గోరకనారద పౌండ్రీ పరాశర వాల్మీక వసిష్ఠాదులు వక్కా
ణించియున్నవారలుగావున దీనిజదివినివిన్న పుత్రపురుషులు తమభార్య
లకు యిందుగల రీతిని విన్నవించి వారల హితవుపరచం గోరెకము.
అట్లే పుత్రావంతులగు యువతీరత్నములు మునులమాటలుచప్పక మను

సీతీజారక సోమరితనములేక పతిభక్తి మీరక అత్తమామల మీరక నుండి పతిభక్తియు దైవపూజయుగల్గి చరింపవలయును.

చారుమతీదేవి ప్రభావము ముగిసెను.

శ్రీ రస్తు.

మహాపత్నివ్రతామాహాత్మ్యంబను
స్రీ భక్త విజయము.

౮. దేవహరూతీదేవి ప్రభావము.

కృతయుగంబున త్రిమూర్తులలో నొకడగు బ్రహ్మదేవుని యను మతెంబున ప్రజలను సృష్టిజేయుటకొరకై నిర్గమించును మునిశ్రేష్ఠు డొక్కడు సరస్వతీనదీతీరంబున బదివేల దివ్యసంపత్సరములు తపము గావించి అట్టితపఃప్రభావంబున నాగర్దముండు స్వాయంభువ మనువు కూతురగు దేవహరూతిని వివాహము జేసికొనెను. అంతట యా దేవ హరూతీదేవి పరమేశ్వరునకుం బార్యతీదేవి ఉపచారము జేయునటుల త్రికరణశుద్ధిగా పతియే దైవంబనిభావించి ఉపచారము సేయుచు నతనికి బ్రీయము బుట్టినట్లు మృదుమధుర వాక్యంబుల బలుకుచు నతనిమాటల

కడమాడక, కామ క్రోధ కోప మోహ మదమాత్సర్యములను నారు గుణములల జేరిక శవదనూరి సుగుణములచే నెప్పుడు తన ప్రాణనాథుని కినుకూలముగ నడచుచుండెను.

ఇట్లు అశుభ రాత్రుములు పతికి వ్రపచారంబు జేయుచు పతిని పరబ్రహ్మస్వరూపంబగు ధ్యానింతుటవలన మిక్కిలి ప్రేమించి శరీరము నందు కించెమైనను దృఢములేక బలహీనముగా నుండుటచే నట్టి భార్యంజాది మిక్కిలిజాలించొంది కరుణారసాంచితాత్మడై యోసభి, పతి మగు నన్ను దైవసమానముగా భావించి కేయింబలులు త్రికరిణ శుద్ధిగా బూజించును. తదే ధ్యానంబున నుండుటవలన మిక్కిలి బడలి తిని, నిర్మలమగు మనసుతోడంగూడిన నీభక్తికి నేను సంతోషించితిని నీకైంకర్యంబును సార్థకంబయ్యె. గావున యిష్టమైన వరంబు లిచ్చెద కోరుమని నిర్దముడు పల్కెగానె నేనా, కామక్రోధాదులంగూడి మా భంగురంబగు నీటిబుగ్గకంటి సంసారమునంబడి జీవన్ముక్తిబాంధు నుపాయమెఱుంగక విచారమునై నేను నీవు నాయది నీయని యను భేద భావంబుబొంది నానావిధంబుల పలయు నిజవుండు యెట్టి సుహృత్తుని భజనంబున పునరావృత్తిరహితంబగు బ్రహ్మసంగ పరమిం బొందునో యే పుణ్యపురుషుని దత్తోపదేశంబను దానిగ్నివలన నీషణత్రయంబులను యడవుల దహించుటనో యేపురాణపురుషుని సహారవింగముల దర్శించినమాత్రంబున భవబంధంబు లెడనాయనో యెవ్వడు సచ్చిదానంద స్వరూపుడో ఎవ్వడనెంతుడో యట్టి పరబ్రహ్మంబు నాకడుపు నంబుట్టునట్లు వరంబిమ్మని దేవసూతి వేడె.

ఇట్లు వేడగా నాకర్ణముల డట్టిపత్రివ్రతాశిరోమణింగని కాంతా, నీవిట్టి విజ్ఞానాస్పరంబగు వరంబుగోరితివి. ఈప్రశ్నంబు వినుట వలన నాకును శ్రవణానందంబయ్యె. బ్రహ్మదులకైన నలవిగాని సత్పలంబులగోరితివి. అట్లే కొన్నిదినంబులలో నిగమగోచరుండును, బ్రణవ స్వరూపుడు నగు భగవంతుండు నీకుం బుత్రుండై పుట్టు. నతనివలన దత్తోపదేశంబులవిని సాయుజ్యపదవిం బొందెదవని వరించి న్నే నంతి నాదేవసూతి దేవికి ప్రణవస్వరూపుండును, నాదబిందుకళాతీతుండును నిరపతీసుఖదాయకుండునగువిష్ణువు కపిలుడనునామధేయంబుతోబుట్టె.

నట్టి పుత్రుని పరబ్రహ్మంబని ఎఱింగి సాష్టాంగదండప్రణామం జాచరించి య నేకవిధంబులంబూగడి యతనితో దేవశూతి యిట్లనియె.

దేవా, సిగు దండ్రీయు నాకుం బ్రాణేశ్వగుండునగు కర్తవ్యప్రజాపతిచే తత్వలక్షణంబెఱింగి జరామరణవర్జితంబును భవభయ నివారణంబునకుం బైవల్యపదవింజేరునట్లు నాకొక్కవరంబిచ్చె గాన నట్టితత్వలక్షణంబు వేటు వేటు నెఱింగించి కృతార్థురాలుంజేయుమని ప్రార్థింపగా నా కిటుండు తల్లి ఎబుద్ధికి గోచరంబగునట్లు విన్నవించెద సావధానపై వినమని యిట్లు చెప్పందొడంగె.

అన్బా యాత్మస్వరూపం బెఱింగింతువనుము. పరంజ్యోతియు ననాదియు నగు పుగుషుండు పరమాత్మస్వరూపుండు, గుణగహితండు ప్రకృతిగుణవిలక్షణండు, ప్రకృత్యస్వరూపుండు, స్వయంప్రకాశుండు, నట్టి యాత్మ ప్రకృతింబడసి మాయాస్వరూపం బగు ని ప్రపంచముతో నెప్పుడు సంయోగంబునొందు నప్పుడు గుణాత్రియాత్మకుండగు. వాడే జీవాత్ముడనంబడు నట్టి జీవుండు పృథివ్యాప్రేక్షావాయురాకాశంబులనియెను పంచభూతింబులగుడి దేహియై సంసారబద్ధుండై పరతింత్రుండునై తనకుదాని నర్థింతునునది యొక్కటియు లేక పరిభ్రమించుచునుండు. కర్తవ్యంబులు ప్రకృతివిలక్షణుడైన పుగుషును నీవనియు నెఱుంగునగు నెఱియు దేహాత్రిత్వంబెఱింగింతువనుము: తల్లి, తృక్కుచక్షువు, శ్రోత్రము, జిహ్వ, ఘ్రాణము అను నిజ్ఞానేంద్రియము లైదును, నాకాశవాణి నాయుషస్థలనెడి కశ్యేంద్రియములైదును, ప్రాణోపానవ్యానోదాన నమానంబులను నాయువులైదును, శబ్ద స్పర్శ రూప రసగంధంబులను విషయంబులైదును, మనసు, బుద్ధి, చిత్తి, అహంకారములను సంతకరణములు నాలుగుండుగాడి యిరువది నాలుగు తత్వంబులనంబడును. ఈశ్వరుండు సత్వగుణప్రధానంబైన మాయతోడగుడి తి మోగుణప్రధానంబగు మాయనువీక్షించెను. తి మోగుణప్రధానంబై మాయతోడంబుడినైతత్వంబువలన సాత్విక రాజస తామసంబులను త్రిగుణాత్మకంబగు యాకాశంబువుట్టి, అట్టి యాకాశవిశిష్టచైతన్యంబువలన త్రిగుణాత్మకంబగు నాయువుపుట్టి ఆ నాయు విశిష్టచైతన్యంబువలన త్రిగుణాత్మకంబగు తేజస్సు పుట్టి. తేజోవిశిష్ట చైతన్యంబువలన

త్రిగుణాత్మకంబగు జలంబుపుట్టె జలవిశిష్ట ప్రాతస్వమువలన త్రిగుణాత్మకంబగు పృథవిపుట్టె నివి పంచీకృతభూతంబులనియును, సూక్ష్మభూతంబులనియును, తస్మాశ్రలనియును చెప్పబడును. త్రిగుణాత్మకంబులగు సూక్ష్మభూతములగు ఆకాశముయొక్క సాత్వికాంశమువలన శ్రోత్రేంద్రియంబులును, వాయువుయొక్క సాత్వికాంశమువలన శ్వాసింద్రియంబును, తేజస్సుయొక్క సాత్వికాంశమువలన చక్షురింద్రియంబును, బలమయొక్క సాత్వికాంశమువలన జిహ్వేంద్రియంబును భూమియొక్క సాత్వికాంశమువలన ఘ్రాణేంద్రియంబును బుట్టెను. యీ పంచభూతములయొక్క సాత్వికాంశసమష్టివలన సుతఃకరణంబు పుట్టి యది వృత్తిభేదంబుచేత సునోబుద్ధి చిత్తాహంకారములయెను. ఇందు మనస్సు చిత్తంబునుంగూడి యొక్కటియగు బుద్ధియు సహంకారము నుంగూడి యొక్కటి యగు ఏనినే సగుణబ్రహ్మసాస్థానంబని చెప్పబడును. అన్యూ వాటియును ఇహివర్తయైన సత్త్వికంబునుం జెప్పెదనినుము.

కాలంబును వానినే పంచవింశతిత్వంబుని చెప్పబడును. దీనిని గొందరు పురుషసామ్యుండైన ఈశ్వరుని కాలపౌరుషంబును కాలంబని యందురు అందు సహంకారమోహితుండై ప్రకృతినింబు జీవుండు భయంబుజెందు ప్రకృతిగుణసామ్యమువలన నర్తించి నిర్విశేషుండగు భగవంతుని చేష్టావిశేషంబు దేనివలనంబుట్టునో యదేకాలంబనిచెప్పబడును అదియు జీవరాసుల సంతర్గత బై యండునప్పుడు పురుషుండని యును, వానిబహిర్గతంబై యుండునప్పుడు కాలంబనియును చెప్పుదురు, దీనినే నిర్గుణబ్రహ్మసంసారి మనియును గురనిపల్కె నంత నాదేవకూతి దేవా భక్తియోగము నెఱింగింపుమని వేడగా కపిలుం డిట్లనియె.

తల్లి వినుము సతికి పతియనుచాడే పరమాత్ముండు. అట్టి మగని చరణారవిందములను హృదయముననిల్పి నిర్మలమతులై శాంతశమదమాదిసద్గుణములంగూడి మహనియులగు యోగిజనమువలన సాతివ్రత్య ప్రభావమును శ్రవణానందముగ వినుచు, సట్టి పతికిజేయు సుపచార కర్మములవలన గలుగునట్టిఫలమును మనింగోరక సర్వము భర్తృప్రీతి యనిభావించి నిష్కామనయై యెనతెవరించునో అట్టిశ్రీ యణిమాద్య వ్యవిభూతులంగూడి యప్రమేయమును సదాసందవిభవము సగు గైవ

ల్యపదవింబొందు అన్య ముతీ యుజేష్విని వినుము. చుట్టిములు దొంగలు నుశులు యుగస్థులు సతీపతులు సంసారకారణభూతములు ధనము లస్థిరములు దేహము లతిచలనములు జనము తుణభంగురము, ఇతరులు కార్యార్థులు కావున నెట్టివాగును నిహలోసుఖము శాశ్వతము గాదనియెట్టిగి సదా భగవధ్యానము సేయుచున్న కర్మఫలములంశోరక యుండవలయును. అట్లుండువానికి కైవల్యము యగచేతి వ్రసిరి కాయవంటిది యగుననియె అని చెప్పుగానే నాదేవసూతి పుత్రుంగని దేవా, నా పూజ్యవత్సవశమున బ్రావన్యసూపుడగు నిన్ను పుత్రుని గని నీ దివ్యపదారవింద దర్శనము జేసితిని. అంతేగాక నీచే జరామరణ వర్జితమగు యూర్జితత్వమును, దేహాత్యమును, భక్తియోగమును, పాతివ్రత్య ప్రభావమును శ్రవణంశముగ వింటిని. మోక్షోపాయమునుంగంటినని యనేకవిధముల బ్రార్థించి భక్తిశిర్ధలతో పతి భక్తిం జరిపి యిహలోకమున నలవిగాని సంపద లనుభవించి తన సంతరము చిచ్చుక్తిస్వరూపమగు పరబ్రహ్మమునం దైక్యమయ్యె. కావున నోసత్యభామా, నిపతులు బరమాన్నిస్వరూపముగా భావించి త్రికరణశుద్ధిగా బూజింపుచు, సనాంకాగమువిడచి యిరిషడ్వర్గములం గూడక, నిషణత్రయముల నణచి శాంతిశాంతిమగూటి సద్గతములం బడసియుందువేని నీ హతులడగు నీకు నశ్యులై యుండుటయేగాక నమస్తవిభవము లందున తూగి సద్గతిం బొందగలవని చెప్పుచు. గావున ఇంతులు తమపతులను దైవముగాఁదలచి నారికెదుర్కొనక వ్రచియులేజేయుచు హితములుబల్కుచు గారవములు జూపుచు యుండుటే పతివ్రతలకు నూతియని యెరుంగవలెను.

దేవసూతి దేవి ప్రభావము యుగిసెను.

శ్రీ రస్తు.

మహాపతివ్రతామాహాత్మ్యంబను

స్త్రీ భక్త విజయము.

౯. అనుసూయా దేవి ప్రభావము.

పూర్వకాలమున నప్తముషులలో నొక్కడగు అత్రిమహాముని త్రిమూర్తులును యత్యాశ్చర్యమునుం బొందునట్లు అనేకదినములు తపముగావించి అన్నియాశ్రమములలో గృహస్థాశ్రమమే శ్రేష్ఠమనిన్ని అట్టి యాశ్రమము నకలధర్మముల కనుకూలమయినదని దలంచి నుగు ణపతియును మిక్కిలి సౌందర్యముగలదియునగు అనుసూయ యను కన్యకను వివాహము జేసుకొనెను. అంతట నాయనుసూయాదేవి తనపతిని దైవసమానునిగా భావించి ప్రతిదిన ముదయమునలేచి భర్తపదారవిందముల ధ్యాపముసేయుచు తీర్థమాడి పరిశుద్ధమగు వలువంగట్టి, వస్త్రాభరణాద్యలంకారముల నెప్పుడుంగోరక శరీర పోషణమును నపేక్షింపక శుచిశుభ్రులై మనోవాక్కాయకర్మములను త్రివిధశుద్ధిగా పతిపదారవిందములం బూజించి మగగులేవ గానే అతని అనుమతి వడసి వంటశాలకుంబోయి పతికనుకూలమగు పదార్థముల వంట నియమించి అతిథి అభ్యాగతులం భక్తివిశేష

మునం బూజించుచు ప్రాణనాథుని మాటల కడ్డంబాడక రాత్రిం బగలు నలనిమనస్సునకు ప్రియము బుట్టునట్లు నుపచారంబొనర్చుచుండగా నా యత్రిమహాముషి మిక్కిలి సంతోషించి అనుసూయా దేవింగని ప్రాణకాంతా! నీ నిగ్గులహృదయమునంతయు నుపచారములకు నేను మిక్కిలి సంతోషించితిని నికష్టం బెయ్యని దాని నెఱింగించితివేని యిచ్చెదనని బల్కుగా నా పతివ్రత మగనింగని దేవా, దేనివలన పాతివ్రత్యవ్రథావయిను, ముచ్చిక్షీర్తియు, మెట్టివారికి నందరాని మోక్షపదవియుంగల్గునో అట్టిదానిం గలియజేయుచుని ప్రార్థించెను.

అంత నశకు నుత్తోషించి మగనా కెప్పదనినము. భగవంతుం డాత్మారామము ఆత్మారామండనగా ప్రకటించునని లింగ శరీరమును బొంది యట్టిశరీరమునందును పరమాత్ముం డగు ఆత్మతనతోటి జీవాత్మ గల్గించుకొని అట్టిజీవాత్మ నెప్పుడు సంతోషింపజేయుచుండుననిగా పరమాత్మ తనకుతానే మెప్పుడును మహానందముతో గూడియుండునని ప్రేమిం బడుభర్తలే ఆత్మారామసింహాచార్యులగు ననుక అట్టిభర్తలకు స్వామిల న్నవావస్థల నొందునై పరమావస్థుగ నెంచి ప్రోక్షణశుద్ధిగా పూజించుచు మెప్పుడు ఆత్మ వివాకానందగను, జీవాత్మ సాకాశుండునని తోయుండునో అటుల నన్నే సాకాశునిగాను, అనాంబ్రహ్మిగాను, పరమాత్మని నిరాకాశిగా భావి నుచుండువేని నీ ప్రమూర్తులను, పంచభూతములును, సూర్యచంద్రాదులు మొదలుగాఁగలవారు ని మహాత్వమునకు భయపడుచు ఈ లోకమే నీకు కరతలామలక మివంటిది యని చెప్పి యామెకు శత్రోపదేశము జేయగా నయ్యుపదేశమొనడని పతిని పరమాత్మస్వరూపముగ భ్యాసించుచుండెను. ఇట్లుండగా బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరు లొక్కినాడు వాణి లక్ష్మీ శారీ సహితులై మరాళ గరుడ వృషభవాహనామాధులై మహామృదు పర్వతమునకుం బోవుచుండి అది మహాముషియాశ్రమము సమీపించగానే నీమీదుగాబోజాలక నావాహనము లచ్చటయడ్డుపడి నిలచె. అటుల బోజాలకనుండుటకు కారణం బేమని త్రిమూర్తులు నాశ్వర్యపడుచుండగా గరుత్మంతుం డప్పుడు స్వామీ, యిది మెన్వతే

పతివ్రతాశిరోమణియుండు యాశ్రమముగా కనబడుచున్నది. అందుచే తనే మేము పోలేనివారమైయున్నాము.

ఉట్టి పతివ్రతభావమునంగలుగు నగ్నిశిఖలు బాష్పల్యమానమై బ్రహ్మాండకటాహముచేరకు వ్యాపించుచున్నవనిచెప్పెను. చెప్పగా నంత నామువ్వురుమూర్తులు మరలి తమనెలవులకుం బోయిజేరి కొన్నా శృకువెనుక వారు ఆహ పతివ్రతాప్రభావములు యిట్లుండునాయని ఆ శ్చిర్యపడి మధ్యాహ్నకాలమందు త్రిమూర్తులు నొక్కటిగాగూడి ఆయాశ్రమమునకుంబోయి యామెనుభంగపరచవలచిరి. అట్లువచ్చిన త్రిమూర్తులం గని అత్రిమహర్షి నమస్కరించి యర్ఘ్యపాద్యాది విధులంబూజించి యనేకవిధములం బూగడి దేవులారా ఈదినము నుది నమయ్యె. నాయాశ్రమమును బుగ్గాక్షేత్రమయ్యె. నాకు జన్మసావన మయ్యె. మీరిచ్చటనిలచి యాయంటంగల కొలది భుజించి బొండని ప్రార్థించెను. వారును నమ్రతించిరి. వెంటనే యతని భార్యనుంబిలిచి యో సుగుణభూషణీ త్రిమూర్తు లొక్కటంగూడివచ్చి యిట్టి మధ్యాహ్నకాలమున అతిథులై నిలచిరి. కావున షడ్రసోపేతమగు పదార్థములతో నన్నమును వేగిరముగా సిద్ధపరుపుమని చెప్పెను చెప్పగానా యననూయ శ్రద్ధాభక్తులతో భోజనపదార్థముల నాయత్తముజేసి నిమిషమాత్రమున పతికెరింగించె. నంత యత్రిమహర్షి త్రిమూర్తులను యుచితాననములం గూర్చుండనియోగించి తానును వారిలతోడంగూర్చుండి భార్యను వడ్డించుమని పలికెను. అట్టిసమయమున నా బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరు లతనిజూచి మునింద్రా నీభార్య వివశ్రుయై వడ్డించెనేని మేము భుజింతుము లేనియెడల భుజియింపనొల్లమనిరి. తక్షణమతండు భార్యతో వశ్రుహీనాంగముతో వడ్డించుమనియె నంత నా పతివ్రత పతి యనుమతిచొప్పున నల్ల దినుసుమొలతో భోజనపదార్థముల చేత నత్తుకొనివచ్చి నిర్మలచిత్తమున పంచాక్షరీమంత్రము నొక్కసారి తలచినమాత్రమున నామంత్రప్రధానమువల్ల త్రిమూర్తులు చిన్న బిడ్డలై కావుకావుమని యేడవసాగిరి.

అప్పుడమ్మహాముని యిట్టి చిత్రముగని చోద్యపనుచుండగా దేవా నీమువ్వురు నన్ను మానభంగముజేయ నెంచివచ్చిన వారలేగాని

మనయింట గుడువవచ్చినవారలుకారు వారు కృత్రిమ స్వభావముతో నన్ను పరీక్షింపవచ్చిన వారైనందున వారిట్లు పరబ్రహ్మనుమతమున తమకు తామే బిడ్డైరి. కావున ప్రాణనాథా దీసికై యాశ్చర్యముపడ నేలయని తక్షణమున నాశిశువుల నెత్తుకొని బువ్వబెట్టి మువ్వరచావలకు మూడుజోలలంగల్పించి వారినందు పరుండ బెట్టి జోలపాటలంబాడుచు నిద్రవుచ్చి పిమ్మట మగనికి నన్నంబిడి తానునుం గుడిచె. యిట్లుండగా త్రిమూర్తులభార్యులు సరస్వతీ, లక్ష్మీ పార్వతీదేవి వీళ్ళ మువ్వకున్న అయ్యో ప్రాణేశ్వరు లిట్టి మధ్యాహ్నకాలమున సత్రిమహాముని యాశ్రమమునకుం బోయివచ్చెదనని చెప్పినయిన వారలు యింకను రారైరి. కారణంబేమో మునిపత్నియగు అనసూయాదేవి పాతివ్రత్యమహిమనలన వీరేమైవోకో, అన్నము నారగింపక నాకింటం జనిరేయని మిక్కిలి విచారగ్రస్తులై యేమియుందోచక శాలిబాటన వ్రేలు నేలవ్రాయుచు చంద్రశేఖరా యీదిన మెవరిమోముఱాదితిమో మేమేమిచాపము జేసితిమో యిట్లు పతివిరహమునం బరితపింపవలసివచ్చె యింక నేమిజేయమని జోలాయమానమానసులై యత్తకోడండగు లక్ష్మీ సరస్వతులు పార్వతీదేవి భవనమునకువచ్చి తల్లి మామలగు యిట్టి మిడిమిడినెండగాచు మట్టమధ్యాహ్నమున అన్నము సీరయినందువలన యిదోషచ్చెదమనిచెప్పి అత్రిమహాముని యాశ్రమమునకుంబోయిరి. గావున నిన్ను విచారించితిమేని యవ్వర్తమానముతెలుసుకొనవచ్చునని వచ్చితిమనగానే పార్వతీదేవియు వారలంగనిమీవలెనే నేనును విచారపడెదను. అతం డింక రాకుండుటకు గారణంబేమో యెరుగనని తక్షణమున నొక ఛాలిక త్రైనుబిలచి యోసి విట్టినమయమున నొక దొడ్డనుపకారమునేయవలయు నదేమన నతివేగముగ సత్రిమహాముని యాశ్రమమునకుం జని యచ్చట త్రిమూర్తు లేమిచేయుచున్నారో యేమైకో ఆసంగతి నెరిగి శీఘ్రకాలమున రమ్మ పొమ్మ సేమేలుమేముమరువమనిచెప్పగానే నా దేవతాస్త్రీ తటాలున మారువేషముబూని అత్రిమహాముని యాశ్రమమునకుంబోయె.

అట్లుపోగానే అనసూయాదేవి పాతివ్రత్య మహిమనలన ఈ దేవతాస్త్రీయొక్క మాయారూపముమారి తన నిజరూపముకలిగె నంత

నాపతివ్రత ఈమగువంజూచి అమ్మా నివేద్యతెచ్చు ఏయ్యెడనుండి వచ్చి
 తివి? నీవచ్చినకార్యము దెలుపుమనగా యాదేవతాశ్రీ యామెకునమ
 స్కరించి తల్లి, నేను త్రిమూర్తుల మహిమలకు నరస్వతీ లక్ష్మీ శర్వా
 ణులు తమపతులు వర్తమానంబెరింగిరమ్మని నన్నుపంపగా వచ్చినదాన
 నేను పార్వతీదేవి చెలికత్తియను, కావున నారల వర్తమానము
 దెలియజేసి : న్న వేగబంపుచూయని ప్రార్థి చెను. నంత నాయన
 నూయ అమ్మా యిటుగమ్మ త్రిమూర్తులగు : ట్టి నాడు మానభంగము
 జేయందలచివచ్చి శైవండున వారుతమకృపామస్వభావమునతమకు
 తామే బిడ్డలగు ఆబిడ్డలనెత్తి బువ్వపెట్టి యిశే జోలలంబగుండబెట్టి
 నిద్రబుచ్చితి సుఖముగ నిద్రించెదరు. వచ్చిచూడమనగానే నా దేవ
 కన్నియ అట్టిశుభ్రులంగని యాశ్చర్యపడి గూఢామున నా పతివ్రత
 నెలపుబుచ్చు ని యుచటనుండి కదలి పండుచునే మనోవేగమున త్రి
 మూర్తుల భార్యలచెంతకువచ్చి యీవర్తమానంబంతయు తార్కాణ
 ముగా నెరిగించె. నంత నామువ్వురు దేవతలు యీ మాటవిన్నచూత్ర
 మున క్రూరగ్రహము పోకినవారిచందమున పెనుగాలివలనం గలుగు
 చుండు వృక్షమువలెం గదలుచు పతివిరహనలమునం బొత్తపించి జో
 లాయచూనమానస్తపై దైవరూ మమ్మిట్లనాధలం జేసితివేయని దైవ
 ముందూరుచు తక్షణమునం గగలి యాదేవతల మువ్వురు నత్రిమహా
 ముని యాశ్రమమునకుంబోయిరి. పోగానే యాపతివ్రతాశిరోమణి వా
 రలంగని నమస్కరించి యర్ఘ్య సాద్యాదివిధులం బూజించి యుచితాన
 గములంగూర్చుండ నియోగించి తల్లుగానా,మీదర్శకచూత్రమున నా
 భవబంధము యీడేరె ఈదినము సుదినంబయ్యె నాజన్మము సుకృత
 ముబొందె. నానోముపండె నావంశముద్దరించెనని యనేకవిధములబా
 గడి మీరిచ్చటికివచ్చిన కారణంబేమి యెరింగింపుడనగానే వారు ము
 వ్వురు నాపతివ్రతామణికి సాష్టాంగముగా నమస్కరించి తల్లి, నీపతి
 వ్రత్యమహిమంగొనియాడ మాకు నలనియే తల్లి, నీవంటి మహాపతివ్ర
 తముజూచుభాగ్యము మాకునేడుకలిగె. మానోముఫలించె. బన్మసానన
 మయ్యెనని పలువిధములంబ్రార్థించె యంత నన్నా మాభర్తల వర్త
 మానంబెరిగించి కరుణింపవే యనివేడగా నాదేవి తల్లులారా, వారు

మువ్వరు కపటస్వభావమున నిచటికివచ్చి వన్న మానభంగము చేయదలచినందున తమకృత్రిమభావమున తమకుతామె చిన్న బిడ్డలయిరి.

అంత నాబిడ్డల కన్నముబెట్టి యిదే జోలలంబండబెట్టి యూచితినిదించుచుండెదరు వచ్చిచూచుమని చెప్పెను. చెప్పగా నీముగ్గురు నాముగ్గురు బిడ్డలంగని ఆశ్చర్యపడి విషాదగ్రస్థులై యేమిచేయుటకుం దోచక అనసూయాదేవింగని తల్లి, నీమహాత్మ్యము దెలియంజాలక మామగలు సాపరాధులై యిట్లయిరి అట్టి తప్పులను ఊమియించి మాభర్తలను మాకుం దయసేయవేయని ప్రార్థించిరి.

అట్లు ప్రార్థింపగా ఆమె మనసుకరిగి యిదెపట్టుడని యా శిశువులను జోలలనుండి వారియొడులంబెట్టి అట్లుపెట్టగా తల్లి, యిట్టి బిడ్డలను మేమేలాగున గొనిపోదుము వీరల యెప్పటిసంతెగానించి నీకృపాకటాక్షమున మాకుం దయసేయవేయని ప్రార్థించిరి అంత నా పతివ్రతాశిరోమణి భూతదయాపశ్చాత్తాపమును బొంది పంచాక్షరపంజరమునకు జిలుకయగు పరబ్రహ్మము నొక్కపరి అహంబ్రహ్మస్మి యని ధ్యానించినమాత్రమున నాబిడ్డలు మునుపటివలె త్రిమూర్తులై వెలసిరి. అట్లువెలసి అనసూయాదేవి పాదమునపయింబడి మ్రొక్కి తల్లి నీమహాత్మ్యము నెరుంగంజాలక నిన్ను మానభంగము చేయందలంచి వచ్చితిమి. మాతప్పులనైచి నీ కృపాకటాక్షమున మమ్ముం గానవేయని పలు విధముల వేడి తల్లి, యుత్తమనాలును పతివ్రతాశిరోమణి యగు నీగర్భమున మేము మువ్వరము బిడ్డలై పుట్టునట్లు మాకు వరము లొసంగవేయని వేడిరి. అప్పు డాదేవి త్రిమూర్తులారా, నా భాగ్యనిశమున మిమ్ముగంటి నా కింతకంటె మించిన సుకృతము వేరొకటియున్నదే. కావున మీవంటివారు నాగర్భమందు పుట్టుటకంటె సాంబ్రాజ్యపదవి లేదు లేదు. అట్లే పుట్టుదురుగాకయని ఆనతిచ్చె. అంత నా బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు తమభార్యలతోడ అనసూయాదేవి గున్గురించి ఆమె చేత నెలవంది తమతమ వాసస్థలమునకుంబోయి

అంతట గొన్నిదినములకు ఆమె గర్భమందు బ్రహ్మ చంద్రుడుగాను, విష్ణువేదతాత్రేయుడుగాను, మహేశ్వరుడు దూర్వాసుడుగాను పుట్టిరి. కాబట్టి సత్యభామా, పతియేదైనమని భావించి త్రిశరణు

ధ్రిగా నట్టిపతిని పోడశోపచారముల బూజించుచు నదా భర్తృపదార విందధ్యానము సేయుచుండుచేసి యీ లోకము నీకు కరతలామలకము వంటిదియగు. త్రిమూర్తులను నీవు తలచినమాత్రమున ప్రత్యక్షమగు డిరు. ఇహలోకమునందునలేని భోగభాగ్యము లనుభవించి గడకు పరబ్రహ్మనందాభిలో నోలలాడుచుండువు. అనగా యింతులు తమ పతులను దైవముగాదలచి వారికెదుర్కొనక వుచితములే చేయుచు హితములు బల్కుచు గారవములుజూపుచు యుండుటే పతివ్రతలకు సూటియని యెరుంగవలయు.

అనసూయాదేవి ప్రభావము ముగిసెను.

శ్రీ ర స్తు.

మహాపక్షిప్రతాపాహత్యైంబను

శ్రీ భ క్త వి జ య ము.

౧౦. అరుంధతిదేవిప్రభావము.

పూర్వకాలమున దేవపురోహితుండును ఋషులకెల్ల శ్రేష్ఠుండు నగు వసిష్ఠుండను నొక్క మహాఋషిగిలడు, అతడు వివాహపేక్షగల

వాడై తనకెవ్వతె భార్యయగునోయని యనేకదినములు తనమనమున జోలాయచూసంబగు చింతాక్రాంతియై యుండి యుష్మిశ్రేష్టుండగు మతంగ మహామునికి యొకగుమార్తె గలదనియు నట్టి కన్యకారత్నమునకు దగినవగుని కతికుచున్నారనియు విని యొక్కనా డమ్మహాముని యాశ్రమమునకుంజనియె. నంత మతంగహాముని యావస్థిమిది యర్హ్యపాద్యాదివిధులం బూజించి మునింద్రా, మీపాదధూళి సోకివహూత్రమున నాయాశ్రమము పుణ్యక్షేత్రంబయ్యె. ఈదినము సుదినంబయ్యె. మీరిచ్చటికి రాగతంబెట్టియో ఆనతిండని యంజలిబద్ధుండై నిలచి యడిగె. అడుగగా వస్థిమిదు నేనా మునికులంద్రా, నేను వస్థిమి డను. దేవపురోహితుడను. బ్రహ్మచర్యాశ్రమనానుండను కావున తమ ఆశ్రమమునం గన్యకామణియుగంబు నెఱింగి యిచటవచ్చితి నాకట్టి కన్యనిచ్చి వివాహంబావచ్చిన మీ సుకృతింబగునని ప్రార్థించె. నంత హతంగుడవ్వసిష్టుంజూచి సంతోషించి యతని వరూహాపలా వణ్య శుభలక్షణములకున్న, సకల పరిపూర్ణత్వమునకున్న మెచ్చి అరుంధతయను బేర నురగునట్టి తన పుత్రికారత్నము నతనికిచ్చి వివాహంబావర్చి వివాహముకాగా కీ వస్థిమహర్షి కొన్నిదినము లత్తవారింటనుండి పిమ్మట తన అత్తనూమల నెలపుపుచ్చుకొని తన భార్యతోటి తన ఆశ్రమమునకు వచ్చిచేరెను.

అంత అరుంధతీ తనపనిని పరబ్రహ్మ స్వరూపునిగా భావించి మనోవాక్కాయక క్షోద్రుమముల నతని యోడశోపచారముల శృత్తి తేయుచు రేయింబవలు భర్తృపదావిద భార్యముచేతనే ప్రొద్దు పుచ్చుచుండె. అట్లుండు కులకాంతంజూచి మిక్కిలిసంతోషించి తనమనమున నంత్యకరణం బంతకంతకుం గొనసాగా యో సుగుణభూషణీ, నీభక్తికి సంతోషించితి. అమూల్యుంబగు వస్త్రములో ననరత్నమయములకు దివ్యభూషణములో, బంగారమో, వివిధోపభాగములో లేక సీకేమికానలయునో అడుగు మిచ్చెదనని ప్రేమాతిశయం బంతేంత ననుమడింపగా మృదుమధురభాషణములను చారుండై పలికె. పలుకగా నమ్మహాపతివ్రత ప్రాణనాథుంజూచి దేవా, యిహలోకమునంగలుగు ధనకనకవస్తువాహనములును, పుత్రమిత్రబాంధవాదులును, క్షణభం

గురములగు మెగువుతీగెలవంటివి. యిట్టి వివిధోపభాగముల నప్తేతిం
చువారెప్పుడు సరకముచాలపుచుదుగాక యెన్నిజన్మములకించిన సుకృ
తమువడయనేరదు. కావున దేవా, ఈజన్మనకు ముక్తికలగు నుపా
యమును, నామనస్సెప్పుడును భగ్గూర్తమునందు విధిల్లు నుపాయ
మును, పాతివ్రత్యసభానం బతిశయలు నుపాయమును నామజెప్పవే
యని ప్రార్థించె. నిట్లు ప్రార్థించునట్లొక జూచి యతం డిట్లనిచెప్ప
నారంభించె. వినివే ప్రణామాయకీ, పరమాత్ముండగు భగవంతుడు
సర్వజ్ఞుడు పురాణపురుషుడు సూక్ష్మమైన అణువుకంటె సూక్ష్మరూపము
గలవాడు. నమస్తవరాచరములకు కర్మఫలమునిచ్చునాడు చింతింప
నశక్యమయినరూపముగలవాడు. సూర్యుని తేజస్సునంటి తేజోరూపము
గలవాడు. అజ్ఞానలక్షణమైన అంధకారముకంటె పదుడు. అట్టి పరమా
త్ముడు శిష్టపరిపాలనకొరకును, నుష్టనిగ్రహముంజేయుటకొరకును, కర్మ
సంరక్షణము జేయుటకొరకును ప్రతీయుగమునందు అవతరించుచున్నా
డు. యెవ్వరైతే పరమాత్ముని దివ్యజన్మమును కర్మమును యథార్థము
గా తెలుసుకొనుచున్నారో అట్టివాడు దేవాముచాలించినవిదవతేజజన్మ
ము నెంతమాత్రముబొందడు. పరమాత్మునియందేవిశ్వమగుచున్నాడు.

కామము క్రోధము లోభము మోహము మదము మాత్సర్య
మను నీ ఆగుగుణములను విదలిపెట్టిన పరబ్రహ్మమునందే మనస్సును
లీనముజేసినవారై జ్ఞానయోగముచేతం బరిశుద్ధులై ఫలాపేక్షం బొం
దక యెవరు తన్ను గూర్చి భజింపుచున్నారో అట్టివారికి పరమపదవి
కరతలామలకమువంటిది. గుణభూషణి, కర్మ పలానిదనియు, నిషిద్ధకర్మ
పలానిదనియు, కర్మాభావము పలానిదనియు నెరుంగవలయును. ఈకర్మ
ఆకర్షణి కర్మలయొక్క యథార్థస్థితి తెలిసికొను టావశ్యము కర్మము
నందు కర్మాభావమును యెవరు తెలుసుకొనుచున్నారో మనుష్యు
లలో శ్రేష్టులు. వారేయోగులు వాకే నమస్త ఉత్కృష్టమగు కర్మ
లంజేసినవారు. యెవరికర్మలు కామనంకట్యములులేనివో, యెవరికర్మలు
జ్ఞానమనే అగ్నిచేతి దహింపబడుచున్నవో అట్టివారే పుణ్యాత్ము లనం
బడుదురు కర్మఫలాపేక్షను విడచి నిత్యతృప్తుడై విషయప్రవృత్తిలేని
వాడు కర్మమందు ప్రవేశించినవాడైనా అట్టివాడు కర్మజేసిన ఫల

మును బొందజూడు. కోరికలంగోరక చిత్తస్వాధీనముగలిగి, నమస్తవిషయములయం దభిమానము విడచి తనకు కోరికదొరికిన లాభమాత్రము చేతనే సంతోషించి ద్వంద్వగుణములలో బడక మత్స్యరమువిడచి సిరి అసిద్ధియను నీరెంటియందు నముడై కర్మముజేసినవాడుకర్మబద్ధుడుకాదు ఫలాపేక్షలేనివాడై ముక్తుడై జ్ఞానమందు స్థిరబుద్ధిగలవాడై భగవద్వీతిగా జేయువానియొక్క కర్మవలనిపాపము నిశ్శేషముగా నశించుచున్నది. పూజాపాత్రము బ్రహ్మమే, పూజాద్రవ్యము బ్రహ్మమే, తదారాధన పదార్థము బ్రహ్మమే, పూజనేయుకర్తయు బ్రహ్మసే. బ్రహ్మకర్మ సమాధిచేత బొందదగినఫలముచు బ్రహ్మమేయని భావించవలయు జ్ఞానములేనివాడును, భగవద్భావమున శ్రద్ధలేనివాడును, సత్కర్మలయందు సంశయము బొందువాడును, ఇహపరసుఖములను బొందక చెడిపోవును. యోగముచేత కర్మలవిడచినస్వారే జ్ఞానముచేత సంశయవిముక్తులై దృఢమయిన మనస్సుగలవారికి కర్మలు బంధింపవు కనుక యోసాధ్య, నిమనమునంగలుగుసంశయమను మత్తకజకుంభములను అజ్ఞానమనే ఖడ్గముచే చెండాడి యోగము నవలంబించితివేని పరబ్రహ్మనందాంబుధిలో నోలలాడుచుందువు నారీమణి, కర్మయోగమనియు, జ్ఞానయోగమనియు, యోగములు రెండువిధములు కర్మయోగము చేయువాడు చిత్తశుద్ధిగలిగి, మనస్సును స్వాధీనమందుంచి ఇంద్రియముల జయించి నమస్తభూతములు దానుగానుభావించి కర్మలుచేసి నాకర్మలచేత బంధింపబడడు బ్రహ్మజ్ఞాని కండ్లతోజూచుచు, చెవులతో వినుచు, జిహ్వచేత భజింపుచు, కాశ్మతో నడుచుచు, నిద్రించుచు, శ్వాస నిశ్వాసములువిడుచుచు, నూటలాడుచు, మూత్రపురీషముల వినర్జించుచు, విషయములను అంగీకరించుచు, కనులుమూయుచు, తెరచుచు, నర్వేంద్రియములును ఇంద్రియవిషయములందు ప్రసర్తించుచున్నవేకానిపరబ్రహ్మయైన తాను యేమియు జేయలేదని చిత్తశుద్ధిగలిగి తలచును. యెవరు సర్వకర్మలను బ్రహ్మర్పణముజేసి అశక్తివిడచి అనుష్ఠింపుచున్నారో అట్టివారు తామరాకులోనీళ్లు అంటనిరీతిగా పాపమునేమాత్రముంబొందరు. ఫలాపేక్ష విడచి కర్మలుజేయువారు పారమార్థికమైనచిత్తశాంతిని బొందుచున్నారు. యోగికానివాడు కామప్రేరేపణచేత కర్మములుచేసి పాప

బద్ధుడగుచున్నాడు భగవంతుడు కర్తృత్వమునైనను, కర్మలైనను, బుట్టించలేదు. కర్మఫలసంబంధమునుగలుగజేయలేదు. ఇవియన్నియు ప్రకృతివల్ల కలిగినవి. జ్ఞానయోగులు సర్వము పరబ్రహ్మంబను యెఱుకచే వాఁపములనశింపజేసి, అట్టిబ్రహ్మమునందే బుద్ధినిలిపి శుద్ధబ్రహ్మస్వరూపులై అట్టిబ్రహ్మమునందే యునికిగలవారై, అందే పుట్కొప్పమైన పదవియని నిశ్చయించినవారై, వునరాస్థత్తిరహితమైన మోక్షమును బొందుచున్నారు. భామామణి! లోకంబునంగల సతులు లేమధర్మల నట్టిపరబ్రహ్మంబుగా నెంచి సరిక హేతువునకు పుట్టిల్లగు కామ్యఫలాపేక్షతో కర్మలంజేయక నిష్కాములై వివిధోపచారంబులపూజి, పుచు అట్టిధర్మ మనస్సుకు సంకోషముగ మెలగిరేని, అట్టి యుత్తమశ్రీలు పతివ్రతావ్రథావంబున సతిశయించియుండుటయేగాక యెట్టిబాధలంబడక స్వచ్ఛందమరణంబున భగవత్పాదారవిందములయంద్రైశ్చయగుచున్నారు అనిపక్క పల్కగానే యగుంధతీదేవి పులకాంత శరీరముయగుచు పరబ్రహ్మం బిట్టిదేయని తనలోతాను ఆశ్చర్యంబును బ్రహ్మనందంబునుం బొంది పతిని పరమాశ్మస్వరూపునిగా నారాధించుచుండెను.

ఇట్లుండగా నొక్కనాడు నారదమహర్షి త్రిలోకంబులంగల పతివ్రతలలో యుత్తమపతివ్రత యెవ్వతెయో తెలుసుకొందమనుతలంపున శైవగలంత కొండరాళ్లు యొక్కమానికెమూటగట్టుకొని వైకుంఠమునకుబోయి లక్ష్మీనారాయణులంగని సమస్కరించి అనేకవిధంబులంబొగడి వారిదే ప్రతినత్కారంబు వడసి అంజలీబద్ధుండయి యుండె నట్లుండగా నాదంపతులు ఓయినారదా విశేషవర్తమానంబు లేవియైనంగలవేయని చెప్పుమని పల్కిరి. పలుకగా అతడు యారాశ్మను వారికిఁజూపి దాని శైవగలవలె యిచ్చినయెడల తానుభుజించెదనని చెప్పి, నంత నావిష్ణువువోద్యపడి యూరకుండె. లక్ష్మీదేవియునిండ్రుంజూచి నారదా! ఎట్టివారైన ను రాశ్మను శైవగలవేదగలరా! యొకవేళవేచినను అది శైవగలవునాయది యొక్కడిమాట నాచేతగానేరదనిబల్కె. అంత నారదుండారాళ్ల మూటగట్టుకొని కైలాసంబునకుంబోయిపార్వతీదేవింగని సమస్కరించి యామెచే ప్రత్యుత్తానాభినందనమంది యంతల యారాశ్మను ఆమెకు చూపిరల్లి! నేటిరోజు నేనుచూచిన శైవగలనుతినవలెనని ఆశబడితి గనుక

నీరాళ్ళవేచి శేనగలంజేసి యిచ్చిశివేని కమ్మగా నాయానదీర గరగరన
 మలి తినెదను. అనిచెప్పగా నాచార్యతీ యాశ్చర్యపడిముక్కుమీదవ్రేలు
 పెట్టుకొనిపెరా! ఇ దొక్కడవింటి మాటనరాదారాళ్ల నెవరై నను శేనగల
 వలెవేచి యిత్తురానల్ల క్క వెలిక్కు అగునానినిపల్కె సంతినారాళ్లనత
 మమిదల మూటగట్టుకొని యాచార్యదేవితే సెలించి సన్యాసోకంబున
 కుంభోమె బోయినాస్వతీ దేవింగని నమస్కరించి యామెచే యర్ఘ్యపా
 ద్యోవిధుగా బ్రజ్జన న్నారంబువడసి పిమ్మటయారాళ్లమూటవిప్పియా
 మెక చూపి అవగ్ధా! నీమెన్నిదిలంబులనుండి న వేచిన శేనగలను
 కమ్మగానాయాశేదీర కరసిరనమలి తినవలెనని ఆశపడియున్నాను నాబ్ర
 త్తుకప్పుడు త్రిలోకములయందురాత్రిపగలు నిద్రాహారములునులేక సం
 చారము జేయుటచేతనే సరిపోవుచున్నది పరమాత్ము డొక్కగుతప్పత
 క్కినవారెవరును నాదిక్కులేనివాడను నాయగ సాట్ల నేమనిజెప్పుదు.
 యీదేహమస్థిరము. ప్రాణమోక్షాభంగురము యెట్టివారికైన గ దమ
 జీవితకాలంబున దేనినైనదిన నాశపడినేని అట్టిపదార్థంబులు జనితీర్చుట
 చే మంచిదిలేనియెడల గ్రాణసానకాలంబున నయితము అట్టిపదార్థంబు
 మీదనే బుద్ధికిలిగి భగవత్పాదారవింద భ్యానంబును మరిపించుచు అం
 దుపలన నట్టివాడు యిహపరలోక సుఖంబులకుజెడి వునర్జన్మంబున న
 ట్టినస్తువైపుట్టునుతల్లీ! కొండరాళ్ళను శేనగలుగా నాకువేచియిమ్ము. ని
 ధర్మమునడక్కగాతినెదనుఅనివేడె. అంతినానరస్వతీ దేవిముసింద్రునిగని
 దేవా మంచియుపకారముగోరితి యొక్కడనైన సూర్యుండుచంద్రుడ
 గునాచంద్రుడుసూర్యుడగునా! రాళ్ళొక్కడనైన చిటపట శేనగలవలెవే
 గునా అథవా వేగినను శేనగలగునా యిం క్కడిమాటయనిచెప్పి అంత
 నాతపసిత్లీ లక్ష్మీ దేవియుయారాళ్ళను శేనగలుగావేడలేననిపలికెచార్య
 తియునల్లెసెలవిచ్చె నీవునిట్లంటి మీముగ్గురు లోకమునకుతల్లులు అన్ని
 భూతదయాపశ్చాత్తాపమును పారమార్థిక వ్యభావమును గలవారనియు
 మిమ్మునివేడితి మీనగటివా శేచేతకానన్నప్పుడు మరియెవని నేవేడబోదు
 ను యెవను వేచియివ్వగలరు. యొకరినననేల నాయదృష్టమిట్టులుండె.
 యిం శేనగలునాకుప్రాప్తిలేదు. అట్టియెరకొరతో కృశించి దేహమును
 చాలించవలసినవాడను యామెయెగుట వగలమాటలనాడి యంత హా

దైవమాయని లేచి యానరస్వతీదేవిచే సెలవంది ఋషిశ్రేష్ఠుండును మహనీయునునగు వసిష్ఠమహర్షి యాశ్రమంబునకువచ్చె.

రాగానే నమ్మహర్షి భార్యానహితుండై యతనికిసాష్టాంగ వంద ప్రామంబులొనరించి అర్ఘ్యచాద్యాది విధులచే బూజించి మునింద్రా! మీరు చూయాశ్రమంబునకు వచ్చుటంజేసి యాదినము సుదినంబయ్యె. యియాశ్రమంబు పుణ్యస్థలంబయ్యె. హాకుజన్మరహితంబయ్యె. మీ రిచ్చటికివచ్చేయుటకు గౌరవంబేమి సెలవిండుఅనియడిగిరి అడుగ నానలం దుట పుణ్యాత్మలారా! నామనోవ్యధను యేమని చెప్పుదును (నలినీనళగత జలమతితరలంత స్వజ్జీవితి మతికయచపలం) అనునట్లు అంతరాత్రిము లు మూడులోకి ములుం దిగితిరిగి అలసియలసి గుక్కెడునీళ్ళనైనద్రావుటకుతీరక నాకాలమంతయుంగడపితిఅవయవములనివనలిమిక్కిలిబల హీనుడయియున్నాను. ఎప్పుడోమేవేళనో ప్రాణం గుటుకుమనిపోబోవుచున్నది యెన్నార్లు బ్రతికినను చావుతప్పదు. నాదేహస్థితి నానాటికి మిక్కిలిబలహీనచేయించినది యేచెట్టుక్రిందనో ప్రాణమునువిడిచిపెట్టి బోవుచున్నాను. యిక నేను బ్రతుకననిమిక్కిలివిచారపడినవానినలనీనాలాపంబులొడుచు తనచెరగునంగట్టివరాళ్ల నయ్యెడవిప్పి మ్రొందియో పుణ్యాత్మలారా! వీనిని శెనగలువలె వేచియిచ్చితిదేని నాయాశతీర కడు పునిండ ముక్కులమోయను మీపుణ్యమునల్ల తినుచున్నాను అనిపల్కె పటుకగానే వసిష్ఠమహాఋషి యాకొండరాళ్ళజూచి యెప్పుడపడియేమి యుబలుక నేరక మిన్నపై బడినట్టారకుండ. అంతనయ్యకుంధతీదేవిము నీంద్రా! మీవంజినుహనీయుల యనుగ్రహంబు చూకులెరియుండ సాధింపరానికార్య ముకటియైసంగలదే యిదుగో మీయిష్టప్రకారముగా తానించి యిచ్చెదనని భక్తికెఱిగించి యతనిచేయనుమతిబొందితక్షణంబుననాకొండరాళ్ళంగై కొని పతిచరణారవిందంబులండందంబుననిడినర్మలచిత్తంబునపంచాక్షరిమంత్రము నొక్కతేజన్మగించి మంగళమునంబోసి చిటపట బొట్టలువిరియవేచి మునివర యిదే తెచ్చితినని మృదుమధురాలాపంబులనతినిమున్నిడెలప్పుడుమునివరుగుపెన్నిధింగన్న పేదనోలెబ్రహ్మనందభరితాంతరంగుండై యామెపతివ్రతాప్రభావంబునకు నాశ్చర్యపడి యనేకవిధంబులంబొగడి యాశెనగలనొడింగుబ్బకొనితల్లీనేనుయిక

బోయిన చ్చైదననియామెచేయనుమతించడసిఅచ్చటనుండితరలికై లాసం
బునకువై కొంత మునకును సత్యలోకంబునకునరుసంజని యాత్రిమూర్తుల
కును వారిభార్యలకును యీకొండరాళ్ళ శేనగలంజాపె. చూచినంతట
నాయాదంపతులు హాశ్చర్యపడి శౌరా భూలోకంబున నింతటిపతివ్రతా
శిరోమణులుంగలరా అట్టి పతివ్రతాప్రభావం బెట్టిదియో, పరబ్రహ్మంబే
యట్టియగుంధతీస్వరూపంబున నుండునేమో, అట్లుకాదేని యట్టియలవి
గానికార్యంబుసాధింప నెవ్వరివల్లనగు ఈపదునాలుగుభువంబులసాధిం
పరానికార్యంబు సాధించుట కట్టిపరమాత్ముడొక్కడుతప్పతక్కినవారెవ
రును శక్తులుకారు. అట్లుండగాయాపుణ్యవతినిశుద్ధబ్రహ్మంబనితలంపనెం
తమాత్రమునందేహములేదు అట్టిమహాత్మురాలిదర్శనంబుచేసినజన్మసా
వనంబగుయామెమహాత్వంబుగ తమతమవాహనంబులనెక్కికదలి ముని
శ్రేష్ఠుండగు వసిష్ఠమహామునియాశ్రమంబునకువచ్చియతనిచేసత్కృతివ
డసి యుచితాసనములంగూర్చుండి అంతట వసిష్ఠుండు కులకాంతయగు
అరుంధతింబిలచి ప్రియరాలా! మన పూర్వజన్మపుణ్యవశంబున తమకు
తామే మనపై విశ్వాసముగలిగి బ్రహ్మాన్యు మహేశ్వరులు మనయాశ్ర
మంబునకువచ్చిరి. శీఘ్రంబునవచ్చి నమస్కరింపుమనిచెప్పి మహాష్ఠేరు
శిఖరంబే తనయింటయొరిగినట్లు మహాసంతోషముతోవచ్చితిమూర్తు
లకు నమస్కరించి అంజలీ ధృరాలై నిలచియుండె.

అట్లు నిలచియుండు అరుంధతీదేవింగనిలేచి యామువ్వుగల దంప
తులు యామె పాదారవిందంబులకు మ్రొక్కి తల్లీ! నీపతివ్రతా ప్రభా
వంబు నేమని కొనియాడ నేర్తుము. ఆహా ముల్లోకంబుల నెవరిచేతనుం
గాని యీకొండరాళ్ళను నెనగలుగా వేచితిని నీదర్శనం బొనర్చిన మా
త్రంబున మంకు జన్మరహితంబయ్యె నీ మహాత్వంబు గొనియాడ త్రి
మూర్తులగు మాకీతరంబుగొకయుండ యిక నెవరితరమగును అని పె
క్కువిధంబులబాగాడి అమ్మా! ఈదినము మొదలు నేవించి నీపదారవిం
దంబున ధ్యానంబు సేయువారులు దుర్భిక్షంబులుజాసి ఆయుర్వృద్ధియు
గలిగియుండును. అదియునుంగాక పుణ్యలోకంబునుంబొందుదురు. మరి
యు నిన్నెవ్వరేని దంపతులు వివాహకాలంబున పూజించి మ్రొక్కిరేని
అట్టివారు యీహాలోకమున అష్టయిశ్వర్యంబులదూరదూగి పిమ్మటపుణ్య

లోకంబులజోదురు. అని యామెకు వరంబులానంగి యామెచేభీక్షంబు గొని సంప్రీతమనస్కులై యంత నమ్మునికులవంపకులచే నెలవులప్పు గొని అయ్యెడనుండి కదలి తమతమ నెలవులకుం జోయిచేరిరి

కావున సత్యభామా నీవును అట్టి అరుంధతీదేవివలె పతి నేదైవంబని భావించి త్రికరణశుద్ధిగా నతినిశిత సేవ విధంబుల నుపచరించి యతనిమ నస్సుకు సంతోషముబుట్టించువేసి లోకంబుననీకసాధ్యంబైనది యొక్క టియులేదు. పరబ్రహ్మనంగ పదివిసియొడింగి ట్టుకొన్న బంగారమువంటిది పతివ్రతాప్రభావంబుగూర్చియొక్క యితిహాసముకలదు చెప్పెనవినుము పూర్వకాలంబున బృహదుండను నొకమహర్షి కలడు అతనిభార్య సరస యను పేరుగలమహాపతివ్రత ఆమె త్రిలోకంబులు మెచ్చునట్లు పతినిపర బ్రహ్మంబుగ భావించి నిర్మలమైనచిత్తంబుతో నతని యనేకవిధంబులం బూజించుచు అతనిమాటకడకు బాడక మనసుకు సంతోషముబుట్టునట్లు మెలగుచు నదా భర్తపాదారవిందధ్యానంబుననే ప్రొద్దుపుచ్చుచుండె.

అటుండ నొకనాడు యోగపురుషుండొకడువచ్చి యతనిచే యర్చ్యపాద్యాదినిధులంబూజించి యంత నాబృహదుండజూచి యట్టియా శ్రమంబునకు నుట్టిప్రక్కపడయామడదూరంబులో నెక్కడను లేనట్టి తేనెయరటిపండ్లు తనకుకాలయుసనియడిగె అడిగిననంత నుండేమియు దోచక మిన్ను మన్నుంజూచుచు బౌరా! యట్టిమహాసయంబు కోరిననా పదార్థంబునం చెచ్చియివ్వలేనినాతపఃప్రభావంబుండియేమిలేక నేమియు నితనలోదానువితిర్కించుకొనుచుమిక్కిలివిచారంబునుంబొంపగా తక్షణంబున సతనిభార్య యావర్తమానంబునువినిప్రాణేశా! చింతింపడవలదు అని భర్తననుమతిపడసి పంచారీమంత్రరాజంబు నొక్కసారి స్మరించిన మాత్రంబున నాఫలంబులుత్పన్నంబులయ్యె. నంత నట్టిఫలంబులం జేకొని వినయభయభక్తులతో నతనికిచ్చె. ఆమునిశ్వరుండంత నాఫలంబులం జూచి యానందించి యామె ప్రభావంబునకు మెచ్చి దంపతుల నాశీర్వ దించి యధేచ్ఛగజనియె.

కావున వదినా మిక్కిలిబుద్ధిశాలివగు నీకువిశేషము చెప్పవలెనే, పతిపూజనంబువలనంబువలనంగలుగు మహర్షింబు యిటువంటిది అని చెప్పగానాసత్యభామమిక్కిలిసంతోషించి తల్లినాపుణ్యవశంబుననట్టిమ

హాపతివ్రతాప్రభావమును శ్రవణానందంబుగ వింటి. యీదినంబు ను
దినంబుగ గంటి, మేలుబోగొంటి నాభవబంధంబులం బోగొట్టుకొంటి
సీవంటిపుణ్యాత్మురాలి మహాత్మ్యంబునువర్ణింప నావంటిమూఢులారా కలవి
యె అనగా యింతులు తమపతులను దైవంబుగాదలచి వారికెదుర్కొ
నక పుచితంబులేజేయుచు హితంబులుబల్కుచు గారవంబులుజూపుచు
యుండుటే పతివ్రతలకు నూటియని యెరుగవలయు.

అరుంధతీదేవిప్రభావము - ముగిసెను.

శ్రీ రస్తు.

మహాపతివ్రతామాహాత్మ్యంబను
స్త్రీభక్తవిజయము.

౧౧. నళినీదేవిప్రభావము.

మూడవయుగమగు ద్వాపరయుగంబునఆసియందు నెందుబాగ
ఁడునుందరంబగు దేశాధీశుడైననళుండనువాడులపారసీతిమంతుడై
తైలమూని హితవులుచేయుచు ప్రజలనుగాపాడుచుండు నట్టి నళునకు

నళినియను సుపుత్రుని గలిగియుండెను. అబిడ్డ సాముగ్రికాశాస్త్రంబున చెప్పియున్నరీతిని చూపసుందర యశావంతాదిగుణంబులను సరిశేర్చు నొక్కటిమాడ్డగా యీయిది యను విరుచి నిర్వయించి యిలసంపించెకాబోలు అనియెన్ని కొనసెరిగెదై వెలయు ముండను అట్టివగుయాబిడ్డకీలతండుల చే అతిగా బాబంబున బెరిగెను శుక ఓచ్యుక్తులవలె దినక్రిమంబున వర్ధిల్లి ముక్కులినుకొని అలిగి పుట్టి పోయెను ను మహిమిరిన మతిగలదై నాయుచితి నుమనలెవము బై నమవ్వనంబునాట్ల అంతః పురంబున ఆనంది ధరితయైయుండెను.

అట్లుండ రాజాధిరాజులకు రాజపుత్రులు యాబిడ్డకుగలబుద్ధియు కీలతయు చూపేఖలును ప్రతికీలతయుగ మనించినాని పాణిగ్రహణంబు ను గోరినవారల నేకలయును నారివారిఅభిప్రాయంబులను దానితండ్రి యగు నభినికి దెలిపిన రాజపుత్రులంగాంచి ఓరాజశిఖామణులారా! నా బిడ్డయగు నళిని తాను తనయభిప్రాయమగు పతినివలయుననియేకాలం బున గోరుదున్నదో అపుడు దానికై వెలయు హేమ్యంబులచే నెరవేర్చు దురుగాసి యీమధ్యకేనై నప్రశించను మీరుకోరియు ఫలంబులేదనిచెప్పినమాటలువినిరాజపుత్రులుసిగ్గోది ముఖమువాడి తమతమ నెలపులు చేరిరి. ఇట్లుకొంతకాలము వెళ్ళగా, నాయంతి కంతు కేళిని హరింపగోరి దాదులనుతేరి నేను పతినిగోరియున్నానని నూతండ్రిగారికి దెలిపించిరండని పనిచిన వారతీభయభక్తి విషయంబులతో రాజసభకేతెంచి నమ స్కరించి నళినికిగల విరహ తీక్రింతిను దెలిపిన నారాజతీసంతసంబంది మంత్రిప్రధానసామంతులంగూడియాలోచించి తగువిధుండెందున్నాడని అరయుచుండునమయమున, యొక్క నాకుసంధ్యావంశనదపతి శానుష్టాన సంప్రీతుండై చండక మండలుపూనియోగ పట్టెచోని మే నెల్లవిభూతిబూసి కొనిదుద్రాక్షి సోగులునిడికొని దపమాలసి రంబులందికొని వ్యాఘ్రచర్మదరుండై సాయంతో శంకరునివలె ప్రకాశనూనుండై వెలయుచు మేత్తనితా మరకిల్లినపారంబులభూమిపైనిడుచు నళ రాజసభ కేతెంచె. సంతనారా జెదుర్కొనిపోయి ఊడశోపచారంబులపూజించి అర్ఘ్యపాద్యాదుల అంగీకరించి రాజవెంబడి యుచితాసనముపైగూర్చుండ నియమించి మా తల్లమహామునింగాంచి నమస్కరించి అంబలీబద్ధుడై ఓస్వామి! యె

న్నడు రానిమీసాదకమలం బేమికారణంబునయీభూమికినచ్చెను. నూ
రాజ్యంబు నఫలంబయ్యెను నాజస్థంబు చాపల్యనూయెను మాకులం
బువిశ్రమా యెను మాకింత ఫలమెన్నడన్నదిలేదు యిదినుంచిదిసంబు
నాపెంతభాగ్యంబు అని హెచ్చుచు సత్సహంబుననుష్ఠించుచుండ
బు పూజలంబుచు నమ్మహాముని గాంచి ఓస్వామీ, తమరా కేమి
కారణం బాసత్తియని పలువిధంబుల వేషిలుచున్నరాజుగాంచిన
మ్మాని ఓరాజాధిరాజా సత్యశౌచగుణాది రిపుభీకరసమాజపున్నతసరో
జా యేనువచ్చినకార్యం బేదయునులేదు అతస్త్వంబుఅదిసేవనయ్యెట్టి
ది సరోకారియునగు నివల్లకాకపోతేను యితరులనల్లనగునా అట్టినిస్వా
ధీనమగు స్వల్పకార్యంబును హాసగూర్చెదనని యెల్లినమాత్రంబున
నాకోరికి లీడేను నేనుధన్యుండగుదును అని చెప్పినమాటలువిని రాజు
యేమియుదోచక సందేహంబుగలవాడై యితనికోరికలేదన్న యీమా
నికి మొంత కోపంబువాటిల్లునో మనకేమిశాపంబులభించునో యేమగు
నోయనియెంచి అట్టి తమకష్టచొప్పున జరిగెదను కోరికదెలిపించండన
నామాతృల్యమహాముని రాజుగాంచి ఓరాజా! నేను బహుకాలంబు
అరణ్యంబుల ప్రవేశించి ఈశ్వరునిదలచి ధ్యానంబుమించియుంటినిగాని
మరొండులేదు. అట్టికృత్యయంబులకును సమకూర్చినట్టి వివేకవతియు
గుణశౌచంబుగల యువతిచెంతలేక చింతగొని యిందు యేతెంచితిగాని
మరొండులేదు. గావున ఓరాజా! నీకోమార్తెయగు నభినీయను చిన్న
దాని నాకిచ్చి కన్యాదానపరుండయి బ్యాతిహెచ్చిమము దంపతులుగా
యొనర్చియుండుమని అడిగిన సమ్మానిగాంచి హేస్వామీ! తమ యి
ష్టప్రకారమిచ్చుటకేమి ఆక్షేపణలేదు తామునాసుదతీయందు అంతః
పురంబు ప్రవేశించి తమఅభిప్రాయంబు దానికి తెలిపించి దాని అభిప్ర
ాయంబుతాము దెలుసుకొని దానిచేతముద్దులుంగరంబు తాముగ్రహించి
యిటకుదెత్తుదేనియాక్షణంబున నక్కన్నియనిచ్చి వినాహంబుగావించె
దనిచెప్పె. అట్లేగానిమ్మనిసమ్మాని అంతఃపురంబుగని చనునెడ నాతండు
అఘోరరూపంబుగలవాడగుటంజేసి తన్ను వరించదను తీర్మానంబుగొ
న్నవాడయి కొంతదడపు యొచించి మన్మథునితలంచి వాని జీరనమా
త్రంబున యెదుట నిలువంబడెను. సమ్మనినామన్మథునిచూచి సంతో

పించి ఓరీ మన్మథా! నీవు నాయందు కయగలవాడై నాకునీవు కొంత
యుపకారంబుచేయవలెను అని నేమనగా; కేనుసన్యాశిని, తపోవరుడను,
యిహనుఖంబు లెరుగనివాడను నీనగాయలో జిక్కినివాడను, యిప్పుడు
ఈ అంశ పురగబుగోయగు నభిషేకుడునైనను వివాహంబుచేసుకొన
నిశ్చయించి యున్నవాడను నేను యిప్పుడును రూపంబును అచ్చటి కీగి
దానివరియించితి నేని అని నన్ను బ్రతుముచును నాకోర్కెలీడగడు,
కావున గొంత నేపకీకి నీరూపురేఖావయోలక్షణంబుల నాకిచ్చినన్నంపు
దువేని నీపుణ్యంబున పాణిగ్రహణమందితునతజెందెదను అని నన్నువరిం
చి నాకు ఇనుసుధామంబువై చిముద్గుటుంగ రమంకుకొనువరకు దయతే
యుమనిమన్మథునిప్రార్థించ వాడు సన్మృతించి రూపురేఖావిలాసంబుల
ను సమ్మాసీకిహొప్ప జెప్పిదానుకాపైయుండెనంతసన్మృహర్షి అంతఃపురం
బులోజని రాజకుశంకాంచి ఓనారీరత్నమా! నన్నుగనుమానైకొనుమా
నీపాణినిమ్మామనినిలిచిన మనీశుంగాంచి నాకన్యారత్నంబు విస్మయం
బందిఅహాయి దేటిఅందంబుయెంతటిచందంబుయితనునవమన్మథాకారు
డై యున్నాడేయిట్టిరూపవంతుడు పతియగుటలోనినోముఖమనిదలంచి
మునిపుంగవుం గాంచి తామెవరు? యెందు కిటునచ్చితరని యడిగిన
సయ్యంతింగాంచి ఓమవతీ!నిన్నువివాహమా జేసికొన నెన్నికగొనియిం
దవచ్చితినినీతండ్రినమ్మతి దెలిసినిన్నొడంబడచినచేతిముద్గుటుంగ రము
గొనివచ్చితివేని నీకు నాసుతనుయిచ్చి వివాహంబుగావించెదనని చెప్పిపం
పిరి. కావునయిచ్చోట కేతెంచితినిఅని చెప్పినమునీశునినాటలువించిరు
నగవుతో మనసుప్పొంగి రవికెక్కిట్టిల్ల మెల్లమెల్లన తనచేతిముద్గుటుం
గ రమతీసీతలవంచి నేలవీక్షింపుచు మునిముసినగవుతో నమ్మునీశునిచేతి
కివ్వగా నాతండ్రప్రియంబునపుంగ రంబునంగ రంబునలంది అంతఃపురం
బువిడిచిబైటవచ్చి మన్మథునిజీరి వానిరూపురేఖావిలాసంబునను వానికి
హొప్పజెప్పి తానుమునుపటియట్లమాదిమయు నిజస్వరూపంబుదాల్చిరా
జుగారి కొలువుమంతపంబుజేరి రాజుంజీరి రంబుమీరి పుంగ రంబునిడిరి.
అంత నారాజు ముద్గుటుంగ రంబుగై కొనితనకొమా రైచేటియంగ రమని
దెలిసి యేమయుందోచక కొంతకడవుయోచించితనకొమా రైనురావించి
చిటముద్గుటాట్టినిచేతిముద్గుటుంగ రంబుపంపెనయీముదునలమానికీనిపు

భార్యయగుచునని తలంచవై తిని మాటలెప్పిజగుగ రాని మనకులంబునకు హాసవలనదు గావున నీతనివివాహంబుగావించుట కేలతామనమనియడిగిన తండ్రింగాంచి ఓతండ్రి! నాచేతియుంగరంబు గొనివచ్చినయతండు యితఁడుగాదే అతిప గూపుకేఖానిలాససౌందర్యంబు లెంతో వారికిపిరికి చాలా వ్యత్యాసంబున్నది నాయెచుటనుంచి నన్నుకోరినయతండ్రితండు గాను యిదేమో మోసమని చెప్పిన కొమార్తెన జూచి అహ్లామునువు వచ్చి అడిగిన వారువీరే యిప్పుడెంతో పిరికినచ్చివుంగరంబుగొని వచ్చిన వారువీరేగాని వేరెచుదురాలేదు గాని అడిగివురాను. నివు వారిని వివాహంబు జేసుకొనుమమ్మా యనిశెప్పెను.

అంత నానల్లిని కొంతదడవు యోచించి దిగులాంది మనసుకంది చింతనొందుచుతలవ్రాలుదూరుచుదైవంబునునిందించుచుఖర్చంబునెంచుచు ఆర్పుచు నిట్టూర్పులిడుచు కఠినమనసుతో అట్టహాదైవమాయని పేర్చుచు వెతలు మించిమించి తనకుతానే సహించి యిదివిరించివ్రాతయనిదెలిసి తన నోముఫలమనిలరసి తండ్రింజూచి అయ్యా! తమయిష్ట ప్రకారంబు నన్నుతనికిచ్చి వివాహంబుజేయించుమనిచెప్పిన తండ్రినమ్మ తించిమంత్రిసామంత్రి పురోహిత బంధువర్గంబులఅనర్గళంబుగ రావించి తలంబ్రాలుచేయించి కొనవేలిముద్దులుంగరంబులుమెరయభూరికాహ శఘోషంబులుయెగయ గైవారంబులగు పారావారంబుతో శుభము మూర్తంబున లగ్నసన్నధియందుమాంగల్యమంది నమ్మునిపలినికంఠంబునసూత్రంబుదిగించిన సంతి అచ్చోట విజయంబుజేసిన బంధువర్గ ము త్రిరాజన్యులును ఈమఱిమినిగాంచి ఆహా! ఇదేటివిత యారాజుయిం తెటిమాండ్యమును సహించి యింతటిరూపతిని యాముసలివానికిచ్చి వివాహంబు చేయించుట న్యాయమేయనియు, మరికొందరు వానియ ద్విష్ట మెనుననచ్చును యారూపవతియిలినపత్నియగుట యీతనిదెభాగ్యమందురు. అందరుయితనియందు యేదోయొక విధమైన దేవతాశక్తిని గొంచిరాజభయంబుజెందినకన్యకనిచ్చియుండుగు. అందులోకొందరు యితడు మాని గనుక రాజును యేదోయొక విధంబున మోసముచ్చియీ కన్యకు అంగీకరించుచున్నాడనిపలు విధంబులుగామాట్లాడుకొనసాగిరి.

అంత నామునివుంగువుండగు మాత్సర్యమహాముని రాజుచేసెల

వందిబహుమతులుబొందితనవత్నియగునభిరదేవింగాంచిటయింతి, నీవు
 నా వెంటనచ్చెదవా యిందుండినీతండ్రా రాబంబునపిల్లలతోగూడియా
 దుచుపాదుచున్నా వాలనియాడిగినభర్తంగాంచినమనస్కరించి ఓస్వామీ
 తాముయివోటవదలిపోయినపిమ్మట నేనిందుయగుటచే నేమిప్రయో
 జనంబునాతిపంబునిష్ఫలంబే; హనోమువృథాయగుచున్నదే; పాతివ్రత్య
 మునకు భంగమగుచున్నదేగాన నేను తనువెంటనడచివచ్చుటకు నంది
 యంబులేదు. గావున నన్నుగైకొనుమని నమస్కరించినిలుచున్న తమప
 త్నింగాంచిమిక్కిలిసంతోషముతోఅంతరంగంబునుండిటమనవలీ, నీవు
 నావెంటడివచ్చెదననిదపు నేనీవునది అతి అఘోరమైన అరణ్యంబులే;
 నీవుయండుపట్టణమలెయుండదే; అందుకేమిచేయుదువుఅనిఅడిగిననది
 అరణ్యంబు ఘోర మేయవినతిభక్తిఘోరమనాన; ఓయింతి, అట్టేఅరణ్య
 మున భక్తులకొవలయుననియేమియుచిక్కనే, చిక్కినా చిక్కకున్నానకే
 ఓచెలీ, యేనుపండుకూకులుతిని గాలిమ్రొంగి నీభృత్రాగి కాయకసురుడిని
 కాలంబు గడుపుచుందును నీపట్లగుండనోవుమనా, తామేఅన్నివిధముల
 వోపికగలిగియుండనేనెంతమాత్రంబు. అబగా, పెదయరణ్యమున సింహ
 ములు, పులులు, పందులు, యెలుగుగొట్లు, యేనుగులు మొదలగుగొప్ప
 మృగంబులును, గండభేరుండాదిబోకలు మొదలగుగొప్పపక్షిసమూహ
 ములును, నాగసార, చిలున మొదలగు పెద్దనర్పంబులు నిండి నిలిడీకృతం
 బైనవృక్షములచే చీకట్లుగ్రమ్మి లతలచేమూయబడిన భయంకరముగల
 అరణ్యంబున నొకవైపునగూర్చుండి నామనంబునిచ్చితగొని యాశ్వర
 థ్యానంబుమించిపంబుకాంచు నెడనీవ వోటనొంటరియైపట్లందువు.
 ఆహాప్రాణనాథా, తాము ఇవన్నియు నెడజూపినన్నచివోవలయునని
 నెంచియుండుటచే నేమిప్రయోజనంబు? మీరేదిచెప్పిననువినను? అడవి
 భయమైనను నకే? మృగంబులుమ్రొంగిననునకే? పక్షులుకీర్తించునకే?
 సర్పంబులుగ రచినానకే? భుజించుటకు అన్నంబులేకపోయినానకే? త్రా
 గనునీళ్ళింకిపోయినానకే? యెదియెల్లయిననునమ్మితమే? మిమ్ములవదలి
 నిమిషమైనను అటు యిటుచెగరను ఇది నిజమని పలికిన ఇంతింగాంచి
 ఓసీ, ఇంకొకటిచెప్పెదవినుము నేనుపూజపునస్కారంబులందు ఆకర్షి
 గలవాడను అందుకువలయువుష్పంబులు దెచ్చియిచ్చి పాత్రంబులుశుద్ధి

పఱచి నాకు వలయువుపవర్యలుచేసి, రాత్రిఘృనిద్రమాని వైదీకభోజనంబులు భుజించి మడుగులయందుపవళించి అంతఃకాగ్రతగాయుండుట అది చాలాదుస్తరంబు నీవుపసిబాలవు నేనుముసలివాడను. నాతోనీకు కామోపేక్షలుదీరవు. నేనెందుండోయుండినట్టే వెళ్ళేవాడను. అట్లు నేపోయినపిమ్మట అరణ్యంబున యెంటరిగాయెట్లొందువు యిట్టిదురవస్థల జెందుటకన్న యిప్పట్టికాంబున తలితండ్రుల సమీపము అతిగారాబంబున సఖజనమధ్యంబుననుత్సాహంబుమీరి నందనసంబున ఆడుచుపాడుచు వేటకలలగుచుయుండుటలుమాని నావెంబడిన చ్చైదననిబలాత్కారంబు చేయుట నీకుతగునా అందుల కేమియని యడిగిన మగనింజూచి పతిని విడచియుండుయింతులకు వ్రతశీలులేదని చెప్పరీతీ మిమ్ములనువిడచిమీకు పూడిగంబుచేయక పరమసార్థకంబు తెలియక సంసారమాంద్యమువదలి లోకమాయలోమునిగి మత్తురాలైయుండుట యేమిప్రయోజనంబుహే నాథా! లోకంబునందు జన్మంబులోమానుష్యజన్మంబు అతివృత్త్యంతంబనియు చెప్పంబడియున్నది.

అంత శ్రీయైజన్ఘించుట అతి పాపమనియు, దానికి మగడుతప్ప యితరపరదై వంబులేదనియునదంతిగావునయింతియైన నేనునుమతినయి పతియందు భక్తియుశ్రద్ధయుగలిగిపతియేదైవమనియెంచి వారినామమే తిరుమంత్రమని ధ్యానించినచింతి చూపమేగృక్కుయందునిలిపినుశీలయై పుట్టినింటికినిలత్తయింటికినిఖ్యాతిదెప్పించి లోకమంతయు తనమేలు గప్పించి గొప్పకీర్తివహించిపతియందుయెడ తెగనివ్రతమును ఎడబాయని విశ్వాసమునుగల్గి మెలంగవలయును. అట్లుండి తాముమాత్రముఅడవికి వెళ్లితపముగావించి ముక్తిబొందుటలు నాకుఅంతకన్నఫలముమీకుండ నేనెట్లువదలియందును. ఓనాథా! మునుపుశ్రీరాముడు అరణ్యమువెడలి నప్పుడు నీత ఆతనివిడచి ఇంటనేయుండెనా, అడవికివెళ్లినహరిశ్చంద్రుని చంద్రమతి వెంబడించలేదా; వనములుదిగిగిననలునితోడ మయంతిఘోరఅడవిలోతిరుగ లేదా; కైలాసపతిహేమాద్రియందుతపముజేయబోయి నప్పుడు సాగ్వతి యెడబాసియుండెనాయని మందలించినపలుకులు విని జనందమువించి నయ్యింతింగాంచి ఓ మందయానా! ఇప్పుడు నీవు నా

వెంబడివచ్చుటకు సమ్మతించి యున్నదానవుగావున నాయల్ల నీవున్న నారచీరలుధరించి మ్రానినగలుబెట్టుకొని జడలుదాన్చి మునిపట్నియై వెంబడియుండుమని ఆజ్ఞాపించిన నంతనాయువతీరత్నముగ త్నాభరణములు దీసి మ్రానిభూషణములుధరించి జరీచీరలు వీడబెట్టి నారచీరలుగట్టి జడబెట్టుకొని మ్రానిపట్నియై మునివెంటనిలువగానాతం శుభ్రతినంతనంబంది ఆమదవతింగూడి బహుదూరముచని గంగతీరముగని అందుతపముగా వించెదమని మంచిప్రదేశమునందు మునిరమ్యముగని అందునెలకొని తపమునకు తగుననియెంచి తనభార్యంగూడి తపంబు గావించుచుండను.

అట్టితపసియగు తనభార్యకునలయువుపర్యలుతీర జేయుచు నారిమాటలకమీరి రాకయున్న తనపట్నింగాంచి దీని పాతివ్రత్యశీలత్వమునుపరీక్షించ యెన్నికగొని నమ్మాని సుకలక్ష్మీదలయందు యెప్పుడును పాలుమారకయు నదా భక్తిపూర్వకంబుగాను మనలతనముచేతను కాలముగడుపుచున్న నామునిశరీరమంతయు పెద్దరోగంబుదెచ్చుకొని ప్రణంబునచీముగాక కిండలుప్రేలిపడ, పున గుల్లునాల్చుచుగ్గంబుచాలసీపుదగ్గర జేరగూడనిగబ్బుతోను, అసహ్యముతోనుయున్న మగనింజూచి దుఃఖించి ఆహదైనమా ఇది నాయదృష్టమా యనియేడ్చి తానే నూరార్చి మగనిశరీరస్పృశై యెత్తియోసికొని తటాకంబునకొవెల్లి స్నానము జేయించి తనచీర చెరుగుచే శరీరమాద్యంతంబు తడియొత్త చీముడుడిచి తిన్నగ యెత్తియెప్పటియట్లనెత్తిపైబెట్టుకొని తమవిడిదికిగొనితెచ్చిఅడవులదిరిగి కాయగ నదులదెచ్చి మగనికితినిపించి మిగిలినశేషమునుఅసహ్యములేక తానుభుజించిశయ్యపైపరుండబెట్టి అతనికాళ్ళు మెల్లనయొత్తుచు నిద్రపుచ్చుచు అతనికిగలకష్టంబులు తనదిగాభావించి నారికి బాధయందు బుద్ధితోపనీయక హితవులాడుచున్న తనపట్నింగాంచి ఆహా! ఇది చాలాపుత్రుగుణశీల యనిదలచి మతియునూతమని తానుభుజించెడు పాత్రంబున తనపెద్దవ్రేలు తెగివశునట్లుజేసిను ఆవ్రేలు వ్రేలాడుమాంసంబుతోనులతిసగ్గంభుతోను, పురుగులతోను, చీముతోను, రక్తముతోను, నానావిధ బీభత్సుగాపడెను అదిగాంచి నాయంతి ఆవ్రేలిని అటుపారవైచి ఆశేషాన్నమును తానుఅసహ్యమనిదలచక నెమ్మదిగొని భుజించినదిగాంచి మునిశ్రేష్ఠుని మనంబు నెమ్మదిగొని ఇంతాచూతెద

మని నాయుంతిని కాశ్యతోదన్ని, మొండిచేతులచేగొట్టుటయు, కన్నట్టు దిట్టుటయు మొగలగునిపరీతంబులను చేయుచున్న తనభర్తయందు రోయింపులేక నెపంబులెంచగ నంగీకరింపబడునట్లు విశేషపునచర్యలందేలుచు విశ్వానంబులు మించుచుయుండెను

ఇట్లుచేయుచున్న తనసత్నియగు నభిషేకుని న్యంజూచి ఓసీ! నిర్భాగ్యులారా! నీవెంతిహియో నేనెగుగను నాశరీరంబుపతివన్నెబంగారంబురీతి నుజ్జికెక్కిన అందంబుతోడచించులునంగనుచున్నదిమానిరో గంబులుబరిసి ఆనయంబులుస్వాధీనంబులైపై నడలుమెండై అటుయిటు చనుటకశక్తుడై యేమియుందోచక జేసిన నీవివాహంబు యెంతానహంబు. ఓసీనికృష్ణులీ! నిన్నంటిపచ్చినయారోగింబు యెల్లుపోవును. నేనేమి నేయునును యూరకండక నిన్నెలపెండ్లాడితిని. అయ్యాయది నాగ్రహచారమా, నాకు బ్రహ్మయిట్లనివాసియుండనేమో నేనెరుగ నైతితమని పలువిధంబుగా దూషించుచున్న మగనికాశ్యపైబడి నమస్కరించి అయ్యోస్వామి నేనేమిచేయగలను నావల్లఅయినంతశరీరకష్టంబుజేయగలను వానివ్యాధిగూఢనగునా నన్ను మీకుయేవిధంబు బల్కినా యేమి జేసిసామీకుగాని నాకు వేరెవరున్నాను? గావునతాముయెందెందుయేగ నిచ్చయున్నదో ఆయాచోట్ల దెబ్బరకేని యేను భయభక్తిశ్రద్ధలతో అచ్యోత్యకెత్తుకపోయెదనని చెప్పిన మాటలువిని మనస్సున సంతసంబంది నానుదతింగాంచి నీర్భాగ్యులారా! నీవు నన్నయ్యాఖండంబునంగల యెల్లపుణ్యతీర్థంబుల కెత్తుకపోయి అందు వజ్రినంబుగావించి తెమ్మని చెప్పినవిని అట్లే తనభర్తను భయంబుతోయెత్తి నెత్తిమీదయుంచుకొని రక్తంబులుగాగ చీములాలుక మాంసంబులుబడ దుర్గంధంబులు వీవ నీమి రోయింపులేక గొనిపోయెను. అట్లుపోగాచీకటిమృత్యును అంత నొకపట్టణంబునని అందునివసించిపోదమని ఆపురంబు జొచ్చి పూరేగి యన్నము దెచ్చిమగనికేళినిపించిమిగిలిన శేషాన్నంబు తానుభుజించిత్యయ్య చేర్చియున్న సమయంబున నాతడుఖన్నుడై ముఖంబువ్రేలవేసి జింతనొంది యున్నమగనింగాంచి ఓస్వామీ! తామేమి జింతగొనియున్నాను. నేచేసిన యపరాధ మేమియనియడగె. అందులకాతడు చిన్నదానా, నీవడిగినందున నేమిప్రయోజనంబు నాకోర్కెలీడేర్పపోయెద వాయని చెప్పినమాటలు

విని స్వామీ, నావల్లనయ్యెను కార్యంబు యెంతవైచినను నెరవేర్చెద నునాకనుజ్ఞయివ్వండని లేచెను. నందుకాతడొంటియింటి, సేనాకార్యంబు ను నీతో చెప్పితి నేని నిమగ్నిపడు చాలా కష్టంబుగలుగునని తలంచుచు న్నాను అనిజెప్పగ స్వామీ, నాకు. యిష్టమగు కార్యంబు యెవియో అ వియెల్ల నాకున్ను ఇష్టమగు కార్య బులు తాముగూర్చెను. రాతమమన సుప్రకారంబు నేనను నందుకొనెదను. కావున అనజ్ఞుండని వేడి నతనపట్నింగాంచి ఓలలాగుం, నేను నిరాలంబుగ జెప్పినోపుదునా అందు నీ కంటిలునోపవే నానునపట్లజేసెనవా యిది నిజమేనా అని మున్నగు అడిగి తెలిసికొని తనపట్నింగాంచి ఓమదవతీ, ఈపట్లగాంబున అలిరూప శేఖావిలాసవతియగు రంభయో; పూర్వశీయో; తిలోత్తమ నో; హేమాంగియోయని కెప్పలగు సుందగాంగియగు యొకవేశ్యను గంటి దాని గన్నముదలు మనను నెచ్చుడిలేక కామోదేకత మీరి తపించుచున్నవాడిను ఓసఖ, దానిసుఖము యెట్లునాకబ్బును దాని నా కెట్లు యెనగూడ జేయబోయెనవనెను.

అంత నాయువతీగల్పంబు అట్లే కానిమ్మని కొంతతడవు యోచించి యేమియుతోచో యింకను లపునాయంబులరయుచును మంచిదికాని మ్మని తాను పుదయాత్పూర్వంబునలేచి దంతశుద్ధిజేసి, తిలకంబుదిద్ది, నా భోగముదాని యి ట్టిబోయి దానినాకిట కట్లాపువల్లి మ్రొక్కులువైచి పుదయంబునగ మునుజేతన వోటనేను పండెను. ఇట్లు ప్రతిరోజున్ను అతి అలంకారిక గుచిత్ర ముగ్గులు బెట్టుచును మృదుం డెను. యివిదానిపనికితై లుచూచి చిత్ర ముగ్గులనునిరీక్షించి తన సానికియగు దాసితో తెలిపి యీ బిడ్డను పట్టుటకు యున్యక్తులై యుండిరి కొకనాడు యీబిడ్డ పుదయా త్పూర్వంబు నాదాసియింటి కేగి పెడనీళ్లువచ్చి ముగ్గులచే అలంకరించున మయంబునమరుగుదాసియున్న దాని దాసిజనంబులు చేగిరంబునబోయి తనయేలియగు నాయక సానితో జెప్పిరి. అంత నాశంతి అతివేగంబున వచ్చి యాపత్రివ తాళిలనుగాంచిఅమ్మా, నీవెనరు? యెందుండియిందువ చెప్పెదవు? నిన్నుజూడ ఇంద్రాణివ లెయున్న దేగిపుచ్చేయుకార్యంబు లుచి తంబులుగానే మాడిండులచే తనస్థలురావే నీవు చేయుపనికై ఇంతటి అమాత్యాకృత్యంబులుగైకొంటివే నావల్లగు కార్యంబులేవే అడిదెల్పు

వేళుని బహువిధంబు వేడి నిలుచున్న దాసింగాంచి ఓలమ్మా! సుందర
 పుష్పామ్మా! నిర్మలమీ పూలమ్మా! నీ యమ్మా నాకోరికలీకేర్చిన
 నని బలంబు ప్రతిజ్ఞ తీసివేసి నామచంబునలగల మెచ్చిన విన్నవించె
 దననిన నాయుందుముఖ గానినిమ్మా వెతుకని నెలపు ముట్టెఁజెనునర్చె
 ననుని బానిశేయగా నానభిల దాసింగాంచి పిల్లలీ! నాభ ర్తలతీభగవద్భి
 ల్లలనాను, చతుర్వేదకారాయణుడు, వేదాంతా సికుడు, నకలశాస్త్ర
 సింహుడు, తపోబలుడు అట్టిపుణ్యవంతుని నివాహంబుగొన్న నాకర్మనశం
 బున నాతనికీ పెద్దరోగంబుగల్గి శరీరంబుకృశించి యున్నవారు, అట్టివారు
 నిన్నుజూచినీమోహచిహ్నంబులో దగిలి మిగిమిరి అన్నచానంబులేమా
 రి నన్ను జేరి నీరాకగోరి యున్నవారు గావున నాకు పతిభిక్షమిచ్చి పతిమ
 చ్చికదీర్చి ఆనరించుట నాకు నలయు గొప్పవరంబు నాపతికిన్ని గతివేరులే
 దు గావున అనాదరణ జేయక ఆచరించుమమ్మా యనివేడి నిలుచున్ననభి
 నియను యింతింగాంచి అహ యి దేటిసూట యెంత ఆత్మర్యంబుయాచిం
 తయెందుంగానము ఇదేమోచిత్రంబు గాయున్నది తపోమహిమగల నక
 లనంపన్నుండగుమాసికి పెద్దరోగ మనలంబించునా అట్లుండిన నాతనిభా
 ర్యతోజెప్పిబలపునా నాతనికి కామోద్రోగంబున ఆశిగలదా పరశ్రీగమ
 సంబంధునాజితేంద్రియలకదివ్యాచునా యిందేమో రహస్యంబున్న
 వని దీర్ఘాలోచనజేసి ఓలమ్మా! నీవు నీయిష్టప్రకారంబునిభర్తనుయిచ్చో
 లికి దీనుకరమ్ము అట్లేగానిమ్మనిచెప్పి బంపించెను. అంత నభిని శీఘ్రమున
 తనచోటికివెల్లి తనభర్తను గంపగోనై చుకొని తలమీద మోసుకొని నా
 భోగముదాని యింటివాకిట దింపగానే నామునెడు తనభార్యగాంచి
 ఓమడనతీనిపువీధిలోనేయుండుమునేనుసిన్నునిలుచునపుడువచ్చి నన్నె
 త్తుకొనిపోమ్మని నెలవిచ్చిన అట్లెనాయునా తలవాకిటయునిలచిన యతం
 డు మెల్లగజరిగి లోనికిరిగి కలుపు మూసికొనిమస్కధునిదలచి వానియాప
 యుగైకొని నవమస్కధా కాదుండై భోగముదానియింటిలోప్రవేశించెను.

అంతనాభోగ ముదియానుగద రాకాగునిజూచివిన్నయంబందితహా
 ఇదేటి అందము యింపెందుగానని చందంబు యాతకుఇంద్రుజో, కుబేం
 ద్రుజో, గుగ్రుజో, అనిగుడ్డుజో, వెన్నుజో, మస్కధుజో, యను కనులల్లా
 ర్పక విస్మయంబంది అట్లెనిలచి పట్టువదలక గట్టిగ నతని చేయిపట్టిలాగి

తనశత్రుసగృహంబున యుండ్రభోగంబునకు ననుమైన భోగావతంసంబ
గుహంసతల్పంబు శృంగారించి కీర్తబాహులచే చాచుర నురటీలువీప పల్లె
రంబున హాగితులుచెలగ తాంబూలంబునకన్నూరపడంబులు మగుడింప
నిండుమందహాసనగనంబుతో నతనిశత్రువునై తేల్చి దృష్టితీసిముద్దిడికొగ
లించి యాలించి ఆహా ఓరి మన్మథుడా నిగుట్టిరూప మిదివరలో నేనెందు
గాననై నీని నాయకృష్ణఫలమున బలాతౌగముననియగతటిరూపవంతుని
పొందుచున్నాను నేనెంత పుణ్యంబుచేసితిరో యనిబల్కి నాదవ్యపుగు
మంగాంచి అయ్యో యంతటి తేజస్వియగు నిన్ను కృష్ణరోగియనిబల్కి నీభా
ర్యకమనెట్లున చెప్పును అయినయింతటికంటె గాని నాచేతకొప్పించి దాని
మనసెట్ల నెప్పుడింతటచిగిసియున్నది దానిప్రాణమున్న అదిఅనుభవించు
సుధామృతంబు నాచేతకొప్పించి నన్ను తృప్తిపఱచిన ఆయుతికి నేనే
మిప్రతిపుపకాగంబు చేయబోవుచున్నాననిబల్కి న యింతింజాచి మవునిచి
రునగ వునవ్వి వోబాలికా నీనిష్కడువన్నజాచుచున్న యారహస్యము
నుయెవరికి చెప్పవలకు నేనొక కారణమునుబట్టి యిట్టిరూపంబుల నా
భార్యకంటికినాత్రిగుపడుచున్నా నేగాని మరినేనులేను అట్లునపు చెప్పి
తివేని నీతలనహత్రువంకలగునని భయముజూపి నారాత్రంతయు దాని
గూడి మన్మథావేషంబువీరి బెల్లవారగ నే వాకిటవద్దచేరి మునుపటియ
ట్లమునలివారై రోగంబుమీరి హీనధ్వనితో తలుపుదీసి భార్యనుపిలువ
గానే స్వామీ యిచుగోవచ్చితి హజరైయున్నానని అతి జాగ్రత్తగ వచ్చి
భర్తనెత్తి గంపలో బెట్టుకొని నెత్తినమోసి తనచోటికేకెను.

. ఇట్లు పూ రెల్ల దిరుగుచుయుండు గింపంబులంకు నొండుపురంబున
అధికారియను రాజు న్యాయాన్యాయంబుల గురైదుగి కారణంబు
దెలియఁ విచారణలేక మాండవ్యమహామునియను పుణ్యత్తుని పుక్కు
స్తంభమునాసించి అంగులో వీరినిదగిలించియుండిరి. వారుస్తంభమున
లేగులుపడి ప్రాణముపోలేక యుండునపుడు యీపతివ్రతాశిఖామణి నా
పురముగుండా పోవుచున్నపుడు చీకటిక్రిచ్చి కట్టంబుగ మేఘముగ మ్మి
పురుములు మెరుములతో నర్జించ మార్గంబు దెలియక నాపతివ్రతలయం
దు గంపయందుకొనిపోవుచున్నపుడు వ్రేలాడుచున్న మాండవ్యమహా
మునిపాదంబులు యీబిడ్డ తలయందున్న గంపకుతగలగా నాలినికి స్తం

భంబునల్లవ్రతవంబు అధికమామెను అప్పుడుమాండవ్యుడుచూచి ఆ
 హా యీమంతి యెంతమంతి గలదియనికోపించి తెల్లవారగానే సీతా
 డు తెగిపోగానాయని శాపంబిడెను. అదినిని యీచిడ్డనిగులాంబి యీతకు
 మహాత్ముడు గాబోలు మనము దెలియక చీటిలో తత్తరబడి యీలాగు
 చేయనైతిమి మనయం దేమియు తెప్పించులేకుగ గా, అట్లుండ మనలనే
 లశించింకెను మంచిని కాసెమ్మ నేను శుద్ధవీరపతివ్రతైతి నేని తెల్లవార
 రాదని ప్రతిపాదిమి చెప్పు శక్తిగవునుజేసిన ప్రసిద్ధివల్ల యెనిమిద్రోజులు
 తెల్లవారక దిశలుదెలియక వొక్కటేచీటికి విచ్చియుండుటను గన్న దేవ
 తలుమొదలుగాగల మహానులందరుభీతిల్లి యిదియెందునని చెప్పని దెలి
 సేమాండవ్యులపద్దకొచ్చి స్వామి యీఅపదతీర్చుండని వేడిన వారు నా
 యంకేమియు నేరంబులేకు ఋషిపత్నివద్ద పొండవినవారు యీ పతివ్ర
 తారత్నంబునద్దజేరిఅమ్మా మమ్మార్తులుమొదలగు దేవతలందరున్నదిశ
 లుదెలియక తత్తరించెదని తెల్లవారునట్లు అనజ్ఞ యివ్వవమ్మాయని
 వేడిననామె వోయింద్రాదిప్రభువులారా, యిదేటిమాటలు నేనయి నా
 ప్రాణంబులుపోగొట్టుకొందున ఈన్యాయముమీరెరుగ రాయన అమ్మ
 లోకంబున హాకరి కపకారమైన యనేకులకు సుఖమయ్యెడు కార్యంబుచే
 యుటే న్యాదుమని దెలియనే అందగునువచ్చియున్నారము గావుమమ్మా
 నీకగుణరావమ్మాయనివేడిన దేవతలంగాంచి హానోయిదేటిమాటయిం
 తులకు పతికన్నదైవంబు యిలగలదే అట్టిపనియెడ బాసియుండుటకన్న
 జచ్చుట మంచిమతిగాదే నేను నాపతిని విడచియుండలేననిచెప్పినవిని దే
 వతలు మాధ్యునిజూచి వోస్వామీ తామైననుయోగిష్టంబులును దేవత
 లగు మమ్మికాపాడునుని వేడిన నాతకు నానల్లకానేరకు నాభార్యవలన
 కావలయుగాని మరెవరివలన కానేరదనెను. దేవతలందరు గూడుకొని
 మాత్యుని హృదంబరచుకొని మహాపతివ్రతయగునభినదేవినిదోడ్చిని
 మాండవ్యునినమీపముజేరి యాయంతిమంగళసూత్రంబు నిరతంబుండు
 నని ఆశీర్వాదసంబులు బలుమనివేడిరి సత నామాండవ్యుడు మనసుకరిగి
 వోయింతి నెపునుమంగళియై దీర్ఘాయువున వెలసిల్లుమని శాపంబునినర్తిం
 చెను అంత నాచిడ్డ మునుపటియట్ల వుదయాస్తమానంబులు గావుగాక
 యని విముక్తంబుజేసిన యంత తెల్లనరవచ్చెను, లోకులందరు దిశలు

తెలిసి తమతమ యోగయాగ హోమాది తర్పణంబులుజేసి సంధ్యలు మార్పిరి

అంత నమ్మాత్మల్యనుహమునితననుండరియగునభిసేదేవింగాంచి వోనో యింతి నీయంతటిపతివ్రత భక్తిశీలయగు యింతి నెందుంగాన నీకు గల కష్టంబులనియు దలంపక యోర్పి యున్న యోర్పు యెంత వెల గలను గావున నేను నీయిచ్చ నెరవేర్చెనను నేను కుష్టురోగిని గాను ముసలివాడనుగాను నీకొరికె డెలుపుమన నాయింతి నంతసించి వోస్వామీ తాము నాయందు ప్రీతియించి వసుకూపంబుగల నన్ను గూడి మరు కేళినాడి సొంపులుమగు దుండవలయు యిదియుగాక నాకు మరుజన్మ మొచ్చెనేని తామే భర్తకావలయు యిదినాయభిప్రాయం బని వరంబులంది నుఖంబున పలుసంవత్సరంబులు నుఖం బనుభవించు చుండి దంపతు లిరువురు ధైకుంతపదవులందిరి. గావున యింతులు లోకంబున నభిసేదేవి యుండిన పతివ్రతయు శుచియుశీలంబును భద్రం బును సత్యశౌచంబులుగలిగి ఖ్యాతులుజెంది పతివ్రతలని మెప్పించి మోక్షార్థమగు కార్యంబులుజేయుచు పతిభక్తిగలిగి మగ జేదైవమనిపట్టు బరుగవలయునని యీశ్వర్యాకథవలన తెలియుచున్నది సకలార్థకము.

నభిసేదేవివ్రభావము - ముగిసెను.

శ్రీ రస్తు.

మహాపతివ్రతామాహాత్మ్యంబను
శ్రీ భక్త విజయము.

౧౨. లోపాముద్రాదేవిప్రభావము.

పూర్వకాలంబుమునవిదర్భదేశాధీశ్వరుపుత్రికయగులోపాముద్ర
యనుకన్యక మిక్కిలిబక్కనిదియు, సుగుణంబున కాటపట్టయినదియు మి
క్కిలిశాంతశమవంబులుగలదియు భూతదయాపశ్చాత్తాపంబుగలదియు
సీతేశాశ్రువిశారదియు, ధర్మశాశ్రునిచారణియు, వేదవేదాంతార్థగోచ
రయునై యంతఃపురంబుననుండి పెద్దలవలనపతివ్రతాశ్రీలప్రభావంబు
వినుచు తోడిచెలిక తైలతో సత్కథావిశేషంబులప్రొద్దుపుచ్చుచుండెను.

ఇట్లుండగా నొకనాడ రాజనభకు కుంభసంభవండుగు అగస్త్య
మహామునివచ్చె. రాగాజూచి ప్రభువుసింహాసనముపైనుండిదిగియెదురేగి
యమ్మునిదోడ్లానివచ్చియుచిత్రవీరంబువైగూర్చుండబెట్టి అర్ఘ్యపాద్యాది
విధులంబూజించి కునలంబడిగి మునికులచంద్రా! మీదర్శనంబున యీ
దినమునుదినంబయ్యె. మాకుజన్మపాపసంబయ్యె. మాపాపంబునశింశె.
మీరిచ్చటికివచ్చిన కార్యంబెట్టిదొకా యెరుంగింపుకు మాచేతసాధ్యమై
నంతమట్టుకు మీయనోడ్డేశంబు నెరవేర్చెదమనిపలికె. పలుకగా నేముసిం
ద్రుండు భూపాలా! నీవు సత్యవ్రతుండవనియు మిక్కిలియుదారగుణము
లుగలవాడవనియు విని నిన్ను నేనొక్కవిషయమును యాచింపవచ్చితిని
సేవన్నరూట లెప్పవలదు, అదేమనగా, నాపితృదేవతు లొక్కదినము
ప్రత్యక్షంబై అన్నా నీవిట్లు అనేకదినంబులనుండి విచారానునొల్ల బ్ర
హ్మచర్యాశ్రమమునం దేయుండుకలంబున మాకుంబుణ్యాలోకంబుగలుగ
కున్నవి 'అశుభ్రవ్యగతిర్నాస్తి' యను వేదవాక్యముప్రకారము పుత్రు
లులేనివానికి సర్వతిగలుగ నేరదు. నగళముల విచ్చిన్నముగా యేడవతర
మునందుబుత్రుకుపుట్టనిదిగాని మొదటితరముపురుషునికిపుణ్యలోకము
కలుగదు. నీవు మా కేడవతరమువాడవు కావున వివాహంబూనర్హిగాని

మమ్ముద్దరింపుమని దీవించి యదృశ్యులైరి. అందుకై నేనువివాహంబు
గావించికొని గృహస్థధర్మంబున నుండఁగోని నీకూతు సదుగ వచ్చితిగనుక
దానినిచ్చి పెండ్లిజేసివేసిన నొడ్డనుకృతంబుగ లుగుననిపలికె. పలుకగానే
అట్టి నూటలూ రాజు చెవులకు శూలంబులపోటులై మూర్ఛాక్రాంతుడై
భూమింబడియె నంత మంత్రులు సామంత రాజులునగినిమూర్ఛంబొలం
గునటుల తైత్వోపచారంబు లొనర్చిపల్లకిలో నెత్తిసూర్యుండబెట్టి అం
తఃపురమునకుం గొనిపోయిరి

పిమ్మటన శేలరాజు మూర్ఛం దేరియాశ్చర్యపడి వింటిరామప్రతి
ప్రధానులారా! నిరుపేదయు ఎనవాసియు జడదాల్చియు నిక్కిలికృశీ
భూతుండునగుయీబడుగుశాపడెక్కడ? నామధుల నిడ్డయెక్కడ? నక్క
యెక్కడ? నాగలో మెక్కడయన్నట్లు యాగోచి శాపడటనాకూతురట
పెండ్లిజేయడనుట శాగుశాగు కొంచమైన తారగతిమ్యముంగానక యిట్టి
వెంగలికూతంగూనె యిట్టిగుడుగునన్యాసినియేమిచేయవచ్చునని మితి
కోపొద్దిపితిమీసనుండై వేరెలుగెత్తి పలికె పల్లు పలుకగా నారాజును
జూచి న శేలరా, మీకట్టికోపంబును నిర్లక్ష్యంబగు వాక్యంబుండగవు.

అలింకు యేలన్నాత్తుడైనవాడే; అట్టియనిపించునిదివ్యప్రభావంబు
ను తెప్పెదము వినుండు. ఇద్రమ్యన్నమహారాజును మదగజంబుగాబు
ట్టునట్లుశేషియించెననుద్రములోనినిటియంతయుయరచేతిలోనినెచ్చిగు
టుక్కునద్రావెను వింద్యపర్యవముయొక్క గర్వమునుపిపిసూర్యచ. ద్రుల
కుస్వేచ్ఛనసంచారముగలిగించె పొట్టి నానికిపుట్టెడుబుద్ధులన్నట్లు యింత
గలిగినేని ముల్లోకంబులుగడగడవణకును. అట్టిమహామునినింత శేలతనం
బుగాపలుకంబొడిగాదనిపలికెను ఇట్లుండగాయీవర్తమానమునురాజ
పుత్రికయగు లోపాముద్రవిని యుచారంబగు భయంబున సంకోపంబు
నుంబొంది తక్షణంబునత్రుడైనదక్షిణవచ్చి ఆలింగరానింపగా నారాజుంబున
నతని తొడలపైసూర్యుండె యతనివలన నమ్మునివృత్తాంతంబంతయునని
స్తరంబుగావినిత వెనుకత్రుడి, మనపూర్వజన్మమున జేసినవశంబుననిమ్మ
హామునిం బ్రార్థించెయే మనగృహంబునకునిచ్చె ఇతిహాసానాన్యమ
గాడుపరిమతిపోధనుడు. యిట్టిమహానీయుండలిగె నేని మనకుబుట్టగతులు
గలుగదు. తనకుతానే కిన్యార్థియై మనదనంబునకువచ్చెగావున నతనికి

నన్నిచ్చి వివాహంబొనర్చుము నత్తనంతానంబులుధరించుటయేగాకమనకు దహికాముష్మిక ఫలప్రాప్తియంగల్గు నీవు మొదటి యెట్టికార్యమునైనంతేనుంటివిటడినమాటతప్పితివేని మహారారననరకంబునంబగుటయేగాక ఇతండలిగి శపించెనేని మనవంశంబునిర్మూలంబగు కాపున నిట్టి సత్పాత్రునికిచ్చి పెండ్లిచేయుమనింతింపవలదని చెప్పెను. చెప్పగాలమ్మా నీవెన్నడు నిట్టి మజ్జానంబడవు ట్టివికారస్వరూపుండగు బడుగుబాపన సన్యాసిని బాగాతలచితివే తల్లీ. యితడేనా నీకుమరియెవ్వరు జక్కడా యన్నా యితినిపైయాశపడువుము నిమనంబునకింపగుచక్కనినగునింపెచ్చెదమాడుము అని పలుకగా నాలోపాముద్ర తిండ్రీ! నీకొక్క యితిహానంబుకలదు తొల్లిరుంధాత్మమహారాజువొందకుపాబరియను మహామునిండుండుగురు చియారాజపుత్రికలలా నొకదానినితనకిచ్చివివాహముగావించునట్లు వేడి నంత నాభూషణుడునునీవలెనే చింతాక్రాంతుండై మునింద్రా! నాకమాత్రంబుజూపెగజూపుము నారిలొనెవ్వతైన నిన్నువరించునేని యట్టిపుత్రికనికిచ్చివివాహంబొనర్చెద వరింపలేనివిదురదృష్టమని తలంపుమని నుడివెలంత నాడడదారి యంగుననమ్మతించి యాక్షణంబున నంతిపురంబునకుండరి యట్టికన్యకారత్నంబుల గనులారంజూచెనప్పుడాకన్యకానులులేబగువరుల నమ్మననీయునివరించుటచే మాంధాత తనయభిప్రాయ మేమియుంగొననాగళించుటకునగచి యాపుత్రికారత్నంబుల లేబగువురనాముషికిసిల్చి వివాహంబొనర్చెనని పెద్దలవలన వింటిని కాపున నేనతినిందస్ప మతియొక్క డెట్టిమన్మథుండైనవాని నొల్లనని దృఢచిత్తంబునం బలుకగా తక్షణంబున యారాజేంద్రుండు డమ్మహానుజి ట్టికూతునిచ్చి పాణిగ్రహణం బొనర్చె.

ఆనెనుక నగ న్నవమహర్షి నుగళంబుల కాటకట్టగుభాగ్యంజూచి మిగుల సంతోషంబునుంబొంది ఆగుమానముల పర్యంతియు నత్తవారింటనుండె. అలోపాముద్రాదేవియు పెండ్లియొనరిన ముముక్షుని తనమగని భగవంతుని సమానముగా నెంచి పూజింపుచు వివిధశీత్రూషణుం గావించుచు శరీరబోషణంబునందైనను వస్త్రాభరణములు యుదలగు నలంకారమునందైనను యశేషంబెట్లక యితిని డిడ్డమాటలాడక పర్యకాల సర్వావస్థలయందును భర్తృపదారవింద చింతితృరురాలైయుండె.

నట్లుండగా ఆమునీంద్రుడొక్కనాగు భాగ్యజూచిమగువా నీవు నాకుం జాలినది యీ యావుకాలు దాహము నీ 'ప్ర' వాయని యడిగె అకు గగన ప్రాణనాథా మీకుఁ బ్రాణులును జాలినంతిట్టి మునియ్య నాతరమే నేను మీరాజిహహిను లదాననేరుసి యొక్క నీ పాపింబు డిగి దా నినిండ నాలుబోసి పొచి నీ కరమిందంబులు డెంగింబున నిడి పరమాత్మ భాగ్యం బొంగి పొత్తులు బుగఁ బలుతలచి యాత్మీకముం బును పరినిచెతి కిచ్చి అప్పుడమ్మిమ్మిగు డా పాలంబుచ్చుకొనిత్రానందాన నదియక్ష యంబున నుండు నగునట కాశ్చిన్యంబడియె.

అట్లుండగొ నాడమ్మనివంప డిల్లానింగని కాంతా మనముప్ర నేతంబునకుంబోన మనితలచెని నచ్చెన వేనికమ్మనిల చెతయమ్మయుయి దో జేవానచ్చెన నని యతినితో నడవులకుంబోనపయంబయ్యె అట్టిసమ యంబున నాడడదారి లోపామంద్రతోటియత్తమా మలనద్దికింజనితిమప్ర యాంబులెరింగించి పారిచే నెలవంది తనయాశ్రమంబునకు బోవు సమ యంబున నావొనప్రతి మానభాగ్యచతుని పుత్రియై తులలేని భోగభా గ్యంబుల సగుభవిండు మండునదియైనను మిక్కిలిజ్ఞానసంపత్తియగుటచే యమూల్యంబగు పస్తాధరణంబులంబాసి నారచీరలుగట్టియమ్మసం ద్రునితో నల్లనల్లన పెండ్లికూతురవలె జనెను. అంతి కొన్నిదినంబులకు వెనక నమ్మహర్షి యనుగ్రహంబున నాపరమపత్రిత గర్భముదాల్చి మహత్రిపోన నుండగు నొకపుత్రునింగనియె. నంతనమ్మహర్షి బ్రహ్మానంద పరనకుండై భామా, యిట్టిపుత్రోత్పనంబునకులనేక పలుములరుడెం చెడగు. అట్టివారిల్ల సరసపదార్థసంపన్నంబులగు నన్నముబెట్టితృప్తిప తచరణయునని జెప్పి అట్లు చెప్పినమాత్రంబున నామె ఏడ్రహ్మవేతంబ గునన్నము నాయత్తముజేసి యిట్టిమునులకెల్ల భక్షముబెట్టితృప్తిపతచె. నంతనమ్మనులందరు పొట్టలుపగులముక్కులమోయను చక్కగామెక్కి యాపతివ్రతాశిగోమహా ప్రభావంబునకు మచ్చి. యాశిశువుండువించి తమ తిమ నెలవలకుంబోయి చేరిరి

మఱియొక్కనాడామహామునియూశ్రమంబునకు విపులుండనుమ హాముని యతని భాగ్యయగు విమలాంగిలోనచ్చె రాగానేయవ్యధూవ రులు అట్టిసతీపతులకాదంబులపైబడి యర్హ్యపాద్యాదివిధులం బూడించి

యుచితపీఠంబులం గూర్చుండబెట్టిరి అంత నావినులాంగి లోపాముద్రం జూచి యోపుణ్యాంతే "తేనెబిమ్మలేదనినాడుకగాక లిగినమ్మనుటనుభవించుట కేమిచేయి" "ఓ నెలదిగుసంపద లిగియు నెటివాగునువంగ గట్టనినేరనివానుజుండు ! డబ్బిమూటిచే కిగట్టిన నెటబొమ్మయ కానుమొన్నివిధముల జూడక" అన్నట్లు తాబడ్రేమ్మనికుంతురవై అవసూసంబులగు భోగభాగ్యంబులుగలిగియుండియు పాటికొల్లక దివ్యసప్తాభరణ భవకనకవస్తువాహనాదుల మరలనారికిచ్చి యిట్టేనారచీరల గట్టి యలంకారహీనురాలై యుండెను మాబోటివార తవరైనవస్త్రాభరణంబులనిన్నయడిగెనేని మా కేమి చెప్పదవు అనిపల్లెకల్లగా నేనాయమ్మలయ్యోపుల్లీ నేనుసంస్కారహీనురాలై యున్నను మీవంటి పుణ్యక్షులకృపాకీర్తనంబున సమూల్యవిధి సప్తాభరణంబు లిగి యుండుదాన మీకెద్దియిష్టంబగు పాటినిగోరుదు నేని యిచ్చెదననిపలికె నంతనావినులాంగి పుణ్యవతీనిసామ్యులనెల్ల నాకిమ్మనియడిగె నడిగినమాత్రంబున తల్లి, యిదుగో యీ చెట్టుకొమ్మల నాకున్న సొమ్మునెల్లంగవిలించియుండెద గారమ్మపుచ్చుకొమ్మని యొక్క చెట్టుంజూపనంత నావినులాంగిసర్వాభరణభరితయగు నావృక్షముం జూచి యబ్బుకపడి యాపరమపతివ్రతాశిరోమణి సనేక విధంబులంబొగడి భర్తలంగూడి తన యాశ్రమంబునకుండునె.

కావున సత్యభామా, నివికనైనవిశేష్యకునింగ్రాణేశ్వరునిగాదలచి వలువిధములగుశ్రూపలచే సతనినుననుమెప్పించియతనిమాటకెదురాడక మృదుమధురహిత సల్లాపంబుల తననికి బ్రియంబు గావించుచుండు వేనిపునరావృత్తరహితంబగు శాశ్వతబ్రహ్మనందనపదవి నీముంగొంగున ముడిచిన బంగారముపంకినగు లోకలచేనత్కిర్తింబడసియిహపరలోక సుఖంబుల నొక్కింతయు గొందవలెక ననుభవింపగలదానవు అనిపలికె.

గావున యింతలు లోకమన లోపాముద్రయుండినపతివ్రతయు శుచియు శీలమును భద్రమును సత్యశౌచములు గలిగి ఖ్యాతులు తెండి పతివ్రతలని మెప్పించి మోక్షార్థమగు కార్యములు జేయుచు పతిభక్తిగలిగి మగడే దైవమనినమ్మి జగుగవలయునని యీపుణ్యకణవలన దెలియుచున్నది సకలసార్థకము.

లోపాముద్రాదేవి వ్రథావము - ముగిసెను.

శ్రీ గ న్తు.

మహాపతిప్రతాపాహత్య్యంబను

స్రీ భ క్త వి జ య ము.

౧౩. సావిత్రి దేవి ప్రభావము.

అనేక యుగంబుల క్రిందట మద్ర దేశమును పరిపాలించుచుం
డిన సాశ్వతతీయను నొక్కరాజుకలడు అతనికి అశ్వసతీయని మఱియొక
పురుంగలడు. అతనికి భార్య మాళవి, అట్టిసాశ్వతరాజు అనేక దినంబుల
నుండి బిడ్డలులేక చింతాక్రాంతుండై 'అపుత్రస్యగతి స్నాస్తి' అనుశ్రుతి
పఠనప్రకారము పుత్రులు లేనివారికి గతులు లేవుగాదా! ఈశ్వరాయని
దలంచి యొక నాడు మాళవి నహితుండై వనంబునకుం దని సురాసురుల
కాత్తేయంబగు దృఢమనసులై నావిత్రిదేవింగూర్చి తపంబుగావింపగా
నాదేవి వాంఛిశ్చలితోగ్రతపంబునకు మెచ్చి సంతసించి యోదంపతు
లారా! మీరిట్లు నిరావధిలై రాత్రింబగలనగ యెండవానలకునోడక
తపంబొనర్చుటకు గారణంబేమి యెరింగింపుడనిపల్కె, నంతవారలాదే
వింగని నమస్కరించి పలువిధంబులుంబొగడి తల్లీ! మేమనేకదినంబుల
నుండి యనపత్యులై యుండుటంబట్టి నిన్ను గూర్చి యట్టితపంబు గావిం
చెదము. కులశ్రేష్ఠుండును నత్యవంధుండునునగు నొక్కకుమారుని మా
కుల దయసేయవే యని వేడిరి వేడగా నాదేవివారలంగనియొప్పుణ్ణా
త్తులారా! తొల్లియే మీగుపుత్రసంపత్తి లేకుండునట్లు బ్రహ్మదేవునిచే
విధియింపంబడియుండ మీకెట్లు పుత్రవరంబిత్తు. కావున మీకుత్రిలో
కనుందరియు శాంతశమదళుదిగుణప్రధానియు పతివ్రతాశిరోమణియు
నగు నొక్క పుత్రికారత్నంబు గలుగునట్లుల వరంబిచ్చితి. అట్టి పుత్రికి
సాత్వికత్యక్తప్రభావంబున మీకిక నూర్పురుకునూగులు బుట్టెదరని యాన
తిచ్చి యాసావిత్రి యదృశ్యంబయ్యె. సంత కొన్నిదినంబులకు వెనుక
మాళవిదేవి గర్భంబుదాల్చి సావిత్రిదేవిం గనియె.

అంతసప్పుత్రి సావిత్రివరంబునం గలుగుటం జేసి యాశిశువునకు సావిత్రియని పేరిడిరి. సావిత్రి దేవి తలెదండ్రులకు ముద్దుచూపుచు నుకు మారియై జాబిల్లికళలంబోలె మనోహరంబుగ బెరుగుచు చిరుప్రాయం బుననుండి నుగుణంబు కాటపట్టి గునునుమెలంగుచుండ నశ్శృంగికామణి యవ్వనంబుపొడనూపె నంత నారాజపుత్రికామణి యావనాశూఢయై యుండుటకు మిక్కిలిచింతించి యీశ్వరా అతిగారాబముతో నల్లారిముద్దుగాజెంచిన యీ నానిడ్డుకు తగినవరు నెవ్వరెత్తునని జోలాయమాన నుండై యుండగా నట్టి నమయంబున మునిశ్రేష్ఠుండగు నారదుం డారాజుకడకురుదెంచి యతనిచే యర్హ్యపాద్యాది విధులంబూడబడి ఓరాజా! యావనంబుమీరిన నీబాలామణిని తగినవరునకిచ్చి వివాహం బొనర్చిన నమయంబున సావిత్రియల్లనవచ్చి ప్రేమాతిశయంబులగు ముద్దులుచూపుచు తండ్రితోడవై గారాబంబున గూర్చుండె అట్లు కూర్చుండియున్న కుమార్తెంజూచి యల్లనతడవి శిరంబుమూర్ఖొనినాయమృచ్చ! నానిడ్డు! చికిక వివాహకాలం బానన్నంబయ్యె లోకంబునంగల రాజశ్రేష్ఠులలో నేరాజపుత్రునివరించుట నీకభిమతంబు జెప్పుము యాక్షణంబుననట్టివా డింద్రుం డైనంచెచ్చి నీకు పెండ్లిచేసెద జెప్పవే నాతల్లి అనిఅడిగె అప్పు డారాజపుత్రి తనదాసీదనంబుచే నత్యవంతుండను రాజపుత్రునివృత్తాంతంబును సాకల్యంబుగావినియుండె.

గావున తండ్రింజూచి నాయనా! నాకువ జేశాధిపతియగు ద్యుమతేస్స మహారాజు దైవయోగంబున రాజ్య విభవాలిశయంబుల నోడి యంధుండై దారాపుత్రసహితంబుగ పుణ్యారణ్యతనంబున దినగూడును గట్టగుడ్డయులేక కలదమూలఫలంబుం దినుచు మిక్కిలి గవ్వపడుచుండె అట్టిరాజశ్రేష్ఠునకు వయోరూపవిద్యామనోహరుండును నుగుణాలంకృతుండును సత్యభాషణుండును చిత్రాశ్వుండను నొకకుమారశ్రేష్ఠుండు గలసె. అట్టి చిత్రాశ్వుండు తనయావనప్రాటుంబుననుండి సూన్యతావ్రతానుష్ఠానంబు గలవాడగుటవలన సతనిసత్యవంతుండనుబేర లోకంబంతయు వాసుకగుక తండ్రీ! నేనట్టియుత్తమవ్రతుండగునత్యవంతునే వరింతు మటియెట్టిగుణాలిశయుండైన నవమన్మధుండైన నేనట్టివానివరింపనిపలికె. అంత నారాజు ముసింద్రంజూచి స్వామీ! మీదివ్యదృష్టి

వలన త్రిలోకంబులంగలవృత్తాంతంబులెల్ల మీకుకరతలామలకంబులై వెలయుచుండుటయేగాక నిమిషమాత్రంబైన సలకం దీర్చుకొన బ్రాద్దులేక అసహారాత్రంబులు త్రిలోకసంచారంబు చేయుచుండు మహనీయుం డగుటవలన మునీంద్రా! ఆనత్యవంతునివృత్తాంతంబును విస్తరంబుగా నాకానతివృనివేడె. నంత కలహశనుండారాజుఁజూచి నరేంద్రా! వినుము. సత్యవంతుడు పరిణయంబైన యొక్కసంవత్సరములోన మృతిబొందునది నిశ్చయంబునుమాయనిపలికె. పలుకగా నతండాకూతుఁజూచినాముద్దులగుమ్మా! నాబంగడుబామ్మా! నానోముపంటా అయ్యో! అతండల్పాయువు కడుదరిమ్రుదు. వనంబులం గడునిడుములంబడుచుండువాడు. కావున నాతిల్లి యట్టివాని గోరందగదు సకలక్షణోపేతుండగు మఱినొక్కని గోగుమనిబల్కె.

పలుకకగానాయమృతంద్రీ! మనోవాక్కాయకర్మంబులనుసేమాట మనంబేప్రధానమగుటవలన అట్టిమననున తొల్లియే నేనతనివలచి యులా తివాడెట్టివాడై నం గొరతలేనే కావున నేనట్టివానింగాక మఱినొక్కనిం బెండ్లియాడనని రాజశ్రేష్ఠుంగనిపల్కె. అంత నాభూపాలుఁడు రాచకులంబునంబుట్టు రాజుత్రిపుట తొల్లియే నలుమోమునలున స్వయంవగమనువ్యాఢం బొక్కటిగల్పించె. అట్లు తమకు తామేపురుషుని వరింతును గాకయను విధిలేకుండిన సర్వశుభలక్షణోపేతుండగు వరంగూర్చి మహోత్సవంబుగ బెండ్లి సేయగ నచ్చుకదా యాశ్వరాయని చింతించి తక్షణంబునదృఢమనస్కుండై కొన్నిదిసంబులకు నెనుక నారాజశ్రేఖరుండురథగజ తురగ పదాతులను చతురంగబలములతోడను ధనకనకవస్తువాహనంబులతోడను అమూల్యంబులగు నవమణిమయ భూషణంబరములతోడను, దాసదాసీదసంబులతోడను, శోభనద్రవ్యంబులతోడను, మంగళవాద్య విశేషంబులతోడను భూరికాహళ భేరిభాంకారాది ధ్వనులతోడను మిన్ను పిక్కటిల్ల సకలబంధుపురోహితవిద్యజ్ఞనగాయక పారక వందిమౌగధులతోడను, పత్నివోడ్కొని సావిత్రీసహితుడై యొక్కనాడు శుభముహూర్తంబునందలి పుణ్యారంబునకుం జని సాళువ చేత భూపాలుండగు అశ్వపతింగని నమస్కరించి కుశలమోదంబులనడిగి నరేంద్రా! యాకన్యకారత్నంబు నాపుత్రిక. దీని నీ కుమారుండగు చిత్రా

శుక్ల కచ్చి వివాహంబు నేయదలంచినవృత్తి. సరేంద్రా! నీయుద్దేశంబెట్టిదాకోతనతిండులనిపల్కె. పలుకగా సాశ్వరాజు జనసాలా! రాజ్యభిభవంబులంశాసి యిట్లడవులం గడునిడుమలంబుమచు, ఉపవాసంబులచే స్రుక్కుచు, వక్త్రస్థానులమైయందు మాబోటిదర్శిదులతో వియ్యమంబులకంటె భూమండలంబున మహావ్యయమీకులే! మఱియు నవమణిమయ విరాజితంబులగు సౌదగ బులనం లెపుర వాసులై యమృతోపనూనంబులగు బదార్థంబులంబుడచి యర్హ్యవస్త్రాభరణంబులందాల్చి బంధుసఖిజనంబులతోడ సుఖంబుగ నుండు రాచకన్నయ మాబోటికిం గూర్చిన నహించి మాతోడం గలసి తెలిసియుండు నే నుదేటిసూట నీ వెఱుంగని ధర్మముంగల దేయని మగ్రపతికెఱింగిం చె. అంతట నమగ్రపతిసాశ్వపతింజూచి భూపాలా, కలిమిలేకులు కావడి కుండవంటివి కావున యిప్పుడు మీపడు జాములు తిగంబులై యుండునని తలపడుము యిట్టికోభవోద్యోగంబునకియ్యకోనుండని ప్రయత్నపచనంబు నాచిని మోదింపంతేసి యొక్కనాడు శుభముహూర్తంబున పత్మవంతుండగు చిత్రాశుక్లకుం దనకుండ్లిపుత్రయగు సానిత్రీ దేవినిచ్చి వివాహంబునర్చి కొన్నిదినంబులచ్చుటనుండి యొండునామవ్రతాజు పన్నిపమేతుడై స్వదేశంబునకుంజనియె.

అంత నాసావిక్ర దేవివివాహంబై నదియుదలు ప్రళిలినము పతికిమున్నలేచి జలంబులాడి శ్రోత్తమండపుష్కటి యింటంగల పనుల నెల్లం దీర్చి పతిదరణారపండంబులగు మొక్కిడి పతియైదైవంబని భావించి వివిధోపచారంబుల నతనిచునంబునకు బ్రయంబువృత్తింపుచు అత్రంబగులు భర్తృపదారవింద భ్యానంబుననే ప్రొద్దుబుచ్చుచు ఆయ్యడం గలుగు మునివరాంగ నులారాయనం బతివ్రతాశిఖాముఖైవైవెనె అటులాక్కనంవత్సర కాలముపఱ కట్టి నలీపతులు నిరుపాలుం గలసిన చండంబున గలసిచాలసిసర సస్థావంబులనుండు నెడలపుర మపతివ్రతయగు సానిత్రీ దేవి వివాహంబై నమొద లొక సంవత్సరమునకంతయు దనప్రాదేశ్వరంబుడగుచిత్రాశుక్లండు నీలుగునని తొల్లితనతండ్రికినారదుండు చెప్పుచుండ తానును చినుచుండె

గావున నావాక్యముమదింబెట్టి బెండ్లిదినము మొదలువరుసగానెన్నిచు యూదినంబునకునాల్గవదినంబునపతిమరణంబుని యెఱింగియూచిన

ము మొదలు మూనాశ్శగుగ నీక నిరాహారయైసిరంబునైన గుత్తునిడక
దృఢచిత్తంబున కుపవాసప్రతంబుండనాగెట్లుండుటనాశ్శవతియెటింగి
సావిత్రినిగాంచి తల్లి నీవేల నన్నమునీరునెంతమాత్రముముట్టక యుపవా
సంబాసర్యెదవు. అయ్యోయిట్లుపవసించిగడుడసి మోమువెలవెలంబో
యెగజే కారణంబేమి చెప్పముయని యడిగె అడుగజేచి యాడిన
మొదలు మూనాశ్శవతికు నాకోకప్రతంబుకలను అట్టిప్రతంబుకలంత
బగువతికు గ్రుక్కె డువుదకమునైన నారగించకనిశ్చలచిత్తంబుననుపవసించి
చిత్రరాత్రంబులంగడిపినంత నివారణసేయందగుయినియయ్యావ్రతాను
ష్టానవిధానుకంబగుననియతనితోసావిత్రినుడివెనప్పుడతండక్కాంతా
మణింగని యాయమమనోదృఢప్రతంబునకచ్చెరునంది అమ్మా అట్లేచే
యుమనియానతిచ్చె. అట్లాప్రతంబుకడచినంత నాల్గవదినంబునయానా
రీతత్వంబగుసావిత్రియారగింపకుండుటయెరింగియతంజోగునాభూషణియే
తద్యోతంబయ్యను నేనన్నము నారగింపవుచెప్పమునాని యామెనకు
గానానుజనమనోహరిణియునతినింగనిన్వామి! వ్రతముముగిసివనుయూని
నమునాతాంత్రిమునకల నుపవసించి నాత్రోపారణంబునేయందగుననిచి
కెట్లుండనాననంబుననత్యవంతుండెప్పుడునువనివిహారంబొనర్పవడ
గుటచేతిల్లితండ్రిలచెంతికొంజునివారిపాదంబులకోరగి పుణ్యాత్మబాహా!
నేడదేమో కోపవిహారంబొనర్చిన త్తము అనితలంపుపుట్టెకావున నాకా
సతియిండుటనివేడ వేడునంత వాడును పుత్రా అట్లేయభయంబొనర్చి
గానరుగుదెమ్మనిచలికిరి. చలుగ సేసాచిత్రీదేవియూదినసాయంబున
కునితండునీళ్లుటనిశ్చయంబనియెరింగియుండనది కావునతక్షణంబునప్రా
ణవల్లభునింగని సత్యవ్రతా నేను నెన్నడువనవిహారంబుగావింపనాశని
న్నదోడ్కొనిచనవేయనిప్రార్థించె. అంతనితండాభామాతలకలంబు సత్తై
రమ్మనివలికి గరిడియంబకల బెట్టియామెందోడ్కొని నున్నాత్మాహం
బున వనంబునకుంజనె.

చని యవ్వసంతానగల వృక్షలతాగుల్వవిశేషంబులగల తే శుశు
కాడుల మనోహరస్వరంబులవింటే ప్రాణసఖునినపలుకుచునివిధఫలవృ
క్షంబుపై నల్లినిల్లిగ్రాహకు పూసేగెల ముచ్చటంబావును, రాత్రులపల
విహారంబులం తెన్నాడుకమలాకరంబులను మఱి సవేళ చిత్రంబుల వే

త్రోతృవంబుగ చూపుచు, అల్లనల్లన నవ్వనంబంతయుగలయం గ్రుమ్మరి
యంతప్రియంబగు ఫలంబులం బూవులంగోసి పుటికలంబెట్టి యింధన
మ్ములకొరకై యొక్క యెండినమానింగని చేగరిడియచేగరిడియచే దా
నింగొట్టి చీల్చుచుండె. అట్లుకొంతసేపు విదళనంబునయుచుండిబడలిన
చేతనుండు పరసునుం దటాలునక్రింద పార్వవైచి యల్లనమానిపైనుండి
దిగిగడగడవణకుచు అయ్య సా ప్రాణేశ్వరీనాయుడ లేలమిక్కిలిబరువై
తోచుచున్నవి కాళ్ళుండడపడసాగెతలయునొవ్వందొడిగెనడుమునిలు
వదయ్యె నేనేమిసేతు, యీవనంబున కేటికివచ్చితి, నయ్యో నేనెన్నడు
నిట్టిబాధపడి యెఱుగ నె యీశ్వరాయని తటాలున భూమిపయింబడబో
యె. సట్టియెడ సావిత్రిదేవి ప్రాణనాథుంబట్టి కూర్చుండి యతని శిరం
బును తనతొడలపైనినుకొని ప్రాణేశ్వరా, భయపడకము కొంతప్రాద్దు
నిదించితివేని బడలికదీరి సుఖంబుగ నుండును. అని ప్రీతువచనంబుల
నతని నిద్రపుచ్చె, అట్లతండు యెడలెరుంగక నిద్రబోవుచుండ సావిత్రి
దేవి దేవునిచేతయు, నూర్వం డస్తమించుటయు, ప్రాణేశ్వరు మరణం
బునుం దలచితలచి హృదైవమా, నన్నిట్లుచేసితివా, ప్రాణనాథా, నన్ను
విడచిపోయితి అని పురెలుంగున నేనువదొడగె

అట్టియెడ దండిగుండగుయముండు కాలపాశంబులంగొని గర్భ
నిర్భేదంబులగుయకుపులతో వండ్లు పెటపెటంగొగుకుచు శూలంబులం
జేబూని ద్రిప్పుచు నచ్చటికివచ్చినిలచె. అట్లు నిచ్చియున్న ధర్మరాజం
గని భయముజెందియు ధైర్యంబుచిడక దేని, నీవెవ్వండవు భూతమో,
ప్రేతమో, పిశాచమో, లేక నెట్టివాడవో యెఱింగింపుమని పలికె.
పలుకునంతనతండాపతివ్రతంగని తల్లి, కాలయముండ, నూర్వనిపుత్రుడ,
జీవులకెల్లం బ్రాణాంతంబునొదించుచు దక్షిణదిక్కునేలువాడ నగుట
వలన నితనికాలపాశంబులంగట్టి నాపురంబునకుం గొనిపోవ వచ్చితి నని
వానిలో జీవునిబట్టి ట్టుకొనిపోయె. అట్లినయంబున నాపతివ్రత య
తని వెన్నంటిచనుచుండె. నంతలతడామగుచంజూచి తల్లి, నీవేల యిటు
నాతోటివచ్చెదవు. రాదగదిగనిలువుము నేబోవుమార్గంబికినీకదృశ్యం
బు పొమ్మపొమ్మలనిపలికె. పలుకగాదేవా, మీవంటిమహాత్ముల దర్శ
నంబు చేసిన సతులకులదృశ్యంబగుమార్గంబు నొకటికలదేయనిపల్కె.

అంతట యెముండు పతివ్రతాశిరోమణి ప్రియవాక్యంబులకేసం
తోపించితి నీవు వేగిగము సతివినా యేదైననాక్కవరంబకుగుముయి
చ్చెదననియె అంతనానారీమణి నేనా, నూనూమసాళువప్రభుండు కను
గానకవగ్గింబడియుండువాడు కావున అతవికండ్లుదెలియునటులవరంబు
ననుగ్రహింపుమని వేడగా అట్లే వరంబిచ్చినని పల్కి నిలువక బోవు
చుండె. ఆవగంబందిమగలసాచిత్రదేవి వానితోడంగొంతదూరంబునచ
నగా లెట్లీ యేల మరలవచ్చెద వికనిలువుము అనిపలికె పల్కగా ప్రేత
ప్రభో మిమ్ముబోటియెగుల మహాత్ములు మనోవాక్కాయకర్మంబు
లచెరింగి హింసచేయంబూనరు పరుల మనోభీష్టంబుల నెరవేర్తురు. అంతి
యకాక దేవాధర్మమార్గానువర్తిలగుటవలన ధర్మదేవతలనియుప్రాణు
ల నిరాముచువాడగుటచేసి యముండనియు చేర్కొంటివి కావుననీవె
రుంగనికార్యంబొక్కటియుంగలదే అనిపలువిధంబువప్రాధ్నించుచుండె.
అట్లుండు పనితారత్నముంగని అతిండోపతివ్రతామణిమిక్కిలియాకటం
డస్సినవానికి నన్నంబిడి వాడెట్లునంతోపించునో అట్లునీమృదుమధురా
మృతవాక్యంబులునుగజచె గావున నాయించుముఖ మరినెద్దిలనిన నీప
తివినామొక్కవరంబు వేడుముయిచ్చెదననిఅనగా దండధరాతోల్లిమా
మామపగతులచేసోటుపడిన రాజ్యవిధవంబును మజలబొందునట్లెవేడె.
వేడగా నతండ్రిచ్చితినినియె. అంత నాయించుముఖ అట్టివరంబులు కెం
డుంగని వెండియు వైవస్వతు దోడంజనె జనునడం జూచి భామా, నీ
వేల మరలనా వెన్నంటివచ్చెదవు మర్గమంబును మిక్కిలిభయంకరంబు
నగు మార్గమునదాపయ్యె. యిక్కరావలదు నిలుపుము అనిపల్కె. పలు
కునంతి శమనా ధర్మచరితులు తామునర్చు ధర్మక్రియలం దేజంబును
మోహంబును విడువంగగుదురుగాక అని ధర్మంబువిడువనగునే పుత్ర
మస్త్రీలకు ప్రాణముకంటె దీపగు భర్తృపదారపూజంబే పునరావృత్తి
రిహితశాశ్వత పరబ్రహ్మనంద సుఖంబుననుభవింప నాధారము అట్టినా
ప్రాణేశ్వరు నీవు కట్టుకొనిపోవ నయ్యో నామనంబెటులోర్చు నీవెరుం
గని నీతియుంగలదే అనిపలికె

అట్లులను నారీమణింగని యోకములముఖి, యాహా నీధర్మవా

కృతబులకును పతి పచనంబులకును నామనంబు బ్రహ్మసందం బయ్యె
కావున గుణభూషణి, నీపతివినా యొక్కనరం బెట్టిదియైనం గోరుమని
చెప్పెను చెప్పుగా యమునానందరా, నాశండ్రియగు మద్రభూవ
గునకు నూర్వగుపుత్రులు బుట్టునటు, వరంగిన్నునివేడె వేడగా నట్టివ
రంబు నిద్విజనని పోవుచుండె

అంత సాశీల అట్టివరంబునుంబడసి వెండియు నానిని వెనువెంట
బోవసాగె. అట్లువిడువక తనవెంటనచ్చుచుండుదానింగని ననితా అలవి
గాని యిమ్మార్గంబుననీవలెనింతదూర మెక్కడురాగు. నీపాతివత్యప్రభా
వంబెట్టిదో యెరుగ మిక్కిలి బడలితివి. తల్లి యిన్నైన నిలువుము. రా
దగమ అని నుడివె. నుడువగా సావిత్రీదేవి అమృహాత్మునింగని యమ
చాలా, నాచిత్తంబు పతిచరితాంబుజంబులందు నీనమైయుండ, అట్టి
భర్తయోగంబు నెటు సేతు. దేవా, యెవ్వరైన నేడుచూటలు నీతో
నాడ నేర్చినట్టివారలు నీకుం జుట్టంబులు, ధరణిమరు లేకువరంబులును,
క్షుత్రియులు నాలుగువరంబులును, వైశ్యులు ఐదువరంబులును, శూ
ద్రుడొకవరంబు నడుగందగు కావున సంతకా నేనింకోకవరంబగుం
దగుదాననపత్రై, పల్కునెడ అవురా, నీపతిభక్తిమెచ్చితి త్రిలోకం
బులం గొనియాడదగు నీసద్గుణాలాపంబునకు సంతసించితి యోభామా
మణి నీకిష్టంబగు మఱియొక వరంబడుగుము యిచ్చెదనని పలికె. పలు
కగా నాధర్మచారిణి శ్రార్ద కేవా, యంతకుమున్ను నాప్రాణనాథుని
జీవంబుతప్ప వేటొక్కవరం బడుగుండునువు. ఇదివరకు నాపతి బ్రతు
కొవినా అన్నివరంబుల నిచ్చితివి యిప్పు డట్టి 'మగమదక్క' అను
మాటమఱచి యెట్టివరంబైన నడుగుమంటివి ఇదినాభాగ్యము. సతులకు
పురుషవీరహంబుకంటె దుష్టహంబగు కష్టంబొకటికలదే, పతినెడబాసి
నవనకు యీబ్రతు కేల కావున మహాపవాహనా భర్తవియోగచింతా
వలంబును నీకరుణామృతనృప్తింజల్లజేసి నాప్రాణనాథుని లబజవితునిం
జేసి నాకొసంగ పి దేవాఅని మృదుకిరకిసలయంబుల సతనిపాదంబులం
బట్టి, పట్టునెడనతండక్కాంతామణి గీనాలాపంబులకుమనసుకరిగియో
పత్రిత్రాశిరోమణి వగవకుము. నీకు మోదంబులర నీమగని బ్రతికించితి.

యిదేచేకొమ్ము అని బిచ్చనాప్రతపాశమునవిడిచి యగని సజీవియై
చేసి తల్లి వినుము. నీప్రాణేశ్వరుండగు సత్యవంతుడు నాలుగువేలనంప
త్సరములు బ్రతుకు. ఇతనికి సూర్యునికుసూర్యుంబుట్టగలరు. మరియు
వీరనేకయాగములంజేసి సకలభోగభూగ్యంబులనడసి కడకు సాయుజ్య
పదవింబొందుననిజెప్పి తక్షణంబున సద్భక్త్యుండయ్యె అంతలో సత్య
వంతుడు లేచివనితా ఇంతనేపునిదించితిగదే. పన్నెండువేల యకవై
తనవాలయ్యయో. నేనెన్నడునెంతదవప్రకృతింపను. నిండుచీకట్లు మి
కండ్లుగాంచడయ్యె నికనేమిచేతు. ఇంటనాతలిదండ్రులునానలనయెట్టివి
పాదమునగుంచి యెఘైరో యికనిమిషంబై నభాగునేయసలగు భావా
రారమ్ముపోదామనిసలికె, పలుకగా నాయమయలనిలిపాడనేస్త్రీతములుం
గని దేవా, మనసలముఖిల్లెలినవ్వ. ఇదిమర్దనంబునెత్త్రోన భూతప్రేత
పితౄచములంబిందులుగట్టియివ్వనంబు నెల్లెడలభయంకరంబగు నా
టమునుసేయుచుతిగులాడుచుండు కావున మలవీరాశ్రియం దేలిచి
వెల్లిపోదము. ప్రాణనాథానామాటలవినుననివేడ. నేడగానిత్రాశ్యుండు
కొంతలలామా నాతలవేదనయంబావె నాయువలివీడయిం దొలంగ,
మేనినత్తునయుంబడసియుండువాడ. నికనేనెట్టునిలవనోలనని పృథ్వీచక్ర
ములబలుకుచునట్టియెవంభాసిబయలుదేరి నంతసావిత్రిదేవియు నట్టిజే
శ్వరుగూడియున్నననతనింబట్టుకొనితమకట్టింముకులవత్తింకచ్చిరేరె.

అట్లుండ నిక్కడనర్జ్యవంతుని తలితండ్రులగు మునుసభులారక్క
టాపుట్టికనాటనుండి యెన్నడు నిట్లువనప్రదేశమునకుంబోయియెగుగని
నాబిడ్డలనేల యాదినంబునబొమ్మంటి కీడుమే తెరుంగని నాపసిబిడ్డలగు
సత్యవంతుడును పాపిత్రియు సమస్తలోనెట్టికష్టములంబొందుచుండునో
త్రోనతస్పిరో, యెట్టియడుములంబడెనరో, లేక యెఘైరోయీశ్వరాయని
తలచికలచి పొక్కుచుండునెక సాశ్వపతి కండ్లుతెరిసి పట్నీనమేతుండై
వనమంతయ దిగి వారలవెతుకుచు (హాసోశ్వసంతా హాసావిత్రియని)
చేరెలుంగల నేచ్చుచుండిరి. అంత సత్యవంతుడును, సావిత్రిదేవియువచ్చి
కన్నులకరుపుదీర మునుసభులంజూచి వారిసాదారవిందములకెరగి వార
లంగూడి తమనిలయమునకుపోయి చేరిరి,

అంతనామగడు పూలబండ్లుంగోసిపుటికలంబెట్టి గరిడియంబూని

యంభనహస్తైశ్చైవ యోక యెండ మానింజేల్చుటయ జేల్చు నెడబడలిగడ
 గడవణకుచుచేన్చు ననువుంగ్రింపబొజ్జఁచిమానునుండి దిగుటయు
 సతనిదనతోడ దలగడంగావింపినిద్రపుచ్చునెడ యముండునచ్చికాలసా
 శముల జీవమునుబట్టిగట్టి యమపురమునకుంగొనిపోవునెమ దానునుల
 తనితోడంజనిప్రార్థించితానువడసిన నానుగువరములవిభంబులను దెలిపె
 తెలుపగా వాగులు బౌరా నాతన్లు యెంతటి మహత్కార్యముచేసితివి.
 నీమహిమంగొనియాడ వేనోళ్ళుగల యాదివేషునకై నసలవియేయనిగొని
 యాడుచుండునెడ సశ్యవంతునీతల్లిసాక్షింజేరదీసి తోడ్పడై కూర్చుండ
 బెట్టిచుంచుదువ్వి దుమకంబుపుణికి ముద్దిడిమేనునిమిసి నాకురదీపమా,
 తపద్బంధులారా, వాతల్లియెంతపనిచేసితివనిమెచ్చె అట్లుండునెడపాశ్వ
 దేశముననుండి పుంతులును, బంధువులును, పురజనులుగోసగు వారు
 చతురంగ బలములంగూడిపుణ్యార్థమానకుచేచ్చి అశ్వశిరింగిని నవిన
 యముతోచేదోయి మొగిచ్చిచేవా, పగతుడు నర్వజనవిరోధమునవంశ
 షీ ణుండై నశించి పడరానిబాములంబడి యమనదనంబునకరిగె. కావున
 నీకుంబట్టముగట్టవచ్చితిమిలనితెలిపి అశ్వశిరింబుక్రొడగు సశ్యవంతుని
 బట్టపుయేనుగపై నెక్కించిప్రభువత్తిసాక్షిశ్రుల నాందోళిపలంకూర్చుండ
 బెట్టి యవ్వనవాసులగు మునివరులను పత్నినమేతులయి తోడరాటనలి
 పటహకాహళభేరిభాంకారశంఖారములును భూసభోరారములు భోరు
 కొల్పివేణువీణామృదంగ మధుభాగివాద్యములును మనోహరములుగా
 మ్రోయ మనోరమ్యముగు పృథ్వీగీతవాద్యములతోడను భూసుగ
 స్వస్తివాజనములతోడను మునివరుల దీవెనలతోడను భూసురాంగనా
 శోభన గీతములతోడను సాశ్వదేశమునకుం జని రాజభవనమునాచ్చి
 అశ్వపతికి పట్టముగట్టి చిత్రాశ్వనికి యువరాజ్యపట్టమంగట్టి వారు
 వారు తమతమ నెలపురుకుంజనిరి. అంత వాగులు నకలభోగభాగ్యముల
 ననుభవింపుచు తుదకు సత్పతులిగ్గురు పరమపదవిజెజదిరి. కావున
 సత్యస్త్రీలకు పలిపూజలే యిహపరసుఖంబుల కాధారము. నీవు నట్టి
 పతివ్రతం ద్రికరణశుద్ధిగా బూజించితివేని నీకొట్టికొరతయుం గలుగదు
 అని చెప్పెను.

పావిత్రీదేవి వ్రతావము - ముగిసెను.

ర ర స్తు.

మహాపతివ్రతామహాస్మ్యంబను

స్రీభక్తవిజయము.

14 చంద్రవదనాదేవి ప్రభావము.

పూర్వకాలమున కాశ్మీరదేశమునేలుచుండిన చంద్ర శేఖరుడను రాజాక్కడుకలడు, అతనినుగుణంబుల కాటపట్టగుచంద్రవదనయనునొక్కకూతురుగలదు ఆపుత్రిక మిక్కిలిగారాబమునంబెరిగి చిరుతప్రాయముననుండియే తనకొలిదన్మృత్యు వశంబునలభించినజ్ఞానముచేత ప్రపంచమేకలయనియు ధనకలకవస్త్రసాహవాచినంపదలెల్ల మెరుపుతిగెలపంటినియు కాయంబపానుఁగొనియుపుత్రమిత్రబాంధవులు మొదలగు వారందరు యనుభటులనియు యిట్టిమాయాహూపకంబగుప్రపంచసుఖంబుపై నుంచు ఆశయేతనకు కాలపాశమునియు తలంచుచునచ్చిదానందస్వరూపమునకాధారమగు పరమహంసను నిర్మలమనంబను కాసారమున నోలలాడించుచు శాంతవమదమాదినద్గుణ భూనూంబర శోభితయెశుక్లపక్షమునగొనసానుజాబిల్లి కోలెనానాట యకావనమంకురింపతోడినెచ్చులులంగూడి అట్టివారికి తత్వమార్గమున దేశించుదు సత్కథలంబ్రొద్దువుచ్చుచుబంగారుమేడం దగుపనసుణియూంతఃపురమున జెలంగుచుండె

అట్లుండగాయొకనాడు తండ్రిమంతున భృగుమహాశిష్యుని
యయిండునంత పురమునకువచ్చి యాశాలికామణిచే యర్ఘ్యపూజ్యాది
విధులంబూజించి పుచ్చిలొసనముగూర్చి ఆయునచాంఘులకును మె
చ్చిదానింగని తొడిలపై గూర్చుపడటమునతల్లి నిర్వాతకోపచారము
లకు నేనంతసి విధిసి గావున ఎచేట్టబగుటరంబును మిచ్చినదివలెకె.
అంతిరావన్నియ నునిండ్రా ర్యైర్థకామమోక్షములను చితుర్విధపురు
షారములలో మోక్షమేప్రధానముకావున నట్టివరింగియ్య వేయనివేడ్క
వేషగానం దోకపద్యకావళి యెట్టివారికినలవిగాని మోక్షసామ్రాజ్య
మనునది ప్రేమింద్రాజునది యింత ననలవిగాని సదమిరిదేనింగో
రిక మియ్యకేరొద్ద మేప్రధానంబునతలది నన్నిడిగితివి కావునచెప్పెనదిను
ముదిని యున్నోర్వము ముద్దెమోగంబు బూదెభిలబిర్చి అంగనాస్య
కరినాస్యములదివి వంచభూతములగు పంచాక్షరములు మంత్ర
రాగములపై పంచవింశతశబ్దములు గూడియడండునొప్పి వహించు
ణను నదివలెంచి నానదింపి కలతారతపత్యమాలంబెప్పి జీవాత్మకుంబర
నున్నుంబలభేదమునరిగిది చుండుహంసవద్వినానకంబగు బ్రహ్మము
నిదానిమిగాను పంచభూతములనాడిగజెల్లిచేసుకొన్న భర్తకొడుని
గానురుండుండుమనియు దృక్కున్మృత్యుంబులొక్కటియగు భావమునుదెలి
పిలనొక్క- ఎలమోదైవమవిభావించి నిర్మామనం బనవినిగోపచారంబుల
నలసింపనిపిటెయను నట్టింబి నచాభర్తచరణార వింశములగ్ధానించు
చుంటుపను న్నవ్యవకవి ముంగింగునముపేసన బంగారమునంబడెయి.
గుననెట్టియన్మనీంద్రుడు నిద్రాద్రుమమునకుండెనె. అంతనాచంద్రవహ
నవ్యవకారస్థిలయండును పంచాక్షరముల్రము జదిలగునుండె.

అట్లుండగా నొక్కనాడు చంద్రశేఖరుండాపత్రి యంతపురము.
నకుంబులు నానొమఃబంధునితల్లి కుశలస్థితియ నలంఛన భూమిం
గలరాజపుత్రులలో నెవ్వనింపివరించెదవు చెప్పుము. అట్టివానిందెచ్చెన
ననిబల్కగా యాకవ్యతండ్రి, విద్యాపీఠ పశు అని పేర్లలవచన ప్ర
కారము చదువ నవనున్నభుండై నను విద్యలేనివాడు నకువుకునమానుడు.
కావున నాస్యేయంవరిముని యొకభూమింగల రాచకుమాశ్య నందటిని
యింటికిపోవుదురన్నంబుము. పాఠశాల నేమివాసిచూచిన ప్రశ్నలకు నీను.

యుత్తరం బెస్వగువ్రాయునో అట్టివాని వివరించెదనని యీ అనుమత్ర
శ్లోకద్రుష్టాశ్చే అట్టిప్రశ్నలేమనగా, ౧ స్త్రీభూషణంబేది ౨.
స్త్రీలపనిమలనపుణ్యసదవికీంభోదురు ౩ లింగదేహంబేది ౪ మానము
అట్టికన్యములసవవిముక్తిబొందు ౫ జీవాత్మకుంబరమాత్మకుంగలతా
రితన్యంబేది చంద్రశేఖరు జాప్రశ్నలంజీకనిత్రా న్యాయంపరమున
కురాడపుత్రులనందరరావించి వారికిప్రశ్నంబుల నెరిగించి నదుస్తరము
లంగొనినపుత్రికకుమూపె అంతట నాదండ్రపదనయావదుత్తరలిఖితం
బు లంగనంగొనిలందుమొదటి శ్లోమునకు ౧ మానము ౨ పతివలన ౩
భగనంతనిప్రసృతిహాసము ౪ భలమునోరగజేయుపుణ్యకన్యములవలన
౫ జీవాత్మతామరిపాకువలటిది పరమాత్మ యాతామరిపాకుసంటకనుం
డుంటిపంటనిలనియు నెరాడపుత్రుడలిఖించెనో అట్టివాడేతనకభర్తగా
నెంచి తుండ్ర ణిండ్లవ్వ నాకెరిగింపుము. ఈతడే ప్రాణనాథుండగు
వాడని తెలుస నులకొట్టి ఈతడొంధ్ర గ్రేసపు రాజపుత్రుండు యిలని
పేరువిందాఖ్యునిసిగ్గులగు బొంబాలరాడపుత్రియగు చిత్రాంగదను
వివాహముచెసికొనియున్నాడు. కథిమలంబేది వాని కుంసుార్తననియె
అందుకా కన్యకామణి నబ్బలించె. అందుచంద్రశేఖరుం డట్టివింధా
ఖ్యునింగొగలించి యతిసిగ్గ నాదండ్రపదనంబు వివాహంబొనర్చె.

ఆ వెనుక చంద్రపదనవివాహం బై నదిమొదలు విగ్గలచిత్తమున
మిక్కిల ప్రయంబునో దినుకువివిధసంచారములం జేయుచుండుటకు మె
చ్చితహి యీమగునలోకమునంగల మ కపిస్తలలోనుత్తమరాలుగా
నుండుపోలుననెత్తించి ఆరుచూముల త్రవారిటనుండిసిగ్గుట యత్త
మాపన మనమస్కరించి వారిచేసె పులు స్పృహని చతురంగపలనమేతుం
డయిదాసదాసీననలులంగూడిచంద్రుడనంగోదొని పొంచాలదేశము
నకువచ్చి మటకొన్నిగినములుండి చిత్రాంగదునివోహొని యయ్యాడ
గాండి బతులుగెరి తనువశమునకువచ్చుచుండుచూశ్లేమున నొకయర
ణ్యప్రదేశమునం బ్రాద్దుగుంకగా నంతరాత్రి యచ్చటనివసించిరి.

అట్లుండగా యి నాటిలాది జేవ వేశ్యలగు రుభ, కార్వశి, మే
నక, బ్రాశ్తేయలు ఆమాగ్గమునువోవుచు నొకాంబ చంద్రుడనిదేవి
యాశ్చ్యుని బొం, భూలోకమున నందంబుమించిన యంతవక్కని

స్త్రీలుగలరేమని చిన్నబోయిన నంబులతో నెల్లపులంబాగిన నెమ్మె
గంబులతో మనమీరాడక నూరుని మనయాకిం గొనిపోడుమేని యి
మ్మెరుగున నెమ్మెగమ రళాహినమై చిన్నబోయిడెందంబునంబూలి
పతి సహమునగుండుగాక యనియోర్వితేనితనంబున అందఱునిప్రేమ
నమ మమనకుంగొప్పోయి వారివారినిరయ కాలములయందతనితోతని
విడికభోగించుచుండుచిరి. అట్లుండుటవిందాఖ్యుడెరింగి అయ్యో ఇదియేని
మాయా, ఈ డేన స్త్రీలు నన్నుమోసపుచ్చి మాయాపాయమునతమని
ఘయమునకుండుచున్నాని నేపతివ్రతాశిరమణియగు చంద్రవదనయేను
గునో విషాదము నెంతగుంచుచుండునో యనుకొనుచుండె.

పిమ్మట చంద్రవదనయు చిత్రాంగదయు సంత్కరాత్రమునలేచి
యిటునటునూచి తనభర్తనుగానవచ్చిరిదిచిత్రాంగద చంద్రవదనం
జూచిచెల్లెలా, అయ్యో, ప్రాణనాదుశిష్యుడు మనపొంతనుండియింతలో
నే సయ్యెనోయని మిక్కిలి విచారమునొంది నిగ్రాహములేక పతినిర
డోలామనూనమానసునై నెవ్వగం గుండుచు మూడుదినములయ్యె
డనివసించియుండి అంతటా ట్టపుసాని చంద్రవదనంజూచిముట్టుకుమ్మా
మనమిట్లువిగాని పతినిరహమునమఃఖంచనేల నాపుట్టులుయిదుగోసమీ
పమననేయున్నది. బాగునే మక మనదుచ్చటికింబోయినాతండ్రివధకా
మానంముజెప్పితిమేని యతడు పూదిక్కులకుంబాదులబంపి మనప్రాణ
నాధుని వెనకితెప్పించునుగనుక రారమ్మపోదమనియె.

అనగానే చంద్రవదన అక్క, మనప్రాణనాధుం డిబలేనితటి
మనమెట్టికారమునయినన్వేచ్చజేరురాదు, మనయెడల పతివ్రతాధ్య
భుచెడకురడునేని ప్రాణశ్వాసంజేలరాదు తొల్లి పరుణదేవుఁకూతురు
త్రిలోకమోహినియనుదాని మగని సవలించునోగా నట్టివాని తన
పాతివ్రత్యప్రభావమున నామె తెచ్చుకొనలేదా నాబుద్ధి నూహింపగా
మన ప్రాణనాయకుడు స్వగళలోకమునయున్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది.
నీకిప్పుడుయియెడపుట్టింటికిబా స్త్రీవలికె కలుకగా నాచిత్రాంగద యా
ఘణ్యవతింజూచి యక్క, నిమనేవిడచి నొంటరిగాపోను కాళ్లువచ్చనే
యని పలికి తక్షణమున కాస్త్రీగళాంచాలాంధ్ర) దేశమునకు జని జరిగిన
వధికమానమంతయు చారుచే జెప్పించె.

అట్టిసమయమున చంద్రవదన సహృద్భవంబున పంచేంద్రియ వ్యాపారమునుజూచి పతివదారవింశముల జెందముననిడి తస్మయత్వము జెంది ముప్పుదియెనిమిదిదినము లుండునంత నాయువతి పాత్రప్రత్యప్రభావమున ప్రళయకాలానలంబునగిది జాడ్యోహానమున నన్నప్రజ్వలించి దశదిశలుంబొగలెగచి దేవలోకంబంటి తరిగొల్పిసాగె. అప్పుడు దేవతలెల్లనాయసలజ్జలలకోర్చితే దేవేంద్రున మొఱబెట్టగా యింద్రుండంతట ఆహ, సుహృదకమున కేమోమోనమువచ్చె. అక్కడనున్న తాపమునకోర్చితే యీశ్వరాయని దివ్యతృప్తింగనుగొనునంత యిది భూలోకమునంబగు నొకపతివ్రతా ప్రభావముచంగలిగి యన్నతలని యెఱింగి దేవదేవతల తక్షణమునలించి వారలం దుండించించాఁడు. పుష్పక విమానమున గూర్చుండ బెట్టుకొని అష్టదిక్పాలకుల తోడిం గూడి ఆయరణ్యమునకువచ్చి విదాఁఖ్యునిదికిచి చంద్రవదనకునమస్కరించి తల్లి యిదుగో భతకగొన్నిచ్చితే యిక్కడసహృద్భవ చాలించి నీ కృపాకటాక్షముంగని మాయగ్నిత పముజన్మోర్పవేయని నలుదిశయు పొగడి అంతనాచంద్రవదనాదేవి పరమస్వర్ణ జాలించికుగనందెఱచి విదాఁఖ్యుని గని పాదపద్మములకు మ్రొక్కి అఘోరపాద్యాదివిధులు బూజించి వారు యీ పతివ్రతాప్రభావమునకును ఆమెచేయు నుపరారములకు యీ పతివ్రత సనేకవిధముల బొగడి నాదెంచి వోడములకుబోయిచేరిరి.

అట్టిసమయమున రంభ, డివ్యశి, మేనక, తిలోత్తమ యను వేల్పువెలయాండ్రు ఆపుణ్యపరిప పములంబుబడి మహాస్మృతిబెఱుగక నిట్లుచేసితిమి, మా యుపరాధముల నుదింబెట్టి మమ్ము శపితువేమో యనిదిగులుజెందెదము తల్లి. మానేరిముననయిచి కృపాకటాక్షమున చూడవేయని నలుదిశముల స్రావించి యామె పెలపుపుచ్చకొనిస్వర్గమునకుపోయిచేరిరి అటువెనక విద్యాపతిత్రాంగదను, చంద్రవదనం దోడ్కొని చెతురంగబలసమేతుడయి కోలాహలమున నాంధ్రదేశమునకు జనితగ్రీచే నయ్యాండ్రి దేశమునకును పట్టాభిషిక్తుడై చాలాకాలము నేలుచు అష్టదిశ్వరములం దులదూగి యంతట పతివ్రతులు మోక్షసామ్రాజ్యముబాంధరిలని ద్రాపతిసత్యభామకుంజెప్పె

అంతసత్యభాషవదినా, వింతసామాన్యభాషవదిన కె ఖగ జౌరానీపి
హిమం గోనీయాశ బ్రహ్మాంధ్రామకంబునం నరము బుట్టిపరమపతివ్ర
తాచరిత్రము శ్రమలాశంకము వినువానికి మోక్షమనునది అరగేటి
యుసిరికెకాయవంటిది అనటం నెంతమాత్రమునంలేహములేదు యిం
తకంటె మించిన జన్మసాఫల్యము పొటియొకటికలదె.

అనగా యితరులు తమ కుటుంబము దయ్యవముగాదలచి వారికెమ
ర్కొనక ప్రచితములేజేయుచు హితంబులుబలుకుచు గౌరవములచూ
పుచుయుండుటే పతివ్రతలకు సూటియని యెఱుంగవలయును.

చంద్రవదనాదేవి భ్రాతము - ముగిసెను.

—:::—

శ్రీ రస్తు.

మహాపతివ్రతానామాహత్య

శ్రీ భక్త విజయము.

15 సుమతీదేవివ్రతము.

అనేకదినముక్రింద అస్థిహాసపురమున కొలిపించు నొక్క
బ్రాహ్మణుడుకలడు అతడు బాల్యమునందె త్రిలోకసుందరియు ను
ణంబుల కాటపట్టయినది ఈనగు సుమతియనుకన్యకు వివాహమునేచు
కొని యామెతోకలసి ప్రేయంబులగు మాటలాడక సంభోగంబుచేయుక
న్లెకాలము అనుగుణాల కుష్మంజోరును మరాచారువయి యుంచుకొం
బునొక్కటియులేక స్త్రీలోలుండయి యెల్లవారలచే దూషింపబడుచున
దాపాపకృత్యములనేజేయుచు నాధునజ్జనుల గోరంతయుపడచేయకందు
ర్వాపారములపిత్రాజితమునంతయు వృథావ్రయమునేయుచునొక్క
నాడుతండ్రిశ్రాద్ధముచేసిననాటియింకను ఆచారపరుండై యుండక శ్రాద్ధ
మయికాకమునుపేయన్నమునయింజకగ గుడువక నొక్కోగముదాని

యింటికిఁబోవుచు పోవుకప్పుడు ఓసీ! నేనిదో భోగము గానియుంటికిపోయెనను. నీవు భావకముతో చాలినంత గాఢము, అశ్రేయ, రాష్ట్రండు ధూములకుసరిగాదానియింటికిఁ గ్రహయోజనంకె. ఆమెభర్తయు త్రవ్వ ప్రకారము భక్ష్యంబులనెత్తిన బెట్టుకొని పరిచరగారవింకంబుల సమ్మేషనంబున భావించుచు యథానాత్రంబున విసిమిసిచేకటిలోసంయింటికినొంటికిగావచ్చి దేవా! ఇదే తెచ్చితి నొకసంబునును యిదిమహిమిదే అంతనలండు సయ్యాటలతో వేష్యయిందానునుభవించి పిన్నట ఓసీ! యధికప్రసంగి, నిన్ను నేనుమతిరెండు యెక్కువడమ్మంటే ఏలతేకపోతివి తొత్తా నుని భక్ష్యములగంపనెత్తి యామెలయొకగొట్టి ఛీ! నామెనుటనిలువకునుని. కాళ్ళందన్నిమెకటి బిరబిసెచ్చునినియదానియిందీకి వెలుపల బోర్లపడద్రోసి పొచ్చుచియె.

పిన్నటి నునుతికొంచమైన మదింగోంబురు విచారంబునొక నామరకృష్ణంబునెట్లచి పతిచగార వింకభావంబుననుక యింటికివచ్చినవచ్చినడ దానిలోనొకచెరుపాముందీనింగని బుసలుపెట్టుచుండుగా నునుతీదేవి యీపామువారై నంబడిజన్మమనిడిచి పుణ్యలోకకు సకంబోగమనితలచి యాసర్పముం బట్టుకొనపోయెను, ఆ సర్పముభగవతి యచ్చటనిలువ బరుగె త్తిలోవుచుండె. అట్లుపోవు సర్పంబుకడముగా పోయి ఆపుదుండగా తటాలునపదిధర్మదేవతయైత్తి! నిమనో ప్రంబును యెరింగితి, నీవు సహజప్రతపు సేవతిమనబడరాని నామాలంబడిమిక్కిలి కృషించుచున్నావు భగవధ్యాముజేయుమనియోమెకుననున్కరించినిలువగా నునుతియతనింజూచి సేవనాచిటిటి వగనూత్యస్వరూప కుండము ధర్మమాగాకనుసంభాషణుండగుటనలక నిన్నుద్గ్రహదేవతయగుటకు నంది యంబులేదు. కావున దేవా! సంకరకవానలంబు నంబడిపరితిపించుచు యీజీవునకు పునరాపుత్తిరహింబగు నిర్వాణపదముఖం బెట్లుగలుగుదానిం బెప్పవేయనివేడ నతండ్రిటనియె.

ఓసునుతీ! వ్యక్తుండుగాక గుణంబులేక శ్రవణింగూడకభవంబుల వడయకపరమాత్ముడుతనమాయవలనగుణ బుకావేదించిబాధ్య భారకత్వంబులనొందు నతండుగుణరహితండు. సత్వోజ స్తమంబులప్రకృతి గుణంబులు. ఆగుణంబులకు నొక్కనయందును మనిష్యులు గలవు,

నూర్వ్యండు చెక్కెడలంగానంబడియు నొక్కడియిన తెరంగు ననతండు
 సర్వగతుండయ్యవు ఖన్నుండుగాడు. తీర్వేదిబులయిన పెద్దలతమలొన
 పరమాశ్చర్యహంబుననున్న యాశ్చర్యని యిశ్వభీంబున నెరుంగుదురు
 జీవాశ్చర్యపరుండయిన సర్వమయుండు తనమాయచే విశ్వంబున్నట్లయి
 పగోరిరజంబునగ్రీడింపంగోర్చి సత్వంబుననిద్రింపంగోరితిమంబునుత్పాదిం
 చివరమయినకాలంబునసృష్టియింపుచుట్టికాలమున సీశ్వరుండు సర్వవర్గ
 నుండయిదాలాహ్వాయిండయిసాతీవక సర్వభావులగు సాధుజన్మందములకు
 సాయుజ్యసదవియు రజస్తమోగుణంబుల నావేశించుదుష్టజనులకు హిం
 సయుంజేయుచుండు దూషణభూషణతిరస్కారంబులు శరీరంబునకుగాని
 పరమాత్మకులేవు. శరీరాభిమానంబునుంజేసిదండకావాక్పరుష్యంబులు
 హింసమైత్రోచుతెరంగున నేనునాయదియనియెడు నైషమ్యంబుభూతం
 బులకు శరీరంబునం దేనంభవించు సభిమానంబుబంధంబునిరభిమానం
 డయినధించినవధంబుగాదు. కర్తృత్వమెల్లనివారికిహింసయుస్థింపమన
 ర్వభూతాశ్చర్యకుండగు సీశ్వరునివయిషమ్యంబులేదు. ఈశ్వరిమూర్తియైన
 కాలంబునంజేసి వృక్షంబుగలుగుచుండ ఫలంబునకు జన్మనండ్టానవల్గనా
 షీణత్వపరిపాకనాశనంబులు ప్రాప్తంబులయిన తెరంగున వడ్డావవికారం
 బులుదేహంబునకెగాని యాత్మకులేవు. ఆత్మనిత్యండు, క్షయరహితుండు
 శుభ్రుండు, తేజ్రుండు, యగనాదులకావ్రయుండు క్రియాశూన్యుండు-స్వ
 ప్రకాశుండు. వృష్టిహేతువు. వ్యాపకిండు నిస్సంగుడు. పరిపూర్ణుండు
 చొక్కండుయనియాశ్చర్యకణంబులు పండ్రెండు నెరుంగుచు దేహానులం
 దుమోహజనకంబులగులహంకారమును కారములెడిచిపసిండిగనులుగల
 నెలవునవిభ్రాజమానంబులగుగనకలేశంబులపామానములయందు ఘట్టం
 బుపెట్టితిహ్నియోగంబు పంగరినూది హేమకారకుండు పాటవంబున
 బంగారముంబడియుచందంబున నాస్త్వతకార్యకారణంబుల నెఱింగెడినే
 ర్పరదేహంబునందాశ్చర్యసిద్ధికారకునైనం యుపాయంబునంజేసి బ్రహ్మ
 ప్రభాసంబునవడయు యూలస్మృతియు మహదహంకారంబును పంచ
 లేన్మాత్రల యివియెనిమిదియును స్రక్పతిగుణంబులనియు, కర్మేంద్రియం
 బులయినవాక్పాణిపాదపాయావస్థలును జ్ఞానేంద్రియంబులయినశ్రవణ
 శయనరసనాత్మజ్ఞానంబులును మణింబును మహీనలిలఘ్నేహాయుగగ

నములును నివిచదారును విశారదులు నియు స్థానీత్వంబు వీని నిరువయి
యేడింటిని నాశ్చకూడియుండు పెక్కుంటి కూటంచదేహము అదియును
జంగమసావరంబులును రెండుకూటంబులు మూలస్థానిమొదలయిన
వర్గంబులజావేరయినగుణములగుడియున్న నంగళసూత్రమునందం
బున అశ్చయిన్నిటినుందుజూచి జీవించు ఆశ్చర్యజన్మసితలయమునుగల
వనిమిథ్యాతత్పునుపులుగాక ఓలేకశుద్ధమైనమనమునుచారించి దేహం
మునుదాత్తు వెదకవలయు. యాశ్చర్య నవనలు కలిగినట్లుండుగానియవన
లేమాత్రములేవు. జాగరణ, స్వప్న, సుషుపులును వృత్తు బెవ్వనిచేత
నెరుంగంబడునో అతడుఆశ్చయనిచెప్పదురు. కనుమధర్మములై నగ్రం
థములచేతగంధాశ్రయుండయిన వాయువు నెఱింగెడు భంజిగుజాశ్చక
ములయిక్కస్థములయిన బుద్ధిభేదముల నాశ్చమెఱుంగందగు. ఈసం
సారముబుద్ధిసాధ్యముగుణకర్మగుణబద్ధము అజ్ఞానమునకుయరణమునంసా
రమునకుకలనంటిదీగాని నిర్గుణముగాదు సర్వాధికములు మనస్సునలన
బుట్టునని స్వప్నజాగరములునమములు గుణసూక్ష్మంకగుపరమాత్మకు
గుణసంయోగమునలన జననమరణములుపాటిల్లినట్లుంటు పట్టిచూచిన
నేమాత్రములేదు. త్రిగుణాశ్చకములయిన కర్మములకుజనకమయినచచ్చ
చుండు. అజ్ఞానములనుమాటవి జ్ఞానమును వహించేగాల్చి కర్మవిరహ
తులయి పరమాత్మంగనుట మేలు.

రాగాది యుక్తమనస్కుండయి శరీరికి సంసారనివర్తకంబయిన
పరమాత్మధ్యానముబ్రహ్మాంబంకలినిరావణనుఖ మహానియులందగుభగవ
ద్ధ్యానంబుమగహముగాదు పరమాత్ముడు సకల హృదయములందును
అంతర్యామియై ఆకాశమువగిదినుండు విషయాధికానమునలన నయ్యెడి
యొక్కటియు లేదు నిమిషభంగురప్రాణులరై నమద్దు ల్విలకుమమత్వాత
ములగుచు బలములయిన పుత్రపుత్రశత్రుసశుభృత్తు బలబంధురాజ్య
కోసమణిమందెరనుంశ్రమాతంగనుహీనముఖ విభవంములునునిరథాక
ములుయాగప్రముఖపుణ్యలబ్ధములయిన స్వర్గాదిలోకభోగములుజీణం
బులుఅవినిశ్చయముగావు నతండువిద్యాంసుండునని యభిమానించికర్మం
బులుగోరక చేయనలయు గోరిచేసిదుఃఖఫలములు సంప్రాప్తములగు
ముఖండు దేహముకొఱకుభోగమునపేక్షించు దేహమునిత్యముగాదు

తోడరాదు. వ్యశుడయిన దేహమును శునకములుభక్షించు దేహర
స్థములూచరించి కన్బిజధుండయి మరిలగర్బానుకూలములైన దేహము
దాల్చి అజ్ఞానముజేసి పురుషుండు కన్బిదేహములని స్మరించుధర్మార్థా
మముః స్థానతంత్రములు జ్ఞానలభ్యముమోక్షము మోక్షప్రభాతీయగు
నకలభ్యతములగు నాత్మేశ్వరుని ప్రాయుపమ తనచేకివయిన మహాభూ
తముతోడి భీషసంజ్ఞతగుండయియుండినమ్మములయిహ్లాదయగతుండై
నపరబ్రహ్మమునునిజభక్తింభజింపనలయు. యుపతులకుపురుషుండుఅట్టి
పరమాస్థివ్యవహుండు స్త్రీలగుభర్తృవినావయిన నాస్తీనాస్తీ నసిం
వయ అను నిరసనముచొప్పున పతిసేవముగ భావించిపరిశ్రమయు
సర్వలాభసనుర్పియమును నాధుజననంగమమును సీత్యరక్తమాసమా
రాధనమును భగ్నీతత్వమును పతియండిలి ప్రేమయు భక్తిగుణ
కమః కథానామసంకీర్తనమును, పతిపాదకమలధ్వజమును పతివిలోక
నపూజనములును మొదలునునవి మోక్షపేతువునో జ్ఞానవయిరాగ్య
లాభసాధనములయిన నాధుజనముపయిరతిగలిగిన. సదాభత్యుపదార
విందధ్యానము మోక్షసాధనంపనియెంచి భక్తిసేయుచుండదువేసిచున
రాస్మృత్తిరహిత శాశ్వతిపుణ్యలోంగగు కయివల్యముస్థించునని జెప్పి
యలించుతహేందయ్య.

అంతటనానుచితీదేవి బ్రహ్మనందపరవశురాలయి యింటికివచ్చి
సదాభక్తపదారవిండిధ్యానముసేయుచుండగా కౌశికుండు పరయంబును
లంజగృహముననండి యింటికివచ్చి దురాచారుండయి పురుషార్థపరుం
డైతయంగాక కొన్నిదినములుండి కడకుతినుటకన్నమ్మకట్టనప్రయమును
లేక మిక్కిలివిచారమువొంది యొక్కనాడుభార్యంజూచి యోసి! దుష్టా
రాలా, ఎల్లకాలము అతిధియభ్యాపతులకువెట్టి కొంపకొల్లబట్టమిడికు
నన్నిగలిచేసితివి. యికనేనయారకయుండను గౌన నీ నీమబోయిలిచ్చు
మెత్తిజీవించెదను. నీవెక్కడికిబోక భద్రముగానేయుందుమని చెప్పె.
చెప్పగా నామెప్రాణేశ్వరా! మీరునన్నెడిబాసించిన నీయింటన్నెండ
మనసుబుట్టు కటకటా! ప్రాణనాథా! దిన్నపమబాపముల పాండుచ్చి
నేమె ప్రమ సుఖముగనీంబునండి:ది నొకజన్మమే కష్టసుఖములుభయా
ధీగములు, పన్నుతట్టయెండిగవలదే దేవా! మీరిట్లుబోవను. యెట్టి

విచారమును లేక నుభముగ మిరింటనందును, ఉండవృత్తిచేమిరెట్టి
కారతయులే పోషించెద నామాటనినుండు స్త్రీలకుపుకుపపిరహమువ
గష్టపడుటకంటె చచ్చుటమేబులనిలిపకె పొగననండు భీభీ! నిర్భా
స్యరాలా, వామాటకట్టంబాడి దాయదేశ్యమునుండెరచి నావ్రయాణ
ముచాడుటేసెదని చుర్భాషలందిట్టి యిక నామాటపేవెత్తివేసి నిన్ను
జంపుటకునిక్కమనిటిప్పి యారాత్రి యామెతోజెప్పుకుండా యిల్లువిడిచి
పయనమయియూర్వరాయని దుఃఖించుచుదేశాంతరిముఖోయె- రాత్రిను
మరిచాణెత్వేసినిటంగానక అక్కటా, ప్రాణనాథుం డిట్లుమోసగించి
నన్నెడిచాని యొంటరిగాచనుచేయని వ్యసనపడుచు అడవింబడి మగని
వెనకుదుంబోయె,

కొశిలండంబంటంజని యాకలిడప్పులకోర్వలేక నశ్యఫలంబులును
ఆకులుకాయలునుతీసి విధింపలచుచు భార్య వచ్చుచున్నదేమోయని
వెనుకతిరిగితిరిగిచూచుచుం బోవుచుండగా భగవంతుని ప్రేరేపకత్వం
బున మిక్కిలిప్రళస్తులగు నాయ్యుదదొంగలునచ్చి యతనినడ్డగించియోరి
సీవ్వెడ్డవస్త్ర యేలసీవిట్టాంటరిపాటున ధీరుండవయిగృహారణ్యంబునం
జనెపు నీవుమాతోడపొంగిలించరమ్ము. రావయిలేవని నిన్నుజంపుదు
మనిబడరించిరి. ఆ బ్రాహ్మణుడును వారికి అడ్డుచెప్పవేకవారిలోకూడ
వెనుకకు వచ్చుచుండెను.

ఇట్లుండగా సుమతీయట్లడవింబడి పతిని యన్వేషించుచుయిది
చుండగాతెన్నరులతోగూడివచ్చుచుండ గనింగనినమస్కరించి యిది
కారణంబనిచింతించి యంతనామ్రచ్చలంబ్రాసించి యతని వెంటంబెట్టు
కొనబోవుచు ప్రాణేశ్వరా! నిన్నువీ నాడి చని నివిట బ్రహ్మగుటయేపాడి
యేనన్నుంగటాడించి యికనయిననాతోనిటికిరబ్బా నగవంబనిలేదని
పీరిచె, నిలునగానే ఆరుగ్బాష్టును కోపోద్దీక్షిమానసుండయి నోటరాని
మాటలందిట్టి అవయవములుపడలి రక్తముగాని య్లుకొట్టియొక్కచెట్టిన
కంటగట్టి మఱునెత్తిప గుళ్లవేసుకొనిపోవుచుండెను, ఆరుమతి ఆర్పును
సయితము భక్తయలవనూహించెనను, కోపమునైనను, విచారమునైనను
బాంధవముపాత్తతో యోనిష్ఠాగరిష్ఠుండగుచునిలలే చేయువదేయము
లేక గోశ్చేష్టితయై పతివదాయిబుదించి బాశక్తియుం దనిలియుండె.

అట్లుంకగా నుచుతి పతివ్రతావ్రభావమున భగవంతుండాయడవి
 తోనిరెంచువారలప్రేరేపింపగా వారుఅదానినివచ్చియామెనర్తమానం
 బెఱింగియంతనావిప్రు యరణ్యమున వెదకనట్టియతనిబెదరించి వానిచే
 నామెకట్లునీపించి యికనయిననీభార్యకు యింటికేనెంటుబెట్టుకొనిపోయి
 సుఖముననుచుము, లేనియొడం నిన్నచంపుదుమనితర్జనగజ్జనములనత్మ
 పదలిరిచి స్వేచ్ఛలబోయిరి. అంతనాభూనుకుండు దొంగబిచ్చేతనుచెంచు
 వాండ్రచేతలు సవరూనితుడయినచుటివారలనడలంచుచుచింతాక్రాం
 తుడయిచెనుతలంపునభార్యకువిడిచిపోనెంచె, అట్లుతలచియుతనయత్నం
 బేరుయుకొవసాగకపోయినందున మిక్కిలివిచారమునొంది యెంతవిచా
 రముబొందెనో అంతచెలివిబుట్టి ఛీఛీ! యీజన్మమెందుకని తనలోదాసు
 లోసి గతిలేనివానికివెండ్లామేలంబ యనుసామెతననునరించి మజల భా
 ర్యనడ్కిపోయియిదిసాధారణమైనదికాదు. పతివ్రతాశిరోమణియైయుండ
 వచ్చుననితలచి ప్రియురాలా! రాకమ్మపోరమనీ-మిక్కిలి నేస్తముతోచే
 బట్టి మెండునయ్యాటలలోనామెదోడ్కొని యొకబ్రాహ్మణఅగ్రహార
 మునకుపోయి నచ్చట కొన్నిదినములుండి పిమ్మటప్రియులారా, ఇచ్చ
 టనుండి మరినెండున సోదమనియంటిమేని భోజనమునకు యేమిగతి
 యనియడిగె అనుగగాడేవా! బువ్వకై నగవంబునలేను. మీకెట్టికొఱత
 లేకమిచ్చుకాదు. భయిర్యముగనుండుదేని తృప్తిపఱచి నొకబ్రాహ్మణు
 నంటునునికేసుకొని అగ్రహారముకంగర బ్రాహ్మణగృహముల వెచన
 మొదలగు పనులంజేయుచు మిక్కిలి విశ్వాసభూతయైతానుభర్తయు
 ముఖముగ కాలము గడుపునండిర,

అట్లుండగా నొక్కనాటిరాత్రి యావిప్రుండు, కలి కనకపుసింహ
 ననమున | శునకముగూర్చుండబెట్టిశుభలగ్నమునం దొసగబట్టముగట్టి
 న | వెనుకటిగుణమేలమానుననరానునుతి|| అన్నటులతనశోంటిగుణము
 మానకనాయగ్రహారముననుండినకుదోసెను వరహామునకుపోయిప్రియు
 రాలా రెండుమూడుదినములలో సేతుదోసెను వరహాలిత్తుననిగోహరిగడ్డ
 ముంబట్టియేమో నీపుణ్యమని యైరాత్రిదానితో గూడి : తెల్లవాగుటకు
 ముచుపు యెనరెరుగకుండదునుగిడి తిన్నగానింకినివచ్చెను. నచ్చినదిన
 ముమొదలు చలిజ్వరము, చేతులుకాళ్లుపట్టుకొనుట మొదలగు వ్యాధు

బ్లచే లేవక క్రితక సకలములను పట్టపక్షకతోనుండెను,

అట్లుండు మగనింజాచి యామె మిక్కిలివిచారపడితయి కృష్ణచే
ముందునిప్పించి మంత్రములను నెయించియు స్వస్థపడకయుండెను. అట్లుం
డియునొక వాడాబావడాలింజాచి ప్రాణనాయకీ, నాకోక్కకోరికలకు
దానిందీప్తివేని యికనేనన్నను పరస్త్రిగమవముజేయును. యేమనరా
యగ్రహరమునకు నాలుగుకోసులమూరముననుండు పట్నములో రాజు
సగరికివెనుక రాజవీధియున్నది. అవీధికడపట దక్షిణపుదిక్కున నుండు
యింట కామకమనోహరిశియును నొక వేశ్యాకన్నము నిండుసొగసుగ
నున్నదిదానినయినాశపడియుంటిని సట్టిమద్దులమూటంబెచ్చియిరాత్రు
కూర్చులివేని రేపటినుండి నీయిష్టప్రకారము అన్యోన్యముగా నీతోడం
సిమెలసియుండెద. మఱియొక్కడికి పాటిపోనవచ్చెన్నను.

తెర్వానాపతివ్రతకడన మామెయింద్రవీధికిబోయికా మక
మనోహరినియింటజూచి యోహు. స్వల్పభారా. చిబ్బ. బాన. నీవకోస
కారగుణమును నామగనివల్లవిని నీన్నజూచునన్నని యనేకకడముల
దానితో పుష్పమధురావృత ప్రియవచనములాడి దానితలందుకొ
ప్పుబెట్టి వ్రేలుపాచాన్యలంకారములం బాచుకరచి ముట్టిగుమ్మా,
ఇకనెలుపుటల్లమున సొగసుంజూచుకొన్న పలికె. పల్కగా నదియె
ముందుశృంగారమురిగని తనకుదామెచ్చి బాపనమ్మా. నీంచినేరవరి
కనియెనుగ నీసావధాన్యమునకేమెచ్చితి. నీవేమిటిచెచ్చటికిచచ్చితినినెము
కావలసివని నిచ్చెననిదుగురునగా యోపల్లవప్రియా, పినుము, నా పురుషు
డన్నమిబరస్త్రిగమవముజేసిరహాలుకాదు. అట్టివారదేమోనివయిభ్రమత
గొని యిరాత్రు నిన్నుగూకనెచినీకెటిగించి యెటులయినవన్నెనుకూర
కదన నియెవకు పంపగావచ్చితి. అంతమాత్రము పుణ్యంబుగట్టవలెను
నాత్మైయచిచెప్పెను. అంతనారోహులు బాపనమ్మా అట్లగే నీయొకై
తలు నెరవేర్చెనని యీడకుతోనుకొనిరన్నని పలికె. పలుకగానా
బ్రాహ్మణిపేరానందంబున వాయుమనోవేగంబుగానింటికిపోయి నాథా,
మీమనుమతిప్రకారంబు ధోగలదానియింటికి బని నీయభిప్రాయ మెంత
/ంకగా నదియునన్నెంచి యిరాత్రు నన్నటికిబోడ్కొనిరన్ననిచెప్పి
నన్నిలుకగా నతెనును బ్రహ్మేంద్రపక్షపశుడయి యుండెను.

అంత నానుమతి రోగియు నట్లనొప్పులుగలమగనికి నోటికిఁగవుగ పథ్యముగాంచిపోసి దుచ్యములగుభక్ష్యములగొన్నజేసి దానింగొని ఒక గంపలో మగనికూర్చుండబెట్టి దానిని శ్రలమీదయెత్తుట ని కనుగానుక కటికచేకటిలోబయలుదేరి అడవిమార్గమునంబడినట్టి యాశాకలులు నాగంపనుదింపి తల్లి, ఇవోనాప్రాణనాధుండనిదానికేపప్పుగంచి తెచ్చిన భక్ష్యములను బ్రతుముగ దానికీచ్చె.

పిమ్మటనావేశ్య యతనిజాచి అండుకుసోలే అని నాయశ్చష్టమే యన్నటుల నేటిరాత్రి కీతడుసంప్రాప్తమాయెనా యీశ్వరా యని తన మనస్సునకు ప్రియముగనటించి యతనికోరికడిగ్చెను. అంతట నుమతి ధానియనుమతిని మఱల మగనిగడపలో గూర్చుండబెట్టి యాగమునను నెత్తినబెట్టుకొని యామరణ్యముననచ్చునుండగా దానితప్పినుకయొక్క త్రోవనబోవుచు మాండవ్యగుహామనిదారినయుండిన దెరుగకయూగంబునాదసికిదగులునటులవచ్చి ఆమునీశ్వరుం దాయుపతింజూచి ఓహో మగనినెత్తుకొనిపోవు సంభ్రమమున నింత వాడలు తెలియకపోవడనూ అనిశపించె- అంతనుమతి వ్యసనాక్రాంతచిత్తయయిమినివరా, చీకటిలో కనులుకానక గంపనీకుండగిలె. దయింపుటనచేమికట్టియపచారముపొరసెంగాని బుద్ధిపూర్వకముగ నేనటులచేయుదానంగాను దానితప్పినట్టి తి. అట్లుండగా యేపాటినేరములేని నాబోటిచాటించక నీపాటిశాపంబు లిత్తువే. దేవా: నేనేహభక్తిగలదానివయితినేనిసూర్యోదయముగొకనుం గాకయని ప్రతిశాపించిచ్చి యింటికిబోయి ప్రాణేశ్వరా, మాండవ్యని శాపమున సూర్యోదయమున మీగుం బంచత్వము సంప్రాప్తమానని దుఃఖంపవలదు. ధయిర్యమును, బాదలుడని మగినికి ధయిర్యమిచ్చెను.

అట్లిచ్చియు సతదు విశ్వంపక తానుండు యింటిభావనిమూచి అయ్యా, నేటివరకుమీయింటనుభముగనుండి కాలంబుగడిసితిమి. నేను నాగ్రహచారంబుమునిశాంబువల్ల రాత్రిలోననితైకమశాపంబు గొప్పదు ఇది నాభార్యదీనింతవరకు పలుకుభలంబెట్టివేనేగానియొక్కనాశయినను దీనికికూడుగడ్డనిచ్చి వీనితో ననోద్యముగాయుండి భోగించి యెవగ, ఇంతకాలంబుయిది కాబట్టి నామద్యున్న రంబులకోర్చుముండెనెమటియొక తెయెవ్వ లేయుండు. అయ్యా, ఇట్లుగూడలంతురాలితోగొనానాన

కూడి యెఱుగను యీశ్వరాయని నన్నమో! ఇన్నాళ్లుబ్రతికి తుదకుదీసి నొంటరిగా విడిచి చావలసినప్పుడు. ఇది దిక్కులేనపసిది. దీనికెనిగలే తండ్రి నావెనుక దీనిపుత్రకలలో నొక్కలేగాభావించి పోషించిన గుభారమునూడెనని పేరెఱుంగుననప్పుడుండె. అటుల వానిననుగ నింజాచిప్రాణేశ్వరా! భయపడనలదని భక్త్యముజెప్పి ఆయింతటిగానైనా నింజాచి తెండ్ర! సూర్యోదయము గాకుండునటుల ముసళ్లముఃకు బ్రతికొపమిచ్చియున్నాను. భయపడనేని అటు నాశిష్యములు ప్రాణ హతమగునేని మిన్నగైబడు. చుక్కలుచుటబాటరాలు. భూమియుగద గడవణకు. శ్రీమూర్తులు మొదలగు దేవతలు చీకాకుదడుదురు. మహా ప్రళయమును వెంటనేకలుగు. దృష్టాంతముచూడుము. నావాతప్రవృత్తి మహిమయనిచెప్పి, చెప్పనంతలనాబ్రాహ్మణుడును యింతివారునునాహా! లోకమునట్టిపరవ్రతా శిరోమ కిడుంగల యని యొక్కెర్వనడిప్రాప్తు నుజూచుచుండీరి, సూర్యుం డగ్నైహాశాపముననోడి యె.మిడినముల పంకు పునయముగాకయుండె.

అంకట ముమ్మగ్గులును, దేవతలు, మహమ్మలు మొదలగు ప్రాణులందఱు స్థలకర్ణులబడె యి ధ్దహనతీవ్రతకడకువచ్చి తిల్లి నీపాతి వ్రత్యప్రభావమునకుమచ్చతిమ. మూసూర్యములతోభించి సూర్యోదయములేకుండుటకై అయ్యో. ప్రళయమువచ్చేనేయని చేతులు పినుకు కొనుచున్నవి. మృగములును పక్షులును యేమియు దోచక గృహించుచున్నవి. నక్షత్రములునుక్షీణించుచున్నయవగనుక తిల్లి యింతినిగరు ణించిసూర్యోదయమగునటులచేసి మమ్మెరింపుములని ప్రార్థించిరి. ఆ సుమతియు నట్టిరారల పావములకఱిగి ఆహా, నేడునావాతప్రవృత్తిమా మంబున మీదర్శనమయ్య నింతికింబు నాకేకుభాగ్యముకావలెను. నా నోముఫలించి వ శిముపావనమయ్య సమ్కరిణముగా మాంసోద్యమ హర్షి పతికేశానమిచ్చుటండసి నేమను ప్రశ్నపమిచ్చితి. అందువలన గిట్టియవగపుట్టి అయినను సూర్యోదయమువలదులని పలికెను. ధ్యానించి సూర్యోదయమగుగాకయనిపలికె. పలుకునంతలో సూర్యోదయమునదెయ్యి, అంత నాశిమూర్తులు నామెప్రభావము ననేకవిధములు బొగడి యాగ్రహిణులనబడిగ్గులులును, సుమహారోద్యములు. అట్లె

శ్వేదములును గలుగునటుల దీవించి యంతర్ధానమైరి.

తరువాతనాయగ్రహారీకులు మొదలగు లోకులందఱునీమెపలిభక్తికి మెచ్చియనకవిధములనామెంబొగడిరి. అది మొదలనుమల్లిప్రాణనాథుడగుకొలికునిగూడి ధనకనకవస్తువాహనములు మొదలగు సంపదలంగొఱవడక ననుభవించుచు ననేకదినములకు వెనుక భర్తతోడ మోక్షసామ్రాజ్యవదలించిబొందె గావున సత్యా ఒకపల్లివ్రతకంటె మఱియొక్క పల్లివ్రతామహత్వమెట్లున్నది. చూచివే తావున నికనైన నివునుగనిగొర వించి త్రికరణశుద్ధిగాబూజించి యతనిమాటకడ్డమాడక సంతోషముం బొందునటుల మెలగియుండు నేని నీకెట్టికొదువయుం గలుగజని చెప్పె. అనగా యింతలుతమనతులనుదైవముగాదలచి వారికెప్పుడొక పుది తములే జేయుచు హితముబల్కుచు గౌరవములు జూపుచుయుండుట వల్లివ్రతలకు నూటియని యెఱుంగవలయుమ,

సుమతీదేవి ప్రభావము - ముగిసెను.

—...ఫి...

శ్రీ రస్తు.

మహాపల్లవతామ్రామృతము

శ్రీ భక్త విజయము.

15 సురభీదేవి ప్రభావము.

అనేకదినములక్రిందట కనకపురియనుపేరుగలయొకపట్టణముండెను. అందొకబ్రాహ్మణుండు. అతనికి నల్లకాలంకారిణియు వివిధవిద్యా విశారదయునగు సురభియనునొకపుత్రుకయుండె. ఆబాలికయొక్కనాడు తండ్రింజూచి నాయనా! లోకమున స్త్రీలుయేవిధమున పుణ్యలోకముం బడయుదురు. నాకెఱింగింపవేయనియడగగా నతండాపుత్రుంజూచి శ్లో! లోకమునంగల వ్రతములన్నిటిలో భర్తవ్రతమే దొడ్డవ్రతము. అటు

పంటిప్రతానుస్తాసముననే నతులకు పుణ్యలోకముకలుగును అనివలికే. పలుకగా తండ్రి! యేవిధమున పాతివ్రత్యము సంపాదించునగు దానినియ మమెటువంటిది, సంసారతాపత్రమునునంబడి వేదనజెందు నీజీవునకు జననమరణములులేని మోక్షపరవియోగ్యమునసంప్రాప్తంబగు, దానిం జెప్పవేయని యామె యడిగెను.

అనుగగా నలండాపుష్రింజూచి అమ్మా! నీమనంబును దేనియందు చలించనీయక దృఢచిత్తురాలై వినుము. యోగమునందు మృదుమధ్య మధికములనిమూడువిధములు. ఈమృదుమధ్యపూధికము లొకటికంటె యొకటి విశేషముగానుండు. ఈశ్వరోపాసకులు విధిహితంబగు కర్మము లాదరించ భక్తితో సేవ్యరాదర్పణనుచేతులేని త్వరలోనటువంటివారికి యోగముపిల్చించు. అబద్ధ్యాదిక్లేశములు, పుణ్యపాపమిశ్రకర్మములు, హిత్యాదుగోభీషములు, చిత్తమునందువాననారూపములుగనుండుసంస్కారములు వీటిచేతనున్న కారణములచేతనున్న బాధపడనివాడెవడో అటువంటివాడే యీశ్వరునినబడును. ఆయీశ్వరుడు సర్వజ్ఞుడనుటకు హేతువకలదు కావున యీశ్వరుడొక్కడున్నాడనిజెప్పటకు ముఖ్యప్రమాణమున్నది. ఆయీశ్వరుడు త్రికాలములచే బాధింపబడనివాడగుట వలన బ్రహ్మగురుగునాదికనూడ గురులైయున్నాడు. అటువంటియీశ్వరునకు సుఖంబుమేష్టణావము, నామధేయము మూడున్నరమాత్రముగల ఓంకారముచుపపము సేయుటయును, దానియధఃమునుభావించుటయు నుచ్చసాసనమనబడును. మూంన్నరమాత్రయనగా, అ.ఉ.మ.అర్థమాత్రయి గూడిన ఓంకారమును పదేపదేచించుట జపమనబడును, దాని యర్థముభావించుట మహా ఓంకారార్థప్రదుడైనయీశ్వరుని ధ్యానించుట యనబడును. కర్మములు, విహితము, వేదాభ్యాసము, పురాణయోహనముల కరణము సాధుజనపూజనము మొదలగునవి, సిష్టిక క్షయిలనగా పరహింసాస్పదములగు కార్యములచేయట మొదలయినవి. మూఢకర్మమునగా మిశ్రకర్మ పుణ్యపాపములతోడ సంబంధించినవి. ఈశ్వరుని జెప్పెను ఓంకారజపమువలన చిన్మాత్రుడయిన పురుషునియొక్క విఘ్నములు తొలుగును. జ్ఞానములభించును. తనకంటె నేరయిన యీశ్వరుని ధ్యానించుటవలన ఆస్థాపాతొత్కర మెటులకలు

గునని యాశ్వక స్వరూపమునలె ఆత్మస్వరూపమునయి యుండుటంబట్టి యాశ్వక వానసమునలన ఆత్మస్వరూపము తెలియబడును.

అని యెఱింగించి నజీయునట్టనియె. అమ్మా! పత్రికాధర్మము నయస్థిలగుకష్టము, నీవుకుశాగ్ర బుద్ధియనుటనలన జెప్పెన వినుము. స్త్రీలకుభుతకాగ్యదేవము గనుక అటువంటిపత్రిని పరబ్రహ్మచరమానము గావించి వివిధములగు హీనోపచారములగు బూజింపుదు అటువంటి పత్రికేం జేయునుపచారమును దేవోపచారముగభావించి స్వకాలవర్తన స్థలగురును చరితరంగుజములనే నిష్కలభక్తితో భావించుచుండు నేనిత్రనగా నులనునకునగుటోగును. ఈప్రపంచమేకకరతలామణకము నం గుమగు స్త్రీవృత్తినియుజింగట్టుకొన్నబంగారముగు ఆహా, పత్రిక నతలవిగానివిద్యాంధాకృతియలదేదనియెఱింగించె. అంతనాసుర దిగుననుజియుపదేశమునకని బ్రహ్మచరకపురశమై చేయుంబవచ్చు తివదాబుజముల హృదయమునసిల్చి తదేకభావమునమొలగుచుండె.

అట్టియెక నొక్కనావావిప్రునియింట చూడనవమునలగ్నీదత్తుడ ననొక బ్రాహ్మణుడునువచ్చి స్వామి! ఆకలికొనినచ్చితి. నాపింజన వృక్షముయందునువి యడిగెను. అంగగా నశంకచిన్నవానికి నన్నును గుంచీ నానిపూర్వత్తివ మానములవిచారించి అతడు శగిషవాని యెంచి భార్యను జూచి యోసీ' వీను బ్రాహ్మణారి, అన్యరునవగును, శాస్త్రునేత్త, సాగ్నానుభాసనగును, ఆచారవంతును కావునవీనికిమద బిడ్డచ్చి వినాహముజెసితిమేని మనకు ముక్కశము. బాలుసన్నునుంచి నాపు గనుక నీజేమిచెప్పెనని యడిగెను

అడుగగా ఆమెయు దుక్కిలిపదజీషముతోన స్పందించె. అంత నాబ్రాహ్మణు డీపర్తమానమును బ్రహ్మచారికి జేలిపె తెలుచగానతడు బ్రాహ్మణునిగని స్వామి! మీభుక్తిచ్చి నాకు వినాహముచేసెనని కపి దద నేనోతివినద్రుల విడిచినచ్చినవాడను. పజీయు సద్గణముల కాటట్టగుసరియు సదాచారవర రాలును విద్యావంతురాలనగు భార్య నమకూడునేని నానివిచ్చెన్లేమకొలుట ధర్మము. గుణాచారము నాన శూన్యమునగు పదతింగట్టుకొందునేని అటువంటివానికియను బాధవేరే నను, అందుంబరాతిపుసిద్ధినీ స్వేదగ్గంచవాయనం । ముస్సెసానం

జలేశ్వర్వ్యాగారీహృదినవశ్యతి' అను నీగినవచముచందంబునను, అర
వరాసి ఆలీనికట్టుకొని మురిగించచ్చె రాముండొడుకు అన్నటులస్త్రిల
హృదయమునకుండు మృదుదెలయ హరిహరాగులకై న నలవిగాదు
కావున నేనాకన్యకను మూలప్రశ్నలడిగెదను దానికి లగిన ప్రత్యుత్తర
మదియిచ్చునేని అవశ్యము దాని బండ్లియాడెదని పలికె.

పలుకగా బ్రాహ్మణుడు తనపుత్రకినరకమానముజెప్పి దానినా
బ్రాహ్మచారి యాసురభీదేవిచక్కదనముచు శోభనరేఖావిలసితమగు న
మృగమునుజూచింతుష్టాంతరంగుండైస్త్రిలకు (నీచటెది! క్రేష్టమేది!
భూషణమెయ్యది!) యని యాకన్యకనడిగె. అడుగగా నాసురభి స్త్రిలగు
తాచ్చుములును యెండచూపుచుంటియగు నిహలోకమునం గలుగు
భోగపిసీచము. ఇదానంకమేక్రేష్టంబు. పాతివ్రత్య ధర్మసూషణంబని
పల్కె. అంతవత్సమెచ్చి దీనిదలన మనకునున్నతీయుంగలుగునని యో
చించి దానినివివాహముచేసెనని య త్థవారింటనే యనేకదంబులుం
డగాసురభీదేవిపెండ్లికాగానే నభినిపరబ్రహ్మ స్వరూపునిగా నెంచిత్రికర
ణమగ్నిగావూరింపుచు అతనిచునస్సుకునంకోమకుని నటులవిశ్లేషచార
ములనాదరించుచు నదాభర్తృచరణరవించుకొనిన స్త్రీరింపుచుండెను.

అట్లుంకగా నమగ్రుంకూగులైన సరసయనుకన్యకామణిపురుష
వాంచాపరూరాలు తనచలికత్తెలగు మకరములను గొప్పరుశ్మిముల
జూచిచోలారా! వేదాంతవివాగుండను నకలశాస్త్రార్థగోచరండును,
బ్రహ్మజ్ఞనియు సవయానకుండును, రూపంగుండున నగు నొంకపురు
షునిగి నీతెండు చంద్రగ్రహముల చురుక్కనియని యాజ్ఞాపించె. అవి
అమ్మా! చిత్తంబులని పముద్రతీరబులంకంతట గనిపెట్టుకొనియుండె.
అంత నొకకొనాడగ్నినత్తుడు చంద్రగ్రహణంబునాంసాంసాంబుదేయుట
కై భార్యతోడబంధువులంకూడినముద్రదీరంబునకుజని భార్యయుదానం
గొంగుముళ్ళతోటిసముద్రంబునంగుముడిగిరి. మునుగగానేమొకమొన
లివేగిరంబువచ్చి యాదంకతులకొంగుముళ్ళతెగకొరికి యాబ్రాహ్మణు
నింకీనుకొనిపోయి సరసముందుజెట్టి అమ్మా, ఇదిడు వేదాంకపంసకును
బ్రహ్మచారియగు నాపంసలినెత్తి మృగా నాసరస అతని నూపురే
ఖావిలాసంబులకుమెచ్చి గాంధర్వనివాహంబున, దానినివరించినతనితో

సమస్తభోగములను భరింపుచుండె. ఇక్కడ నురభిదేవి నీటిలోనుండి యొడ్డుకుప్పచ్చితో గూడఁబునింగి భర్తచుండునక కొంగుముట్టువ్రేంచియుండుటంగని అయ్యో, నామగదేశ్వలో మొనలియో, మత్స్యమో యీశ్వరొని పోయిన యీశ్వరా నేనేను చేతునని యెడ్డుచుండెను. అటులయ్యేచుండు నురభింగని బంధువులందఱు ఆహారంబులతో గుంపులుగూడివచ్చి చూడించి యామెఁజేర్చిపట్టి నుఃఖోశమనంబుగా 'ధైర్యంబుజెప్పుచులమ్మా' దైవయత్నంబున కేమిచేతుము. ఇంటికిపోదము రమ్మనిపించగా ఆయనవ్యసనాక్రాంతురాలైయుండియు దైవ్యంబువిషువక యోబంధువులాగా! నాప్రియనాయకుని సముద్రనిపాలుజేసి నేనటులమీతోడనిండికివస్తును. ఈసముద్రనిపాగలిగించి సముద్రమందు న్నజంతువులనెల్ల వలుకింబుల గాసి నెట్టి వాప్రాణనామనింపించుకొని మరి నేనువస్తుమిగాని అతినివిడిచిరాను. ఇదివరలో నాపండినాకొక్కటి చెప్పియున్నాను. యేనువగా, అనేకదినములక్రిందట సముద్రతీరంబున నీకుండనుబోయకలను. అతనికి నీలాంబరియనుభాగ్యంబును. అది పతిని జరమాస్త్రపహానముగాబోనింపుచు అనేకవిధంబులుగా నపచారంబుల నతనినునపునకుంతోషంబు కట్టెనుచు బంధువగణంబులకు అలక్ష్యపరుపబడినదియై పుత్రీపుత్రులతో సుఖంబున మెలంగుచుండె.

అట్లుండగా నాచోయయొక్కనాచు పడవ నెక్కి సముద్రజంతువుల నేటాడంజని యందొక్కతినింగనుచు గొప్పపుష్పింబునీమ్రుంగబడియె. ఈనందిల సేవారిబరిబాధులనుచేసి శోకాలించి తన గురువుల యారాధ్యమాటలచివక సముద్రంబుగట్టునగూర్చుండి ధర్మచేతునుభావించి పాతివ్రత్యప్రభవంబున వన్నిభక్త్యాదానికిచేపకహారంబులద్వారా లేక విక్రమంబులబెట్టుకొని అటువంటివిన్నిచే సముద్రంబున నీటినంతయు బీచిచిక్కిటంబెట్టిపంచాగ్నులతోనవచిత్రతప్రభావమనుచున్నంగాచ్చి జంతువులచే ప్రయోగింపగానాయన్ని యీజంతువులనెల్లమలమల మాడ్చితనివిదీరక అంతరిదంబున నెగసివ్యగణలోకంబునకజిదేవతను బలిపించజేయుచుండె అంత నాదేవతలు నిప్పుమంటలకొద్దితే దేవేంద్రుఁమునియొకఁని తత్కరబును త్రిమూర్తులందఱుచగాత్రిమూర్తులని పరివ్రతాగ్నింబల్లాచు మృత్యుగజూచుము. నీసాతివ్రత్యంబునకుమెచ్చి

తమని పెక్కువిధంబుల నామెనుంబొగడి యాజెస్తవాని బ్రతికించి యా సముద్రంబునుయెప్పటివలెజేసి బలదంతువునుంబ్రతికింపుమని ప్రార్థించిరి. ప్రార్థింపగా నాపతివ్రత నముద్రునియెప్పటివలెనేజేసి నీజీజంతువులనుం బ్రతికించె. అంతఃప్రమాదులు ఆమెప్రభావంబునకు యాశ్చర్యపడి దేవత లతోటి తమతమ సెలవులకుంబోయిచేరిరి. కావున నేడును అటునానుగనీ బ్రతికించి తెచ్చుకొనుటయొండె. లేక నేనైన ప్రాణంబులవిడుచుటయొం డెయనిరలవాకుండెల్లి యాక్షణంబునపద్మాసీనయై యాచగుసంబుజేసి పలిపదారవిందంబులు చిత్తంబుననిడి తేతాగ్నులనొక్కటింజేసి వానితో టితనపతివ్రతాదోగాగ్నింగూర్చి ఐస్తర్లిజేవి యుట్టయగులచేసము ద్రజలమంతయుంబీల్చి జలచరంబులకు పుష్కలంబు తలిగించుచుండె.

అట్లుండగా యాదేశపురాజు యాసంగతివిని సముతీరంబునకు వచ్చిసురభీదేవింజూచి యాశ్చర్యపడి ఆమెకు యెంతగలకుండపందిళ్ళు వేయించి కొండలుభటులను ఆమెకుకాపలియుంచి అన్యటికన్నటిసనూ చారంబునప్పుడప్పుడు రావించుకొనుచుండెను. అట్లుండగా ఆదేవిపతి వ్రతాగ్నిపెనుమంటలతో పయినెగనిచిలపటశబ్దంబులతో సముద్రంబు పయిబడిసముద్రజలంబునంతయు శోషింపజేయుచుండె. అంతసమద్రుం డాయగ్నివేరనశోభ్యతేత తపబడుచు చాగులవలన జరిగినవలకమానంబం తయునని సురంబుగొయెరిగితపపుత్రికయగు సురసయుందుగోధంబు నకుం చోయి తల్లి! నీవుచేసినకార్యంబువలన ప్రమాదంబుకలిగి లోకులందరు చిందఱవంశగులయనున్నితాపంబున పరితపించుచున్నారు. అశ అందల మెక్కవలెననియున్నది అన్నటుల శిల్లి! నీవేసాటి. నుభీసేవి యేసాటి. ఆమెపతివ్రతాశిరోమణియె. అట్టిదానియగనీనీవుచేపట్టతగునా ఆమ్మ! చేపట్టి నా అతడునీకబ్బునా బంగరుబామ్మ ఇంతపట్టుకుటనుభవించినది చాలును యింక ననేనివిడిచిపెట్టుయమ్మామని ప్రార్థింపగా యానరస నముద్రునింజూచి తండ్రీ! నాప్రాసవైన నేనియ్యనేగాని ఈనాభర్తను నే నెంతమాత్రంబువిడువను అని పట్టిపట్టువదలకుండె. అట్టిపుత్రినిసామవ చనంబున నమాధానపటచి అతనిని విడిచిపెట్టవమ్మయనివేడగానాయ నా నన్నుగూడతోడ్కొనిచని యానురభీదేవినిస్వాధీనపఱపుములేకుం టే నేనెంతమాత్రమప్పబ్బా విడువననిచిరక, పలుకగానేసముద్రుడంత

నట్టియగ్నిదత్తునితోడ సరసనుండోడ్చొని నముక్రపుగట్టుకువచ్చి సమాధి నిష్ఠనుండు సురభీదేవింజూచి నమస్కరించి పలువిధంబులంబూగడితల్ల! యిమగోసీభర్త. కనుకెరచి చూడుము. కోపాగ్నిచల్లాచ్చ నీశృచాకలాక్షంబుల మహ్నాజ్వలపరుపవే తల్లీ! యని ప్రార్థింపగా యామెవిప్రుల బాలించి కనులు రచెచిచూచె.

అంత నాసముద్రుండు తనకూతురగు సరసను యామెచాదంబులకు మ్రొక్కించి అమ్మా ఇదిగో భర్త ఇమగో యదినాపుత్రిక దిని పేరుసరస దీనిని స్వాధీనపఱచితిని. దీనిని నీతోగూడబుట్టిన చెల్లెలుగా నెంచి మన్నింపుము అని యనేదివ్యతత్వంబులతో నామెను పూజించి దివ్యవాద్యంబులతో మహోత్సవంబు సేయించి తననెలవులకుబోయె.

అంతలో సీవర్తమానంబును చారులచేనాయూరి రాజునినివంగ శవాద్యంబులతోడవచ్చి యాపతివ్రతకు నమస్కరించి అనేకవిధంబుల బూగడి అగ్నిదత్తుని పట్టనాగపేషయి నెక్కించి అందలంబున సుంభీదేవిని సరసనుం గూర్చుండజేసి మహోత్సవంబులతో తనపట్టణంబునకు గొని పోయితన చెంతబెట్టుకొని ధనకనక వస్తువాహనాది భోగభాగ్యంబుల వారల దేలించుచుండె.

అంత నాసురభీదేవియు సరసనుండు మిక్కిలి విశ్వాసంబుగలిగి తనతోబుట్టిన చెల్లెలకంటె నధికగారాబుబునంబ్రేమించుచుననేకదిండు బులుభూలోకమందుండి అష్టయివ్వత్యంబులనుభవించి తుదికుతనభర్త యుదాసును మోక్షనాప్తచూర్యపదవికంబోయి చేరిరి.

సరసయు తనతండ్రియగు సముద్రునిచెంతంబోయిచేరి పూర్వంబువలనే మెలగుచుండె అసగా యింతలు తమసత్తులను దైవంబుగా దలచి వారికెమర్కొనక పుచిటంబులేజేయుచు హింసంబులుబుల్కుచు గారవంబులు చూపుచుయుండట పతివ్రతులకు సూటియని యెరుంగ వలయును.

సురభీదేవి ప్రభావము - ముగిసెను.

మహాపతివ్రతానుశ్చయంబను

స్వీభక్తవిజయము.

17. ప్రభావతీప్రభావము.

పూర్వము పాటలిపురమును ధర్మగూర్గమున నేలుచుండిన చంద్రశేఖరుండను సూర్యనంశపురా జొక్కడుగలడు. అతనికి ప్రభావతియును నొకపుత్రికామణికలదు. ఆమె తన బాలప్రాయమునంకి సహజంబగు జ్ఞాననంపత్రికలదియు, వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసధర్మములను పతివ్రతాధర్మమును ఆడినుభ్యాసములుగ జరికించి జగజ్జీవనములంబగు సుగుణముల కాటవట్టును మాపులేఖ లావణ్య సౌందర్యావీ విభవముల సతిశయించియుండె.

. ఇట్లుండగా కొన్నిదినముల కట్టిప్రభావతికి యూవనమున ప్రాప్తమయ్యె. అంత నావంప్రశేషంబు డాక్షిణ్యంబు జూచి నాతని యొక పుత్రునివాహము చేయఁబడిన యూరవచ్చెను గనుక యెట్టి కుఱుములవలవాని నీపురంపనివ్వునడకవో సేయభిప్రాయంబెరింగించి నేని అట్టివానియిదె కొనితెచ్చి మహోన్నతముగా నికు చెండ్లజేసెదవని యితిక. పలుకగానే ప్రభావతి తండ్రి, లోకములో సతిశీలివవలియును, పతిశీలివసలియును ననుకూడుట మిక్కిలిదుష్టభము కావున నాకునివాహమే అక్కరలేదు. నదాకాలమును నేను పురాణేతిహాసశ్రవణ పరనాచుతోను, చరిత్రత ప్రభావతాశ్రవణానందముతోడను బ్రొనువుచ్చును పునరావృత్తిరహితనుగు మోక్షపవనికి బోయెదనని నృధముగలెల్క. అంత నారాజశేఖరుం డావశానూనములు తనప్రాణనాయకికిం దెచ్చి అదిమొరలు అయ్యె, నాకుబిడ్డలు లేకయంకి యిన్నాళ్ళకు భగవంతుడనుగ్రహమున నెట్టి పుత్రికపుట్టె. పుట్టిననానకుండి నుచోవ్వలపదవి బొందినటుల నేనేమోబ్రహ్మాండపరవశుండనై వంశమునకుకొడుకై ననదే కూతురైనదిదే యని మిగులగారాబముగాబంచి నేటికాలానికి చక్కనివరునిం

గూర్చుముచ్చటాడగాదీనికి పట్టచేసి సంతోషముబాలమనమని యెంతో ఆశకలిగియుండగా నాకుచెందెదయక్కటలేదని పైర్చొప్పున్నదే. ఇకయేమిసేయవచ్చు సీత్యరాయని అన్నమునిగు నట్లక అహారాత్రములు మిగుల మనోహ్యకులమున గృహించుచుండె.

అట్లుండగా సొకనాడు మునిశ్రేష్ఠుండగు నారదుడుచంద్రశేఖరుండున్నయెడకువచ్చి యతనిచే సత్కారములువడిసి యుచితాననమున గూర్చుండి యోరాజు, కుశలమేమియనియడిగి అడుగిగారాజు మునివరా, ముల్లొకములుగల వత్తమానములెల్లను మీకు మనోగోచరములయియుండ నేనేమిచెప్పంగగువాడనని విశేష చింతాక్రాంతచిత్తులదై కరకమములు ముకులించి యూరకనిలిచియుండె. అట్లుండు భూవలింజూచి సగేంద్రా, సుపుత్రినెన్విధముననయినం భద్రవాంఛగలదానింజేసెద. ధైర్యముననుండుమనిల్కి ప్రభావతియున్న సౌధమునకుంజని యామెచేయఘ్యోపాధ్యాదివిధులంఘాజలండు తగిన నీతమునంగూర్చుండి ప్రభావతీ, చతురాశ్రమములోగృహస్థాశ్రమమేశ్రేష్ఠము. అట్టి యాశ్రమననుండి సతని దైవస్వరూపముగ భావించి మనోవాక్కుయకస్థముల నొక్కరీతిగా సతని వివిధోపచారముల పూజంపుచు నదోపతిపదారవిర్బదముల భక్తియే యిహాపరలోకసుఖములం బొందుటకు మార్గమనితలచి అట్టిపురుషునిచే మహత్తత్వావరములనెఱిగి పతిచరణారవిందస్మరణమునంబ్రొప్పువ్రుత్తురేని అట్టివారికి మోక్షపదవి ముంగిండు బంగారమువంటిది యగునే గాక మఱియొకవిధమున సంతమాత్రముగడతేరలేరు. కావుననీవువివాహముచేనుకొని అట్టిపురుషునివలన పల్లతికింబోగలదానవు అని పలికి యంత సన్నావగండును స్వేచ్ఛం జనే. అంత నారాజపుత్రి యున్నమెడకుం జని అమ్మా, మహానీయుండగు అరివేరంపు తపసిపరులులువింటికదా. ఇకనయిన సట్టివైరాగ్యమునుమాని పెండ్లిచేనుకొన సహ్యించుము అని పలికె. పలుకగా ప్రభావతి యతనింజూచి తండ్రి, వేదశాస్త్రపురాణోపనిషత్సద్గుణములను, ఘహత్తత్వారములను నెఱింగి మిక్కిలివివేకపరుడై శాంతశుద్ధమాది గుణములతో సవాదేశాటనము నలుపుచుండువాడెవడో అట్టివానిండున్న మఱియుకని నేపిల్ల రుండునని వాక్రుచ్చె.

అట్లుండగా మగధదేశ రాజపుత్రుడు చిత్రకరం డనువాడు సకల శృంగార్థపురాణోపహాసద్భాముల నెనుగును యెల్లప్రాయమున నుండి దేశదేశముకిని మార్గవశమున నాసాటలిపురమునకువచ్చి అచ్చటి వారిచే ప్రభావతి వర్ణమానసుంతుయు లెన్నవని సంతోషించి యీ రాజసుందిరమునకుం జని యునిచే గౌరవింపబడి యంత తన వర్ణమానమునుం దనసునముననున్న యభిప్రాయమునునెరిగించె. పిదప నారాజు చిత్రకరని పయోగూపాలావణ్య విద్యాప్రభావమును నతని శుభలక్షణములును గని సంతసించి యావర్ణమానమును వివరముగ ప్రభావతి కిఱింగించె.

ఇట్లుండ ప్రభావతి యంత నతనివర్ణమానముని పవృత్తించె. అంత నారాజు శుభముహూర్తమున ప్రభావతి నతని కిచ్చి సంతోషముగా పెండ్లిచేసి పెండ్లియైనదివముమొదలు ప్రభావతియువతినిగ్రహస్వరూపముగాభావించి పోషణోపచారముల నతనింబూజింపుచు నతనిచే సకలవరమార్గముల నెఱుంగును రాత్రింబగలును పతిపదారవిందభ్యాసమునేయునుండ, చిత్రకరుండును ప్రభావతి దేవియొక్క గుణావళియుంబును భక్తివిశ్వాసములకునుమెచ్చి కొన్నిదినములుఅత్తవారింటనుండి పిమ్మట ప్రభావతి కేవియొక్క పతిభక్తియెట్టిదియో సరికించనలెనని యొక్కనాకు భార్యంజాచి ప్రాణకాంతా! ఇకను దేశమునకుపోదము రమ్మివల్లి అత్తమామలకు నమస్కరించి వారిచే సెలవుపుచ్చుకొని ప్రభావతి నొకగుట్టచై నెక్కి తానునొకయశ్యముపై నెక్కి మగధదేశమునకుపోవుచు మార్గమునందగు నరణ్యములయందు విసోదముగా మృగముల వేటాడుచు, కమలాకరములం జలక్రిడలాడుచు నట్టివనప్రదేశముల వివిధసుఖమునుభవించుచు అచ్చటిపుష్పఫలవృక్షంబులముచ్చటయు, పక్షివిశేషముల శ్రవణానందమును స్వరములను "గంటేవింటే" యని ప్రియముగలిగించును. ఒకనాటిరాత్రియవసమున నొకవృక్షము క్రింతసుఖముగాపరుంకి యొకలెగుంగని నిదురంజెందిరి. అంతనాదిత్రాకదుండర్థరాత్రంబున లేచి ప్రభావతిగాఢముగనిదురపోవుట యెరింగినక నిమిషమునందు ప్రభావతిప్రభావతీయని మూడువర్యాయములు పిలిచి ఆమెపలుకకుండిన దానినొక నేరముగానెంచి యిదేనమయమని తలచి

బాహునక్కివాయువేగమనోవేగంబున మగధదేశంబునకుంబోయిచేరె.

ఇక్కడ ప్రభావతి చిత్రకరుండు తన్నువిడిచిపోయినముహూర్తకా
నూత్రంబునలేచి తనప్రక్కపరుండిన నాథుం గానకచింతించి అవ్వనమం
తయు జక్కగానెరికి యెందును అలడుకానకయుండుటకు మిగులవగచి
హాప్రాణనాథా, యెందరిగితివో, యేమైతివోయని పురుషధర్మనివాపోయి
కొంతసేపటికిదైర్యమునొందిచిత్రకరుండుగధదేశంబునకయిపోయియుండ
వచ్చునని యోచించి తత్తడినక్కి భర్తృచరణసరసీరుహంబులకు స్థిం
పుచు మగధదేశంబునకు పోవుచుండె. అట్లు పోవుచుండగా కొంతరు
దొంగలు హా. యెవతెయో జగన్నహినీదేవతవోలె నియరణ్యంబున
సర్వాభరణభూషితురాలయి యెంటరిపాటున నిర్భయంబుగా పోవుచు
న్నది, ఇదివనదేవతయో, దేవతాస్త్రీయో, కిన్నరస్త్రీయో, అప్పరసయో
లేక మనుష్యస్త్రీయోయని యామెచే గటికరుడించి యోచూనిని, నీ
వెవ్వతఁపు! యీ యర్థరాశ్రంబున సనాతయి గుట్టము డక్కినోపుటకుకా
రణంబేదయని యడుగగా యామెవారలబాచి భయపడి గడగడవణ
కుచుహాప్రాణనాథా! యేమిసేతునని పతిపదాంబులంబులచి ప్రణవ
ధ్యానంబుజేసి తటాలున వసమంగళనూత్రంబును దారిపయివిసరివేసి,
వేయునంత సదిప'వ్రతప్రభావాగ్ని యగుటచే సప్రళయకాలాగ్నిసలె
వారిపయిబడి వారందఱుభస్మీకృతమొనర్చిమఱిల:ప్రభావతిచెంతకువచ్చి
చేరె. అంతనాచూంగల్యమునుగట్టుకొని అశ్వరోహయయినేక వనం
బులు చేసచని యొక్కప్రదేశంబునండని నొక్కఁసుహాముషి యాశ్రమం
బునకుంబోయి యతనికి సమస్కరించి తాబడి బాములనెల్ల తార్కాణ
ముగా నతనికివివరించినటువగం నందిదాదేవిలగని దివ్యస్థితిలన చిత్ర
కరుని వతకమాంబును నామె విసాదంబునకు గారణంబు నెరిగి తల్లి!
భయపడకుము. సీప్రాణనాథుండగు చిత్రకరుండు మగధదేశంబున సుర
క్షితంబుగ నున్నవాడు. నీపునుం బతిప్రతాపిరోముణివి. నీమనోధన్యంబె
రుంగంసలచి సీప్రాక్షిశ్యంబుం డిట్లు నిన్నలయించిచనియె గయిరస్యంబున
నుండుము. పరిభక్తనేమఱకుము. మాసభూషిణీ! అని జీవమక్తిపుపా
యంబుజెప్పి మునికస్యలచే నామెకు వివిధోపచారంబులంజేయించుచు
తన యాశ్రమంబునం బట్టుకొనియుండె.

అట్లాంగం త్రోగంకు తనపురముచేరి తనతలిదండ్రులకుతా నుచాంబ్రాయణము భూమి చుట్టివచ్చుడ జరిగినవిధము మొదలగుజరి గినపంగతులనెల్ల విశదముగా దుల్పు. తెలుసగా వారతనంజూచిపిరిదు గ్గడా ఆహా, ఇట్టిమానవతియుగుణభూషణియు పరమవతినతయునగు ప్రభావతివి యిట్లు యడవిపాలుజేసి యెంటరిగావిడచి రాదగునా, ఇట్టి ఘోరకృత్యంబునెవరయినను నిడివరకుడేసిరా, ఇట్టిలోకనిందనుమనమె ట్లుగొవుకొనవచ్చు.యని మిక్కిలి వ్యసనాక్రాంత చిత్తురాలైయుండిరి. చిత్రకరుండును దానుంజేసిన యన్యాయకృత్యమునకయితలపోసికలపోసి బుద్ధిభ్రమచే పిచ్చివాడయి తిరుగుచుండెను.

అంత నొకప్రభావతి ఆమునీంద్రునిచెంత కొన్నిదినంబులుండి. మహా తృప్తిజ్ఞాన పరిసాకంబునుంబొంది యంతట నొక్కనాను తనదివ్య వస్త్రాభరణాదుల నెల్లనమ్ముని పాదపద్మంబునకుననుబ్ధిగాజేసిమునీంద్రా! లోకంబున నెట్టివారికయిన ధనకనకపిస్తువాహనంబు లేవివర్తుకలిగించుట కాధారమయియున్నది. యట్టిధనాపేక్షను విడిచినవారికట్టి భయముగలు గదు. కావున యిది సేభయంబులేక మగధదేశంబునకుం బోయివచ్చెక, నాయుండనుగ్రహంబుంచి సెలవిండ్లనివలెకు. పలుకగానె యోసద్గుణా లంకాకాణి, నరవసంగపరిత్యాగులమైయెంకవానలకోర్వక యిట్టియశవుం లొచ్చెట్లపుట్టలచెంతవనించి దీవస్థానైకయితపంబుగావించు మౌజోటిము నులకు యిట్టివస్త్రాభరణంబుతోబోయే! ఇవిమాచెంతసుంచుకొన్న యెవల మానిలువంబులకును హానిగలుగు కావున యోచంబ్రమభి! భ యసడకుముయని యూమకు రక్ష రకయి స్మరిహాస్యంబుంబులుజో. ధించి కొనినెట్టిభయంబుగలుగక నుభయంబుగమీయూరికపోయి చేరుదువు గాకయనిదీవించి యూమెనంత తనయాశ్రమంబుననుండి వెడలెనంచె.

అంత ప్రభావతి యమ్మనివననిచే ననుష్ఠానియె అశ్వంబునెక్కి సురక్షితంబుగ మగధదేశంబునకుంబోయి యూయనెలపల అశ్వంబుడిగి మభలవస్త్రాభరణంబుల సలంకరించుకొని యూపట్టణంబునుమనవారల నాయూరినతకమానంబువిచారింపగా శత్రుపక్షాలవచ్చితమదేశంబును పట్టుకొనియేలుచుండ నట్లును, చిత్రకరుండునుభిభ్రమణంబున పిచ్చివా డయితిరుగుచున్నదనియునువిని తక్షణంబున పతిచరణరవిందంబులడం

దొబునగిడి ప్రణవాంగంబునగు పంచాక్షరంబు నొక రాజుగఁబు
స్థించినమాత్రంబునకోట్లకలది రథగజతురగపరాతులును, వ శవట్ట
పసూయ మునలఖడ్గకుంతోమర కోరండాదిశరా యుధంబులును సృష్టి
యయ్యెనంతశత్రురాజులట్టివాహినులంబోలువాహినులంగని బలవంతు
దెవ్వఁడో తపశ్రంబులై గండై త్తివచ్చినవీతలంచి కాలు సేతులు తడబడ
మిక్కిలి భయాక్రాంతచిత్తుండై యాక్షణంబున సవత్సపుత్రమిశ్రబాంధ
పుత్రో కలుములన్లుబాసి పరాజితుండనై.

అంతట ప్రభావతినీర్యంబుగా పురంబులోనికిజొచ్చి రాజమా
తయుండు మేడకుంబోయి ఆమెకునమస్కరించి తనవత్సమానంబును
దనప్రాణనాథునికిదలియంజెప్పె. చెప్పనంత యామెప్రభావతింజేరదీసి
చెంతగూర్చుండబెట్టకొని ముద్రిడిచుచుచున్నతల్లి, మాకుబడిపయా,
పతిప్రతారత్నమా, విచారవడవలదని ధయిర్యంబుజెప్పి సరదేశరాజుచే
తఁ పట్టణముగోల్పోయి తాముబడరాని బాములపడుచుండటయు చిత్ర
కరుండు తాచేసిననుష్కృత్యంబులచితలచి ఖన్నుడయిపిచ్చిపట్టినవాడై
తిగుచుండుటయు మొదలగు తమకట్టింబులనెల్లజెప్పె. చెప్పగానేప్ర
భావతిక్షణంబున చిత్రకరుండ న్నయెడకుంజని యతఁచరణారవింధం
బులకుమొక్కెడి పాతివ్రత్యప్రభావంబున సతనిమతిభ్రాంతుంబుకు బో
గొట్టియామెచే సతనికిపట్టముగట్టించి వివిధోపచారంబుల సతనిసంతోష
బెట్టుచు త్రిలోకంబుల నిట్టిపతిప్రతాపిలకంబునుం గలదాయని కీర్తి
నకసి పెక్కువేలనంపత్సరంబులు ధనకనక వస్త్రవాహనంబులు మొద
లగు అప్రయశస్యంబులం దులతూగి తుదకు భర్తానహగమనంబు గా
వించి యెట్టవారికి నందరాని కయివ్యవధిం బొందె.

అనగా యింతలు తమతమపతులును దైవంబుగా దలచివారికెదు
ర్కొనక పులితంబులేచేయుచు హితంబులు బల్కుచు గారవంబులుజూ
పుచుయుండుట సతిప్రతలగు సూటియని యెఱుంగవలయును.

ప్రభావతీదేవి ప్రభావము - ముగిసెను.

శ్రీ ర న్తు.

మహాపతివ్రతాయానమస్త్యే

శ్రీ భ క్త వి జ య ము.

18 సుముఖదేవి వ్రథావము.

పూర్వంబు సింహపురికిఁజేరి ప్రాంతంబున కుమ్మరపల్లెయొకటి కలదు, అందు శుద్ధసాధుఁడను కుమ్మరియొక్కడుకలడు. అతఁడతనేక దినంబులనుండి బిడ్డలు లేకలేక ముడువలిప్రాయంబున కొక పుత్రింబని యింపె. దానిముఖంబున శోభణరేఖయొప్పియుండుటంజేసి యాబిడ్డకు సుముఖయను పేరుబెట్టి మిక్కిలి గారాబంబుతో పెంచుచునుండిరి, ఆ సుముఖ చిహ్నప్రాయంబునుండి తలితండ్రులకు ముద్దునూపుచు శాంత శమదమాదీ సుగుణంబుల నభ్యసరిపుచు వారిమాటలబనదాటక తన యీడుబాలికలతో నాటపాటలంబ్రోడ్డుపుచ్చెక గృహస్థ్యంబులనెల్ల నోర్పునజేయుచు శుద్ధసాధుఁడుపుత్రి లోకంబులోఁబిడ్డవలె తన యీడు వారలంగఱిసియూట్లాడుదు యెవరితోముప్పుముద్దుగ మాట్లాడకయున్నా దంబుపట్టినచానివలెనువుంటా న్నిది. ఇన్నాళ్ళకు సెలవుగా మంచిమదిమి ప్రాయంబుపపుట్టక నేటికాల నిఁ అతఁవిటువంటిబిడ్డ నుట్టవలనా! ఇట్టి

బిడ్డయండియేమి లేకయేమి దీనినెవరు పెండ్లి జేసుకొందురు మరయూరి వారందరు జెప్పకొనుచుండిరి.

అట్లు చెప్పకొనుచుండు మాటలనాకు స్మరివిని యీపుత్రికచేష్ట యనట్లుండుటంగని చింతాక్రాంతిచిత్తుడయి యీశ్వరా, ఇట్టి మొగ్గుస్థితి మనకుపుట్టవలెనా, ఇట్టిదానికి నాప్రాణమున్నపుడే పెండ్లి జేయుటనుంచిది. నావెనుక దీని నెవడు పెండ్లి జేసికొనడని తలచి తనబంధువులలో చక్కనిపాని నొకనిదెచ్చి యాకూసునుని నతనికిచ్చి విచారంబొనర్చి తనకు మొగబిడ్డలులేనందున వానినే పుత్రునిగాభావించి తమ యింట తనకు మొగబిడ్డలులేనందున వానినే పుత్రునిగాభావించి తమ యింట బెటుకొని ప్రేమతోపోషించికులవిషయగుకులాలకన్యత్తినేర్పుచునుండి కొన్నిదినములకు శుద్ధసాధుండు స్ఫుతిబొందె, అంతట సుముఖ భరణ యగుమంసప్రజ్ఞుడు భార్యజూచియోసీ' మీసండ్రియున్నంతవరకునున వేమివిచారములేక నతనిసంరక్షణనన్ని మిక్కిలిగౌరవముగా కాలము గడుపుచుంటిమి. అతడుమనమరచ్చవ్వంబునకాలగతిబొందె. నెవునామం దబుద్ధివి. నేనుమంసప్రజ్ఞుడను. యేపనిపాటులేక మురుసటికలె నున మూరకయుంటిమేని మనలపోషించువారొక్కరులేరు గనుక నీవునలు గురితోపాటు మనబంధువులతోడంజని పూరిపెలుపలచుండు మంచిజగ తనున్నగంపలనెత్తుకొనివచ్చితివేని నేనీకులడలుమొకలుగుననిచేసి వా టినివిక్రయించి దానిచేమనసంసారకృత్యము జరుపుకోవచ్చుననిపల్కె. పలుకగానే సుముఖభర్తయనుకునిచొప్పున బంధువులతోడంజని మంచి జగటమన్నగంపలనెత్తుకొని ప్రతిదినములెచ్చి యిచ్చుచుండగా మంస ప్రజ్ఞుడు భండాదులంగావించి దానివల్లజీవించుచుండెను. అట్లుంకగా నొక్కనాడాసుముఖి మట్టిగంపనెత్తికొనివచ్చునెడ బరువుఘోయలేక తటాలునక్రిందపడవయిచి యద్యేకం గూర్చుండి యీశ్వరా, యంత బరువు నేమోయలేనే యీనట్టిపోనిదిగాని యింట నతనివని బరుగడే యని యేడ్చుచుచుండెను. అట్లు యెడ్చుచుండు దాని కూడవచ్చిన బంధువులయినను నాజరిందలయిరి, తిరిగిచూడకనుం బోయిరి.

ఇట్లుండగా సుముఖిదే భార్యవశంబున నకస్మాత్తుగాయాదారిని గాతమమషికవచ్చుచుండి యావిష్కరణంబొంది యేలయేచ్చెపు నా

తల్లీ! తెలుపవేయమ్మాయని యడిగెను. అడుగగా సుముఖ యామునికి సమస్కరించి తనమగనివర్తిపూనంబును, తనవర్తిమూనంబును, తమ యింటంగల కష్టసుఖంబులు సతని కెఱింగించె. అంత నా గౌతముం డక్కాంతామణింగని బాలా, తొలిబామున నివృతహునియును ముని శ్రేష్టులకు వృషచారంబులు జేయుచుంటివి అట్లుండియు వానినలనజన్మ పాపశ్రమంబులగు సద్విషయంబులుం గ్రహింపవయితివి అంజుపలననీకెట్టి జన్మముకలిగి మిక్కిలికష్టమొసంగెదవనిపలికె. పలుకునంత నాసుముఖ మునీంద్రా! ఇట్టి జననమరణంబు లేక జన్మకై కలుగు నుపాయంబె యో వాని నెఱింగించి నన్నుంగృహ్యేత్సన్యసారిం జేయవేయని ప్రార్థింప గానతండామగువకుఅహంగ యోగము తెలిపి యాకుశాగ్రమతీ, నీవున్న ట్టుపతినేకయినమనిభావించి అతనిననేకవిజములబూజింపుము పతిపదార వింద భజనమేమోక్ష నాధనమనియెంచి అట్టిచరణకసులంబుల ధ్యానము నందుచి త్తమును సిరముగానిలపుడు నేని నీకెట్టిసంకటములంబొంగవు. అదియుచుంగాక పరమహంసస్వరూపనుగు పరబ్రహ్మమును నికుకరణ లామలకమునంటిదియగు అండపిండప్రహ్లాదములను వీచుచును నీ సంకల్పముననుండును. నీవే శుద్ధబ్రహ్మస్వరూపంబగుదువు అని పత్కి దీవించి యథేచ్ఛంజాయె

అంత నాసుముఖ యన్మహాముని యుపదేశమువడిసి సతిచరణ సరసీసుహమ్మ జ్ఞానమున నిలిపి యా గింప నంత క్రోధప్రాయముగా నెత్తినంబెట్టుకొనియింటికివచ్చుచుండగా తల్లనైనండుగంపతికుమారిగలక తలకునరిగావయినవచ్చుచుండే. అట్టి గంపాలోడి సుముఖ ముంటికివచ్చి దానింబట్టిఅనాయాసముగా దిగువంబెట్టి దారిలోజరిగినవతక మానం బంతయుపతికెఱింగించి పతిపదములకు మ్రొక్కి యతినిచే సెలవులున్న కొని వంటశాలకరిగి నిమిషమాత్రమున ప్రక్షాళితముగ నన్నము నా యత్సజ్జివితకారగింపం జేసి పతిషుక్లాన్త శేషమును తానుండుగిదియ తనికీప్రేయముగనడచుచు పతిదినముచాలినంతమన్నదేల్చి భాంజముల కనుకూలంబగు పిసికియిచ్చి యతిభాంజంబులంగావించినంతట దాని నాదమునంబెట్టి మూడుపిడికలావంబుసంబెట్టి పరివ్రతానిభావంగ్విచే దానింబహించి యా భాంజములంగట్టుకొని యూరలోనికింబోయిదానిని

విక్రమించి వేగముననింటికివచ్చి వచనముగావించి మగనికన్నబిడిగా
తమమునిండుండవలెచ్చిన యోగవసముల నభ్యసించుచు పతివ్రత
రవిందముల భగవన్నాస్మరణములే జపించి పిదపతిభక్త్యాన్న శేషం
బుగుడిచి యలేనికనుకూలమగు బనుల చేయుచుండెను.

ఒక్కనాడట్టినుముఖి యెప్పటివలె స్వబాత్మస్థైర్యం గూడిమన్నదె
చ్చుటకుబోగా దారినొకపెన్నేటవ్రవాహంబుండంబై వీరలంబోనిముక
నడపడగాత్తున్నరస్థైర్యంవరు విచారక్రమమై ఓయక్కా! ఓచెల్లె ఓపిల్లా!
ఓనదినా! ఈవేళచీటితోలేచి ఎవరిముఖమునూ స్తిమో వారిమొఖాన
మొప్పులుపెట్టాయని తిట్లుకొనుచు మఱలతమతమయింట్లకుబోవ య
నమైరి. అట్లుండగా నానుముఖియట్టివారింజూచి అల్లలారా! మీరేల
విచారపడెదరు. నాతోటి నిర్భయముగరండని పతివ్రతాబ్రభావమున
నాయేటివెల్లువలలోదిగినంతలో యీవెమహాత్వమునకుమెచ్చి యా
నీటివెల్లువరెండువ్రక్కల ప్రత్యేకంబుగనిలిచి నడుమనశ్శలోకిబోవ దా
రినిచ్చె. అంతనాస్త్రీలు నుముఖితోడటగూడి చని బంకమట్టి నెత్తుకొని
యామెపాతివ్రత్యప్రమాదంబున హాస్యర్యపడి అనేకవిధంబులం బొగడు
చునిండ్లవచ్చిచేరియింప ర్తమానమును యూరివారలకుం దెల్పుగావారం
దగునారా! నుముఖిచిన్ననాటచుండి అంతమొద్దుగా, మూగగానుండె
గదా, అట్టిదాని కెట్టిసామర్థ్యముగలిగెనని చోద్యపడుచుండగా నా
వత్సమానము కులాలకులమున కొక పెత్తనగాడగు వెద్దశెట్టికిం దెల్పి
యతడు తనభార్యయు మిక్కిలి యాస్పద్యపడి ఆమె ప్రభావము పరీ
క్షింపం దలచి యీవెద్దశెట్టి యొక్కనాడు కొండరు కుమ్మరస్థైర్యము
నుముఖియింటికిబంపి ఆ యూరి దేవునికి ఉద్దవంబు జరుగుచున్నది దే
వునియూచిన తమము కొల్లవేడుకగానున్నది. పోయియూచి వత్తమరమ్మ
అని పిలువమని పల్కి పలుకగా వారలామెను అట్లు పిలిచిరి. అట్టిసమ
యంబున నామె తన పురుషునికి యుపచారముచేయుచుండి తల్లులారా!
నాకు రాడీరదు. నాదేవుడు నాయుంటనేయున్నాడని వారినివేడలనంపె.
వారు మఱలజని యావ ర్తమానమునతనికెరుంగింపగా ఆ శెట్టి మిగుల
యాశ్చర్యభాంబె.

అట్లుండగా మఱియొకనాడు ఆయూరిరాజు యూసుముఖిదేవికి తి

అండలు తెచ్చియిచ్చు కున్నదిరాగానే కుండలు
నిరూకలనియ్యక దానితో నీమాటతమాటమాట్లాడి మూ
సములవరకు ప్రొద్దుపుచ్చుచుండమని ప్రభువుతనకెరిగింప కుని
సలికెనట్లుజెప్పి 'అంతనానట్టఫదొరసాని మరునాడుదయమున నాకున్న
రిదికుండలు తేగా బేరమాడిభాండములం గొన్నపుచ్చుకొని వాటిక్రయ
మివ్వక నా సుముఖంజూచి తల్లీ! నిన్నులోకులందరు చిన్ననాటనుండి
మిక్కిలి మంకమతియనియు, మూగయనియు వాడుకొనుచుండిరిగాదా!
అంతంతవరదేవెలలోలె అనేకయద్యులకాద్యములం జేయుచుండెదవు.
నీకట్టమహిమ యేవిధమునగలిగెనో చెప్పుమని యనేకవిధములనామెను
పొగడుచు ఆ సుముఖవలన పతిప్రతాధ్వము లెరుంగుచు ననేక విష
యంబుల మాటరాడుచు ప్రొద్దుపుచ్చుచుండె.

అట్లుండగా సుముఖయారాణింజూచి తల్లీ! చాలాప్రాదెక్కినది!
రూమున్నరప్రాద్ధాయ నాభత్యయింటియందు మిక్కిలి యూకలిగి
యుండ. త్వరగా నేసింటికింజని వచనముగావించి యతనికిన్నమారగిం
చవలెకావున నాబాండములమూయింబునిచ్చి నన్ను వెడలసంపవమ్నా
యనినలికె. అట్లక్షిగియు నాదేయిదోనిచ్చెనయిచ్చెనని కాలయావన
మొనర్చుటంగని నేడ రూమున్నరకు సరిగాసింటికిపోవలెనవివలచి యా
క్షణంబునగతి పదారవిండములనాల్పిందలచి సూర్యునిప్రతిదినమట్టున
చరింపనీక నెలలటలిపె. నట్టనమయమున నాభూమిశుడుఘటకాయం
త్రము దాఖాంబెట్లకొని ఘడియిలు లెక్క పెట్టుకొనుచుండగా నైదు
మాడున్నరరూముంబు ప్రొద్దుక్కె అట్లుప్రాదెక్కియు సూర్యుని నిడ
రూమున్నరకాలముననేయుండె. ఉండగా రాజు అట్టి యద్యుతంబుగని
నామె పతిప్రతాప్రభావమునకునంతోపించి సూర్యునియిటువటుకదల
నియ్యకుండుటకయిమెచ్చియామె కేవలముశుద్ధబ్రహ్మస్వరూపంబని భా
వించి యాక్షణంబున ననమణిమయంబులగు నిల్లకిలోనంగూర్చుండబెట్టి
శరీభాంకారాది ధ్వనులు మిన్నుపిక్కటిల్లి మ్రోయుగా మహోత్సవం
బున నాపాణ్యవహకీ యూరేగింపు గావించి ధనకనకవస్తువాహనంబులు
మొదలగు కానుకలతో నామెను తనయింటవదలి మండప్రజ్ఞవాలింగ
నముతేసిని ని. యనేకవిధములంగొనియాడి రూదినముమొదలు జీవిత

కాలమునరకు వారల కెట్టి కొరతయులేక నన్ను
నుండెను.

అంతనానుముఖదేవి మందప్రజ్ఞులగుడి అనేకదినములు భూలో
కమున సకలభోగభాగ్యములనుభవించి ప్రాణావసానకాలమున పరమ
పదవింబొందె. గావున సాత్రాజిత్తి, నీవు నట్టిపతిభక్తిసేమరకసతిపితని
మనంబునకు ప్రియంబును సంతోషమును కలిగించుచుండువేని నీవు సు
ముఖదేవిప్రభావముకంటె సతిశయించిన ప్రభావముగలదానవై యిహ
లోకమునజెల్లవారిచే సత్కీర్తిపడసి పరలోకమున శాశ్వతబ్రహ్మానంద
పదవింబొంది మహత్పుణాంబుధినోలలాచుచుండెననిపలికె. పలుకగా
సత్యభామ పాంచాలింజాచి పదినా! నీవు పాటిపరబ్రహ్మస్వరూపము
గాకుండువేని యిట్టి పరమపతిప్రతాప్రభావములనెల్ల నెరుంగనేర్తునే,
అహో, నీనుహిమ సేమందును. తల్లీ, యట్టిపుణ్యకథాశ్రవణంబున నా
చెవులకింపుపుట్టించె. నాచిత్తమునకు పరమానందంబయ్యె నాయాశ
పాశము లనుభవబంధములును యొక్కటొకటిగనగాడి పరమపదవికింబో
వుట కోకోక్కక సోపానపుమెట్లు ప్రాప్తమయ్యె. సే నింతకంటె మించిన
న్యూతంబును మతీయొకటి సంపాదించవలెనేని నాయమ్మా, ఇకవచ్చి
కథావృత్తాంతమును సాంగోపాంగముగ నెరిగించి నా యజ్ఞసంబుడిసి
ధన్యుకాలం జేయవేయని వేడుటయు.

అనగా యింతులు తమతప పతులకు దైవముగాదలచి వారిశ్రమ
కొనక పుచితములేజేయుచు హింబులు లుకుచు గారవములు చూ
పుచుయుండుటే పతివ్రతలకు నూటియని యెఱుంగవలయు.

సుముఖదేవిప్రభావము.

ముగిసెను.

శ్రీ రత్నము.

మహాపతిప్రభావమహాస్థాయింబను

స్త్రీభక్తవిజయము.

19. పుష్పవేణిదేవి ప్రభావము.

నాత్యా! పుష్పవేణిప్రభావము తెప్పరివినుము. ఇదికడపటికథ. దీనిని అనన్యచింతన క్తురాలై వినుము. పూర్వకాలమందు చోళదేశమునకు ముఖ్యునిగుంటణంబొకటికలదు. దానితాగించీపురమనివలుకుదురు. అన్యహాపురింబును. పుష్పరథుండనుజనపాలుండు పాలించుచు అట్టిపుష్పరథునకు చిరకాలమునుండి బిడ్డలులేక తద్దయంజంతించిఅట్టిపురమున శ్రీ మత్కామోక్షీ సమేతుడయి నెలకొనియుండు యేకాంబరనాదస్వామిగూర్చిస్వర్ణస్థిణీసహితుడయి దీర్ఘతపంబానన్యచింతనట్లుండుగానాడంపతులతప ప్రభావమునకుమెచ్చి యొక్కనాడేకాంబరనాథుండొక్కమాక్షీసమేతంబుగ వృషభవాహనానూథుంబై వారిముంగల ప్రత్యేకమైవచ్చి నిలిచి ఓపుణ్యశీలులారా, మీమీతప ప్రభావంబునకె మెచ్చితి. ఇక తపముపాలింపుడు. మీకేవరమువలసినవారయి తపంబుండువరు దానినెఱింగింపుడు. మీచునోరధం బవశ్యంబే దీతుకనని తత్కరుణలోకవశయిత్యామృతలిందునందేహములన తపోవహ్నిం జల్లారుచుంబలిక వలుకగానవ్వధూవరులు ఆవధ్యులకు సాష్టాంగదండప్రణామములొనరించి నానావిధములబోగడి యంజలిబద్ధులైనిలిచి యోవేల్పులారా! పెద్దకాలమునుండి మే మనపత్యమయియుండుటంజేసి మీకొక పుత్రునిం దయసేయండనిప్రార్థింపగా బుమేశ్వరుం దానతీవతులంగని మీయొక్క పుత్రిక పుట్టునని బల్కినతోడ నీశ్వరీసహితముగ నవృక్షుండయ్యె. అంత నయ్యేకాంబరనాథు ననుగ్రహమున వారలకొకపుత్రిక జన్మించె. దానికి పుష్పవేణియనిపేరిడిమిక్కిలి గారాబమునబెంచుచు వేదశాస్త్రపురాణోపదేశధర్మములనేర్పించుచు నత్యంతప్రేమాతిశయంబునపురుషుండగా ఆకన్యకుయౌవనమంకురించి అంతఃపురముననుండె.

అట్లుండగా నొక్కనాడు ఆరాజకపక్షము .

రీ వచ్చి యతనిచే నత్కారమువహసి యుచితవీరమునం గు
 రాజండ్రివించి కుశలమేయని యడుగగా సరిండు మునీంద్రా! మీ
 తపోవరులనుగ్రహముండ కొడువయేయని పచించి, అమృతీంద్రునినిక
 చాంత కొన్నినాళ్ళులు వ్రుకొని యొనాడు తనవుక్రియుండు అంశఃపుర
 మునకుంబంపె. బంపగా నక్కుమారి కెయ్యహ్మహరింగిసి మొక్కి విసుతి
 గావించి మధురాయమానములగు సదార్థముల నతనికి బుద్ధబైట్టి వివి
 ధోపచారముల నతనికిఁజీతపుట్టింపుచు మహాత్మా పామరులుగఁజేరిరి
 యెవ్విధమున బలిప్రతాప్రభావం బలిశయిల్లెను. అట్లొనోదయం
 బెవ్విధమునం గలుగు. దానిన తెలుంగంబలుకవే మహాత్మా మనిప్రా
 థింపగా నతండ్రిట్టియె.

విసవేగుణభూషణి! లోకమునందగునకులకులేమలేమభిలేదైన
 సమానులు కావునయేమువలె, త్రిసము తనవలకెమున్న మేల్కొని
 లేచి భర్తచరణసరవీచాముల ధ్యాని చి జలకములాడి శుద్ధనగువలు
 వంగట్టికుచియై బలిచరణమునుబడి నులనొత్తుకొని యంతనింటంగలచా
 చిపనులెల్లందీర్చి మరలప్రాణేశ్వరుపాలికివని అంతమేల్కొనునంతమ్రొ
 క్కుడచియర్థ్యపాద్యాదివిగులబూజించి అతనియనుమతిగొని పటశా
 లకుబోయి అలసిమనంబునకు ప్రియమగు భోజనపదార్థముల నాయత్త
 పఱచి వేళతప్పకనలినకన్నమిడి వారిమాటకడురావక ప్రీతిబుట్టింపుచు
 సదాభర్తృచరణరవింద ధ్యానమ చేయుచుండునని అట్టియవతిక ఆశ్చ
 ర్యనోదయముగలుగు. సాధ్వీ అట్టియొక్కజ్ఞానోదయముగణం బానతిత్తు
 వినుము. మానవులకు జీవితకాల మశ్విని ధనకవక వస్తువాహన భుక్తి
 విశ్రకళత్రాది సంసారయోగమువనుండుటంబట్టి మోక్షసాధనమున
 కనేకవిష్ణుములు పొసగుచుండు అని మోక్షసాధనం బెఱింగించె.

అంతటనొక్కనాడు పుష్పరంధ్రుడు పుష్పవేణికే వివాహము చేయం
దలచినానా దేశ రాజపుత్రుల స్వహంపవతములం దెప్పించి పుత్రకింజాపె.
జూపగానాకన్నయ సతముల నన్నిటి జక్కగాజూచి నీస్థియః గోయుచు
కడకుమాళపదేశ రాక్షసుమారుని పరిమువలకించి బ్రహ్మచందవరవశ్యయై
స్థిగపడి మోయరవాంచిచి త్రెపువాన్సవోలె యూరకుండ. అప్పుడతడు

సంత పురమునకనిచి పేరోలగంబుండి పురో

యతనింగని నమస్కరించి భూసురో తమా! నాపుత్రి
పుష్పవతి యశావనానూభయై యుండుటంజేసి యిశనింటబెట్టుకొ
నుటపాడిగాడు. దానంతటి యక్కన్నయకు దాహంబానర్పదలచియుం
డుదాడ. నుమశూర్తంబొక్కటినిరయింపుడుఅనిచలి! అట్టిశుభ కేళిను
దక్షిణమున సకలవిద్యావిశారధుడగు నొక్కసారునిచే మాళవదేశపా
మినికినుచె. అంతనామాళవదేశాధీశుండా శుభవత్రికంగొనిపుష్పుడగు
సుప్రకాశునకుచూపి వివాహమునకుం దగిన వస్తువులం గూర్చుచుండె.

అట్లుండగా సుప్రకాశుం డానరేంద్రునిజూచి తండ్రీ! త్రిమూర్తు
లగు బ్రహ్మ విష్ణు నుహేశ్వరులు నయితము తమ యిల్లాండ్రవేమిబాసి
యుంటిమేనివారెట్టి యసఖ్యాతిదెన్నురోయను భయముచేసెళ్ళకునుజూ
జాటమానందును, విష్ణువునక్షమండుకు, బ్రహ్మనాకునండుకుబెట్టుకొని
యుండెదరు. లోకమునబల్లవ్రతాశిరోమణియునగు సతిలభించుటదుష్క
రము కావుననాకుబెండ్లియక్కఱలేదనిచలి! పట్టినపట్టునవలక తమయం
త్రికుమారుడగు సునితిందోడ్కొని పుత్తరదిశంగూర్చి నయినవైభోవుచు
పోవుమార్గమున మృగములవేటాడుచు కంఠమూలఫలనర్గమునం దిను
చుమహాత్తపోదనులందర్చిందుచు అట్టిమహద్గులచెంతవని మునులారా!
నన్ను మీశిష్యులనొక్కనిగాగయిగొనలేయని వేడుచు, తుదకు అచ
లుండురు నొక్కమహాముని నిలయమునకుంజని యతినింగాంచినమస్క
రించి యనేకవిధముల సుపచారములొనర్చుచు మంత్రికుమారుంగూడి
అనేకవిదములు శిష్యాప్రసక్తుండుని తన్నామునివరుండుమెచ్చకొనునట్లు
నటించి అతనిచే వేదవేదాంతాది పరలెఖ్యము లెఱుంగుచుండె.

అట్లుండగా నిచట పుష్పగ్రథమహారాజు మాళవదేశాధీశ్వరుండు
తనకంపిన ప్రత్యేకగ్రథమునుజూచి విచారపరుడై మంత్రింజూచితిల్లి! మన
మంపినవివాహాపక్రమకచేరకమున్నయే సుప్రకాశుడుతనకువివాహసుక్కర
లేదనివిరక్తిబొంది మంత్రికుమారుడగు సునితితోడ గూడి చాంద్రదా
యగముచరింప బోయెననిమనకన్పించుననిపల్కి యాకన్పెరుపత్రికజే
నిచ్చె. ఇయ్యగా నాకొన్నగూడినజదివి తిలితెగ్రుంగుబాని ఓదనని
జనకులారా, నేనిక నా భరితయగు సుప్రకాశునివెదకి అరిచెనున్నా

వాపుచుండిరి. అట్లుండగా నారాత్రినాలుగ

ముబుసలుగొట్టుచు విషముగ్రక్కుచు అతివేగంబునవిల్చు

కుమారుండాపాపతేనింజూచిరాజపుత్రుశీఘ్రముగ లేపి, అన్నా!

మువిషచుంటలతో మనపైకివచ్చుచున్నది. లెమ్మలెమ్మనిలేసి లెమలిమ

విల్లులంజేటి అచ్చులంగూర్చుచూసర్పముంగొట్టిరి. ఆపామువింటిదెబ్బ

కుతప్పించుకొని క్రొక్కగుమెలుపుతిగెనోల భగభగయనుకాంకులతో

గండ్లుమెలుమిట్లుకొలువగా వారిసచ్చురుగనులుమూసికొనిరి. పిత్తగామున

నది యారాజపుత్రునింగఱచి ముసుమాయమైవదె. అంత నానుప్రకా

శుంబు ఆపాముకాటువలన భూమిమీదబడి యూర్చుకొంటుండై ప్రాణ

మువిడిచె. అప్పుడా మంత్రికుమారుండతనిపైబడిఅన్నా! ఇట్టివిజనస్థలం

టుమ్మతిబొందితి నేయుని గోరమునవిలపింపందొడంగె.

అట్లుండగావుచ్చవలిఅనేకపైవ్యంబులతో నానాదేశముండిరిగిరిరి

గియానటపృక్షముదావునకుంజనిచేరెయిగుననసోపుచుండనుంత్రికుమ

రునిజూచివిచారించిపెరుముఖముతో నారాజపుత్రునిపైబడిప్రాణనాశా

యనిగొంతె త్రివిధ్యుచుండెఅట్లునీపుచుండుపుష్పవేణింజూచి మంత్రికు

మారుండుతల్లిభగవత్సంగిల్పించుబంబానగు కీమమేర్లులెంచుచుమానవుల

కుననుంబులుకావునవగవంబనిలేగు, అనిసూఖోపనిమనుచేయుచుపుణ్య

వతిఅట్లునగచుటకుకారణంబిట్టినిగుని ఆలనాంబుగనెత్తికొనకొంటు

ననిట్టివైరాగ్యముగల శ్రీయంబలరాయనియోగ్యవ్యవహారముకుననున

రించి తల్లి వగవంబనిలేగు ఇవవరగవలసిగనాన్యంబుకై యాలోచింపు

ము, అనినల్కె. పుక్కుగాపుష్పవేణిఅంతకంతకు వ్యవసంపాడినిధి వ్యము

నవలంబించిఅన్నిగుండమునొక్కటిగావించిఅందునరాజపుత్రుంబడవైచి

తానుం బడబోవుననుచునున ఆమెనతివ్రతాప్రభానంబునకుమార్చిత్రి

మునూర్చులును, ఇంద్రాదిదేవతలును అయ్యెనుకువచ్చి ఆపుష్పవేణింబు

కొనితల్లి! నీమనోద్యోగముగుపతిధర్మి. నీవైరాగ్యంబునకునుమేను మిక్కిలి

సంతోషించితిమి అనివలికితక్షణంబున ఆరాజపుత్రునింత్రికించి, అం

తనారాజపుత్రును నిద్రనుండిలేచినవానివలలేచి త్రిమూర్తులమెదలగు

వాకిననున్నరించి యనేకవిధంబులబ్రాహ్మింపగానాత్రిమూర్తుల నర్చిసు

ప్రకాశునిపుష్పవేణినిదీవించి వారిదువురునకేకదిసంబులు భూలోకంబున

ఽష్టదిగ్విద్యములననుభవించి పిచ్చుటపరబ్రహ్మనందపరమబాహ్మవల్లుదీవిం

ప్రకాశమృదువువేణి, మంత్రికుమారుండగుసునీనిం
నట్టిసమరసైన్యంబులతో అచలగురువుచెంతకున్దసియతనికేనమ
గించి జరిగినవర్తమానంబంతయు నాదిమధ్యాంతంబులుగ యతనికే
ఱింగించిఅతనిచేసెలవన్ది అచ్చటనుండికడలినుప్రకాశుండను, పుష్పవేణి
యు, సునీతియుకోలాహలంబుననకలసైన్యములతోవచ్చుచుండిరి. అట్లు
వచ్చుచుండువారలవర్తమానమునుచోళదేశపురాజుచారులచేవిని భూరి
భాంకారాదిగొప్పధ్వనులతో రథగజతురగపదాతులతో నెదుర్కొనిబ్ర
హ్మనందంబున తనపురంబునకుందోహ్నివచ్చి పుత్రికననేకవిధంబులం
గొనియాడియామెముహూర్తంబునకుమెచ్చి బ్రహ్మనందపరవశుండైయుండె,

అట్లుండగా మాళవదేశాధిపతితనపుత్రుండగుసుప్రకాశమృదువుతో
డచోళభూపాలుచెంతనుండుట నెట్లనిచనురంగబలములతో వేణువీరపు
డనాదివాద్యవిశేషంబులతో నకలబద్ధపురోహితవిద్యజ్ఞపకవిగాయక వం
దిమాగధులతోచోళదేశంబులకుజనిసుప్రకాశుంగనియానన్దించిఅతనివల
నపుష్పవేణివర్తమానంబును దూర్కాన నెట్లనికోడలినింజేరదీసి దీవించి
తల్లి ఇంతచిన్నప్రాయంబుననేనీట్టిపరిభక్తిగలిగియుండుట మేముచేసిపు
ణ్యము "భళిభళి" పుష్పవేణిపతివ్రతాశిరోమణి! సుగుణభూషణి! మా
తల్లి! మావంశమునిల్చిమచ్చున్దరించితివి. ఇట్టిప్రభావముగల సీన్యమాకు
కోడలగుటయేమాభాగ్యము. జన్మపాపనంబయ్యె. అని యనేకవిధముల
గొనియాడిచోళభూపాలునికొగలించి చిత్తమానందమున ప్రియపచనంబు
లాడి భూపాలా! ఇకశోభనోద్యోగంబు నేయింపుము అనియానతిచ్చె.

అంత నామాళవరాజు పురమునలంకరింపజేసి సుముహూర్తము
నపుష్పవేణినిసుప్రకాశునకిచ్చి వివాహంబొనర్చి కొన్నిదినంబులు కూ
తునల్లుని దమయింట బెట్టుకొని వెనుక అల్లునకు చతురంగబల ధనకనక
వస్తువాహనాదుల అరణంబొనంగి పుత్రికారత్నంబును ననర్ఘ్యంబులగు
వివిధపదార్థంబులగంత పెట్టి భూరిమంగళవాద్యంబులతో ఏప్రావేశీరవం
బులతో సృష్టగీతవాద్యవిశేషంబుల వారలనెడలనంపె. అంతనా సు
ప్రకాశుండు పుష్పవేణితోడ తనపురంబునకుంజేరి కొన్నిదినములకువె
నుక పటాభిషిక్తుండై యనేకదినంబులవరకు రాజ్యపరిపాలనం బొనర్చి
అష్టయశస్వ్యంబుల ననుభవించుచుండె. పుష్పవేణియుపతిపూజాదురం

